

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR, İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ, NUMARA: NEKTY03296 (38b-
73b) (İNCELEME-MESTAP TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI
METİN)**

Rümeysa ÜNAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

HAZİRAN - 2022

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MECMÛ'A-I GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR, İSTANBUL
ÜNİVERSİTESİ NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ,
NUMARA: NEKTY03296 (38b-73b) (İNCELEME-MESTAP
TABLOSU-KARŞILAŞTIRMALI METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rümeysa ÜNAL

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

**“Bu tez 16/06/2022 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan jüri
üyeleri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”**

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ
Prof. Dr. Ozan YILMAZ	Başarılı
Doç. Dr. Özgür KIYÇAK	Başarılı
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN	Başarılı

ETİK BEYAN METNİ

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dahil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Rümeysa ÜNAL

16/06/2022

ÖNSÖZ

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihi açısından büyük öneme haiz edebi vesikalarlardır. Kaynaklarda adı geçmeyen ya da tarihsel süreçte unutulmuş çeşitli şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması, tezkireler ve benzer biyografik kaynaklarda hayatı ve eserleri hakkında birtakım bilgiler bulunmasına rağmen herhangi bir eseri günümüze ulaşamayan şairlerin şiirlerinin varlığı yanında, ismi bilinen şöhret sahibi şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini ihtiva etmesiyle edebiyat tarihinin tamamlayıcı metinleridir.

İzah ettiğimiz bu hususlar ışığında hazırladığımız tezimizin konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada “*Mecmû’a-i Gazeliyât ve Eş’âr*” ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının “38b-73b” arası varakların incelenmesidir. Çalışmamız; mecmûalar hakkında genel malumatla birlikte çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verdiğimiz *Giriş*, mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özelliklerinin maddeler/tablolara halinde detaylarıyla gösterilerek eserin tanıtımının yapıldığı aynı zamanda mecmûada kayıtlı şiirlerin sistematik tasnif tablosu ve kimliği tespit edilen şairlerin biyografilerinin bulunduğu *Birinci bölüm*, metnin teşkilinde esas aldığımız kriterleri çeşitli başlıklar altında maddelendirdiğimiz ve çalışmaya konu olan mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonlu tenkitli metnin bulunduğu *İkinci bölüm* olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Dipnotlar ve kaynakça SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzunda belirtilen APA sistemine uygun şekilde oluşturulmuştur.

Gerek öğrenim gerekse tez aşamamda bana rehberlik eden kıymetli hocam ve danışmanım Dr. Orhan Kaplan’a çalışmam boyunca göstermiş olduğu sabrı, engin hoşgörüsü ve emekleri için en samimi hislerimle teşekkür ederim. Eğitimim sürecinde bana kattıkları değer ve bilgilerle çalışmamda önemli katkıları olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Bayram Ali KAYA, Prof. Dr. Ozan Yılmaz ve Doç. Dr. Vildan Coşkun’a teşekkürlerimi arz ederim.

Rümeysa ÜNAL

16/06/2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	ii
TABLO LİSTESİ.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM 1: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ.....	7
1.1. Mecmûanın Dış Özellikleri	7
1.2. Mecmûanın Muhteva Dil ve Yazım Özellikleri	9
1.3. Mecmûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	17
1.4. Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	22
1.5. Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	23
1.6. Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu	51
BÖLÜM 2: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ.....	97
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	97
2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol	101
2.3. Metnin İşaretler Sistemi	103
2.4. Karşılaştırmalı Metin.....	104
SONUÇ	238
KAYNAKÇA.....	241
EK	255
ÖZGEÇMİŞ	293

KISALTMALAR

Abdûlbâkî Vecdî D.	: Vecdî, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni, Eşref Yanmaz, Erzurum 1995.
Âhî (Benli Hasan) D.	: Âhî Dîvân, Mustafa Sinan Kaçalın, Ankara.
Ahmed Neylî D.	: Ahmed Neylî Dîvânı, Kılıç Atabey, İzmir 1994.
AKM	: Ankara Kültür Merkezi
Arpaemîni-zâde Sâmi D.	: Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi Dîvân, Fatma Sabiha Kutlar Oğuz, Ankara 2017.
Âsım Ârif-zâde D.	: Âsım Ârif-zâde Divançesi (İnceleme-Metin-Dizin -Sözlük), Fatma Şennur Arslan, Ankara 2010.
Bâkî D.	: Bâkî Dîvânı, Sabahattin Küçük, Ankara.
B.	: Beyit
Bkz.	: Bakınız
Bosnalı Âsım D.	: Bosnalı Âsım Dîvânı, Orhan Kurtoğlu, Ankara 2018.
Cevrî İbrâhîm Çelebi D.	: Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni), Hüseyin Ayan, Erzurum 1981.
C.	: Cilt
D.	: Dîvân/Dîvânçe
DİA	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Diyarbakırlı Hâmî Ahmed D.	: Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Dîvânı, Kadri Hüsni Yılmaz, Ankara 2017.
DT	: Doktora Tezi
Edirneli Kâmî D.	: Edirneli Kâmî ve Dîvânı, Gülgün Erişen Yazıcı, Ankara 2017.
EM.	: Süleyman Nazif Efendi'nin Eş'âr ve Münşeâtı, İdris Araz, Malatya 2020.
ET	: Erişim Tarihi
Fasîh Ahmed Dede D.	: Fasîh Ahmed Dede, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni,

- C. 1, Mustafa Çıpan, Konya 1991.
- Fehîm-i Kadîm D.** : Fehîm-i Kadîm, Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi, Tahir Üzgör, Ankara 1991.
- FT.** : Fatîn Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eş'âr), Ömer Çiftçi, Ankara 2017.
- Fuzûlî D.** : Fuzûlî Dîvânı, Abdûlbaki Gölpınarlı, İstanbul 1961.
- Ganî-zâde Nâdirî D.** : Ganî-zâde Nâdirî, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şehnâmesi'nin Tenkitli Metni, Numan Külekçi, Erzurum 1985.
- G.** : Gazel
- Mustafa Âlî D.** : Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı, İ. Hakkı Aksoyak, Ankara 2018.
- Gelibolulu Sun'î D.** : Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili, Halil İbrahim Yakar, İstanbul 2002.
- SH.** : Sürûrî ve Hezliyyâtı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük), Elif Ayan, Ankara 2002.
- H** : Hicri
- Hasan Fasîhî D.** : Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin), Haluk Gökalp, Adana, 2001.
- Haz.** : Hazırlayan
- Hüdâyî-i Kadîm D.** : Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme-Tenkitli Metin, Mehmet Demiralay, Isparta 2007.
- İzzet Ali Paşa D.** : Lale Devri Şâiri İzzet Ali Paşa (Hayatı- Eserleri-Edebî Kişiliği), Dîvân-Tenkitli Metin, A. İrfan Aypay, İstanbul 1998.
- K.** : Kaside
- Kırımlı Mustafa Rahmî D.** : Rahmî (Kırımlı, Mustafa) Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eseleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni, Sevgi Elmas, Edirne 1997.
- Koca Râgıb Paşa D.** : Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb, Ömer Demirbağ, Van 1999.

Kt.	: Kıt'a
Mahmûd Fâ'iz D.	: Mahmûd Fâ'iz Dîvânı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım), Ankara 2019.
KTB	: Kùltür ve Turizm Bakanlığı
M	: Miladi
M.	: Mecmûa
Mat.	: Matla'
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MESTAP	: Şiir Mecomualarının Sistematik Tasnifi Projesi
MM.	: Mir'atü'l-Memâlik, Haz. Necdet Akyıldız, İstanbul 19??.
Mrb.	: Murabba'
MŞ.	: Âşık Çelebi Meşâ'irü'ş-Şu'arâ, Filiz Kılıç, Ankara 2018.
Mus.	: Musammat
Müf.	: Müfred
NA.	: Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa ve "Nuhbetü'l-Âsâr Min Ferâidi'l-Eş'âr" İsimli Şair Tezkiresi, Bilal Güzel, Ankara 2012.
Nâbî D.	: Nâbî Dîvânı, C. I-II, Ali Fuat Bilkan, Ankara 1997.
Nahîfî Süleyman Efendi D.	: Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni), C. 1, A. İrfan Aypay, Konya 1999.
Nâ'ilî D.	: Na'ilî-i Kadîm, Dîvân, Haluk İpekten, Ankara 2019.
Necâtî Bey D.	: Necâtî Bey Dîvânı, Ozan Yılmaz, Ankara 2015.
Nedîm D.	: Nedîm Dîvânı, Muhsin Macit, Ankara 2017.
Nr./Nu.	: Numara
OM.	: Osmanlı Müellifleri, Bursalı Mehmet Tahir, M. A. Yekta Saraç, Ankara 2016.
ö.	: Ölüm Tarihi

Râmî Mehmed Paşa	: Râmî Paşa, Hayatı ve Eserleri, Sadettin Nüzhet Ergun, İstanbul 1933.
Râşid D.	: Râşid (Vak'anüvis) Hayatı, Edebi Kişiliği, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi, Fatih Günay, Edirne 2001.
RT.	: Riyâzü'ş-Şu'arâ, Riyâzî Muhammed Efendi, Namık Açıkgoz, Ankara 2017.
Rub.	: Rubâ'î
RZT.	: Rızâ Tezkiresi Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmed Rızâ, Gencay Zavotçu, Ankara 2017.
Riyâzî D.	: Riyâzî Dîvânı'ndan Seçmeler, Namık Açıkgoz, Ankara 1990.
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
Sâkib D.	: Kâtip-zâde Sâkib Dîvânı, Mehmet Kırbıyık, Ankara 2017.
SAÜ	: Sakarya Üniversitesi
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Seyyid Vehbî D.	: Seyyid Vehbî ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni, Hamit Dikmen, Ankara 1991.
ST-1	: Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin- İndeks), C. 1, Nuran Altuner, İstanbul 1989.
ST-2	: Tezkiretü'ş-Şu'arâ Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, Adnan İnce, Ankara 2018.
Şar.	: Şarkı
Şeyhülislam Yahyâ D.	: Şeyhülislam Yahya Dîvânı, Hasan Kavruk, Ankara 2017.
Tb.	: Tıpkıbasım
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEİS	: Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
Th.	: Tahmis
TN-1	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt,

	Mihrican Odabaşı, Sivas 2009.
TN-2	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 2. Cilt, Bünyamin Yuvacı, Sivas 2014.
TN-3	: Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 2. Cilt, Osman Zahit Şener, Sivas 2013.
TŞ.	: Kınalı-zâde Hasan Çelebi Tezkiretü’ş-Şu’arâ, Aysun Sungurhan, Ankara 2017.
TŞB.	: Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü’ş-Şu’arâ), Aysun Sungurhan, Ankara 2017.
TŞM.	: Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye (İnceleme- Metin), İlhan Genç, Ankara 2018.
vb.	: Ve benzeri
vrk.	: Varak
Yahyâ Nazîm D.	: Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin), Nevin Gümüş, Kayseri 1992.
Yay.	: Yayınevi/Yayınları
Yetîm Alî D.	: Yetîm Dîvânı (İnceleme-Metin), Ali Aktaş, Ankara 1996.
yk.	: Yaprak
YLT	: Yüksek Lisans Tezi
ZE.	: Kâf-zâde Fâ’izî’in Zübdetü’l-Eş’ârı, Bekir Kayabaşı, Malatya 1997.
ZZE.	: Zeyl-i Zübdetü’l-Eş’âr, Seyrek-zâde Mehmed Âsım, Ali Osman Coşkun, Ankara 2019.

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecnûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı.....	19
Tablo 2: Mecnûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı.....	22
Tablo 3: Mecnûanın (38b/73b) MESTAP’a Göre Muhteva Tablosu.....	51
Tablo 4: Transkripsiyon Tablosu.....	103

ÖZET
Başlık: Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03296 (38b-73b) İnceleme-MESTAP Tablosu-Karşılaştırmalı Metin
Yazar: Rûmeysa ÜNAL
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN
Kabul Tarihi: 16/06/2022 Sayfa Sayısı: ix (ön kısım) + 254 (tez) + 39 (ek)
Tez konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada "Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr" ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının 38b-73b arası varakların incelenmesi, transkripsiyonu ve tenkitli metninden oluşmaktadır.   Çalışmada öncelikle çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verilmiş; mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri maddeler/tablolarda gösterilerek eserin tanıtımı yapılmıştır. Akabinde mecmûada kayıtlı şiirlerin sistematik tasnif tablosu (MESTAP) ve kimliği tespit edilen şairlerin biyografilerine yer verilmiştir. Mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonu yapılarak karşılaştırmalı metni oluşturulmuş elde edilen farklar dipnotta belirtilmiştir.   Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303'ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir yer almaktadır. Arapça ve Farsça şiirler inceleme kısmına dâhil edilmemiş, Türkçe şiirler; şairinin mahlası, nazım şekli/türü, vezni gibi hususiyetleri ile kaydedilmiştir.   Amacımız dîvânı bulunmayan tezkire, mecmûa gibi çeşitli akademik kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız şair ve şiirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamak, tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda şiirlerine tesadüf edilen; ancak dîvânı bulunmayan şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarmak, mevcut şiirlerindeki eksiklikleri tamamlamak, aynı zamanda isimleri bilinen şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini tespit ederek araştırmacıların dikkatine sunmaktır.
Anahtar Kelimeler: Şiir Mecmûası, Klasik Türk Edebiyatı, MESTAP

ABSTRACT	
Title of Thesis: Mecmu'a-ı Gazeliyat And Eş'ar, Istanbul University Rare Books Library, Number: NEKTY03296 (38b-73b) Examination-Comparative Text-MESTAP Table	
Author of Thesis: Rümeysa ÜNAL	
Supervisor: Assist. Prof. Orhan KAPLAN	
Accepted Date: 16/06/2022	Number of Pages: ix (pre tex) + 254 (main body) + 39 (App.)
The subject of the thesis consists of the analysis, transcription and critical text of the leaflets between 38b-73b of the poetry journal registered under the name “Mecmûa’-ı Gazeliyât ve Eş’âr” in Istanbul University Rare Works Library NEKTY03296. In the study, first of all, information about the purpose, importance, method and subject of the study was given; The work has been introduced by showing the external features, content, language and writing features of the journal as articles/tables. Afterwards, the systematic classification table of the poems registered in the journal (MESTAP) and the biographies of the identified poets are included. The comparative text of the poems registered in the journal was transcribed and the differences obtained are indicated in the footnote. In the journal; There are 361 poems in total, 7 of which are in Arabic, 51 are in Persian and 303 are in Turkish. Arabic and Persian poems are not included in the analysis section, Turkish poems; It has been recorded with the poet's pseudonym, verse form/type, and features such as meter. Our aim is to enable the emergence of poets and poems whose names we could not find in various academic sources such as collection of biographies and journal that do not have a diwan, but to bring to light the new poems of poets who do not have a diwan, to complete the deficiencies in their existing poems, at the same time to identify the unknown or undetected poems of known poets and present them to the attention of researchers.	
Keywords: Poetry Journal, Classical Turkish Literature, MESTAP	

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amacı; İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” isimli şiir mecmûasının, 38b-73b varakları arasında yer alan şiirlerin transkripsiyonunu yapmak ve bu şiirleri öncelikle yayımlanmış dîvânlar olmak üzere ilgili akademik çalışmalarla tespit ederek karşılaştırmak, mevcut farkları ortaya koyarak karşılaştırmalı metnini oluşturmaktır. Ayrıca tezkireler ve çeşitli biyografik kaynaklarda şiirlerine tesadüf edilen; ancak dîvânı bulunmayan şairlerin yeni şiirlerini gün yüzüne çıkarmak, mevcut şiirlerindeki eksiklikleri tamamlayarak yapılacak akademik çalışmalara katkı sağlamaktır.

Bu minvalde dîvânı bulunmayan/tespit edilemeyen tezkire, mecmûa gibi çeşitli akademik kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız unutulmuş şair ve şiirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlamak; aynı zamanda isimleri bilinen şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini tespit ederek araştırmacıların dikkatine sunmak çalışmamızın en önemli amacıdır.

Çalışmanın Önemi

Şiir mecmûaları, edebiyat tarihi açısından önemli edebi vesikalardır. Kaynaklarda adı geçmeyen ya da -her ne kadar döneminde teveccüh görse de- tarihsel süreçte unutulmuş çeşitli şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması; tezkireler ve benzer biyografik kaynaklarda hayatı ve eserleri hakkında birtakım bilgiler bulunmasına rağmen herhangi bir eseri günümüze ulaşamayan şairlerin şiirlerinin varlığı; ismi bilinen şöhret sahibi şairlerin bilinmeyen ya da dîvânlarında tespit edilemeyen şiirlerini ihtiva etmesiyle edebiyat tarihinin tamamlayıcı metinleridir. İzah ettiğimiz bu hususlar ışığında çalışmamız, gerek şair ve şiirlerinin tanıtımı gerekse döneminin/derleyicisinin edebi zevk ve tercihlerinin yanı sıra toplumun müşterek zevk ve anlayışını ortaya çıkarması noktasında önemli bir yere sahiptir. Nihai maksadımız tanıtımını yaparak karşılaştırmalı metnini hazırladığımız eserimizin bizden sonra yapılacak çalışmalara katkı sağlamasıdır.

Çalışmanın Yöntemi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû’a-i Gazeliyât ve Eş’âr*” isimli şiir mecmûasının karşılaştırmalı metnini oluştururken öncelikle daha önce yapılmış olan benzer akademik çalışmaları inceleyerek bu doğrultuda kendimize çalışma yöntemi ve rota belirlemeye çalıştık. Mecmûada kayıtlı şiirlerin sistematik tasnifini, *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* (MESTAP)¹’ne uygun olarak belirlenen ölçütlerde hazırlamaya gayret gösterdik.

Çalışmamız; *Giriş*, 1 ve 2. *Bölüm* olmak üzere olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; çalışmamızın amacı, önemi, yöntemi ve konusu hakkında bilgi verdik. Çalışmamızın birinci bölümünde; mecmûanın dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri başlığı altında genel malumatlarla eserin tanıtımını yaptık. Bahsi geçen bölümde mecmûanın hususiyetleri yanında nazım şekilleri, mahlaslar, başklandırma, mürettibin seçimlerinde takip ettiği usul ve kafiye kusurları gibi çeşitli hatalarla birlikte; imla hususunda yapılan eksiklikleri/hataları maddeler halinde örneklerle sıraladık. Aynı başlık altında mecmûada kayıtlı şairler ile kullandıkları nazım şekilleri ile şiirlerde kullanılan vezinleri sayısal verileri ile tablolarda gösterdik. Daha sonra kimliğini tespit edebildiğimiz farklı yüzyıllarda yaşamış/eser vermiş şairlerin kısa biyografilerine yer verdik. Son olarak şiirlerin mecmûada kayıtlı sayfa/varak numaralarını, şairlerin mahlasını, matla ve makta beytini/bendini (ilk ve son beyitler/bendler), nazım şeklini/birimini, nazım türünü, veznini ve mecmûada şairlerin kimliğini ve şiirlerinin tespitine yardımcı olacak şiir veya şairiyle ilgili kendine mahsus hususiyetleri -genel hatlarıyla- açıklamalar sütununda vererek sistematik tasnif tablosu hazırladık.

Çalışmamızın ikinci bölümünde, karşılaştırmalı metni oluştururken izlediğimiz yol ile metnin transkripsiyon ve imlasında takip ettiğimiz yolu maddeler halinde sıraladık. Müteakiben metnin işaretler sistemini açıklayan tabloyu (transkripsiyon alfabesi) ekledik. İlgili bölümün sonunda mecmûanın 38b-73b varakları arasında kayıtlı bulunan şiirlerin transkripsiyonlu metnini verdik. Mecmûada yer alan şiirleri başta dîvânlar olmak üzere

---

¹ MESTAP, “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” M. Fatih Köksal önderliğinde hazırlanan şiir mecmuaları ve edebiyatla ilgili tüm mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümünün yapıldığı bir projedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://mecmualar.tr.gg/MESTAP-Projesi-Hakk%26%23305%3Bnda.htm> [ET: 03.05.2022]

yayımlanan akademik çalışmalarla karşılaştırarak tespit ettiğimiz farkları dipnotta gösterdik.

Çalışmamızı; mecmûa hakkında değerlendirmemizi beyan ettiğimiz *Sonuç*, çalışmamızın her aşamasında istifade ettiğimiz, metnin tesisinde kaynaklık eden bilimsel çalışmaları sıraladığımız *Kaynakça* ile birlikte *Tıpkıbasım* ve *Özgeçmiş* kısımlarıyla nihayete erdirdik.

Çalışmanın Konusu

Mecmûa, lugatta “toplamak, dağınık şeyleri bir araya getirmek” anlamında Arapça cem’ fiilinden türemiş bir sözcüktür. Terim olarak ise “Bir ya da birden fazla yazarın ya da şairin çeşitli şekillerde ve hacimde kaleme aldığı nesir yahut şiirlerden meydana gelen derleme kitaplar” manasına gelmektedir. Bahsi geçen eserlere, ihtiva ettikleri hususiyetler göz önünde bulundurularak “mecmû’atü’l-eş’âr, mecmû’a-i ed’iye, mecmû’atü’l-münşe’ât” gibi çeşitli isimler verilmiştir (Uzun, 2003: 265-299).

Mecmûa derlemesinde çeşitli şairlerin dîvânlarından, tezkirelerden ve benzer mecmûa çalışmalarından yararlanılır. Mürettibin tamamıyla şahsi şiir zevki ve anlayışına göre düzenlenen mecmûalarda belli bir tertip geleneği bulunmaz (Gürbüz, 2013: 316-321).

Mecmûalar, pek çok şairin çeşitli şekil ve türde manzumesini ihtiva etmesi sebebiyle edebiyat tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Bahsi geçen eserler dîvânı bulunmayan ya da başka kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva etmeleri döneminin edebi zevk ve beğenisini, sanat anlayışını yansıtmaları noktasında önemli kaynaklardır (Aydemir, 2007: 127-132).

Mecmûaların sınıflandırılması/tasnif edilmesi kesin kurallarla belirlenmiş değildir. Birbiri içine geçmiş mecmûalar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. En kapsamlı sınıflamayı Atabey Kılıç şu şekilde yapmıştır:

1 Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1.Cönkler

1.2.Mecmûalar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmûalar

1.2.1.1. Mürettep mecmûalar

1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmualar

1.2.2. Mürettip durumuna göre mecmûalar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmûalar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmûalar

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmûalar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzum metinler mecmûaları

2.1.1. Kasîde mecmûaları

2.1.2. Gazel mecmûaları

2.1.3. Nazîre mecmûaları

2.1.4. Mu'ammâ mecmûaları

2.1.5. Manzum lugât mecmûaları

2.1.6. İlâhî mecmûaları

2.1.7. Şehrengîz mecmûaları

2.1.8. Na't mecmûaları

2.1.9. Hilye mecmûaları

2.1.10. Mi'râciyye mecmûaları

2.1.11. Matla' mecmûaları

2.1.12. Mersiye mecmûaları

2.1.13. Çeşitli mesnevîlerden seçkileri barındıran mecmûalar

2.1.14. Güfte mecmûaları

2.1.15. Müstezâd mecmûaları

2.1.16. Tarîh mecmûaları

2.1.17. Musammat mecmûaları

2.1.18. Kıt'a ve rubâ'î mecmûaları

2.1.19. Dîvân mecmûaları

2.2. Mensur metinler mecmûaları

2.2.1. Lugaz mecmûaları

2.2.2. Fetvâ mecmûaları

2.2.3. Tefsîr mecmûaları

2.2.4. Şerh mecmûaları

2.2.5. Sakk mecmûaları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmûalar

2.2.7. Münşe'ât mecmûaları

2.2.7.1. Derleme münşe'ât mecmûaları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmûaları

2.3. Karışık manzum ve mensur eserler mecmûaları

2.3.1. Fevâyid ve eş'âr mecmûaları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmûalar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmûalar

3.2. Farsça mecmûalar

3.3. Türkçe mecmûalar

3.4. Çok dilli mecmûalar

4. Muhteva bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlmi-nücûm / fal ve remil

4.4. Hikâye / latîfe

4.5. Hezel ve hiciv

4.6. Edviye

4.7. Mûsikî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiğı veya şahıslar için tertip edilen mecmûalar (Kılıç, 2012: 81-96)

Bu hususlar nazarıdikkate alınarak hazırlamış olduğumuz çalışmamızın konusu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada kayıtlı “*Mecmû’at-ı Gazeliyât ve Eş’âr*” isimli şiir mecmûasının 38b-73b arası varaklarda bulunan şiirlerin incelenmesi ve transkibe edilerek karşılaştırmalı metnin oluşturulmasıdır.

BÖLÜM 1: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN TANITIMI VE İNCELENMESİ

1.1. Mecmûanın Dış Özellikleri*

Üzerinde çalıştığımız mecmûa, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde NEKTY03296 numarada “*Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr*” ismiyle kayıtlıdır. Mecmûa 249x170 mm. ölçülerinde olup vişne çürüğü renginde, motifsiz ve sade bir cilde sahiptir. Rika hattıyla yazılmış olan eser toplam 73 varaktır. Çalışma alanımız mecmûanın ikinci yarısı olan “38b-73b” arası varakları kapsamaktadır.

Mecmûanın belirli bir künyesi olmayıp mürettibi/müstensihi ve tertib/istinsah edildiği tarih belli değildir; ancak 19. yüzyılda yaşayan ve eser veren şairlerin varlığı bu yüzyılı işaret etmektedir. İlk varakta “*Dîvân-ı Âsım*” başlığı kaydedilmiş; ancak bunun üzeri -sebebinin bilmediğimiz bir nedenle- çizilmiştir. Bu başlığın hemen altında “*İstishabü'l-fakîr Mehmed Emîn Yümnî Kâtib-zâde 'An Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümayûn*” şerhinin düşüldüğü ve altında yine “*Mehmed Emîn Yümnî*” yazan bir mühür ile mühürlenmiş olduğu görülmektedir. 74a numaralı varak boştur. 74b numaralı varak iç kapak sayfası olup “2692” numarası ve “*Halis Efendi Kütüphanesi*” kaydı düşülmüştür. 75a numaralı varakta, Arapça iki adet manzume ve “*Halis Efendi Kütüphanesi*” kaydı mevcuttur. Aynı zamanda ilgili varakta, “*İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi*” mührü ve “*Mecmû'a-i Gazeliyât*” başlığı kayıtlıdır. Dış kapak üzerine “327” numarası kaydı düşülmüştür.

Yazı stili rika olup harekesizdir. Manzumeler siyah mürekkeple yazılmış olup mahlasları kayıtlı olanların hemen hemen tamamı -65a-73b arası varaklar hariç olmak üzere- kırmızı mürekkeple kaydedilmiş ve üzerleri çizilmiştir. Aynı zamanda başlıklandırma yapılan manzumelerin çoğunluğu da kırmızı mürekkeple kaydedilmiştir. Başlıklar ve bitim imleri dışında şiirleri birbirinden ayıran bir işaret mevcut değildir. Beyitler genel olarak eğik stilde kayıtlı olmakla birlikte aynı varak ve sütunda düz stilde kaydedilmiş örnekler de mevcuttur.

Genel olarak düzenli bir görünüm arz eden; ancak yazı ölçüleri, satır ve sütun sayısı gibi hususlarda kendi içinde bir standardı olmayan mecmûada varakların hemen sol sütun

---

* Mecmûanın fiziksel niteliklerinin tanıtımında, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi Kataloğu'nda kayıtlı bulunan bilgilerden istifade edilmiştir.

yanına, ilintili manzumeye ait beyitler ve varak altına farklı nazım şekillerine ait (kıta, beyt vb.) manzumeler ilave edilmiştir; ancak bazı mecmûalarda bulunan derkenar ve bilgi notları gibi kayıtlar/mensur metinler mevcut değildir. İlave manzumelerin mürekkep ve imla hususiyetleri farklı olup düzensizdir. Varaklarda numaralandırma olmayıp varak sonunda müteakip varağın ilk kelimesi kaydedilmiştir.

Satır sayısı aynı varakta sütunlara eşit kaydedilmemiştir. Genel olarak 18-16-25 aralığında olan satır sayısının en azı başlıkla beraber 13, en fazla 26 satır olup düzensizdir. Sütun sayısı, 38b’den 65a’ya kadar 2 sütun olarak düzenli bir görünümde iken; 65a, 66a-b, 67b, 68a-b, 69b, 70a, 72b aralığı 3’er sütun olup daha düzensizdir.

Mürettip, mecmûada “65b-73a” numaralı varaklarda kayıtlı bulunan manzumelerin sonuna şiirin bittiğini göstermek maksadıyla temme/bitim imi (“mim” harfi) koymuştur. Bahsi geçen varaklarda kayıtlı olan tarih manzumelerinin (kıta) ve musammatların (tahmis, müseddes, terkeb-bend) birim sayılarının uzun olması sütun ve varaklara taşması sebebiyle şiirin devam ettiğini göstermek maksadıyla müteakip beytlerin/bendlerin başında “velehu” ibaresini kullanmıştır. Mürettibin tasarruflarından biri de “mütekerrir müseddes” nazım şekliyle yazılan manzumelerin (71a/71b) tüm bentlerinde mütekerrir beyitler yerine “eyzan” ifadesini kullanmayı tercih etmesidir.

Yine ilgili varaklarda mürekkep ve imla hususiyetlerinin farklılığı, tertibindeki çeşitli biçimsel farklılıklar ve mürettibin tasarrufları mecmûanın farklı zamanlarda birbirine ilave edilmek suretiyle düzenlenmiş olabileceği ya da birden çok derleyicisinin olabileceği ihtimalini akla getirmektedir.

Mecmûanın fiziksel niteliklerinde okunuşuna engel teşkil edecek -az sayıda mürekkep dağınıklığı dışında- bir yıpranma mevcut değildir. Ancak mürettibin imla hususunda titiz davranmaması -hemen hemen tüm şiir mecmûalarında görünen çeşitli imla kusurları- ve ihmalleri okunuşta zorluklara sebebiyet vermiştir. Mecmûanın geneline yayılan söz konusu kusurlara mecmûanın muhteva dil ve yazım özellikleri başlığı altında detaylarıyla yer verilmiştir.

Şiirler; uyak, redif ve nazım şekli olarak belli bir tertibe riayet edilmeden kaydedilmiştir. Hemen her nazım şeklinde şiirlerin mevcut olduğu mecmûa tertibine öncelikli olarak kasideyle başlanmış, müteakiben gazellere geçilmiş ve bu gazeller arasında tahmis, şarkı ve çeşitli musammatlara yer verilmiştir. Devamında; makta, kıta, müfred, ferd, murabba,

naat ve beyitler yer alırken en son da -aralarda gazel örnekleri olmakla birlikte- tarih kıtaları ve musammatlar yer almıştır.

Çoğunluğu teşkil eden Türkçe şiirler dışında mecmûada, Arapça ve Farsça şiirler de mevcuttur. Bu manzumeler münferit bir bölümde toplanmayıp Türkçe şiirler arasında karışık olarak daha çok mukataat/ebyat kısmında (müfred, ferd, kıta, matla gibi şiir parçalarının art arda geldiği varaklar) kayıtlıdır.

Muhtelif şairlerin şiirlerinden oluşan antoloji mahiyetindeki mecmûada; Türkçe, Arapça ve Farsça şiirlerin toplam sayısı 361 olup bunların; 303'ü Türkçe, 51'i Farsça ve 7'si de Arapça'dır.

Mürettip mecmûanın tertibinde olduğu gibi şiirlere başlık verme hususunda da indî bir tavır sergilemiştir. Manzumelerin çoğunluğu başlıksız olmakla birlikte kimi şiirlerde şairin mahlasını başlık olarak kaydederken kimisinde nazım şekli ve türünü başlık olarak vermeyi tercih etmiştir.

1.2. Mecmûanın Muhteva Dil ve Yazım Özellikleri

Çalışma konumuz olan mecmûanın “38b-73b” numaralı varakları yalnız bir dönemle mahdud olmayıp 15-19. yüzyıl gibi geniş bir zaman aralığında yaşamış ve eser vermiş çeşitli şairlerin şiirlerini kapsamaktadır. Mecmûada kimliği tespit edilen; 2'si 15., 14'ü 16., 15'i 17., 21'i 18. ve 5'i 19. yüzyılda yaşamış ve eser vermiş 57 şairin çeşitli manzumeleri kayıtlıdır. Bu şiirler herhangi bir kronolojik sıralamaya tabi tutulmadan kaydedilmiştir. En az şair/şiir bulunduğu yüzyıl 15. yüzyıl olup en çok şiirin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır (bkz. Tablo 1).

Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303'ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Türkçe şiirlerde, mahlası kayıtlı olan 77 adet şair olup bunlardan 57'sinin kimliği tespit edilmiş; 20'sinin kimliği tespit edilememiştir. Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen şairlerin şiir sayısı 173 adet; edilemeyenlerin şiir sayısı ise 64'tür. Mahlası bulunmayan ve kaynaklardan hangi şaire ait olduğu tespit edilemeyen manzume sayısı ise 66'dır. Bu şiirler “Lâ-Edrî” başlığı ile kaydedilmiştir. İlgili şiirlerden 1 adedi mürettip/müstensih tarafından Lâ-Edrî başlığı ile kaydedilmiştir.

Türkçe şiirlerde; gazel, kıta, kaside, tahmis, müseddes, murabba, şarkı, taştir, terakib-bend, müstezad olmak üzere 10 adet nazım şekli kullanılmıştır. Mecmûada bu nazım şekilleri

ile yazılan manzumelerin tamamının verilmeyip mahdud birkaç beytin/bendin verildiği müstakil şiirler de mevcuttur. Bu şiirler ekseriyetle mahlassız; müfred, ferd, matla ve beyt şeklinde çeşitli başlıklarla müstakil kaydedilmiştir. Mecmûada kayıtlı nazım türleri ile yazılan şiirlerin sayısı 23 olup bunların; 2'si naat, 13'ü tarih, 7'si hezl, 1'i hamam-nâme'dir.

Mecmûada nazım şekilleri belli bir tertibe riayet edilmeden düzenlenmiştir. Manzumeler; kaside, gazel, musammatlar (şarkı, tahmis, taştir), müfred, ferd, matla ve tarih kıtaları şeklinde düzensiz kaydedilmiştir. Şiirler kaydedilirken genel olarak belli bir düzen takip edilmemiştir. Aynı şaire ait şiirler bazen art arda gelirken bazen farklı şiirlerin peşi sıra geldiği örnekler de olmuştur. Derleyicinin/mürettibin mecmûanın başından sonuna - özellikle başlıklandırma, mahlas tayini ve şekilsel hususlarda- sistemli ve tutarlı bir yöntem takip ettiğini söylemek güçtür. Bilhassa ilgili kaynaklardan doğruluğunu teyit etmeden sehven, dikkatsiz ve özensiz bir tavırla şiirleri kaydetmiş olması, mahlas tayini ve başlıklandırma hususunda çeşitli yanlışlıkları beraberinde getirmiştir.

Mecmûada var olan Farsça ve Arapça şiirler münferit bir yerde toplanmayıp Türkçe şiirlerin arasında kayıtlıdır. Bu şiirler transkribe edilmeyerek Türkçe şiirlerle sıralamaya tabi tutulmuş; ancak nazım şekilleri, vezin, kaleme alındıkları yüzyıl gibi hususiyetleri belirtilmeden birim sayısı ve başlıkları ile kaydedilmiştir. 51 adet Farsça şiirin 38'ine şairinin mahlasıyla kayıt düşülmüşken, 13 adet şiir; 5 müfred, 3 ferd, 2 kıta, 3 beyt olmak üzere nazım şekilleriyle kaydedilmiştir. 7 adet Arapça şiirin 2'si beyt, 1'i rubai, 1'i kıta nazım şekliyle kayıtlı iken; 1'i başlıksız, 1'i mahlası ile 1'i de Lâ-Edrî başlığı ile kayıtlıdır.

Mecmûada; Necâtî, Bâkî, Fuzûlî, Nâbî, Nedîm, Nâ'ilî gibi gerek döneminde gerekse sonraki yüzyıllarda adından söz ettirmiş dîvân edebiyatının ünlü şairlerinin şiirlerinin yanı sıra; Âsım, Râmî gibi bu şairleri örnek almış ve şiirlerini tanzir etmiş şairler ile Münşî, Seyyid Mehmed, Kelîm, Sâlik, Sâkıb, Vâsık, Haylî, Sa'dî, Fâ'iz, Ref'î gibi tezkirelerde adı geçen ancak dîvânlarına ulaşamayan ve -döneminde her ne kadar şöhret bulsa da- nisbeten daha az tanınan şairler de mevcuttur. Mecmûada en çok şiiri kayıtlı olan iki şairden biri olan Âsım'ın Nedîm'e 2 tane naziresi (39a/4, 52a/81) olup tanzir edilen Nedîm'e ait zemin şiirler de mecmûada kayıtlıdır (38b/3, 63b/281). Nazire şiirlerin

sayısı bu şiirlerle mahdud olmayıp kaynaklardan tespit edilen/edilemeyen çeşitli nazireler de mevcuttur.

Mecmûada 36 adet şiirle en çok şiire sahip şair Nedîm iken, sayı ve hacim olarak (müfred, ferd, matla, beyt) en az şiiri bulunan kimliği belirli şairler; Âhî, Hüdâyî, Necâtî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa'dî, Fasîh, Fasîhî ve Neylî'dir. Bahsi geçen şairlerin şiirleri mahdud birkaç örnekle sınırlıdır.

Mecmûada en hacimli şiir, kimliği tespit edilemeyen Yâver mahlaslı bir şairin 9 bentlik terhib-bendi (72b-73a/359) ve yaklaşık aynı birim sayısına sahip olan -yine kimliği tespit edilemeyen- bir şairin 49 beyitlik kıtasıdır (70a-70b/355). Bu şiirleri Ahmed İzzet Bey'e ait olan 15 bentlik tahmisi (66b-67a/339) ve 20 beyitle İzzet mahlaslı kimliği tespit edilemeyen bir şairin, tarih kıtası takip etmektedir (68b/347). En hacimli gazel ise Nâbî'ye ait olan 10 beyitlik bir gazeldir (45a/40).

Mecmûada kayıtlı 303 Türkçe şiirin, 132'sinin mahlas beyti kayıtlı iken mahlas beyitleri olmayan -başlıksız ya da nazım şekil ve türleriyle kayıtlı- şiir sayısı 171'dir. Mahlası başlık olarak kayıtlı şiirlerin sayısı ise 4'ü Lâ-Edrî olmak üzere 58 olup bu sayıya yanlış başlık verilenler dahil edilmemiştir. Mürettip mahlas beyitleri olan şiirlerin ekserisinin üzerini kırmızı mürekkeple çizerek belirtmiştir.

Mürettip, şiirleri başlıklandırma hususunda sistemli ve istikrarlı davranmamış şiirlerin bir kısmını başlıksız kaydederken başlıklandırma yaptığı şiirlerin ise kimini nazım şekilleri ve türüyle kimisini de mahlaslarıyla kaydetmiştir. Başlığı nazım şekli olan 124 adet şiir; Müfred 57, ferd 34, kıta 15, beyt 9, gazel 3, murabba 2, tahmis 2, kaside 1, müstezad 1, terci-bend 1 adet olup bu nazım şekillerinin çoğunluğu -hangi ölçütlerle başlıklandırıldığı belli olmamakla birlikte- mürettip tarafından yanlış nazım şekilleriyle başlıklandırılmıştır; ancak şiirlerin dış yapısı/kafiyeleniş biçimleri dikkate alınarak köşeli parantez içinde metinde doğru şekilleriyle yazılmış ayrıca mecmûada kayıtlı olan asıl/hatalı şekilleri dipnotta belirtilmiştir (bkz. Tablo 1). Müfred, ferd, kıta gibi nazım şekilleriyle yapılan başlıklandırmalarda şiirlerin kafiyelelerinden daha ziyade dize sayıları esas alınmıştır; ancak bunlar da tashih edilerek kaydedilmiştir. Mürettip bilhassa musammat (çok bendli nazım şekilleri) ve tarih kıtalarını, ekseriyetle şiirlerin konularına göre başlıklandırmayı tercih etmiştir.

Başlığı nazım türü olan şiirler: Tarih 9, hezl/hicv 5, naat 2, hammam-nâme 1 adettir. Mahlası başlık olan şiirlerin sayısı 58 olup 4'ü Lâ-Edrî başlığı ile kaydedilmiştir. Bu sayıya yanlış başlıklandırma yapılanlar ve çeşitli kaynaklardan tashih edilenler dahil değildir. Başlıksız kaydedilen şiirlerin sayısı ise 102'dir.

Yine mecmûada Kâmî ve Âsım Ârif-zâdeye ait 1'er adet mükerrer matla ile Gelibolulu Âlî ve Nahîfî'ye ait 1'er mükerrer gazel bulunmaktadır. Mürettip tekerrür eden bu gazel ve matlaları belirtmek adına bir yol tercih etmemiş farklı başlık ve nazım şekilleri ile kaydetmiştir. Kâmî'ye ait matla, 57b/126'da "müfred" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 58a/132'de "ferd" başlığı ile kayıtlıdır. Gelibolulu Âlî'ye ait gazel, 58a/130'da "ferd" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 60b/194'te "velehu" başlığı ile kayıtlıdır. Nahîfî Süleyman Efendi'ye ait gazel, 58a/129'da "kıta-i zîbâ" başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 61b/215'te "Fâ'iz" başlığı ile kayıtlıdır. Âsım Ârif-zâde'ye ait matla, 60b/200'de Âsım başlığı ile kayıtlı iken aynı manzume 61b/227'de aynı şekilde Âsım başlığı ile kaydedilmiştir.

Mürettip, yukarıda bahsi geçen dîvân şairlerinin yanı sıra farklı alanlarda eser vermiş döneminin ünlü isimlerinin de eserlerine yer vermiştir. Mecmûada Medîne-i Münnevve'ye varışında Rasûl-i Ekrem'in mübarek kabrini ziyaret eden ve tazarruda bulunan Vâî Mehmed Efendi'ye ait naat başlıklı bir duası (64b/300) buna örnektir. Yine manzumelerin muhtevasında bulunan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf iktibasları mecmûanın dini-tasavvufî yönünü de zenginleştirmiştir.

Üzerinde çalıştığımız mecmûa, gerek 15-19. yüzyıl aralığında yaşayan ve eser veren şairleri ihtiva etmesi gerekse kullanılan nazım şekillerinin çeşitliliği açısından zenginlik arz etmektedir. Gazel, müfred, ferd, kıta, şarkı, kaside, müstezad gibi manzumelerin yanı sıra; murabba, tahmis, taştir, müseddés, terkeb-bend gibi musammatların yoğunluğu mecmûanın muhtevasını zenginleştirmiştir. Mürettibin, kişisel zevkine göre devrin rağbet gören şair ve şiirlerini tercih etmesi yanında naat, hezl, hammâm-nâme gibi çeşitli türlerde pek çok manzumeyle birlikte dini-tasavvufî ve didaktik mahiyetteki şiirlere yer vermesi mensup olduğu edebi geleneğin sanat anlayışı ve devrin zevkine dair malumat vermektedir.

En fazla nazım şeklinin kullanıldığı şiir mürettep bir divanda olduğu gibi gazel nazım şeklindedir. Bu şiirlerin büyük çoğunluğu "38b-55a" varakları arasında düzenli bir şekilde

art arda kaydedilmiş olup daha çok klasik Türk şiirinin temel prensipleri ile; âşıkâne, rindâne ve hikemî tarzda yazılmış manzumelerdir. Akabinde gelen mukataat/ebyat (56b-65a) kısmındaki şiirlerin muhtevaları ise kendi içinde farklılık göstermektedir. Son varaklarda ise (65b-73b) daha ziyade yeni yıl münasebetiyle kaleme alınan manzumeler; doğum, sadrazam tayini, teşekkür, önemli eserlerin yapılış tarihi vb. çeşitli konularda düşürülen tarih kıtaları ile musammatlar (tahmis, murabba, müseddes, terkib-bend) yer almaktadır.

Dikkat çeken bir diğer husus ise mecmûada var olup ilgili divânlarda tespit edilemeyen yeni şiirlerin varlığıdır, bu durum eserin farklı çalışmalara kaynaklık etmesine vesile olacak niteliktedir. Tespit edilen manzumeler şunlardır; Fuzûlî “ferd” (58b/149), Bâkî “müfred” (60b/197), Nedîm “2 matla” (61a/213-62a/229), Riyâzî “müfred” (62a/230), Yavuz Sultan Selîm “kıta” (63b/285).

Mecmûada 18. yüzyılın önemli tarih yazarlarından ve müverrih lakabıyla tanınan Sürûrî’nin hicivleri yer almaktadır. Bu minvalde yazdığı şiirlerini müstakil bir eser olan “*Hezliyyât*”ta toplayan Sürûrî’nin yazmış olduğu hezlere, yakın arkadaşları olan Sünbülzâde Vehbî ve Aynî’nin hicivleriyle vermiş oldukları karşılıklar ve mülâtefeleri de mecmûada kayıtlıdır. Tek bir varakta (65a) toplanan bu manzumeler içerik olarak müstehcen ve argo tabirler ihtiva etmesi sebebiyle tenkitli metinde hezeliyat içeren sözcükler fotoğraflarıyla kaydedilmiştir.

Mürettibin tercih ettiği manzumeler arasında bestelenmiş şiirler de vardır bunlar; Râmî Mehmed Paşa (42b/23-24), Nedîm (43a/ 27-45a/38), Nâbî (53b/92), Nahîfî (58a/131) ve Laz Ali Rızâ Paşa (47a/340)’ya ait gerek döneminde gerekse sonraki yüzyıllarda revaçta olan manzumelerdir. Bu şiirler akademik çalışmalar ışığında tespit edilerek beste, makam ve repertuvar bilgileriyle dipnotta belirtilmiştir.

Çalışmamızın esasını 15 ve 19. yüzyıllarda yaşayan şair ve şiirlerinin teşkil etmesi -kahir ekseriyetinin 17-18. yüzyılda kaleme alınan şiirleri kapsaması- sebebiyle metinde Eski Anadolu Türkçesi dil ve ses özellikleri dikkate alınmıştır.

Mecmûanın imla hususiyetleri ve mürettibin şahsına mahsus bazı yazım özellikleri ve imla kusurları şunlardır:

a. Mecmûada mürettibin harflerde yaptığı noktalama hataları:

- “ayn” harfinin noktalı “gayn” yazılması: ‘umūm عوم (65b/332), ‘umūm عوم (66b/339).
- “ze” harfinin üç nokta ile “je” yazılması: pezīr-i زير (43b/30).
- “be” harfinin üç nokta ile “pe” yazılması: bīṣ بيش (42b/23).
- “be” harfinin noktalı “ze” yazılması: bir زير (43b/30).

b. İmlada yapılan harf eksiklikleri:

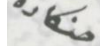
- Yönelme hali ekinde yapılan eksiklikler: cām[e] جام (55b/101), ‘Ārif[e] عارف (56b/104), ġayr[a] غاي (62a/229), zerr[e] زير (40a/11).
- Kelimenin aslında olan harf eksikliği: per[de]dār پردار (48b/60), ār[z]ū از (45b/41).
- Belirtme hali ekinde yapılan eksiklikler: naẓm[ı] نظم (51a/74), ḥūn[in]i خونين (39a/5).
- İyelik ekinde yapılan eksiklik: naẓm[um] نظم (49a/63).

c. İmlada yapılan harf hataları:

- “med” ile gösterilmesi gereken “elif” harfinin medsiz yazımı: alasuṅ السته (60b/198).
- Şiirin kafiyesinin “el” olmasına rağmen “beg” şeklinde yazılması: bel بك (64a/297).
- “elif” ile gösterilmesi gereken ekin “ye” ile gösterilmesi: almadan المدين (63b/281).
- “nun” harfî yerine “rı” harfinin kullanılması: müjgānuṅ (44b/36).
- “se” harfî yerine “sin” harfinin kullanılması: deyyuṣ ريه (65a/316).
- “çim” harfî yerine “te” harfinin kullanılması: içsün ايسوه (45a/40).
- “çim” harfî yerine “gef” harfinin kullanılması: çün كود (43b/31).

d. İmlada anlam bozukluğuna sebep olan harf/ek fazlalıkları:

- Kelimenin aslında bulunan çeşitli harf fazlalıkları: dönmem دورم (64a/291), sîret ne سيرة (64b/303), el اهل (41b/18), teḥavvül تحویل (44b/35).

- Kelimeye ilave edilen; ancak anlamı ve kafiyei bozan ekler: yeter (45b/43), şafâ (51a/75), hünkâr (49b/65).

e. Belirtme hal ekinin hemze ile gösterilmesi: pezirîyi (50a/69), berri (65a/312).

f. Kaynaklarda tespit edilen; ancak mecmûada eksik olan kelimeler: âhendür [bana]/âhendür (63a/259), çeşm[üm] (47a/51), intisâb [ise] (51a/74).

g. “kâf-ı nûni/nazal n” ile yazılması gereken pek çok kelimenin “ne” ile yazılması: (38b/3/5, (43a/27/2-3), (46a/45/3-6), (51a/75/1-2-4-5), (52b/84/1-2-3-4), (53a/86/4), (54b/97/2-5), (60a/180).

h. “nazal ne” olmayan yerlerde “nazal ne” kullanılması: (60a/180), (61a/213) her iki mısradada, (64a/288), (65b/339).

i. Mecmûada fazlalık olan kelimenin üstünün karalanması örneği: (61b/220).

j. Mürekkep dağınıklığı olan varaklar: (49b/65), (59a/70), (72b/369).

k. Mürettibin “âyîne” kelimesinde (âyîne-âyine) şeklinde iki türlü imlayı tercih etmesi: (38b/3/1), (39a/5/1).

- Mürettibin; mahlas, nazım şekilleri, redif, başlıklandırma ve mecmûanın tertibi gibi hususlarda sehven yapmış olduğu bazı kusurlar/hatalar özetle şu şekildedir:

Mahlası başlık olarak verilen şiirlerin bir kısmında mürettip -kimisinde mahlas beyti bulunmasına rağmen- sehven şiiri başka bir şaire atfederek yanlış başlık ile kaydetmiştir. Bu manzumeler dîvân, tezkire gibi çeşitli kaynaklardan tespit edilerek şairlerinin kimlikleri tashih edilmiştir. Âsım başlığıyla kayıtlı bir şiirin Seyyid Sâlik Dede’ye (42a/21), Lâ-Edrî / Ahmed Vâsık (44b/37), Âsım / Nedîm (45b/43), Lâ-Edrî / Arpaemîni Mustafa Sâmi (47a/51), Âsım / Nedîm (48a/56), Sabrî / Ânî Zeyrek-zâde (58a/134), Bâkî / Gelibolulu Mustafa Âlî (60b/190), Es’ad / Bâkî (60b/196), Sâbit / Haylî (60b/198), Lebrî / Kâmî (61a/207), Fâ’iz / Süleyman Nahîfî Efendi’ye (61b/215) ait olduğu tespit edilmiştir.

Yine mecmûada mürettibin dikkatsizliğinden kaynaklı başlıklandırma ve mahlas tayini hususunda çeşitli hatalar yapılmıştır. Birbirini takip eden varaklarda devam eden bir şiirin

farklı manzumeler olduğu düşünülerek -mahlas beyti bulunmasına rağmen- Nedîm’e ait bir şiirin “Lâ-Edrî” başlığıyla kaydedilmesi (39b-40a/9), Nedîm’e ait olan bazı gazellerin mahlas beytinin kayıtlı olmaması sebebiyle “Âsım” başlığıyla kaydedilmesi (45b/43-48a/56) yine Nedîm’e ait olan bir gazelin son beytindeki “feyz” kelimesinin mahlas olduğu düşünülerek mürettibin itiyadı üzere kırmızı mürekkeple üstünün çizilmesi (45b/42) gibi çeşitli örnekler şairlerin kimliğini tespit hususunda zorluklara sebep olmuştur.

Çeşitli nazım şekillerinden alınan şiir parçalarında (gazel, tahmis, kıta) mahlas beyitlerinin bulunmaması (44b/37-45b/43), mahlas beyti bulunan şiirlerde şairin kimliğinin gözden kaçması sebebiyle -mecmûada şiirleri de bulunan- farklı bir şaire atfedilerek başlık verilmesi (42a/21) de yukarıda izah edilen zorluklara sebebiyet vermiştir.

Mecmûada iki/üç beyitten oluşan manzumelerin kıta/murabba olarak kaydedildiği örnekler de mevcuttur. Örneğin; gazelin bir parçası olan iki beytin kıta-i ziba başlığı ile (58a/131), 3 beyti kayıtlı olan gazelin kıta başlığı ile (58b/139), yine 2 beyitlik bir gazelin kıta başlığı ile (59b/165), üç beyitten oluşan gazel parçasının murabba olarak başlıklandırılması (65b/333) gibi. Benzer şekilde gazel nazım şekliyle yazılan şiirlerin müstakil şiir parçaları olan müfred, ferd gibi nazım şekilleriyle başlıklandırıldığı örnekler de vardır; (58a/130, 58a/131, 58a/138, 58b/150, 59a/163, 59a/164, 61a/209, 61b/217, 61b/223, 61b/225, 62a/237, 62a/238, 62b/245, 62b/248, 62b/253-254-255, 63a/259-260, 63a/263, 63a/265, 63a/270-271, 63b/274, 63b/281, 64a/287, 64b/303-304). Nazım şekli yanlış yazılan şiirlerden biri de her bendin sonunda vasıta/bendiyye beyitleri değişen Yâver mahlaslı şairin terki-bendi mecmûada terci-bend olarak adlandırılmıştır.

Mürettip, şiirlerin tertibinde -özellikle gazellerde- aynı redifte yazılmış ya da nazire olan şiirleri art arda yazmayı itiyad edinmiş (38b/3,39a/4,39a/5), (39b-40a/9,40a/10), (41a/15,41a/16), (42a/21,42a/22), (46b/48,46b-47a/49), (49b/67,50a/68), (52a/82, 52a-52b/83); yine aynı şekilde aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri yazma hususunda da bu yolu tercih etmiştir. Ancak bu itiyadı da bazı yanlışlıkları beraberinde getirmiştir. Asım mahlaslı -kimliği tespit edilemeyen- bir şairin “olmazmış” redifli bir gazelinden önce aynı redifle yazılmış ve Sâlik’e ait olan bir gazeli -mahlas beyti kayıtlı olmasına rağmen “Âsım” başlığı ile kaydetmiştir (42a/21). İzah edilen bu gerekçeler mürettibin

mecmûada yapmış olduğu başlıklandırma/adlandırma ve nazım şekillerinin tayini hususundaki uygulamalarına ihtiyatla yaklaşmayı zorunlu kılmış şiirler tarafımızca gerekli tashihler yapılarak başlıklandırılmış/adlandırılmıştır.

Mürettip aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri belirtme hususunda herhangi bir uygulama yapmamış bu durum bilhassa dîvânlarına ulaşamayan şairlerin şiirlerinin tespitinde zorluklara neden olmuştur. Örneğin; Âsım mahlası ile kayıtlı 31 adet şiir mevcut olup bunlardan 19'unun Âsım Ârif-zâdeye, 1'inin Bosnalı Âsım'a ait olduğu tespit edilmiş; ancak 11 adet şiirin şairinin -yukarıda ismi zikredilen şairlere ait olma ihtimali olmakla birlikte- kimliği tarafımızca tespit edilememiştir. Yine İzzet mahlası ile kayıtlı 13 adet şiirden sadece 1'inin şairinin kimliği ilgili kaynaklardan tespit edilebilmiş diğerlerinininki belirlenememiştir.

Mürettip “65b-73a” numaralı varaklarda şiirin son bulunduğunu göstermek üzere “bitim imi” kullanmıştır. Bent/beyit sayıları fazla olan ve akabindeki sütunlara taşan şiirlerde ise müteakip beyitlerin/bentlerin başında “velehu” ibaresini kullanmıştır. Ancak bu uygulamayı bahsi geçen varaklardan önce yapmamış olması karışıklığa sebebiyet vermiştir. Art arda gelen varaklarda devam eden bir şiirin farklı manzumeler olduğu düşünülerek -müteakip varakta mahlas beyti bulunmasına rağmen- Nedîm'e ait bir şiirin ilk varakta mahlas beytinin bulunmaması sebebiyle “Lâ-Edrî” başlığıyla kaydedilmesi (39b-40a/9) buna örnektir.

1.3. Mecnûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı

Mecnû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr'ın çalışma alanımızı kapsayan ikinci yarısında kayıtlı 303 Türkçe şiirin; 173'ünün şairinin kimliği tespit edilmiş, 64 şiirin şairinin kimliği tespit edilememiştir. Bu şiirler arasında aynı mahlasla kaydedilmiş şiirler de mevcuttur. Mahlası bulunmayan ve kaynaklardan hangi şaire ait olduğu tespit edilemeyen manzume sayısı ise 66'dır. Bu şiirler “Lâ-Edrî” başlığı ile kaydedilmiştir. Mahlas beyti kayıtlı olan şiir sayısı 132 olup mahlas beyti kayıtlı olmayanların sayısı 171'dir.

Kimliği tespit edilen 57 şairin; 2'si 15., 14'ü 16., 15'i 17., 21'i 18. ve 5'i 19. yüzyılda yaşamış ve eser vermiştir. Sayıca en az şair/şiir bulunduğu yüzyıl 15 en çok şiirin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır.

Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen 57 şairden mecmûada en çok şiiri bulunan şair 36 adet şiirle (32 gazel, 3 matla, 1 müfred) Nedîm'dir. Onu 19 şiirle (12 gazel, 1 müfred, 3 matla, 1 matla mütekerrir, 1 kıta, 1 murabba) Âsım ve 17 şiirle (16 gazel, 1 matla) Nâbî takip etmektedir. Kimliği tespit edilen şairlerden; Râmî Mehmed Paşa 6, Seyyid Vehbî 5, Nâ'ilî 4, Edirneli Kâmî 4, Gelibolulu Mustafa Âlî 3, Abdülbâkî Vecdî 3 ve Fehîm-i Kadîm 3 gazelle mecmûada yer almaktadır. Mecmûada 1 gazel ile yer alan ve kimliği tespit edilen şairler; Sâlik, Sâkîb, İzzet, Rahmî, Sâmi, Ârif, Yahyâ, Nahîfî, Sun'î, Fâ'iz, Fasîhî, Hâmî ve Bosnalı Âsım'dır. Sayı ve hacim olarak (müfred, ferd, matla, beyt) en az şiiri bulunan kimliği belirli şairler; Âhî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa'dî ve Neylî'dir.

Mecmûada, aynı mahlası kullanan ve yaklaşık aynı yüzyılda sanatını icra eden şairlerin bulunması ve mürettibin de bu şairleri birbirinden ayıracak bir yöntem tercih etmemiş olması kimlik tespiti hususunda çeşitli zorluklara ve daha ihtiyatlı davranmaya sebep olmuştur. Bu durum dîvânlarına ulaşılamayan ya da herhangi bir kaynaktan eserlerine rastlanılamayan kimliği belirsiz şairlerin sayısını artırmıştır. Bu şairler: Âsım/Âsım Ârif-zâde/Bosnalı Âsım, Râmî/Râmî Mehmed Paşa, İzzet/İzzet Ali Paşa/Ahmed İzzet Bey, Vâsık/Vâsık Ahmed, Rahmî/Kırımlı Rahmî, Sâmi/Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi/Sâmi Abdurrahman Paşa, Âlî/Gelibolulu Mustafa Âlî'dir.

Mecmûada; 7'si Arapça, 51'i Farsça ve 303 Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Bu şiirlerden Türkçe olanların nazım şekilleri şöyledir: Gazel 152, müfred 38, kıta 32, ferd 11, matla 47, beyt 5, kaside 4, tahmis 4, müseddes 3, murabba 2, şarkı 1, taştir 1, terkeb-bend 2, müstezad 1 adettir. En fazla nazım şeklinin kullanıldığı şiir, mürettep bir divanda olduğu gibi gazel nazım şeklidir. Onu 47 ile matlalar takip etmektedir; ancak bu nazım şeklinin -mürettibin itiyadı üzere- farklı bir nazım şeklinin parçası olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Kimliği tespit edilemeyen şairlerin isimleri: Âtîf, Bâhîr/Bâhirâ, Câzîm, Emîn, Es'ad, Fezâyî, Münşî, Nazmî, Necîb, Sâ'ib, Safvet, Sâlim, Sıddîk, Sırrî, Sûfî, Şâir, Şâkir, Tâhîr Paşa, Tâlib, Yâver'dir.

Tablo 1: Mecmûada Yer Alan Şairler ile Kullandıkları Nazım Şekilleri ve Sayısı*

Sıra numarası	Şairin mahlası	Nazım şekilleri ve sayısı
1	Âhî (Benli Hasan)	1 müfred
2	Âlî (Gelibolulu)	2 gazel, 1 mütekerrir gazel
3	Ânî (Zeyrekî)	1 müfred
4	Ârif*	3 gazel
5	Âsım (Ârif-zâde)	12 gazel, 3 matla', 1 mütekerrir matla', 1 kıt'a, 1 müfred, 1 murabba'
6	Âsım*	8 gazel, 2 matla', 2 müfred
7	Âtîf	1 gazel
8	Aynî (Antepli)	1 kıt'a
9	Bâhir/Bâhirâ	1 gazel
10	Bâkî	2 gazel, 1 müfred, 1 kasîde
11	Câzîm	1 matla'
12	Cevrî (İbrahim)	1 taştîr
13	Emîn	1 gazel, 1 müfred
14	Es'ad	1 matla', 1 murabba', 1 kıt'a, 1 müfred
15	Fâ'iz	1 gazel
16	Fasîh (Dukâkîn-zâde)	1 gazel, 1 ferd
17	Fasîhî (Tosyalı)	1 gazel
18	Fehîm-i Kadîm	3 gazel
19	Fezâyî	1 gazel
20	Fuzûlî	1 ferd
21	Hâmî (Diyarbakırlı)	1 gazel
22	Haylî	1 kıt'a
23	Hüdâyî-i Kadîm	1 gazel
24	İzzet (Giritli)	1 gazel, 1 tahmîs, 1 kıt'a
25	İzzet*	1 gazel, 9 kıt'a, 2 müfred, 1 tahmîs

* Tabloda kayıtlı olan ve aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairlerden kimlikleri tespit edilen/edilemeyen şairler birlikte verilmiş; ancak dipnotta kimliği belirlenen şairlerin şiirleri nazım şekilleri ve adetleriyle belirtilmiştir.

* Ârif mahlası ile kayıtlı 2 gazel, Ârif Ali Efendi'ye ait olup diğer gazelin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Âsım mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Bosnalı Âsım'a ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* İzzet mahlası ile kayıtlı 1 gazel, İzzet Ali Paşa'ya ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

26	Kâmî (Edirneli)	4 gazel, 2 matla', 1 mütekerrir matla'
27	Kâmil (Ahmed Paşa)	1 müfred
28	Keçeci-zâde İzzet Molla	1 müseddes
29	Kelîm (Seyyid Mûsa)	1 gazel
30	Lem'î	1 kıt'a
31	Münşî	1 müfred
32	Nâ'ilî-i Kadîm	4 gazel
33	Nâbî	16 gazel, 1 matla'
34	Nahîfî	1 gazel, 1 mütekerrir gazel
35	Nazîm (Yahyâ)	2 gazel
36	Nazmî	1 müfred
37	Necâtî	2 gazel
38	Necîb	3 gazel
39	Nedîm	32 gazel, 3 matla', 1 müfred
40	Neylî (Mîrzâ-zâde)	1 beyt
41	Râgîb	2 gazel
42	Rahmî*	4 gazel, 2 müfred
43	Râmî (Mehmed Paşa)	6 gazel
44	Râşid	1 gazel
45	Ref'î (Leng)	1 kıt'a
46	Rızâ (Laz Ali)	2 gazel
47	Riyâzî	1 gazel, 1 müfred
48	Rûhî (Bağdatlı)	1 terkîb-bend
49	Sa'dî	1 matla'
50	Sâ'ib	1 müfred
51	Sâbit (Bosnalı)	1 kıt'a, 1 müfred
52	Safvet	1 müstezâd
53	Sâkîb	2 gazel
54	Sâlik	1 gazel
55	Sâlim	1 beyt
56	Sâmî*	1 gazel, 1 müfred
57	Sâmî (Arpaemîni-zâde)	2 gazel, 1 şarkı, 1 matla'
58	Selîmî	1 kıt'a

* Rahmî mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Kırımlı Rahmî'ye ait olup diğer şairlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Sâmî mahlası ile kayıtlı 1 gazel, Sâmî Abdurrahman'a ait olup matlanın şairinin kimliği tespit edilememiştir.

59	Seyyid (Uşşâkî-zâde)	1 gazel
60	Seyyid Vehbî	5 gazel
61	Sıddîk	1 müfred
62	Sırrî	1 müfred
63	Sûfî	1 gazel
64	Sun'î (Gelibolulu)	1 gazel
65	Sünbül-zâde Vehbî	1 kıt'a
66	Sürûrî	1 müfred, 4 kıt'a
67	Şâ'ir	1 gazel
68	Şâkir	1 gazel
69	Şeyhülislam Yahyâ	1 matla'
70	Tâhir Paşa	1 müseddes
71	Tâlib	2 gazel, 1 müfred, 1 matla'
72	Vânî	1 kasîde
73	Vâsık*	4 gazel
74	Vecdî*	3 gazel, 1 matla'
75	Yahyâ (Taşlıcalı)	1 gazel
76	Yâver	1 gazel, 1 tahmîs, 1 terkîb-bend
77	Yetîm/Yetîmî	1 kıt'a
78	Lâ-Edrî	27 Matla', 14 müfred, 9 ferd, 8 kıt'a, 3 beyt, 2 kasîde, 1 tahmîs, 1 gazel, 1 müseddes
	Farsça şiirler	51
	Arapça şiirler	7
	Toplam	361 (Türkçe şiirler: gazel 152, matla' 47, kıt'a 32, tahmîs 4, kasîde 4, müseddes 3, murabba' 2, terkîb-bend 2, müstezâd 1, şarkı 1, taştîr 1, [müfred 38, ferd 11, beyt 5] = 303), (Farsça şiir 51), (Arapça şiir 7).

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

* Vâsık mahlası ile kayıtlı 2 gazel, Ahmed Vâsık'a ait olup diğer şiirlerin şairinin kimliği tespit edilememiştir.

* Vecdî mahlası ile kayıtlı gazeller, Abdülbâkî Vecdî'ye ait olup matlanın şairinin kimliği tespit edilememiştir.

1.4. Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr'da toplam 361 manzume kayıtlı olup bunlardan 303'ü Türkçe 51'i Farsça ve 7'si Arapça'dır. Bu manzumelerden Farsça ve Arapça olanlar Türkçe şiirlerle sıralamaya tabi tululmuş; ancak vezinleri tespit edilmemiştir. Türkçe şiirlerde; *hezec*, *remel*, *muzari*, *müctes* ve *cedid* olmak üzere 5 bahir kullanılmıştır. En çok kullanılan bahir kalıbı 107 şiirle hezec bahri olurken onu 105 ile remel, 49 muzari, 25 müctes ve 14 adet ile cedit takip etmektedir. Şiirlerde toplam 13 aruz kalıbı kullanılmıştır.

Mecmûada kayıtlı bazı şiirlerde vezin kusurları tespit edilmiştir; ancak metnin geneline oranla bu aksaklıklar ekseriyet teşkil etmemektedir.

Tablo 2: Mecmûada Yer Alan Şiirlerde Kullanılan Vezinler ve Sayısı

Sıra Numarası	Kullanılan vezin	Sayı
1	mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün (Hezec)	75
2	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün (Remel)	58
3	mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün (Muzâri')	48
4	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün (Remel)	45
5	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün (Hezec)	31
6	mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün (Müctes)	25
7	fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün (Cedîd)	14
8	mef' ülü fâ' ilâtün mef' ülü fâ' ilâtün (Muzâri')	1
9	mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün / mef' ülü fe' ülün (Hezec)	1
10	fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün (Remel)	1
11	fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün (Remel)	1
	Toplam*	300

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

* Mecmûada Türkçe toplam şiir sayısı 303 olup bunlardan 300 adedinin vezni tespit edilmiş; ancak 3'ünün vezni çeşitli nedenlerle tespit edilememiştir.

1.5. Mecmûada Yer Alan Şairlerin Biyografileri*

Âhî, Benli Hasan (?/1517-18)²: Asıl adı Hasan olup Niğbolulu'dur. Babası yöresinin tanınmış tüccarlarından Seydi Hoca'dır. Sessiz hilkati sebebiyle "Dilsiz Dânişmend" veya "Benli Hasan" lakaplarıyla tanınmıştır. Memleketinden ayrılıp İstanbul'a gelen Âhî, medreseye girip Kara Bali'den 40 yaşında mülazım olmuştur. Âhî'nin şiir kabiliyetini takdir eden Yavuz Sultan Selim, şairin Bursa'daki Bayezîd Paşa Medresesi'ne tayinini istemiştir. Tayinini kabul etmemesi üzerine Sultan'ın gözünden düşen şair, sıkıntılı süreçlerden sonra Kareferye'ye müderris olarak tayin edilmiştir. Farklı yerlerde de kadılık ve müderrislik görevleri yapan Âhî Karaferiye'de vefat etmiştir. Tezkireler, çeşitli biyografik kaynaklar ve nazire/şiir mecmualarında pek çok eserine tesadüf edilen şair devrinin önde gelen isimlerindendir. Gazelde hususi bir tarzı olan Âhî'nin, *Dîvân*'ı ile birlikte tamamlanamamış *Hüsn ü Dil* ve *Hüsrev ü Şîrîn* isimli iki de eseri vardır (Köksal, 2013).

Âlî, Gelibolulu Mustafa (1541/1600)³: Gelibolu'da doğan şair, ailesinin maddi olanaklarının da iyi olmasıyla iyi bir eğitim hayatı geçirmiştir. Beş yaşında okula başlayan Âlî, devrin önemli alimlerinden tefsir ve fıkıh dersleri almıştır. On altı yaşında İstanbul'da Rüstem Paşa, Haseki ve Semâniye Medreselerinde eğitim gören şair, Manisa ve Kütahya'da Şehzâde Selîm'in maiyetinde bulunmuştur. Sonrasında bu görevden de ayrılarak devletin çeşitli kademelerinde pek çok görevde hizmet etmiştir. Memuriyeti sırasında haksız pek çok tayin ve azle maruz kalan Âlî, bu rahatsızlığını şiirlerinde de işlemiş devrinden ve yönetimden şikayette bulunmuştur. 1585 tarihinden 1591 yılına kadar memuriyete ataması verilmeyen Âlî, son olarak Cidde sancakbeyliği görevindeyken vefat etmiştir. Farklı türlerde pek çok eser kaleme alan Âlî'nin dördü Türkçe biri Farsça olmak üzere 5 adet *Dîvân*'ı vardır. Ayrıca; *Câmiü'l-Buhûr Der-Mecâlis-i Sûr*, *Vâridatü'l-Enika*, *Lâyihatü'l-Hakika*, *Kühü'l-Ahbâr*, *Enîsü'l-Kulûb* gibi bir çok eseri vardır (Aksoyak, İsen 2013).

---

* Çalışmamızın bu bölümünde kimlikleri tarafımızca tespit edilen şairlerin biyografileri yer almaktadır. Mecmûada mahlasları kayıtlı olup ilgili kaynaklardan kimliği tespit edilemeyen şairler; Âtîf, Bâhir/Bâhirâ, Câzim, Emîn, Es'ad, Fezâyî, Münşî, Nazmî, Necîb, Sâ'ib, Safvet, Sâlim, Sıddîk, Sırrî, Sûfî, Şâ'ir, Şâkir, Tâhir Paşa, Tâlib, Yâver'dir.

² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsen, "Âhî, Benli Hasan", *DİA*, c. 1, İstanbul 1988, s. 527.

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bekir Kütükoğlu/Ömer Faruk Akün, "Âlî Mustafa Efendi", *DİA*, c. 2, İstanbul 1989, s. 414-416/416-421.

Ânî/Zeyrekî, Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi (?/1569-70)⁴: Asıl adı Mehmed olup Bursalı'dır. Babası, Dârü'l-Hadîs müderrisliği yapmış Zeyrek-zâde Paşa Çelebi'dir. Şair, İstanbul'da müderris olarak görev yaptığı medresenin yakınındaki bir yokuşa da adını veren dedesinin Zeyrek adı sebebiyle "Zeyrek-zâde" lakabıyla tanınmıştır. Hoş mizacı, zekası ve bilgisiyle gerek öğrencilik ve gerekse danışmendlik dönemlerinde çok beğenilmiş ve hürmet görmüştür. Kâdirî Efendi'den mülazım olduktan sonra Bursa'da Emîr Seyyîd ve Balıkesrî Medreselerinde müderrislik yapmıştır. Müderrislik vazifesini bırakan şair, akabinde kadılık görevi de yapmış ve Kütahya kadılık görevi esnasında azledilmiştir. Ömrünün kalan kısmını Bursa'da geçiren Ânî 1569-70 tarihinde vefat etmiştir. Önce Zeyrekî sonrasında Âhî mahlasını kullanan şair, kaynaklara göre şiirde vasat ancak ilim ve irfanda bilgili bir alimdir. Nazım ve nesirde yetenekli, Farsça atasözlerinde oldukça mahir olan şairin *Dîvân*'ı ya da bir eseri olup olmadığına dair bilgi mevcut değildir (Gürbüz, 2014).

Ârif, Ali Efendi (?/1688): Eskişehirli olan Ârif Ali Efendi, Şeyhülislam Ankaravî Mehmed Efendi'den mülazım olmuştur. Çeşitli medreselerde müderrislik vazifesinde bulunan şair, azledildikten sonra Rumeli'de bazı kazalarda kadı olarak görev yapmıştır. Kaynaklarda şiirleri ile ilgili bilgi bulunmayan Ali Efendi, 1688 tarihinde Eskişehir'de kadılık vazifesi ile görevliken vefat etmiştir (Tuğluk, 2014).

Âsım, Ârif-zâde Mehmed (?/1737)⁵: Asıl adı Mehmed olan Âsım, Rumeli kadılarından Ârif Efendi'nin oğlu olması sebebiyle "Ârif-zâde" lakabıyla tanınmıştır. Rumeli kadılarından Pîrî-zâde'nin öğrencisi olan Âsım, Rûmeli kadılarından Karaferyalı Mahmud Efendi ile yakınlık kurmuş ve bu vesileyle devrin önemli alimlerine bağlanmıştır. Keyif verici maddelere düşkünlüğü sebebiyle bilinçsiz hareketlerde bulunan Âsım, aşına olduğu meclislerden uzaklaşmış devrindeki siyasi kargaşa ve çekişmelerden dolayı dönemin ileri gelenlerinin gözünden düşerek maddi ve manevi pek çok sıkıntıyla 1737 tarihinde vefat etmiştir. Kaynaklara göre; istidat sahibi, şiirde yetenekli ve maharet sahibi olan Âsım'ın üslubu üzerinde Nedîm etkisi ziyadesiyle görülür. Zevk ve eğlenceye düşkün olan şair, hayatının bu hareketli halini ve mizacını

---

⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İncinur Atik Gürbüz, "Ânî/Zeyrekî", **TEİS**.

⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bekir Çınar, "Âsım Ârifzâde Mehmed", **TEİS**.

şairlerinde de aksettirmiştir. Tasavvufî terbiyeden geçmesine rağmen şairlerinde bu etki görülmez. Tek eseri *Dîvânçe*'sidir (Çınar, 2013).

Âsım, Bosnalı Yûsuf Efendi (?/1710)⁶: Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlı olan şairin asıl adı Yusuf'tur. Bosna'da doğan Âsım'ın muteber bir tahsil hayatı olduğu bilinmektedir. Hayatının ekseriyetini Bosna'da geçiren Âsım bir müddet İstanbul'da bulunmuştur. Bosna Mahkemesi'nin başkâtipliğini yapmış ve görevi sırasında 1737 tarihinde vefat etmiştir. Belli bir üsluba bağlı kalmayan Âsım, devrinin çeşitli şair anlayışlarına göre zengin bir üslupla şiirler yazmıştır. Gazel şairi olan ve belli türler dışında şiirlerinde tasavvufî konulara pek yer vermeyen Âsım'ın tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kurtoglu, 2013).

Aynî, Antepli (1766/1837)⁷: Asıl adı Hasan olan Aynî Antep'te doğmuştur. Antepli Dikeç-zâde Hasan Çelebi'nin oğlu olan Aynî, Antep'te ayakkabıcı çıraklığı yapmış, 17-18 yaşlarında Antep isyanında memleketinden ayrılarak Maraş'a gelmiştir. Muhtelif şehirleri dolaşan ve buralarda çeşitli hocalardan ilim tahsil eden Aynî İstanbul'da karar kılmıştır. İstanbul'da Sultan Ahmed Medresesi'nde tahsiline devam eden Aynî, eğitimi tamamladıktan sonra bazı resmi görevlerde bulunmuştur. Şeyhülislam Dürri-zâde Ârif Efendi'nin ikinci defa şeyhülislam olması münasebetiyle kaleme aldığı tarih manzumesiyle kendisine mülazemet verilmiştir. Kazaskerlik de yapan Aynî, devlet kademesinde çeşitli memuriyetlerde hizmet etmiş Bâbîâlî Arapça ve Farsça muallimliği sırasında 2. Mahmud'un iltifatına mazhar olarak pek çok taltifle ödüllendirilmiştir. Gördüğü iltifatları tarih ve kasidelerinde de anlatan şair 1837 tarihinde vefat etmiştir. Türkçe ve Farsça iki *Dîvân*'a sahip olan şairin; *Nusret-nâme*, *Sâkî-nâme*, *Dürrü'n-Nizâm* ve *Nazmü'l-Cevâhir* gibi eserleri vardır (Arslan, 2014).

Bâkî (1526/1600)⁸: İstanbul'da doğan şairin, asıl adı Mahmud Abdülbaki'dir. Fatih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi'nin oğludur. Saraç çıraklığı yapan Bâkî, aynı zamanda medrese eğitimi de görmüş, devrin tanınmış/muteber müderrislerinden Karamanlı Ahmed ve Mehmed Efendi'den dersler almıştır. Çevresi tarafından şairliğiyle tanınmaya başlayan Bâkî, devrin usta şairlerinden Zâtî'nin remilci dükkanına uğrayıp şiirlerini beğendirmeye çalışmış, Zâtî de şairin beytini tazmin ederek tamamladığı

⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Orhan Kurtoglu, "Âsım, Bosnalı Yusuf Efendi", **TEİS**.

⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İsmail Ünver, "Aynî, Ayıntabl", **DİA**, c. 4, İstanbul 1991, s. 270-271.

⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmed Çavuşoğlu, "Bâkî", **DİA**, c. 4, İstanbul 1991, s. 537-540.

gazelini Dîvânı'na koyarak onu hoşnut etmiştir. Sahn-ı Seman Müderrisi Kadızâde Şemseddin Ahmed'den ders alan Bâkî, nezaretçi olarak görevlendirilmiştir. Kasideler ve nazirelerle kendini gösteren şair, Sultan Süleyman'a da bir kaside sunarak iltifat ve takdire nail olmuştur. Halep'e hocasıyla birlikte giden Bâkî, devlet ricaline çeşitli kasideler sunmuş ve İstanbul'a dönüşünde de devlet kademesinin ileri gelenlerine kaside sunarak takdir kazanmıştır. 1563 tarihinde danışmend olan Bâkî, şiirlerini Sultan Süleyman'a ulaştırmış ve sultan'ın iltifatıyla medrese müderrisi olarak vazifelendirilmiştir. Çeşitli medreselerde görev yapan şair, hâmisinin ölümüyle görevinden alınmış; ancak Feridun Bey'in etkisiyle göreve dönerek Sahn-ı Seman müderrisliğine kadar yükselmiştir. Sultan Murad'ın da iltifatına mazhar olan şair, müderrislik, kadılık ve kazaskerlik görevleri yapmış ilmiye sınıfının en yüksek derecelerine ulaşmış; ancak nihayi mertebe olan şeyhülislamlık makamına çeşitli nedenlerle ulaşmadan 1600 tarihinde vefat etmiştir. Dört padişah devrinin büyük şairi Bâkî, söyleyiş mükemmelliğine dayalı klasik üslubun gelenek içinde şekillenmesi ve devamlılık kazanmasında öncülük etmiş ve bu üslubun en önemli temsilcisi olmuştur. Üslubundaki akıcılık, estetik ve mükemmellik birleşmiş, ince hayaller ve nüktelerle süslü, zengin bir şiir dünyası kurmuştur. Yaşadığı dönemin ictimai hayatını ve kültürünü eserlerine yansıtan Bâkî, Osmanlı şairleri arasında en derin ve etki alanı en geniş şair olmuştur. Şairin eserleri: *Dîvân*, *Fazâ'ilü'l-Cihâd*, *Fezâ'il-i Mekke*'dir (Kaplan, Macit, 2014).

Cevrî, İbrâhîm Çelebi (1595/1654)⁹: Şairin asıl adı İbrahim'dir. İstanbullu olan şairin ailesi hakkında muteber bilgi yoktur. Babasının adı tek bir kaynakta Cevrî İbrahim b. Abdullah olarak geçmektedir. Mevlevî olan şairin iyi bir tahsil hayatı olduğu bilinmektedir. Mevlevî dervişi hattat Abdi Efendi'den hat meşk eden Cevrî, Dîvân-ı Hümâyûn kâtipliği ve hattatlık yapmıştır. Hattının seri ve sahih olması sebebiyle devlet ricali muteber nüshaları Cevrî'ye yazdırmıştır. 1654 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Kudretli bir şair olan Cevrî, devrinin şiir zevkine uygun estetik ve ârifâne şiirleriyle ön plana çıkmıştır. Edebi üslubunda Nef'î, Nâ'ilî, Vecdî ve Bâkî gibi önemli isimlerin etkisi görülür. Dîvânı'nda; Fuzûlî, Ş. Yahya, Ârif Çelebi gibi isimlerin gazeline yapmış olduğu tahmisler ve Nâdirî'nin bir gazeline yapmış olduğu taştiri Cevrî'nin bu şairlere olan

---

⁹ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Hüseyin Ayan, "Cevrî İbrâhîm Çelebi", *DİA*, c. 7, İstanbul 1993, s. 460-461.

teveccühünü göstermektedir. Şairin eserleri arasında: *Dîvân-ı Cevrî*, *Selîm-nâme*, *Aynü'l-Füyûz*, *Melhame*, *Nazm-ı Niyâz* vardır (Atik, 2013).

Fâ'iz, Es'ad-zâde Seyyid Abdurrahim Fâ'iz Efendi (?/1726)¹⁰: Doğum tarihi bilinmeyen şairin asıl adı Abdurrahim'dir. İstanbul'da doğmuştur. Babası Seyyid Mehmed Ebu's-Suûd Efendi'dir. Medrese eğitimi gören Fâ'iz, Şeyhülislam Ankaravî Mehmed Efendi'den mülazım olmuştur. 1694'te Sâdise-i Sarây-ı İbrahim Paşa, defterdar Yahya, Zeynî Çelebi gibi pek çok medresede müderris olarak görev yapan Fâ'iz, Manisa kadılığına getirilmiş, 1 yıl sonra bu görevden azledilmiştir. Kendisine arpalıklar da verilen, çeşitli tayin ve azillerle görev değişikliği yapan Fâ'iz, son olarak Mısır kadılığı görevi sırasında vefat etmiştir. Arapça, Farsça ve Türkçe üç dilde şiir yazabilecek müktesebata sahip olan şairin mürettep bir *Dîvân*'ı vardır; ancak nüshalarına rastlanamamıştır (Kesik, 2014).

Fasîh, Dukâkin-zâde Fasîh Ahmed Dede (?/1699)¹¹: Mevlevî bir şair olan mutasavvıfın asıl adı Ahmed'dir. Şiir dilinin açık olması/lafızdaki fesahatiyle Fasîh mahlasını kullanmıştır. Kaynaklarda doğum tarihi ile alakalı bilgi olmayan Fasîh, İstanbul'da doğmuştur. Babasının ismi Mehmed Efendi'dir. Aslen Fransız ya da Alman olan şairin dedelerinin Arnavutluk'u işgal etmeleriyle zamanla Arnavutlaşmış ve Duk Jean isminin tahrifiyle sülaleye Dukagin denilmiş bu minvalde Fasîh de Dukakin-zâde lakabıyla şöhret bulmuştur. Tahsil hayatına dair kaynaklarda bilgi bulunmayan şairin eserlerinden iyi bir eğitim hayatı olduğu anlaşılmaktadır. Hat ve resim sanatındaki başarıları, şiir ve inşada maharetli oluşu bunun kanıtı niteliğindedir. Divan ve hazine kâtipliği yapan Fasîh, görevini bırakarak Mevlevî tarikatına intisap etmiş, çilesini doldurduktan sonra Dede unvanını almıştır. Gençlik yılları saray ve çevresinde geçen Ahmed Dede, hayatının son 30 senesini Galata Mevlihanesi'nde hücrelerde yaşamış, sanatından kazandıklarıyla yaşamını sürdürmüş ve 1699 tarihinde vefat etmiştir. Mahlasının anlamına uygun şekilde sade ve pürüzsüz bir dille kendine mahsus bir üslup yakalayan Fasîh Ahmed, Necâtî ve Fuzûlî gibi pek çok şairin gazelini tanzir etmiş, Fasîhî ve Şinâsî gibi Dîvân sahibi iki şairin yetişmesine öncülük etmiştir. Nedîm, Esrar Dede ve Şeyh Galib gibi önemli

¹⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Beyhan Kesik, "Es'adzâde Seyyid Abdurrahim Fâ'iz Efendi", **TEİS**.

¹¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Çıpan, "Fasîh Ahmed Dede", **DİA**, c. 12, İstanbul 1995, s. 213-214.

ismlerin sanatına da tesir eden şairin pek çok eserinden bazıları şunlardır: *Dîvân, Münâzara-i Gül ü Mül, Hüsrev ü Şîrîn* ve *Farsça Dîvânçe* (Ünal, 2014).

Fasîhî, Tosyalı Hasan Fasîhî Efendi (?/1743)¹²: Asıl adı Hasan olup Kastamonu’nun Tosya İlçesinde doğmuştur. Doğum tarihi bilinmeyen şair, Hasan Fasîhî Efendi olarak tanınmıştır. Medrese tahsili gören Fasîhî, Şeyhülislam Abdullah Efendi’nin imtihanıyla Haric Medresesi müderrisliğine getirilmiş akabinde Defterdar Ahmet Paşa, Ferhad Paşa, Mihr-mah gibi pek çok medresede müderris olarak görev yapmıştır. Fasîhî, 1743 tarihinde vefat etmiştir. Düzgün söz söyleme kabiliyetine haiz olan şairin tek eseri *Dîvân*’ıdır (Kesik, 2014).

Fehîm-i Kadîm (1627/1747)¹³: Asıl adı Mustafa’dır. Aslen Halepli olan Fehîm İstanbul’da doğmuştur. Babasının un tüccarı olması sebebiyle “Uncu-zâde” olarak tanınmıştır. Arap kökenli olması sebebiyle iyi derecede Arapça bilgisine sahip olan şair, Farsçaya da hakimdir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi olmayan Fehîm’in, isminin sonundaki “çelebi” unvanı ve mizacının düzenli bir eğitime mütemayil olmaması tafsilatlı bir eğitim görmediğinin kanıtı niteliğindedir. Ancak 10 yaşında Örfî’nin *Dîvânı*’nı istinsah ve 18 yaşında mürettep bir *Dîvân* tertip etmesi onun zekasını ve şiire olan kabiliyetini göstermiştir. Bir dönem kâtiplik de yapan şair, Kahire’ye giderek Mısır Valisi Eyyüb Paşa’nın himayesine girmiştir. Gurbet acısına dayanamayan ve çeşitli sebeplerle hamisinin gözünden düşen Fehîm, Dizdar Mehmed Ağa himayesinde Mısır’dan İstanbul’a dönüşü sırasında 20’li yaşlarında vefat etmiştir. Yaşamına tesir eden gurbet, vatandan ayrılış, ıstırap duygusu gibi temler onun şiirin özünü oluşturmuştur. Kaynaklarda farklı söyleyişlere sahip olduğu hususunda ittifak edilen Fehîm; belagatli, ince ve gelenekselin dışında bir üslupla şiirler kaleme almıştır. 20’li yaşlarda ölmesine rağmen mürettep bir *Dîvân*’ı, *Şehrengîz, Bahr-ı Tavîl, Letâîf-i Kümmelîn* ve *Durûb-ı Emsâl-i Türkî* adlı eserleri bulunmaktadır (Yıldız, 2014).

Fuzûlî (1483/1556)¹⁴: Asıl adı Mehmed olan şair, olumsuz anlamı sebebiyle başkasının tercih etmeyeceğini düşünerek “Fuzûlî” mahlasını almıştır. Türkmenlerin Bayat buyundan olan şairi, kaynaklardan bazıları Bağdâdî diye anılması sebebiyle Bağdatlı;

¹² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Beyhan Kesik, “Hasan Fasîhî Efendi”, **TEİS**.

¹³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tahir Üzgör, “Fehîm-i Kadîm”, **DİA**, c. 12, İstanbul 1995, s. 295-296.

¹⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, “Fuzûlî”, **DİA**, c. 13, İstanbul 1996, s. 240-246.

bazıları da Necef, Hille ve Kerbelalı olarak belirtmiştir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Fuzûlî, ilk eğitimini babasından almış akabinde Rahmetullah adlı bir hocanın derslerine devam etmiştir. Eserlerinden şiîliğe mensup olduğu bilinen şairin tasavvufî yorumlara açık şiirlerinde bu temayülü görülür. Üç farklı devletin yönetimi altında hayatını geçiren Fuzûlî, devrin yöneticilerine kasideler sunmuştur. Bağdat valisi İbrahim Han'a manzumelerini sunarak himayesine girmiş; ancak hamisinin ölümüyle korumasız kalan Fuzûlî, Hille/Necef'e geri dönmüştür. Fuzûlî'nin bu dönemde Necef'te/Hz. Ali Türbesi'nde türbedarlık yaptığı tahmin edilmektedir. Kanunî'nin Bağdat'ı fethiyle padişaha bir kaside sunmuş, Hayâlî ve Taşlıcalı Yahyâ ile tanışmıştır. Osmanlı devlet ricaline kasideler sunan şair, arzu ettiği gibi bir hamî bulamamış, bu sitemini de *Şikayetnâme* isimli ünlü eserinde belirtmiştir. Bağdat'da çıkan bir salgın sebebiyle 1556 tarihinde vefat etmiştir. Üç dilde eser verecek müktesebata sahip olan Fuzûlî, Türk edebiyatında etki alanı en geniş ve pek çok çevreyi etkisi altına almış, eserleri kaynak özelliği taşıyan bir şairdir. Şiirleri en çok tanzir edilen, mecmûalarda ve benzer biyagrafik kaynaklarda manzumeleri ilk sırada yer alan Fuzûlî'nin şiirlerinde lirik unsurlar ön plana çıkmış, mecaz ve semboller ustalıkla kullanılmıştır. *Dîvân, Sohbetü'l-Esmâr, Hadîkatü's-Sü'edâ, Sâkî-nâme, Heft-câm, Rind ü Zâhid, Enîsü'l-Kalb* gibi eserleri vardır (Macit, 2013).

Hâmî, Ahmed (1679/1747)¹⁵: Diyarbakır'da doğan şairin asıl adı Ahmed'dir. Âgâh Efendi'den ilim tahsil eden Hâmî, 1709'da İstanbul'a gitmiş, burada sadaret kethüdası Muhsin-zâde Abdullah Paşa'ya intisap ederek divan kâtipliği görevine getirilmiştir. Diyarbakır'a tayiniyle memleketine dönen şair, Abdullah Paşa'nın seraskeri olarak Tebriz'e gitmiştir. Aldığı bir davetle Erzurum'a giden Hâmî, seferde yaşadığı hadiseleri anlatan bir de kaside kaleme almıştır. Tekrar Diyarbakır'a dönen şair, itiyadını bozmamış ve bu yolculuğu sırasında yaşadıklarını da kasidesinde anlatmıştır. Bulunduğu ortamlarda bilim ve sanat adamlarının eksik olmadığı Hâmî, 1747'de vefat etmiştir. Hikemî ve mahallî bir üslup ile şiirlerini kaleme alan şairin üzerinde Nedîm ve Nâbî etkisi hakimdir. Mensup olduğu toplumun hayat unsurlarını, sanat anlayışını, edebi zevk ve dilini şiirlerine yansıtan Hâmî'nin tek eseri *Dîvân*'ıdır (Yılmaz, 2013).

---

¹⁵ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, "Hâmî-i Âmidî", **DİA**, c. 15, İstanbul 1997, s. 458.

Haylî, Ahmed Çelebi (?/1630)¹⁶: Bursada doğan şairin asıl adı Ahmed'dir. Sipahi zümresinden İbrahim Bey'in oğludur. Tahsil hayatını tamamlayan Haylî, babası gibi sipahi olmuştur. Karışmış olduğu bir olay neticesi hapishaneye düşen şair dönemin kadısına sunmuş olduğu manzumeyle hürriyetine kavuşmuş ve İstanbul'a gelerek sipahi kâtipliği yapmıştır. 1630-31 tarihinde Hüsrev Paşa ile Bağdat Seferi'ne katılan Ahmet Çelebi, Bağdat Kalesi'ne yapılan saldırıda şehit düşmüştür. Haylî, üslubunun temizliği yeni ve orijinal mazmun bulmakta maharetli oluşu ile selis bir şair olduğu kanaatini güçlendirmiştir. Haylî'nin bilinen tek eseri mürettep *Dîvân*'ıdır. Zikredilen *Dîvân*'ın bugüne kadar herhangi bir nüshasına tesadüf edilememiştir. Ancak Ramazan Ekinci, mecmûa ve biyografik kaynaklardan şairin şiirlerini tespit ederek yayımlamıştır (Kaplan, 2013).

Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa (?/1584)¹⁷: İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa Hüdâyî'dir. "Hüdâyî-i Kadîm" namıyla meşhur olmuştur. Devrinde; Müezzîn Hüdâyî, Mushî Çelebi, Salâ Muslîsî gibi çeşitli lakaplarla tanınmıştır. İyi bir tahsil hayatı olan ve iyi derecede Farsça bilen Hüdâyî, gazel söylemekte mahir, musikişinas bir şairdir. Musiki konusunda malumat ve yeteneğiyle şöhret sahibi olan şair, sesi güzel olduğu için Hasekî Hürrem Sultan Camisi'nde müezzîn olarak görev yapmıştır. 1584 tarihinde vefat eden Hüdâyî'nin tek eseri *Dîvân*'ıdır (Yekbaş, 2013).

İzzet Ali Paşa (?/1734)¹⁸: Doğum yeri İstanbul-Edirne olarak iki farklı görüş olan İzzet Paşa'nın asıl adı Ali'dir 3. Ahmed dönemi defterdarlarından Damad Mehmed Paşa'nın oğludur. Hat sanatına olan istidadı sayesinde dönemin defterdarlarından Osman Paşa, Hacı Mustafa Efendi ve İbrahim Efendi'ye mektupçu olmuştur. Patrona Halil İsyanı'nın bastırılmasında gösterdiği gayretle vezir olarak atanan Ali Paşa 1732'de sadâret kaymakamı olmuştur. Son görevi Revan seraskerliği olan İzzet Ali Paşa burada 1734 yılında vefat etmiştir. Hüsn-i hatta oldukça başarılı olan şairin şiirlerinde Nef'î ve Nedîm'in etkisi görülür. Lale Devri'nin eğlencelerinde Nedîm ile birlikte bulunan Paşa, şaire nazireler söylemiş ve onun yolunda ilerlemiştir. Eserleri arasında: *Dîvân*, *Nigâr-*

¹⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, "Haylî, Ahmed Çelebi", **TEİS**.

¹⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Yekbaş, "Hüdâyî-i Kadîm", **TEİS**.

¹⁸ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Nurettin Albayrak, "İzzet Ali Paşa", **DİA**, c. 23, İstanbul 2001, s. 556-557.

nâme, Târîh-i Aynî’den ve kısa mensur bir mektup olan *Tezkîre-i İzzet* vardır (Kaplan, 2014).

İzzet, Ahmed İzzet Bey, Giritli (1813/?): Girit’te doğan şairin asıl adı Ahmed İzzet Bey’dir. Şiirlerinde “İzzet” mahlasını kullanmıştır. Babası Türk lakabıyla tanınan Girit Valisi Osman Paşa’dır. Eğitim hayatını tamamlayan şair, çeşitli devlet görevlerinde hizmet etmiş, bazı paşaların kitabet hizmetinde vazifelendirilmiştir. 1835 senesinde binbaşı rütbesi verilen Ahmed İzzet Bey, 1838 tarihinde miralay rütbesine yükseltilmiştir. Kaynaklarda hayatının geri kalan kısmı ve ölümü ile ilgili bilgi yoktur. Hakkındaki mahdud tek kaynak olan Esad Efendi’ye ait Bağçe-i Safâ-Endûz’da şairin ilim sahibi, yumuşak huylu, güzel şiirleri olduğu kayıtlıdır. Eserlerinden örnek yoktur (Arslan, 2014).

Kâmî, Edirneli Mehmed Kâmî Efendi (1649/1724)¹⁹: Asıl adı Mehmed’dir. Kaynaklarda ekseriyetle adı ve mahlası birlikte anılan şair, Edirne’de doğması sebebiyle “Edirneli Efendi” ve “Edirnevî Çelebi” olarak da tanınmıştır. Babası Gülşenî tarikatı şeyhlerinden Derviş İbrahim-i Gülşenî’dir. Küçük yaşta tahsil hayatına başlayan Kâmî, Edirne Mevlevîhânesi şeyhi Neşâtî Dede’den edebiyat ve Farsça dersleri; Edirne Gülşenî Tekyesi şeyhi La’lî Efendi’den tasavvuf dersleri almıştır. İstanbul’a gelerek 1686 tarihinde Ankaravî Mehmed Efendi’den mülazım olan Kâmî, icazet alarak müderrisliğe başlamıştır. İstanbul’da; İvaz Efendi, Nişancı Paşa-yı Atik, Behrâmiye, Topkapı Ahmed Paşa gibi pek çok medresede müderrislik yapan şair, fetva eminliği, Bağdat, Galata, Mısır kadılikları ve evkaf müfettişliği gibi görevlerde bulunmuştur. Humma hastalığı nedeniyle 1724 tarihinde vefat etmiştir. Edebi kişiliği üzerinde Necâtî, Bâkî ve Nâbî gibi şairlerin tesiri şairin üslubunu çeşitlendirmiş, aşıkane şiirleriyle meşhur olmuştur. Arapça ve Farsça’yı iyi derecede bilen şair Dîvânı’nda Farsça şiirlere de yer vermiştir. Eserleri arasında; *Dîvân*, *Fîrûz-nâme*, *Âsaf-nâme*, *Şerh-i Hicv-i Şifâî* sayılabilir (Yazıcı, 2014).

Kâmil, Ahmed Kâmil Paşa (?/1763)²⁰: Asıl adı Ahmed olan şair, Belgrad’da doğmuştur. Belgrad gümrük kâtibi Mehmed Efendi’nin oğludur. Kâtiplik yapan Kâmil Paşa Belgrad’ın istilasına üzerine buradan ayrılarak Vezir Recep Paşa’nın maiyetine girerek iç çuhadarı ve divitdarı olmuştur. Paşa’nın ölümüyle önce vezir Mustafa Paşa’ya akabinde Hekimoğlu Ali Paşa’ya divan katibi olan Kâmil Paşa, Cebeci kâtipliği ve ordu

¹⁹ Şair hakkında detaylı bilgi için bkz. Gülgün Yazıcı, “Kâmî”, *DİA*, c. 24, İstanbul 2001, s. 279-280.

²⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, “Ahmed Kâmil Paşa”, *TEİS*.

defterdârlığı yapmıştır. Belgrad'ın tekrar alınması üzerine defterdarlığa tekrar atanmış; ancak kısa süre sonra azledilmiştir. Bir müddet Edirne'de ikamet ettikten sonra kâtiplik, maliye tezkireciliği, defterdarlık, tersane eminliği gibi resmi görevleri yaptıktan sonra azledilerek Midilli'ye sürgüne gönderilmiştir. Sürgünden döndükten sonra süvari mukabeleciliği, reisülküttâb, sadaret kethüdalığı, valilik gibi pek çok resmi görevleri müteakiben 1763'te Limni'de vefat etmiştir. Cankurtaran Şeyhi İsmail Efendi'nin müridi olan Ahmed Kâmil Paşa, Suyasalan lakabıyla meşhur olmuştur. Şair kimliğiyle de bilinen İsmail Efendi'nin kaynaklarda herhangi bir eseri olup olmadığına dair bilgi ve şiirlerinden de örnek mevcut değildir (Kaplan, 2014).

Keçeci-zâde İzzet Molla (1786/1829)²¹: Aslen Konyalı olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Babası döneminin ünlü alimlerinden Rumeli payeli Keçeci-zâde Mehmed Sâlih Efendi'dir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan İzzet Molla, babası ve ilmiye mensubu yakın çevresinden dersler almış, çocuk denecek yaşta müderris rüusu olmuştur. İlk resmi görevi Bursa müfettişliği olan şair, akabinde sırasıyla Şahkulu müderrisliği ve Galata kadılığı görevlerinde bulunmuştur. Hamisi Hâlet Efendi ile arasının açılması ve döneminde yaşanan bazı olaylar karşısında tutunduğu tavır neticesinde 2. Mahmud tarafından Keşan'a sürgün edilmiştir. Bir yıl süren bu sürgün Sadrazam Galib Paşa'ya yazdığı kasideyle nihayet bulmuş, aynı zamanda *Mihnet-Keşân* mesnevisinin yazılmasına sebep olmuştur. İlmiye sınıfında tekrar yükselen İzzet, Mekke payesi almış ve pek çok üst düzey görevde bulunmuştur. Rusya-Osmanlı savaşında savaş karşıtı görüş beyan etmesi ve faaliyetleri neticesinde 2. Mahmud İzzet Molla'nın idamı hususunda hatt-ı humayun çıkarmıştır. Araya giren devlet ricalinin etkisiyle cezası önce Kıbrıs sürgününe akabinde Sivas kalebentliğine çevrilen İzzet Molla, 1822 tarihinde Sivas'ta vefat etmiştir. Şairin eserleri: *Devhatü'l-Mehâmid*, *Gülşen-i Aşk*, *Mihnet-Keşân*, *Bahâr-ı Efkâr* (birinci Dîvânı), *Hazân-ı Âsâr* (ikinci Dîvânı), *Nâz u Niyâz* (Özyıldırım, 2014).

Kelîm, Seyyid Mûsâ Efendi (?/1738-39/40): Asıl adı Musa olup, İstanbul Eyüp'te dünyaya gelmiştir. Matbah Emîni Ahmed Efendi'nin oğludur. Doğduğu semt sebebiyle "Eyüplü Seyyid Kelîm Efendi" ismiyle tanınmıştır. Ebe-zâde Abdullah Efendi başka bir görüşe göre de Hâmid-zâde Efendi'den mülazım olmuştur. Şeyhülislam Çatalcalı

²¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nâcî Okçu, "İzzet Molla, Keçecizâde", **DİA**, c. 23, İstanbul 2001, s. 561-563.

Abdullah Efendi'nin imtihanında liyakat göstererek Haric Medresesi'ne müderris olmuştur. Muhtelif medreselerde müderrislik yapan Kelîm 1738-40 tarihinde vefat etmiştir. İbrahim Paşaya sunduğu “*Bahâriyye Kasîdesi*” ile tanınan ve Farsça şiirler de yazan şairin bilinen bir *Dîvân*'ı yoktur; ancak tezkirelerde hayatı ve şiirlerine dair örnekler mevcuttur (Kaplan, 2013).

Lem'î, Lâmi'î-zâde Dervîş Mehmed Çelebi (?/1550): Bursa'da doğan şairin asıl adı Dervîş Mehmed'dir. 16. yüzyıl şairlerinden Bursalı Lâmi'î Çelebi'nin oğludur. Eğitimi Hayreddin Efendi'den alan şair, Şehzade Sultan Mehmed adına yazdığı risaleyle mülazım olmuş ve çeşitli yerlerde müderrislik yapmıştır. Müderrislik vazifesi sırasında 1550 tarihinde vefat etmiştir. Kaynaklarda Lem'î'nin *Dîvân*'ının olup olmadığına dair bilgi yoktur; ancak aruz ve kafiyeyle ilgili bir risalesi olduğu hususunda ittifak etmişlerdir. Bununla beraber mecmûalarda şaire ait şiirler mevcuttur (Kaplan, 2014).

Nâ'îlî-i Kadîm (?/1666)²²: Kaynaklarda hakkında mahdud bilgi bulunan Nâilî'nin hayatı *Dîvânı*'ndaki bilgilere dayanır. Asıl adı Mustafa olan şair İstanbulludur. Babasının adı Pîrî Hâlîfe'dir. Kaynaklarda tahsili ile ilgili bilgi yoktur. Devlet ricali ile yakınlığı ve yüksek mertebelerde memuriyeti olmayan şairin asıl ilgili alanı şairliktir. Kaynaklardaki çeşitli bilgilere göre babası gibi maden kâtipliği yaptığı ve muhasebe işleriyle iştigal ettiği kayıtlıdır. Ömrünün son yıllarını Edirne'de sürgün olarak fakirlik içerisinde geçiren şair bu durumu kasidelerinde işlemiştir. Sürgünden döndükten bir yıl sonra 1666 tarihinde İstanbul'da vefat eden Nâilî'nin, Sebk-i Hindî merkezli kendine ait bir üslubu vardır. Sözden çok anlama önem veren, aklın yerine muhayyilenin ön planda olduğu bir şiir anlayışıyla şiirlerini kaleme alan şair, soyut unsurlara dayalı zarif hayallerle daha önce söylenmemiş mazmunlarla şiirinde girift bir anlam yakalamıştır. Öncüsü olduğu şiir üslubunu deneyenler taklitten öteye geçememişler ondaki mükemmelliği yakalayamamışlardır. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır (Şenödeyici 2015).

Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi (1642/1712)²³: Asıl adı Yûsuf olup Urfa'da doğmuştur. Babasının adı Seyyid Mustafa olup şeceresi Şeyh Ahmed-i Nakşibendî'ye intisab etmektedir. İyi bir tahsil hayatı olan şair çocukluk yıllarını Urfa'da geçirmiş ve 1666

²² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşegül Mine Yeşiloğlu, “Nâilî”, *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 315.

²³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Abdülkadir Karahan, “Nâbî”, *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 258-260.

tarihinde İstanbul'a gitmiştir. Burada Musahip Mustafa Paşa tarafından divan kâtipliği görevine getirilmesi ile saray çevresinde tanınmış ve 4. Mehmed'in iltifatına mazhar olmuştur. Lehistan seferinde padişaha iştirak eden şair Kamanîçe'nin fethi münasebetiyle *Fetih-nâme-i Kamanîçe*'yi kaleme almıştır. Nâbî 1679 tarihinde Râmî Mehmed Paşa'nın refakatiyle Hacca gitmiş ve dönüşünde Mustafa Paşa'ya kethüda olmuştur. Hac yolculuğunu anlattığı *Tuhfetü'l-Harameyn* isimli eserini de bu dönemde kaleme almıştır. Paşa'nın İstanbul'dan ayrılmasıyla beraberinde Mora'ya giden Nâbî, bir müddet sonra Paşa ile İstanbul'a dönmüştür. 1687 yılında Paşa'nın ölümüyle İstanbul'dan ayrılarak Halep'e yerleşen Nâbî burada 23 yılı aşkın bir süre ikamet etmiştir. Burada bulundu süre zarfında evlenen şair, Vali Silahdar İbrahim Paşa'nın himayesi ile müreffeh bir yaşam sürdürmüştür. Paşa'nın iltifatıyla divanı tertip edilen şair oğlu Ebulhayr için 1701 tarihinde *Hayriyye*'yi nazmetmiştir. Çorlulu Ali Paşa'nın sadarete getirilmesiyle aylığı kesilen ve evi elinden alınan şairin bu sıkıntılı süreci Baltacı Mehmed Paşa'nın Halep Beylerbeyi olarak atanması ile nihayete ermiştir. Paşa beraberinde İstanbul'a dönen Nâbî, önce darphane eminliğine akabinde de başmukabele mansıplarına getirilmiş; ancak yaşının da hayli ilerlemesiyle 1712 tarihinde vefat etmiştir. Nâbî, bünyesinde pek çok şairin özelliklerini bulundurmakla beraber kendine has bir üslup geliştirmiştir. Döneminin toplum yapısına kayıtsız kalmayan şair sosyal, ahlaki ve didaktik konuları işleyerek hikemî denilen tarzı/ekolü oluşturmuştur. Nâbî sosyal, ahlaki ve didaktik konuları şiirlerinde işleyerek Osmanlı toplumunun içinde bulunduğu durumu gözler önüne sermiş ve insanları düşünmeye sevk etmiştir. İnsanlara bilgi vermek maksadıyla ortaya çıkan ve hikemi tarz olarak benimsenen bu ekol pek çok şair tarafından da benimsenmiştir. Deyim ve atasözleriyle şiirinin temellerini güçlendiren şair bu yolla halkı bilinçlendirmeyi amaç edinmiştir. Şairin eserleri: *Dîvân*, *Farsça Dîvânçe*, *Hayriyye*, *Hayrâbad*, *Surnâme*, *Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn*, *Tuhfetü'l-Harameyn*, *Münşeât* ve *Zeyl-i Siyer-i Veysî* ve *Fetihnâme-i Kamanîçe*'dir (Erkal, 2014).

Nahîfî, Süleyman (1665-66/1738)²⁴: Asıl adı Süleyman olup İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babasının adı Abdurrahman bin Muhyî'dir. Tahsil hayatına erken yaşlarda başlayan Nahîfî, hüsn-i hat dersleri almış, bir taraftan hattatlık yaparken diğer taraftan memuriyet hizmetinde bulunmuştur. Dergâh-ı Âlî yeniçeri halifelerinden olan şair,

---

²⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsmet Uzun, "Nahîfî", *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 297-299.

memuriyetle Mısır'a gitmiştir. Kâtiplik, divan efendiliği, Dîvân-ı Sultânî hocalığı ve başmukataacılık gibi memuriyetlerde görev yapan Nahîfî, 1738 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Âlim ve şairliği ile ön plana çıkan Nahîfî'nin dili süssüz ve sadedir. Lafzındaki fesahatle birlikte eserlerinde tasavvufî söyleyişler bulunan ve hikemi tarzda şiirler yazan şairin üslubu âşıkane'dir. Pek çok eser kaleme alan Nahîfî'nin eserleri arasında: *Dîvân*, *Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf*, *Mevlidü'n-Nebî*, *Nasîhatü'l-Vüzerâ*, *Risâle-i Kalemîyye*, *Hilyetü'l-Envâr*, *Hicretü'n-Nebî* vardır (Karavelioğlu, 2014).

Nazîm, Yahyâ Çelebi (?/1727)²⁵: İstanbul doğumlu olup, asıl ismi Yahya'dır. İlk olarak "Halîm" mahlasını kullanan şaire Neşâtî tarafından "Nazîm" mahlası verilmiş, döneminde "Nazîm Yahyâ Çelebi" ismiyle anılmıştır. Babasının adı Ali Çelebi'dir. 4. Mehmed döneminde şiir ve musikiye olan istidatı sebebiyle Enderûn'a alınan şair, burada dönemin ilimleriyle hatırı sayılır bir tahsil hayatı geçirmiştir. Bir görüşe göre bazarbaşılık; başka bir görüşe göre kuruyemişi başı vazifesi ile görevlendirilen Nazîm, hayatının sonuna kadar bu vazifede kalmıştır. Zaman zaman geçim sıkıntısı da yaşayan şair, devrin devlet ricali için yazdığı kaside ve tarihler karşılığında aldığı caizelerle geçinmiş 1727 tarihinde Edirne'de vefat etmiştir. Nazîm'in tek eseri, beş dîvândan oluşan külliyat niteliğindeki *Dîvân*'ıdır. Eserinin üçte ikisi Hz. Peygambere olan sevgisinden dolayı naatlardan müteşekkildir. Şairliği kadar bestekarlığıyla da tanınan Nazîm, pek çok formda eser bestelemiş, güfte kaleme almıştır (Gümüş, 2014).

Necâtî Bey, Îsâ (1443-46?/1509)²⁶: Asıl ismi Îsâ olan şair, Edirne'de doğmuştur. Ailesi hakkında tafsilatlı bilgi yoktur. Gençliğinde şiir ve nesir ile ilgilenen şair, Edirne'den Kastamonu'ya gitmiş hat sanatıyla da iştigal ederek şiirleriyle tanınmaya başlamıştır. Şiirleriyle Fatih Sultan Mehmed'in iltifatına mazhar olan Necâtî, sultana sunduğu kasidelerin beğenilmesi üzerine dîvân kâtipliği ile vazifelendirilerek İstanbul'a gitmiştir. Karaman'da Şehzade Abdullah'ın da divan kâtipliğini yapan şair, şehzade'nin ölümüyle İstdanbul'a dönmüş ve devlet ricaline pek çok kaside sunmuştur. 2. Bayezid'in oğlu Mahmud'un Manisa Sancağı tayini ile nişancılık görevine getirilen Necâtî, bundan sonra Bey nisbeti ile anılmıştır. Ancak bu şehzadenin de ölmesiyle İstanbul'a dönmüş ve üst

²⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa İsmet Uzun/Nuri Özcan, "Nazîm", *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 452-453.

²⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, "Necâtî Bey", *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 477-478.

üste yaşanan bu üzücü hadiseler sebebiyle itiyadı üzere bir daha devlet memuriyeti kabul etmemiştir. Yaşamını 1509'daki vefatına kadar kendisine bağlanan aylıkla evinde ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek geçirmiştir. Osmanlı şiir dilinin kurucularından telakki edilen Necâtî'nin şiir dili sade, üslubu güçlü ve etkileyicidir. Mahallî deyişlere şiirlerinde yer veren şairin şiirlerinde atasözü ve deyimlere sıkça rastlanır. Necâtî Bey'in günümüze ulaşan tek eseri *Dîvân*'ıdır (Kaya, 2013).

Nedîm, Ahmed (1681/1730)²⁷: Asıl adı Ahmed olan şair İstanbulludur. Babası Kadı Mehmed Efendi'dir. Dedesine takılan çeşitli lakaplar nedeniyle bazı şairler tarafından Nedîm'den "Mülakkab-zâde" diye bahsedilmiştir. İyi bir eğitim gören şair, tahsilini tamamladıktan sonra girdiği sınavda liyakat göstererek Hariç Medresesi müderrisliğini kazanmıştır. Çeşitli medreselerde görev yapan Nedîm, Sahn Medresesi müderrisliğine kadar yükselmiştir. Ölümü hususunda muhtelif bilgiler olan şair ihtilal sırasında 1740 tarihinde vefat etmiştir. Döneminin revaçta olan akımlarına teveccüh etmeyerek mükemmel söyleyişle yerliliği birleştiren şair, "Nedîmâne" denilen yeni bir üslupla şiirler yazmıştır. Şiirlerinde gerçek hayattaki unsurları günlük dille birleştiren ve yerlilik arzusuyla döneminin ictimai hayatını şiirlerine aksettiren şair, devrinin sanat ve kültür hayatına önemli katkılar sunmuştur. En önemli eseri *Dîvân*'ı olan şairin ayrıca: *Sahâîfû'l-Ahbâr* ve *Aynî Târîhi* isimli iki eseri vardır (Macit, 2013).

Neylî, Mîrzâ-zâde Ahmed Efendi (1673/1748)²⁸: İstanbul'da doğan şairin; asıl adı Ahmed, mahlası "Neylî"dir. Babası döneminin tanınmış alimlerinden ve İstanbul kadılarında Mîrzâ Mehmed Efendi'dir. Babasının adı sebebiyle "Mîrzâ-zâde" diye anılır. Ahmed Neylî; ilim, irfan sahibi köklü bir aileden gelmesi hasebiyle küçük yaşta ilim tahsiline başlamıştır. Bilhassa dini ilimlerde kendini yetiştirmiş, nazım ve nesirde devrinin hatırı sayılır şairlerinden olmuştur. 1697-98 tarihinden itibaren medreselerde ders vermeye başlayan Neylî pek çok medresede müderrislik yapmıştır. Donanımlı bir şahıs olan Neylî; sırasıyla İzmir kazası, Kahire ve Mekke mevleviyyetine atanmış, Anadolu kazaskerliği ve iki defa Rumeli kazaskerliği görevlerine getirilmiştir. Son görevi sırasında hastalığı sebebiyle vazifesinden istifa etmiştir. Kalan ömrünü ibadetle geçiren Neylî, 1748 tarihinde vefat etmiştir. İlim, irfan sahibi âlim bir şair olan Neylî'nin şiir dili akıcı ve kusursuzdur. Kişiliğinin olgunluğu şiirlerine de akseden şairin üslubu sanattır.

²⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Muhsin Macit, "Nedîm", *DİA*, c. 32, İstanbul 2006, s. 510-513.

²⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Sâdık Erdem, "Neylî", *DİA*, c. 33, İstanbul 2007, s. 69-71.

Şiirlerinde Nedîm ve Nâbî'nin etkisi göze çarpan şairin pek çok eseri vardır. Bunlardan gün yüzüne çıkan eserleri arasında: *Dîvân*, *El-Fazlû'l-Vehbî fî-Tercemeti'l-Cânibi'l-Garbî* vardır (Uzun, 2013).

Râgıb Paşa (1698-99/1763): İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mehmed'dir. Râgıb mahlasıyla bilinen şair daha ziyade “Koca Râgıb” olarak tanınmıştır. Defterhâne-i Âmire kâtiplerinden Şevki Mehmed Efendi'nin oğludur. Babası ve özel hocaların desteğiyle kendini yetiştiren şairin tahsil hayatıyla ilgili bilgiler mahduttur. Babası gibi defterhâne'de görev yapan Râgıb Paşa, döneminin önemli devlet ricali maiyetinde kâtiplik, mektupçuluk, nişancılık, defter amirliği, valilik gibi görevlerde bulunmuş ve bu vesileyle pek çok doğu cephesini dolaşma fırsatı bulmuştur. Reîsü'l-küttâb vekilliği görevinde de bulunan şair, başarılarıyla pek çok tayin ile farklı görevlerde vazife almıştır. Görevlerinde gösterdiği başarılar sebebiyle taltif görerek veziriazamlığa kadar yükselen Paşa'ya Sultan 3. Osman tarafından sadâret mührü verilmiştir. Askeri ve idari pek çok alanda önemli hizmetler yapan Paşa, 1763 tarihinde vefat etmiştir. Râgıp Paşa, sadece idari açıdan değil aynı zamanda nüktedan kişiliği, hukuk bilgisi, zengin kütüphanesi, şairliği ve hoş sehbetiyle döneminin kültürel ortamına da katkılar sunmuş büyük bir ediptir. Devrinin Şeyh Gâlib ve Nedîm gibi şairlerinden sonra ilk akla gelen önemli şairlerindendir. Şiirlerindeki muhteva özellikleriyle Nâbî ekolünün 18. yüzyıldaki önemli temsilcilerinden olan şair, taklitten uzak kendi üslubuyla atasözü mahiyetinde pek çok mısra kaleme almıştır. *Dîvân*'ı başta olmak üzere: *Münşeât-ı Râgıb*, *Fethiyye-i Belgrad*, *Aruz Risâlesi*, Arapça, Farsça, Türkçe manzum ve mensur edebi yazıların bulunduğu *Mecmûa-i Râgıb Paşa* isimli eserleri vardır (Kesik, 2014).

Rahmî, Mustafa Rahmî Efendi (?/1752): Kırımî Rahmî Efendi adıyla tanınan Mustafa Rahmî Efendi, Kırım Bahçesaraylıdır. Şairliğinin yanı sıra vak'anüvistir. Ammî Hüseyin Efendi yanında ilim tahsil eden şair, İstanbul'a gitmiş devrin veziri İbrahim Paşa'nın dairelerinde bulunmuştur. Mühürdarlık vazifesine tayin edilen Rahmî; tersane kâtipliği, mektupçuluk, kâtiplik gibi çeşitli görevlerde bulunmuştur. Kesriyeli Hacı Ahmed Paşa maiyetinde mektupçu olarak İran'a giden şair, *Sefâret-nâme-i İran*'ı kaleme almıştır. İstanbul'a dönüşünde kâtipçilik görevine dönen Rahmî, 1752'de vefat etmiştir. Şiirleri didaktik yönü ağır basan hakîmânedir. İlim ve irfanıyla bilinen şair tarih düşürmede de mahirdir. Mürettep bir *Dîvân*'ı ve *Sefâret-nâme*'si vardır (Aksoyak, 2015).

Râmî, Mehmed Paşa (1654/1707)²⁹: Asıl adı Mehmet'tir. İstanbul Eyüpsultan'da doğmuştur. Babası "Merâmî" mahlasıyla şiirler yazan Eyüplü Terazici Hasan Ağa'dır. Gençliğinde su yolculuğu yapan şair, şiire olan istidadı ile Dîvân-ı Hümâyûn kalemine girmiş ve kâtipliğe kadar yükselmiştir. Kabiliyeti ve zekası ile ön plana çıkan şair dönemin Nâbî ve Sâmî Bey gibi ilim sahiplerinin meclislerine girmiştir. İlk olarak Reis kaleminde yardımcılık yapmış olan şair, vezir Mustafa Paşa'nın dîvân kâtipliğini yapan Nâbî aracılığıyla Masraf kâtibi olarak göreve başlamıştır. Mehmed Paşa; Dîvân efendisi, Boğaz Hisarı muhafızlığı gibi görevlerinden sonra Nâbî ile hacca gitmiş ve dönüşünde Kîsedârlığa tayin edilmiştir. Karlofça görüşmelerine başmurahtas olarak katılan Râmî, vazifesindeki başarısı ile padişahın iltifatına nail olmuş, kubbe vezirliğine kadar yükselerek 1703 tarihinde Sadrazamlık makamına yükselmiştir. Pek çok alanda ıslahat faaliyetlerinde bulunan Paşa'nın çevresindeki muarızları artmış ve dönemin siyasi kargaşaları ile ikbali sona ermiştir. Kendi isteği ile Kıbrıs'a vali tayin edilen Paşa, çok geçmeden azledilerek Rodos'a sürgüne gönderilmiş ve burada 1707 tarihinde vefat etmiştir. Devlet adamlığı ve bürokrasi ile önde olan Râmî döneminin önemli şairleriyle yakın münasebet kurmuş, şairlerin hamiliğini yapmış ve şairlere maiyetinde çeşitli görevler vermiştir. Klasik dönem şiirinin üslup özellikleriyle aşıkane ve hikemî tarzda şiirler yazan Râmî'nin edebi kişiliği ve üslubunda Nâbî'nin etkisi büyüktür. *Dîvân*'ı bulunan şairin; *Münşeât*, *Karlofça Sulh-nâmesi* ve *Hulâsa-i İnşâ* diğer eserleridir (Erkal, 2014).

Râşid, Mehmed Efendi (?/1735)³⁰: Kaynaklarda doğum tarihi hakkında muteber bilgi bulunmayan Mehmed Râşid Efendi'nin 1669-70 tarihinde doğduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'un Fatih ilçesinde dünyaya gelen Râşid'in babası, Bursa Kadılığı da yapan zamanın önemli alimlerinden Malatyalı Mustafa Efendi'dir. Devrin alimlerinden ve babasından ders almış, Ebu Sa'îd-zâde Feyzu'llah Efendi'den mülazım olmuştur. İlk olarak Hacı İlyas Medresesi müderrisliğine atanan şair sonrasında çeşitli medreselerde görev yapmış ve Sahn-ı Semân Medreselerine kadar yükseltilmiştir. Harameyn Müfettişliği'ne de nail olan Râşid, resmi vak'anüvislik görevine getirilerek 1703 tarihinden itibaren Şehid Ali Paşa'nın emriyle vekâyi yazmaya başlamıştır. 1723

²⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Recep Ahışalı, "Râmî Mehmed Paşa", *DİA*, c. 34, İstanbul 2007, s. 449-451.

³⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Fatih Günay, "Râşid Mehmed Efendi", *DİA*, c. 34, İstanbul 2007, s. 463-465.

tarihinde vak'anüvislik görevinden azledilen Râşid, Halep'te kadılık yapmış görev süresi dolunca da İstanbul'a dönmüştür. Dönüşüne müteakip elçilik, Rumeli Beylerbeyliği, kadılık gibi çeşitli görevlerden sonra Patrona Halil İsyanı ile İstanköy'e sürgüne gönderilmiştir. Sürgün süresi dolan Râşid, son görevi Anadolu Kazaskerliği sırasında 1735 tarihinde vefat etmiştir. Nasir ve şair olarak önemli eserler kaleme alan şairin edebi kişiliği üzerinde Nâbî, Nedîm ve Nef'î gibi şairlerin etkisi olmuştur. Râşid'in en önemli hususiyeti nesir sahasında resmi vak'anüvis olarak kaleme aldığı *Târîhi*'dir. Eserini bu derece kıymetli yapan yaşadığı devri olduğu gibi eserine yansıtması ve devlet ricalinin biyografilerini vermesidir. Eserleri: *Dîvân*, *Târîh-i Râşid*, *Sihhat-âbâd*, ve *Münşe'ât*, *Fetihnâ-meler* ve *Vakfiyeler*'dir (Biltekin, 2014).

Ref'î (?/1575-76)³¹: Ref'î Çelebi/Ref'î-i Leng/Topal Ref'î gibi isimlerle tanınmıştır. Çorluda doğan Ref'î'nin doğum tarihi belli değildir. İyi bir eğitim hayatı olan şair, Anadolu Kazaskeri Pervîz Efendi'den mülazım olmuştur. Çeşitli yerlerde kadılık ve nâiblik görevleri yapan şair, kadılıkta yüksek mertebelere ulaşmadan 1575-76 tarihinde erken yaşta vefat etmiştir. İlim ve irfan sahibi, hoş sohbet, yetenekli bir şair olan Ref'î, Necâtî Beg tarzında sade ve etkili bir şiir anlayışına sahiptir. Mecnûa ve tezkirelerde şiirlerinden örnekler bulunan şairin mürettep bir *Dîvân*'ı yoktur (Donuk, 2013).

Rızâ, Ali Rızâ Paşa, Trabzonlu (?/1846)³²: Asıl adı Ali Rıza Paşa olan şair, Trabzon'da dünyaya gelmiştir. Başka bir kaynağa göre Lazistan'ın Rize yöresinde doğduğu için "Laz Ali Rıza Paşa" olarak tanınmıştır. Şiirlerinde Rıza mahlasını kullanan şair, Laz Ahmed Paşa'nın talebelerindendir. Tahsil hayatı bitince devatdarlık ve mühürdarlık vazifeleri yapan Rızâ; Manisa mütesellimi, İzmir Beylikçisi, Menemen voyvodalığı yapmıştır. Kethüda olarak görevlendirilen Rızâ Paşa; Halep, Diyarbakır, Bağdat, Cidde Şam gibi şehirlerde valilik görevi yapmış 1846 senesinde son görev yeri olan Şam'da vefat etmiştir. Görevlerinde ciddi, gayretli bir şair olan Rızâ, belagatli, hakimane üslupla şiirler yazmıştır. Damadı kendisi gibi bir şair olan İzzet Ahmed Paşa'dır. *Dîvân*'ı bulunmayan şairin "*Devr-i la'linde baş egmem bâde-i gül-fâma ben / Sâye-i pîr-i mugânda minnet itmam câma ben*" matlalı dokuz beyitlik gazelin Rıza Paşa'ya mı yoksa onun kölesi olan Osman Nevres'e mi ait olduğu hususunda ihtilaf olmuş kaynaklarda çeşitli görüşler ifade

³¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Suat Donuk, "Ref'î" **TEİS**.

³² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Arslan, "Ali Rızâ Paşa, Trabzonlu" **TEİS**.

edilmiştir. Diyarbakırlı Osman Nûri Paşa'nın Dîvânı'nda bu gazelin tahmisinin başına Ali Rızâ Paşa'ya ait olduğu kaydedilmiştir (Arslan, 2014).

Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi (1572/1644)³³: Mekke'de doğan şairin asıl adı Mehmed'dir. Köklü bir aileye mensub olan şairin babası 3. Murad devri alim ve kadılarından Birgilili Mustafa Efendi'dir. Ailesi sebebiyle iyi bir tahsil hayatı olan Rîyâzî, Müeyyed-zâde Abdülkadir Efendi'den mülazım olarak müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1623 tarihinde ataması yapıldığı Kâhire kadılığından işitme rahatsızlığı sebebiyle 1624'te emekliye ayrılmış ve bu tarihten itibaren ölümüne kadar geçen sürede herhangi bir resmi görev almamıştır. Kulağının ağır işitmesi sebebiyle “el-esamm ya da el-utrûş” lakabıyla anılan şair, 1644 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Ailesinin nüfuzu sebebiyle ilim ve şiir meclislerinde bulunarak devrin önemli ilim adamlarını ve şairlerini tanıyan Riyâzî; Kafzâde Fâizî, Azmîzâde Hâletî ve Şeyhülislam Yahya gibi şairlerle dostluklar kurmuş ve birbirlerine nazireler yazmışlardır. Tezkireci ve şair kimliğiyle Riyâzî, hem devrinde hem de sonrasında saygıyla anılmıştır. Riyâzî, Türkçe'nin şiire elverişli bir dil olmadığını savunsa da devrinin dili ile şiirlerini kaleme almış ve Türkçe bir *Dîvân* tertip etmiştir. Fuzûlî ve Bâkî şairin etkilendiği iki isimdir. Şairin; *Dîvân*, *Sâkî-nâme*, *Düstûru'l-Amel* isimli eserleri vardır. En önemli eseri ise *Riyâzü'ş-Şu'ara* isimli tezkiresidir (Yıldız, 2014).

Rûhî, Bağdatlı (1534-35/1605-6)³⁴: Bağdat'da dünyaya gelen şairin asıl adı Osman'dır. Bağdat'ta doğması sebebiyle “Rûhî Bağdâdî” olarak tanınmıştır. Babası Bağdad'ın fethi sırasında Beğlerbeği Ayas Paşa ile Bağdad'a gelip yerleşen Türklerdendir. Tahsil hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Rûhî, eğitimini Bağdat'ta tamamlamış ve buradan ayrılarak pek çok Paşa'nın maiyetinde çalışmıştır. Gezmeye düşkün olan şair, sayısız şehirde bulunmuş buralarda pek çok devlet adamı, şair ve sanatkarla tanışma fırsatı bulmuştur. Ömrünün son senelerini Şam'da geçiren şair, burada kadılık yapan Azmîzâde Hâletî ile çalışmıştır. Yaşamı boyunca dört padişah devrini idrak eden Rûhî, 1606'da vefat etmiştir. Klasik edebiyatın en çok gazel yazan şairlerinden biri olan Rûhî, aşıkane ve rindande üslubla sade ve konuşma diliyle içinden geldiği gibi şiirler yazmıştır. İctimai hadiseler ve topluma karşı duyarlı bir şair olan Rûhî, 17 bendlik tenkid ve hiciv

³³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nâmk Açıkgoz, “Riyâzî”, *DİA*, c. 35. İstanbul 2008, s. 1444-1445.

³⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Coşkun Ak, “Rûhî-yi Bağdâdî”, *DİA*, c. 35, İstanbul 2008, s. 205-206.

özellikleri olan sosyal muhtevalı Terkib-bendi kaleme almış, edebiyat tarihinde önemli bir yeri olan bu manzumeye pek çok şair tarafından nazireler yazılmıştır. Bağdatlı Rûhî'nin tek eseri mürettep *Dîvân*'ıdır (Öztoprak, 2014).

Sa'dî, Şeyhülislam Hoca Saadeddin Efendi (1536-37/1599)³⁵: İstanbulda doğan şairin asıl adı Saadeddin Mehmed Efendi'dir. Babası Yavuz Sultan Selim'in nedimi Hasan Can'dır. Çocukluğu saray ve çevresinde geçen Saadeddin Efendi, Karamanlı Mehmed Efendi ve devrin önemli alimlerinden dersler almıştır. 1555-56 tarihinde Şeyhülislam Ebussuud Efendi'den öğrenimini tamamlayarak mülazım olmuş, müteakiben İstanbul Murad Paşa Medresesi'nde müderrisliğe başlamıştır. Bundan sonra Bursa Yıldırım Medresesi Müderrisliği yapan Saadeddin Efendi, bir yıl sonra sahn müderrisliğine yükselmiş ardından da Şehzade Murad'ın Manisa'da hocalığına tayin edilmiştir. Bu vazifeyle devlet yönetiminde etkisini artıran şair, Hoca Efendi diye anılmaya başlanmış, Şehzade Murad'ın padişah oluşuyla İstanbul'a gelen Saadeddin Efendi “hâce-i sultânî” unvanını almıştır. 3. Mehmed'in de hocalığını yapan Saadeddin Efendi, 1597 tarihinde görevinden azledilmiştir. Dönemin şeyhülislamının ani ölümü ile Osmanlı'nın 22. Şeyhülislamı olmuş ve 1599 tarihinde vefat etmiştir. Osmanlı'nın en ihtişamlı döneminde yetişen, döneminin ünlü şahsiyetleri bilgin ve şairleriyle eğitim alan Saadeddin Efendi, herkes tarafından hürmet görmüş pek çok talebe yetiştirmiştir. İlim adamlığının yanı sıra üç dilde eser verecek müktesebata sahip olan Saadeddin Efendi şair kimliğiyle de tanınmış; ancak *Dîvân* tertip etmemiştir. Eserleri arasında: *Tâcü't-Tevârih*, *Selîm-nâme*, *Risâle-i Kuşeyrî Tercümesi* vardır (Kaplan, 2014).

Sâbit, Alâaddin/Ali (?/1712)³⁶: Bosna'nın Öziçe kasabasında doğan şairin asıl adı Ali/Alâaddin'dir. Tahsil hayatına devrinin önemli alimlerinden Halil Efendi ile başlayan Sâbit, İstanbul'a gelmiş, burada Kaptan-ı derya Seydî-zâde Mehmed Paşa'ya kasideler sunarak himayesine girmiş ve kendisine intisab etmiştir. Şairin ilk resmi görevi hamisinin dairesinde imamlık olmuştur. Geliştirdiği ilişkilerle dönemin şeyhülislamı Çatalcalı Ali Efendi'den mülazım olmuş, bir müddet müderrislik yaptıktan sonra Çorlu ve Burgaz kadılıkları ile görevlendirilmiştir. Kadılık, müftü, müderris gibi çeşitli resmi görevlerde bulunan Sâbit, 1700 tarihinde Saraybosna mevleviyetine tayin edilmiş, yaklaşık bir yıl

³⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz Şerafettin Turan, “Hoca Sâdeddin Efendi”, **DİA**, c. 18, İstanbul 1998, s. 196-198.

³⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Turgut Karacan, “Sâbit”, **DİA**, c. 35. İstanbul 2008, s. 349-350.

sonra azledilmiştir. Devlet ricaline yazdığı kasidelerle Konya mevleviyetine getirilen şair, bu görevden de azledilmiştir. Son olarak getirildiği Diyarbakir mevleviyetinden azledilmesiyle İstanbul'a dönen Sâbit, 1712 tarihinde vefat etmiştir. Hayatının büyük bir kısmını atama ve azillerle geçiren Sâbit, Osmanlı şiirinin klasik, Sebk-i Hindî, mahallî gibi muhtelif şiir tarz ve üsluplarını devam ettirmiştir. Kendine has üslubu ile şiirin farklı alanlarında eserler veren, döneminin kıymetli şairlerinden olan Sâbit'in ekolü pek çok şair tarafından taklid ve takdir edilmiştir. Döneminin şiir mecmuaları ve antolojilerinde pek çok şiirlerinin kayıtlı olduğu Sâbit'in eserleri: *Dîvân*, *Zafer-nâme*, *Dere-nâme*, *Berber-nâme*, *Amrû'l-Leys* ve yarım kalan bir mesnevi olan *Edhem ü Hü mâ*'dır. (Özyıldırım, 2015).

Sâkîb, Kâtîb-zâde Mustafa (?/1716-17): İstanbul'da doğan şairin asıl adı Mustafa'dır. Ailesi hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan Sâkîb'in babası reisülküttâb kalemi kâtiplerindendir. Kendisi de Dîvân-ı Hümâyûn kalemlerinden olan rûus kaleminde yetişmiştir. Hâce-zâde Mehmed Efendi'den hüsn-i hat dersleri alan şair, yazısı ve inşasının güzel olması sebebiyle reisülküttâb kalemi kâtipliği yanında divan kâtipliğinde de vazifelendirilmiştir. 1716-17 tarihinde vefat eden Sâkîb'in şiirlerinde Sebk-i Hindî akımının etkisi görülür. Bu minvalde Fehîm, Nâ'ilî ve Neşâtî'ye nazireler yazmıştır. Hikemî üslubun etkisiyle Nâbî'nin şiirlerini tanzir eden şairin şiirlerinde, söz konusu üslubun tesiriyle sosyal tenkit mahiyetinde düşünceler yer alır. *Dîvân* ve *Kenzü'l-Vekâyî* isimli iki eseri vardır (Kırbıyık, 2013).

Sâlik, Seyyid Mehmed Dede (?/1717-18): Asıl adı Mehmet olan Sâlik'in doğum yeri ve tarihi belli değildir. Kasımpaşa Mevlihanesi şeyhi Halil Dede'nin oğlu ve halifesidir. Şeyhliğinin 42. yılında vefat etmiştir (Kılıç, 2014). Tezkirelerde (*Tezkîre-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*, *Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâidi'l-Eş'âr*) hayatı ile ilgili bilgiler kısa olup şiirlerinden muhtelif örnekler mevcuttur.

Sâmî, Abdurrahman Paşa (1792/1881)³⁷: Asıl ismi Abdurrahman olan şair, Mora'nın Trapoliçe Kasabası'nda dünyaya gelmiştir. Mahlası "Sâmî"dir. Babası Halvetî şeyhi eş-Şeyh el-Hac Ahmed Necîb Efendi'dir. İyi bir tahsil hayatı olan Sâmî, babasından ve devrin önemli alimlerinden ilim tahsil etmiş pek çok yabancı dil öğrenmiştir. Babasının Rum isyanı sırasında şehit edilmesi üzerine kendisi de iki kardeşiyle esir düşmüştür.

³⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nevin Gümüş, "Sâmî, Abdurrahman Paşa", **TEİS**.

İngiliz Konsolosun kefil olması ve rehin karşılığında Mısır'a göç eden şair burada Mısır Valisi Mehmed Ali Paşa'nın alakasıyla Kâhire'deki Bulak Matbaası'na müdür tayin edilmiştir. Rum ayaklanmasını bastırmak için İbrahim Paşa ile kâtip sıfatıyla Mora'ya giden Sâmî, kardeşlerini Mısır'a götürmüştür. Dönüşünde Mehmed Ali Paşa'nın divan muavinliğine tayin edilmiş Mısır Vekâyi nazırlığı, Meclis azalığı yapmıştır. Reis-i vükela olan Sâmî, İstanbul'da Mirliya rütbesi almış akabinde Feriklik rütbesine yükseltilmiştir. Abbas Paşa ile aralarındaki görüş ayrılığı sebebiyle Mısır'dan uzaklaştırılan Sâmî, İstanbul'a gelerek Bâbîâlî'de vazife almıştır. Mutasarrıflık, müfettişlik, çeşitli şehirlerde valilik ve azalık yapan Sâmî, Maarif Nezaretinin kurulmasıyla da ilk nazır olmuştur. 89 yaşına kadar devlet kademesinde büyük bir başarı ile hizmet eden şair, 1881 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Sâmî Paşa, Tanzimat döneminin şiir anlayışını temsil eder. Dili sade ve anlaşılması kolay olan şairin gazellerinde klasik tarzı takip etmekle beraber Tanzimat ekolünün izleri görülür. Münşiliği ile de tanınan Sâmî'nin mensur eserlerinde süslü nesrin secili sanat kaygısı taşıyan estetik yönleri ön plandadır. Eserleri şunlardır: *Dîvân*, *İnşâ-yı Sâmî*, *Kişver-i Derûn*, *Rumûzu'l-Hikem*, *Sergüzeşt-i Sâmî* (Gümüş, 2013).

Sâmî, Arpaemîni-zâde Mustafâ (?/1734)³⁸: Asıl ismi Mustafa'dır. İstanbullu olan şairin doğum tarihi bilinmemektedir. Arpaemîni Osman Efendi'nin oğludur. Babasının görevi sebebiyle "Arpaemîni-zâde" lakabıyla meşhur olmuştur. Kâtiplik tahsili gören Sâmî, arpaemîni olmuştur. Hüsn-i hat dersleri de alan Sâmî, bu alanda da büyük başarı katetmiştir. Kâtiplik görevi sırasında pek çok tayin ve azil gören şair; başmuhasebecilik, evkaf muhasebeciliği, şehremini, cebeciler kâtibi, piyade mukabelecisi ve arpaemîni olmuştur. Akabinde Çelebi-zâde İsmâil Âsım'ın halefi olarak vak'anüvis tayin edilen Sâmî'nin son görevi maliye tezkireciligidir. Bir dönem tımarhanede bulunan Sâmî 1734 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Felsefî ve tefekkürî konularda şiirler yazan şair, etkileyici ve akıcı bir üslubla şiirler kaleme almış; ancak dilinin külfetli oluşu, derin/kapalı ve anlaşılmaz tarzda yazması anlaşılmasını güçleştirmiştir. Dilinin ağırlığına rağmen güçlü şiirleriyle devrinde kendini kanıtlamıştır. *Dîvân*'ı bulunan şairin; 1730/1733 tarihini kapsayan olayları anlattığı Osmanlı tarihi *Târîh-i Sâmî* ve *Şâkir ve Subhî* isimli eseri ve muhtelif nesirleri vardır (Oğuz, 2013).

---

³⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Fatma Sabiha Kutlar, "Mustafa Sâmî Bey", *DİA*, c. 31, Ankara 2020, s. 354-356.

Selîmî, Yavuz Sultan Selîm (1470?/1520)³⁹: Osmanlı Devleti'nin sekizinci padişahı olan Yavuz Sultân Selîm, Amasya'da doğmuştur. Dedesi Fatih Sultân Mehmed'in isteğiyle İstanbul'a gelmiştir. İyi bir tahsil hayatı olan Selîm, Trabzon sancak beyliği yapmış ve 1512 tarihinde tahta çıkmıştır. Kısa süren hükümdarlık görevi sırasında pek çok başarı kazanan Selîm, salgın neticesinde hastalanarak 1520 tarihinde vefat etmiştir. Osmanlı Padişahlarının en bilgililerinden biri olan şair, sanata ve ilim ehline saygı duymuş, sanat erbabıyla yakından ilgilenmiş, kendisi de Selîmî mahlasıyla şiirler kaleme almıştır. Yavuz Sultan Selim'in tek eseri *Farsça Dîvân*'ıdır. Son dönemde mecmûa ve cönklerde şairin Türkçe şiirleri de tespit edilmiştir (Tanyıldız, 2014).

Seyyid Vehbî, Hüseyin (1674/1736)⁴⁰: Asıl adı Hüseyin olan şair İstanbul'da doğmuştur. Babası İmam-zâde Mehmed Efendi'nin kethudâsı, Hacı Ahmed Efendi'dir. Ecdadının Ehl-i Bey'te dayanması sebebiyle "Seyyid Vehbi" ve "İmâm-zâde" unvanlarını kullanmıştır. İyi bir tahsil hayatı olan Vehbî, Nakîbuleşrâf Hoca-zâde Seyyid Osman Efendi'den mülazım olmuştur. Akabinde Hoca Hatun, Şerife Hatun Medreseleri ve yazdığı *Sûr-nâmesi*'nin de etkisiyle Hüsrev Kethuda Medresesine tayin edilmiş oradan da Sahn-ı Seman Müderrisliğine terfi ettirilmiştir. Söylediği tarih manzumeleriyle "kibâr-ı müderrisîn" sınıfına yükseltilerek mevleviyetlere tayin edilen Vehbî; Halep nâipliği, kadılık, mevleviyet gibi resmi memuriyetlerde bulunmuştur. *Vekâlet-nâmesi*'nde hac farızasını yerine getirme arzusunu dile getiren ve bu hususta padişaktan yardım talep eden şair, nihayet 1735 tarihinde muradına nail olarak vazifesini ifa etmiştir. Hicaz dönüşü bir müddet Halep'te kalan Vehbî, İstanbul'a dönüşünde hastalanarak 1736 tarihinde vefat etmiştir. İlk olarak "Hüsâmî" mahlasının kullanan şaire hocası Ahmed Neylî 'nin Vehbî mahlasını uygun görmesiyle bu mahlası almıştır. İlk olarak Nâbî ekolünü takip eden ve hikemî şiirler kaleme alan şair, sonrasında Nedîm tesirinde kalmış; ancak yeni bir ekol kuramamıştır. Buna rağmen tarih manzumaları ve nesirleriyle büyük başarı göstermiştir. Eserleri: *Dîvân*, *Sûr-nâme*, *Hadîs-i Erba'in Tercümesi*, *Sulhiyye*, *Leylâ vü Mecnûn*'dur (Arslan, 2014).

Seyyid, Uşşâkî-zâde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi (?/1735-36): Asıl adı Mehmed Sadreddin olup İstanbul'da doğmuştur. Rumeli kazaskerlerinden Uşşâkî-zâde Seyyid

³⁹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Feridun Enecen, "Selim", *DİA*, c. 36, İstanbul 2009, s. 407-414.

⁴⁰ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hamit Dikmen, "Seyyid Vehbî", *DİA*, c. 37, İstanbul 2009, s. 74-75.

Abdullah Nesib Efendi'nin oğlu olan şair, “Uşşâkî-zâde” lakabıyla meşhur olmuştur. Tahsilini tamamladıktan sonra mülazım olmuştur. İlk olarak Beşiktaş'taki Yahya Efendi Medresesi'nde müderris olan Seyyid Mehmed sırasıyla; Kogacı Dede, Bezirganbaşı, Ankaravî, İbrahim Paşa, Sahn-ı Semân, Mahmud Efendi, Haseki, Üsküdar Mihrimah Medreselerine müderris olmuştur. 1725-26'da Halep, 1735-36 tarihinde Şam kadılığı yapmış ve aynı yıl burada vefat etmiştir. Kaynaklarda Seyyid Mehmed'in herhangi bir eseri olup olmadığı hususunda bilgi mevcut değildir; ancak tezkirelerde şairin şiirlerinden örnekler kayıtlıdır (Kaplan, 2014).

Sun'î, Gelibolulu (1485-86/1533-34)⁴¹: Asıl adı Mehmed olan şair, Gelibolulu'dur. Halk arasında “Epsem Pire” lakabıyla tanınmıştır. Danışmendlik için eğitimi tamamlamayan Sun'î, Gelibolu gümrüğünde kâtiplik yaparak fakirlik içinde geçimini sağlamıştır. Hayatı hakkında tafsilatlı bilgi bulunmayan şair, 1533-34 tarihinde vefat etmiştir. Tezkirelerde sanatından övgüyle bahsedilen şair; ince, nazik ve sanatlı bir üslupla şiirlerini kaleme almıştır. Hemşehrisi Gelibolulu Âlî, Gelibolu'dan onun ayarında bir şair yetişmediğini söyleyerek kıymetini ifade etmiştir. Sun'î'nin; mürettep bir *Dîvân*'ı, Sultan Murad'ın savaşlarını nazm ettiği bir eseri ve 16. yüzyıl nazire mecmûalarında şiirleri vardır (Köksal, 2013).

Sünbül-zâde Vehbî Mehmed Efendi (1720/1809)⁴²: Maraş'ta doğan şairin asıl ismi Mehmed'dir. Maraş'ın Sünbül-zâdeler lakabıyla tanınan ailelerindendir. Babası şair Reşid Efendi'dir. İlk gençliğini Maraşta geçiren Vehbî, medrese tahsili sonrası İstanbul'a gelerek devrinin önemli şahsiyetlerine kaside ve tarihler sunmuştur. Rumeli kaleminde çalışırken kadılığa intisap eden Vehbî, uzun bir müddet bu görevi yapmıştır. Hâceganlık, elçilik gibi görevlerden sonra tekrar kadılık görevi ile çeşitli vazifelerde bulunmuştur. Edirne, Sofya, Niş'de kadılık görevlerine atanan Vehbî, Zagra kadılığı sırasında Şahin Giray meselesi ve arkadaşı Surûrî'nin yazdığı hiciv sebebiyle görevinden alınmıştır. *Dîvânı*'nı sunduğu Padişah 3. Selim tarafından affedilen Vehbî, sırasıyla Manisa, Siroz, Manastır ve Bolu'ya kadı olarak atanmıştır. Bolu görevinden sonra İstanbul'a dönen şair, niksir hastalığı sebebiyle gözlerini ve şuurunu kaybetmiş 1809 tarihinde vefat etmiştir. Devrinin önemli şairlerinden olan Vehbî, “sultânü'ş-şu'arâ” unvanını almış ilimdeki

⁴¹ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Fatih Köksal, “Sun'î”, **TEİS**.

⁴² Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Selim Sırrı Kuru, “Sünbülzâde Vehbî”, **DİA**, c. 38, İstanbul 2010, s. 140-141.

kudretini şiirlerine de aksettirmiştir. Nedîm etkisinde şiirler yazan şairin, Sürûrî ile aralarında karşılıklı hiciv ve atışmaları vardır. Eserleri şunlardır: *Dîvân*, *Lutfiyye*, *Tuhfe-i Vehbî*, *Nuhbe-i Vehbî*, *Şevkengiz*, *Münşeât* (Gürgendereli, 2014).

Sürûrî/Hüznî/Hevâyî, Seyyid Osman Efendi (1752/1814)⁴³: Asıl adı Seyyid Osman'dır. Adana'da dünyaya gelen Sürûrî'nin babası Seyyid Hafız Musa Efendi'dir. Gençlik döneminde tarih yazmaya başlayan şair, dönemin ilimlerini tahsil etmiş İstanbul'a gelerek Es'ad-zâde Mehmed Şerif Efendi'den mülazım olmuştur. Anadolu sadâreti kaleminden kadılığa geçen Sürûrî, 16 sene 4 ayrı yerde kadılık görevini ifa etmiştir. Sünbül-zâde Vehbî'nin kethüdası olarak Eski Zagara'da kadı olarak görev yapan Sürûrî, halk ayaklanması sonucu Vehbî'yle hapsedilmiştir. Sonrasında kendisine mansıb verilen Sürûrî, çeşitli kadılık görevlerinde bulunmuş ve 1814 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir. Sürûrî, bilhassa tarih ve hiciv sahasında yazmış olduğu eserleriyle tanınmıştır. Vasat bir şair olarak tanımlandırılan Sürûrî'nin taklidî yönünün ağır bastığını söyleyen kaynaklar şairin mizacının hicve mayil olduğunu ciddi şiirlerinde bile bu yönelimle hareket ettiğini belirtmişlerdir. *Hezliyyatı*'nda Vehbî, Aynî, Refî'î Kalâyî gibi arkadaşlarına yazdığı manzumelerinde müstehcen/argo ifadeler yer vermiş; ancak bunları sert ve keskin bir şekilde değil mizah unsurlarını ön plana çıkararak mülatafe tarzında yapmıştır. Bununla birlikte tarih düşürmede mahir olan hemen her konuda tarih düşürmeyi itiyad edinen şairi, ne dönemi ne de sonrasında kimse geçememiştir. Sürûrî'nin üç eseri vardır: *Dîvân*, *Hezliyyât*, *Sürûrî Mecnûası* (Nizam, 2014).

Şeyhülislâm Yahyâ (1561/1644)⁴⁴: Yahyâ Efendi İstanbul'da doğmuştur. Babası Ankaralı Şeyhülislam Bayramzâde Zekeriya Efendidir. İyi bir tahsil hayatı olan Yahyâ, ilk eğitimini şair kimliğiyle de bilinen babasından almıştır. Devrin önemli ilim adamlarından ilim tahsil eden Yahyâ, Ma'lûl-zâde Seyyid Mehmed Efendi'nin şeyhülislamlığı zamanında mülazemetini tamamlayarak Hoca Hayreddin Medresesi'nde müderrisliğe başlamıştır. Babasıyla hacca da giden şair; dönüşünde Atık Ali Paşa, Haseki Sultan, Sahn Medreselerinden birinde, Şehzade ve Üsküdar Valide Sultan medreselerinde müderrislik; Halep, Şam, Mısır, Bursa, Edirne ve İstanbul'da kadılık yapmıştır. Anadolu ve Rumeli kazaskerliğiyle görevlendirilen şair, 1622 tarihinde Mehmed Es'ad Efendi

⁴³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Atilla Batur, "Sürûrî Seyyid Osman", *DİA*, c. 38, İstanbul 2010, s. 172-173.

⁴⁴ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Kavruk, "Şeyhülislâm Yahyâ", *TEİS*.

yerine şeyhülislamlığa getirilmiştir. Devrin siyasi olayları ve çeşitli karışıklıklar neticesinde pek çok kere azil gören şair 3 kere bu makama getirilmiş ve ömrünün sonuna kadar bu vazifeyi ifa etmiştir. 4. Murad’la fetih ve seferlere de iştirak eden şair, isabetli fikirleriyle padişahın takdirini kazanmış; ancak sultanın ölümünden sonra Sultan İbrahim döneminde makamında kalsa da eski nüfuz ve itibarını kaybetmiştir. Yaşadığı çeşitli olumsuz hadiselerin tesiriyle rahatsızlanan şair, 1644 tarihinde vefat etmiştir. Pek çok alanda iyi bir eğitim alan Yahyâ Efendi, şairliği kadar bilim adamı olarak da haklı bir şöhrete sahip olmuştur. Kadılık, kazaskerlik ve şeyhülislamlık gibi önemli vazifelerinde tavizsiz, dürüst ve cesur tavırlarıyla herkesin takdirine şayan olmuş, dönemin siyasi hadiselerine isabetli kararlarıyla yön vererek ilmi olgunluğuyla bulunduğu makamların hakkını vermeye çalışmıştır. Eserleri genel olarak sanat ağırlıklı olan şair, klasik edebiyatın en büyük şairlerindendir. Sanatkar bir ailenin çocuğu olan Yahyâ, şiir ve sanat muhitinde bulunması hasebiyle şiir tekniğini genç yaşta geliştirmiş kabiliyetiyle devrinde şöhret kazanmıştır. Gazel şairi olan Yahyâ Efendi, şiirlerinde genel olarak rindane ve aşıkane konuları işlemiş, dert ve kedere pek yer vermemiş, tasavvufi söyleyişlere yeri geldikçe değinmiş; ancak esas unsur yapmamıştır. Şeyhülislam olmasına rağmen aşk, şarap, meyhane gibi konuları işlemesi sebebiyle tenkitlere maruz kalsa da aldırış etmemiş hissettiği gibi yazmaya devam etmiştir. Samimi ve sade bir dille lirik anlatımla şiirlerini kaleme alan şair, şiirlerinde mahalli unsurları kullanmayı da ihmal etmemiştir. Eserleri: *Dîvân*, *Ferâ’iz Manzûmesi Şerhi*, *Kasîde-i Bürde Tahmîsi*, *Nigâristân Çevirisi*, *Fetavâ-yı Yahyâ*’dır (Kavruk, 2014).

Vânî, Mehmed Efendi (?/1592)⁴⁵: Asıl adı Mehmed’dir. Van’da doğması hasebiyle “Vânî” mahlasını kullanmış; ancak “Vankulu” lakabıyla meşhur olmuştur. Babasının adı Mustafa’dır. İyi bir tahsil hayatı olan şair, Hâmid Efendi’den mülazım olduktan sonra çeşitli medreselerde müderrislik yapmıştır. Rodos Müftülüğü de yapan Vânî, Sahn-ı Seman Müderrisliğine atanmış, bu görevinden sonra da müftülük ve çeşitli yerlerde kadılık görevlerini ifa etmiştir. Son olarak Medîne kadılığına atanan Vânî, 1592 tarihinde vefat etmiştir. Eserleri arasında en meşhuru: *Vankulu Lugatı (Tercüme-i Sıhah-ı Cevherî)*’dır. Ayrıca: *Tercüme-i Kimyâ-yı Sa’âdet*, *Tercihü’l-Beyyinât*, *Nakdû’d-Dürer* gibi eserleri vardır (Kaplan, 2014).

---

⁴⁵ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yunus Kaplan, “Vânî, Mehmed Efendi”, **TEİS**.

Vâsık, Ahmed/Vâsık-ı Dîvâne (?/1711): Asıl adı Ahmed olup İstanbulludur. Geçirmiş olduğu rahatsızlık nedeniyle “Vâsık-ı Dîvâne” lakabıyla tanınmıştır. Öğrenimini tamamladıktan sonra istidatı sebebiyle Pertev Paşa Vakfı’nda kâtiplik yapan şairin müderris olduğu da kaynaklarda kayıtlıdır. Vakıf kâtipliği yaptığı sırada aklî melekelerini kaybeden şair, gözetim altında tutulduğu Süleymaniye Darüşşifası’nda 1711 tarihinde vefat etmiştir. Kabri Kasımpaşa Mezarlığı’ndadır. Şairliği yanında meşhur bir hattat olarak da tanınan Vâsık, hüsn-i hat derslerini Siyâhî Ahmed Efendi’den almıştır. Dîvân, mecmûa ve pek çok kitap istinsah eden şair, birkaç Dîvân tertip edecek kadar çok sayıda şiir kaleme almıştır. Hastanede bulunduğu sırada da şiir yazmayı bırakmayan Vâsık’ın kaynaklarda *Dîvân*’ı olduğu kayıtlı olmakla beraber eser ortaya çıkartılamamıştır (Gürbüz, 2014).

Vecdî, Abdülbâkî (?/1661)⁴⁶: İstanbul’da doğan şairin, asıl adı Abdülbâkî’dir. “Boğuk-zâde” lakabıyla tanınan Vecdî’nin babası Boğuk Mustafa lakablı bir kişidir. Kaynaklarda iyi bir tahsil hayatı olduğu kaydedilen şair, tahsil hayatını takiben Dîvân-ı Hümâyûn kalemine intisap etmiştir. Burada hattatlık dersleri alarak ustalık derecesine ulaşmış ve Vecdî mahlasıyla asli kadroya geçmiştir. Başarısı ile dönemin reisülküttâbı Şâmî-zâde Mehmed Efendi’nin dikkatini çekerek Beylikçilik makamına getirilen şair, Köprülü Mehmed Paşa’nın da iltifatına nail olmuş; ancak başarıları ve Paşa’nın iltifatları sebebiyle hasede uğramış ve haksız bir isnad ile idam edilmiştir. Köprülüler devrinin Fehîm, Neşâtî ve Mezâkî gibi saray şairleri arasında sayılan Vecdî, gazel şairi olarak bilinir. Gerek döneminde gerekse sonrasında gazellerine pek çok şair tarafından nazireler yazılmış ve takdir edilmiştir. Şiirlerinde Sebk-i Hindî üslubunun etkisi olan şair, hayal gücü ve ince zevkiyle aşk ve ıstırap duygularını sade bir dille işlemiştir. Şairin bilinen tek eseri *Dîvân*’ıdır (Yekbaş, 2014).

Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde (?/1582)⁴⁷: Arnavut asıllı olan şair, Dukagin ailesine mensup olması sebebiyle “Dukagin-zâde”, geldiği yer hasebiyle de “Taşlıcalı” olarak anılmıştır. Arnavutluk’tan devşirilerek İstanbul’a getirilen ve Acemi Oğlanlar Ocağı’nda eğitilen şair, ilk olarak yayabaşılığa yükselmiş ardından da öğrenme azmi ile sipahi sınıfına ayrılmıştır. Eğitim hayatında büyük gayret sarf eden, devrinin bir çok şair

⁴⁶ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hakan Yekbaş, “Vecdî, Abdülbâkî”, **TEİS**.

⁴⁷ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Ali Kaya, “Taşlıcalı Yahyâ” **DİA**, c. 40, İstanbul 2011, s. 156-157.

ve nasiriyle tanışan Yahyâ; Kemalpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârizâde Muhyiddin Çelebi gibi dönemin önemli bilginlerinin meclislerinde bulunmuştur. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran seferine katılan, Kanunî'ye 2. Irakeyn seferi vesilesiyle kaside sunan Yahyâ Bey'in şiirdeki ünü artmıştır. Döneminin devlet ricaline medhiyeler yazan Yahyâ Bey, Rüstem Paşa'ya düğünü sebebiyle yazdığı kaside ile Paşa'nın iltifatına nail olmuş ve çeşitli tevliyetler elde etmiştir. Ancak Şehzâde Mustafa'nın katline yazdığı mersiye ile Paşa'yı itham etmesi üzerine azledilen Paşa, Yahyâ Bey'i görevinden azlettirmiş ve İzornik sancağına sürülmüştür. Arzu ettiği alakayı göremeyen şair, Rumeli Serhadin'de akıncı ocağın katılmış ve bir daha İstanbul'a dönmemiştir. Ömrünün son yıllarında kendini tasavvufa veren şair, inzivaya çekilmiş ve 1582 tarihinde vefat etmiştir. Askerliğinin yanı sıra şair kimliğiyle de tanınan Yahyâ Bey, kalem ve kılıç sahibi şahsiyetlerden telakki edilmiştir. Gençlik yıllarında âşıkâne; tasavvuf eğitimi sonrası ise tasavvufî, rindâne tarzda gazeller kaleme alan şair, gelenekselin dışında bir yaklaşım sergilemiştir. Şiirlerinde atasözü ve deyimlere yer vererek sade ve fasih bir üslupla Türkçe'nin şiir dili olması hususunda önemli katkılarda bulunmuştur. Eserleri: *Dîvân, Hamse, Edirne Şehrengîzi, İstanbul Şehrengîzi*'dir (Kaya, 2013).

Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi (1480?/1553)⁴⁸: Asıl adı Ali olan şair mahlasını bazen “Yetîm bazen de “Yetîmî” olarak kullanmıştır. İstanbullu olan şairin doğum tarihi net değildir. Babasının adı Mehmed'dir. Babasının turnacıbaşılık yapması sebebiyle Turnacıbaşızâde olarak anılmış ve bu sebeple yeniçeri ocağında görev almıştır. Bir müddet yeniçeri olarak görev yapan Yetîm, içkiye düşkünlüğü nedeniyle vazifesinden ayrılmış; ancak sonrasında bu hayatı terk ederek Karamanlı Şeyh Cemaleddin Efendi'ye derviş olarak tasavvufa yönelmiştir. 15 sene şeyhine hizmet eden Yetîmî, onun ölümüyle inzivaya çekilmiştir. Bir müddet sonra evlenen şairin geçim sıkıntısının artması üzerine Tersâne Kâtibi Seydî Ali Reis, Yetîmî'yi himayesine alarak beraberinde sefere götürmüştür. Akabinde tekrar sıkıntıya düşen şair, Kânûnî Sultan Süleyman'a sunduğu mesnevisi ile silahdar bölüğüne alınmış ve padişahın maiyetinde bir çok sefere katılmıştır. Katılmadığı bir sefer sebebiyle ulufesi kesilen Yetîm 1553'te vefat etmiştir. Şairin edebi kişiliğinde şeyhinin tesiri büyük olmuş tasavvufi konulara yönelerek duygularını tasannusuz bir üslupla dile getirmiştir. Seydi Ali Reis'le seferlere katılması sanatına gemicilik

⁴⁸ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Zehra Göre, “Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi”, **TEİS**.

terimlerinin girmesine sebep olmuş ve bu minvalde şiir yazarlara öncülük etmiştir. *Dîvân*'ı olan şairin kaynaklarda bahsedilen; ancak ele geçmeyen “*Lüccetü'l-Ahbâr*” isimli bir de eseri vardır. Şair eserde Barboros Hayreddin Paşa ile Oruç Reis'in gazalarını tasvir etmiştir (Göre, 2013).

1.6. Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu*

Tablo 3: Mecmûanın (38b/73b) MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu

Yer Nr: İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Mecmû'a-i Gazeliyât ve Eş'âr, Nr: NEKTY03296							
Yp./ vrk Nr.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Türü	Vezin	Açıklamalar
38b	‘Âşım	Bender-i Çîn fedâdur şiken-i ebrûña Genc-i bād-âvere terciḥ idemem ḥāk-i rehūñ	Sende ey ‘Âşım-ı hoş-lehce nedür bu güftâr Târ-ı gîsû-yı dil-âvîz midür şâh-rehūñ	Ġazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
38b	‘Âşım	Ey âsiyâb-ı baḥt ya dönmez misin daḥı Ey dāne-i ümîd ögünmez misin daḥı	Geldükde yāda fevt-i vişâl ‘Âşımā meded Seng-i te’essüf ile döğünmez misin daḥı	Ġazel/6		--/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
38b	Nedîm	Dirîğ âyîneāsâ bulmadum yüz ser-tırāşumdan Ḥurûş-ı âb-ı şemşîr-i teğâfûl geçdi başumdan	Nedîmā daḥı cünbiş gelmeden ol tâḳ-ı ebrûya Nigûnsâr oldı biñ kūh-ı taḥammûl irtî‘ âşumdan	Ġazel/5		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
39a	‘Âşım ‘Ârif-zāde	Göreliden nişter-i ser-tîz-i ġamze ser-tırāşumdan Hezārān ye’s ile ḥûn-âb-ı ḥasret aşdı başumdan	N’ola nazm-ı ser-â-ser ‘arz idersem nükte-sencāna Utanma ‘Âşımā sūḳ-ı me‘ânîde ḳumāşumdan	Ġazel/6		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.

* Tablomuzun makta beyti/bendi bölümüne manzumelerin -mevcut olanların- son beyitleri kaydedilirken; açıklamalar bölümüne şiirlerin başlıkları (mahlas, nazım şekli/türü) kaydedilmiştir. Farsça ve Arapça şiirlerde sıra numaraları, kaydedildikleri başlık ve birim sayıları ile iktifa edilmiştir. İlgili kaynaklarda tespit edilemeyen şiirlerin nazım şekilleri (müfred, matla) şiirin birim, uyak/redif gibi hususiyetleri göz önünde bulundurularak tayin edilmiştir; ancak farklı bir nazım şekline ait olabilme ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

39a	Kelīm	Görüp çin-cebhe-i āyīneāsā ser-trāşumdan Hürüş-ı mevce-i deryā-yı hayret aşdı başumdan	Kelīmā yārsuz tertīb-sāz-ı ‘işret olsam da Nigün olur elemde şāgar-ı mey irtı‘ aşumdan	Ġazel/5		.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39a	Nedīm	Biri biriyle müjgān şafları ğavgāya girmiştir Nigāh-ı ğamze gūyā şulh için araya girmiştir	Bugün pek ser-firāz u şādmān gördüm Nedīmāyı Meger kim meclis-i maḥdūm-ı bī-hemtāya girmiştir	Ġazel/6		.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
39b	Nedīm	Hayfā güzār sīne-i āteş-keşideden Āb oldu ağıdı dildeki peykānı dīdeden	Cām-ı şarābı gör bize sen şimdilik Nedīm Fersūdedür dimāğ ğazelden kaşideden	Ġazel/5		--/-. /-. /-. /-. /-	Başlıksız kayıtlıdır.
39b	Nedīm	Cāy ideli sīnem büt-i dil-cūy-ı muḥabbet Dil oldu perī-ḥāne-i cādū-yı muḥabbet	‘Aşk ehli alup eylese şāyeste Nedīmā Eş‘ ārumı ta‘ vīze-i bāzū-yı muḥabbet	Ġazel/7		--/-. /-. /-. /--	Başlıksız kayıtlıdır.
39b- 40a	Nedīm	‘Ākıbet gönlüm esir itdün o ğisūlarla sen Hey ne cādūsun ki āteş bağladuñ mūlarla sen	Bü’l-‘aceb ‘ayyār-ı efsūngersūñ ey kil-k-i Nedīm Çok ṭabī‘ at ser-ḥoş eylesūñ bu dārūlarla sen	Ġazel/9		--/-. /---/-. /-. /-	Lā-Edrī başlığı ile kayıtlıdır.
40a	‘Āşım	Sihr idüp bend eyledün gönlüm o ğisūlarla sen Yek-dil olmışsun çeh-i Bābilde cādūlarla sen	Perde-i şarkı meded ref‘ eyle ‘Āşım vaḳtidür Girye eyle ḥālını ‘arz it tek-ā-pūlarla sen	Ġazel/8		--/-. /---/-. /-. /-	Başlıksız kayıtlıdır.
40a- 40b	Nedīm	Rūyuñ bezimde perde-i keş-i haclet olmasun Luṭf eyle mihre zerr[e] kadar minnet olmasun	Aldı bu nazm-ı nev selefūñ nāmūn ey Nedīm Āsāyişūñde ol saḡa hem külfet olmasun	Ġazel/9		--/-. /-. /-. /-. /-	Başlıksız kayıtlıdır.
40b	Nedīm	La‘l-i nābuñ çāşnī-senc-i ‘itāb itmez misūñ Luṭf idüp ḳahrıla olsun bir ḥitāb itmez misūñ	Yok mı bir luṭfuñ Nedīm-i zārūña ‘id üstidür Defter-i hicrānı sulṭānum ḥesāb itmez misūñ	Ġazel/6		--/-. /---/-. /-. /-	Başlıksız kayıtlıdır.
40b	Nedīm	Dehān-ı ḥasreti ḥuşḳ itmedük dehān mı ḳodı Miyān-ı miḥneti ḥam ḳılmaduk miyān mı ḳodı	Nedīm ḥaḳ bu ki bendergeh-i belāğatda Ḳumāş-ı nazm-ı terūñ gezmedük dükān mı ḳodı	Ġazel/6		.- /-. /---/-. /-. /-	Başlıksız kayıtlıdır.

40b-41a	Nedim	Murâduñ aňlaruz ol gamzenüñ iz‘ ânumuz vardır Belî söz bilmezüz ammâ biraz ‘ irfânumuz vardır	Şıklıma bezme gel bî-gâne yok da‘ vetlümüz ancak Nedimâ bendenüz var bir dağı sultânumuz vardır	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a	Râğıb	Dil-i meyyâlûmî şehbâz-ı çeşm-i yâre gösterdüm Kebûterveş o tıfl-ı nâze bir âvâre gösterdüm	Ġad-i ħam-geşte ile Râğıbâ yandım o ruĥsâra Kemân-ı köhne-i pervâne-kârum nâre gösterdüm	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a	Seyyid	Dil-i zaĥm-âşinâyı dil-ber-i ġaddâra gösterdüm O mecrûĥ-ı sitiz-i miĥneti ĥünkâra gösterdüm	Yine bir nev-zemîn tâze ġazel nazm eyleyüp Seyyid Nazîre-cüy olup Kâmî-i siĥr-âşâra gösterdüm	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41a-41b	Râmî Mehmed Paşa	Dil küy-ı yâra biğ ġam ile rû-be-râĥ olur Aĥvâlümüz bizüm bu gidişle tebâĥ olur	Râmî nedür o ġamze-i ser-mest-i dil-firîb Geh zaĥm urur derûnuma geh ‘ öġr-ĥ‘âĥ olur	Ġazel/5	--/././././.-	Başlıksız kayıtlıdır.
41b	Râmî Mehmed Paşa	Beni nâ-maĥrem-i ‘ işmet şanup ‘ arz-ı ĥırâs eyler Ol âĥû-yı ĥarem her mübtelâsın bir kıyâş eyler	Feres-cünbâni-i tab‘ um ġalursa Râmiyâ böyle Benüm ġarf-ı riġâbum büsegâĥ-ı Bûfirâs eyler	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
41b	Râmî Mehmed Paşa	O şûĥa ĥâlûmî ‘ arz it şabâ maĥallinde Ne ise cürmümi eyle recâ maĥallinde	Der-i felek-resine ‘ arz-ı sûziş itmeyelüm O mehle söyleşürüz Râmiyâ maĥallinde	Ġazel/5	.-/././././.-	Başlıksız kayıtlıdır.
41b-42a	Nâ’ilî	Ferzend-i nâ-ĥalef ki peder-iftihâr olur Zâtında cevher olmasa bî-i‘ tibâr olur	Bî-behre-i sa‘ âdet-i âdâb Nâ’ilî Olmaz mu‘ ammer olsa da ‘ âlemde ĥ‘âr olur	Ġazel/5	--/././././.-	Başlıksız kayıtlıdır.

42a	Sâlik	Dürüg-âmîz-i âh-ı bü'l-heves süz-efken olmazmış Çerâğ-ı 'âriyetle hâne-i dil rûşen olmazmış	Taĥammüldür 'ilâc-ı cev-r-i yâre çâre yok Sâlik Muĥibb-i dil-berân zîrâ meŝaĥĥat-düşmen olmazmış	Ġazel/5	.---/---/---/---	'Âşım başlığı ile kayıtlıdır. Mahlas beytinden sonra gazele ait olmayan ilave bir beyit eklenmiştir.
42a	'Âşım	Sirişk-i nîk olan merdüm muĥabbet-düşmen olmazmış Meger her bir zücâcuĥ pertevî süz-efken olmazmış	Göñülde bir perî-rû cilve gösterdür hemân 'Âşım Dü ŝehbâza muĥabbet âŝiyânı mesken olmazmış	Ġazel/6	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Biz ol 'âŝıklaruz kim dâğumuz merhem kabûl itmez O gülzârün ki âteŝdür gülî şebnem kabûl itmez	Gül-i rengîn-i ruĥsârı o naĥl-i gülşen-i ĥüsnüĥ O deĥlû tâzedür terdür ki Râmî şem kabûl itmez	Ġazel/5	.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Bu iŝtigâlden ey dil kelâl gelmedi mi Ferâğ-ı dağdağa-i ĥîl ü ĥâl gelmedi mi	Görince mevĥıf-ı hayretde yâr 'uşşâkı Dimiş ki Râmî-î âŝufte-ĥâl gelmedi mi	Ġazel/5	.-./---/.-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
42b	Râmî Mehmed Paşa	Ne dem ki ĥaŝd-ı dile tîğ-ı ĥûn-feŝân çekilür Taraf taraf o şeh-i gerdene emân çekilür	Oĥu bu mışra' -ı rengînî Râmiyâ çarĥa Olnca kâse siyeh fâm-ı mîzbân çekilür	Ġazel/5	.-./---/.-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
42b-43a	Râşid	Ĥâtırüm bulmaz güŝâyîŝ bâde-i gülfâmsuz Rûşen olmaz külbe-i târik-i tab' um câmsuz	Ĥudret-i kesb-i ma'ânî olmamağ-la Râŝidâ Merdüm-i yek-deŝte beĥzer sâde-lafz ihâmsuz	Ġazel/5	---/---/---/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
43a	Nedîm	Rû-siyehdür sürme çeşm-i nîm-ĥâbuĥdan senüĥ şerm ider reng-i tebessüm la' l-i nâbuĥdan senüĥ	Çeh degül sîb-i zenaĥdânunĥda yer ĥalmıŝ Nedîm Zaĥm-i engüşt-i nigâĥ-ı intiĥâbuĥdan senüĥ	Ġazel/6	---/---/---/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
43a	Nedîm	Bir nîm-neş'e şay bu cihânunĥ bahârını Bir ŝâğar-ı keşideye tut lâlezârını	Düşmen ne deĥlû ŝaĥt ise şâd ol ki ey Nedîm Seng üzre gösterür zer-i kâmil 'ayârını	Ġazel/5	---/---/---/..-	Başlıksız kayıtlıdır.

43a-43b	Nedim	Şöyle bî-tâb olmuş ol meh-pâre tâb-ı rûzeden Farq olunmaz kâmet-i ham gurre-i yek-rûzeden	Söyleyün sâkiye öldükde Nedim-i zârına Eylesün tahmîr-i hışt-ı lahd hâk-i kûzeden	Ġazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Başlıksız kayıtlıdır.
43b	Seyyid Vehbî	Ĥayâl-i şem‘-i ‘ızârıñla sûz bâkîdür Göñülde âteş-i ‘aşkun henüz bâkîdür	Tevekkuf itme nişâr-ı cevâhir-i sühâna Ki Vehbiyâ dağı dilde künüz bâkîdür	Ġazel/5		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
43b	Şâkıb	Ne geldi bu dil-i zâra gubârdan ġayrı Ne gördi âyinemüz inkisârdan ġayrı	Felekde kalmadı bir nesne görmedük Şâkıb Hemân müsâ‘ade-i rûzgârdan ġayrı	Ġazel/5		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
43b-44a	Şâkıb	Etrâf-ı verdi hârveş aldı yabancılar Tutsa ‘aceb mi bûlbûl-i nâlânı sancılar	Evzâ‘-ı mîzbân-ı girân-cânı çekmeden Ĥoş geldi Şâkıbâ dem-i ġurbetde ġancılar	Ġazel/6		--./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44a	‘İzzet Ali Paşa	Bir ‘ömre şay anuñ reviş-i bî-karârını Ĥ‘âb-ı hayâl bil nigeñ-i ‘işvekârını	Ol şühı bezme da‘vet ise kaçduñ ‘İzzetâ Evvel tefekkür it elem-i intizârını	Ġazel/6		--./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44a	Vâşık	O mañfil içre ki evşâf-ı nev-ĥatân okunur Kitâb okunsa Gülistân ü Bûstân okunur	Yazarlar ise de Dîvân-ı Sabriye Vâşık Bu gûne bir ġazel-i şüh-ı dil-sitân okunur	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44b	Vâşık	Derûnda dâġ-ı firâkuñla sûz bâkîdür Göñülde şevki vişâlûñ henüz bâkîdür	Ne resme şerh-i işârât-ı ‘aşk ider Vâşık Ki noktasında hezarân rumüz bâkîdür	Ġazel/5		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.
44b	Seyyid Vehbî	Şikâr-ı câna şehbâz-ı nigâhuñ olsa âmâde Döner laht-ı cigerle her müjem fitrâk-i şayyâda	Revâc-ı kâle-i Hindü-devâtum görse ey Vehbî Olur dâġ-ı ĥased tamġa kumâş-ı Aĥmed-âbâda	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-.	Başlıksız kayıtlıdır.

44b	Ahmed Vâsık	Hengām-ı haṭ ki vuşlat-ı dil-dār vaḳtidür Şavm-âşinā-yı ḥasrete efkār vaḳtidür	Taẓyī‘-i vaḳt eyleme faşl-ı şebābda Kesb-i ma‘ārif eyleye gör kār vaḳtidür	Ġazel/6		---/-.-/-.-/-.-	Lā-Edrī başlığı ile kayıtlıdır.
45a	Nedīm	Söz cihān içre ne gülşen ne gülistān almada İş hemān āgūşa bir serv-i ḥurāmān almada	‘Ārşa-i ma‘ nāda el-ḥaḳ nūktedān olduḡ Nedīm Esb-i tab‘-ı çäpükün gıtdükçe meydān almada	Ġazel/6		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
45a	Raḥmī	Senünle biz daḡı ey bī-mürüvvet yār idük evvel Giriftār-ı cefā-yı keşret-i āgyār idük evvel	Ne siḥr eylerdi bilmem çeşm ü ġamzeḡ ‘āleme zālīm Saḡa Raḥmī gibi hep ‘āşık-ı ġam-ḡār idük evvel	Ġazel/5		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
45a	Nābī	İtdük ḳabūl şart-ı feraḡla cefāsını Cānānenün ġözetmemek olmaz rızāsını	Nābī bu eşk ü āḡ ḳomaz bāġ-ı ‘ālemün Bir ḡoş tefāḡḡuş eylemege āb u hevāsını	Ġazel/ 10		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedīm	Yazanlar peykerüm destümde kāşī bir sebū yazmış ‘Aceb meşrebce taḡrīr eylemiş el-ḥaḳ nikū yazmış	Nedīmın ḡaḳ bu kim bu naẓm-ı dil-i cūyı düşmüş pek Şanursun kim durup bir dil-ber ile rū-be-rū yazmış	Ġazel/5		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedīm	Sürme-i ḡaṭ nergis-i ġüyā-yı ḡāmūş eylemez Sāḳ-ı āşüb maḡmūrın ferāmūş eylemez	Şeh-levend-i feyz çıkamaz seyre tā kim sāḳiyān Bāde-i gül-reng-[i] raḡş-ı cāmezīn-pūş eylemez	Ġazel/6		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
45b	Nedīm	Ġamzeḡ füsūn-ile sūḡān eyler nezāketi Çeşmün nigāḡ şekline ḳor nāz u naḡveti	Aldum ḳoçup miyānuḡı bir tatlu būsēsün Ammā ki yaḡdı aġzumı şandum ḡalāvetī	Ġazel/6		---/-.-/-.-/-.-	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
46a		Farsça şiir					Nedīm mahlaslı 5 beyitlik bir şiirdir.
46a	Nedīm	Ḥaṭṭ-ı sebz olmış bedīd ol gerden-i kāfūrdan Ey ‘aceb çıḳmış zümürürd ma‘den-i billūrdan	Nā tüvānum şöyle kim mecrūḡ olur cismüm Nedīm Geçse zir-i sāye-i müjġān-ı çeşm-i mūrdan	Ġazel/7		---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.

46a	Nedīm	Āfet-i cān didiler ġamze-i cellāduñ içün Naḥl-i gül söylediler kām̄et-i şimşāduñ içün	Çokdan ey kil̄k-i Nedīmā niçün olduñ ḥāmūş Bizi ḥasretde ḳoduñ naẓm-ı nev-icāduñ içün	Ġazel/6	..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
46b		Farsça şiir				Necīb mahlaslı 9 beyitlik bir şiirdir.
46b	Nābī	Dāğum nemek-ālā-yı ḥasān eyleme yā Rab Bāğum sipeh-ārā-yı ḥazān eyleme yā Rab	Gencīne-i luṭfuñ var iken Nābī-i zāra Muḥtāc-ı ‘aṭā-yı digerān eyleme yā Rab	Ġazel/7	--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.
46b- 47a	‘Aşım ‘Arif-zāde	Luṭf it beni muḥtāc-ı ḥasān eyleme yā Rab Dest-i digerāna nigerān eyleme yā Rab	Maṭlūbunı iḥsān idüp ‘Aşım-ı zārı Minnet-keş-i dūnān-ı zamān eyleme yā Rab	Ġazel/6	--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.
47a	Seyyid Vehbī	Mūm-ı sürḥa döndi la‘l-i nābı tāb-ı rūzeden Şormañuz ağızı mühürlidür ḥisāb-ı rūzeden	‘İşret-i yek-rūze-i ‘ide fidādur niyyetüm Vehbiyā nem var ise naḳd-i şevāb-ı rūzeden	Ġazel/5	--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.
47a	Arpaemī-zāde Sāmī	Güzeller içre mümtāz-ı cihānsın ser-bülendimsin Her eṭvārı müsellemler dil-ber-i ‘ālem-pesendimsin Göñül ḥālin bilür şūḫ-ı zarīf-i şeh-levendimsin Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin	Amān bilmez mi çeşmün bir bakışda cāna kār eyler Teğāfüller kirişme ġamzeler mestāne cünbişler Ne var bir kerre de zālīm nigāḥ-ı merḥamet göster Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin	Şarkı/3	.---/---/---/---	Lā-Edrī başlığı ile kayıtlıdır.
47b	Necīb	Bir nigāḥ-ı luṭf olursa yarama ruḥsāreden Aluruz āğūş-ı vaşla revzen-i nezzāreden	Fark olınmaz girye itdükçe Necīb-i ḥastenün Ḥavzdan çeşm-i teri müjgānları fevvāreden	Ġazel/6	--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.
47b	Naẓīm	Dil tāb-ı ḥüsn-i yāra döğer mi o nār o nūr Derd-i muḥabbeti nice çeksün o zār o zūr	Girmez nevā-yı nāle-i gül-ğüşına Naẓīm Bülbül gibi figānı ḳo zinhār o yār uyur	Ġazel/5	--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.

47b	Necîb	O rütbe âteş urdı dâğuma dil-ber derûnından Ki tûfân-hîz-i hayretdür semenderler derûnından	Lebi vaşfın Necîbün şöyle şîrîn eyledün sen kim Harîr-i hâme ki dem-beste ney-şeker derûnından	Ġazel/6		.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
48a	Şâ‘ir	Şebâne meclise gelse o şem‘-i tâbende Yanup yakılmayı pervâne görse tâ bende	Veliyy-i ni‘ mete ‘arz-hâl ider Şâ‘ir Yazar ise n’ola imzâda sūr-i tâbende	Ġazel/5		.-./.../.-./..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48a	Nedîm	Çoçulursun güzelüm sen dağı şabr eyle hele Şimdicek şerm gider meclise peymâne gelür	Benüm ol güy-rübâ kim ser-i meydānumda Ser-i ‘Örfî vü Nazîrî ham-ı çevgāna gelür	Ġazel/5		..-/.../..-/..-	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
48a	‘Āşım	Neşve-i meyle harîf-i gamı mağlûb idelüm Çoparup velveleler nağme-i Eyyüb idelüm	‘Āşımâ biz dağı Ra‘fet Beg Efendiāsâ O gül-i ma‘ rifeti da‘vet-i Eyyüb idelüm	Ġazel/5		..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48a- 48b	Nedîm	Hasretünle gül-i ter şerha çeker pehlûya Şâh-ı gül şevķun-ile dâğ yaķar bâzûya	Olmaz el-kışsa pesend itmemek aķbâb Nedîm Böyle pâkîze-edâ bir ġazel-i dil-cûya	Ġazel/6		..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b	Nedîm	Çokdan ey sâķî gelüp sînemde mihmân olmadun Derdüme destündeki şâğarla dermân olmadun	Çanda buldun böyle dil-keş nazm hayrânı Nedîm Câm-ı mey nûş itmedün hem-bezm-i cânân olmadun	Ġazel/5		..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b	Nedîm	Sînede bir lahza ârām eyle gel cânım gibi Geçme ey rûķ-ı revân ‘ömr-i şitâbānum gibi	Cüst-cû itdüm yine cânâ Nedîmâ bendeķe Bir efendi bulmadum ‘âlemde sulţānum gibi	Ġazel/5		..-/.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
48b- 49a	Nedîm	Gör kıdd-i yâri serv-i çemân söylerem saņa Baķ ol dehāna rāz-ı nihân söylerem saņa	Eylerse baņa dağı naķar ol hıdiv-i ‘ahd Hem-çün Nedîm sihr-i beyân söylerem saņa	Ġazel/7		--./.../..-/..-	Başlıksız kayıtlıdır.

49a	Ahmed Vâşık	‘Arz-ı hülûşa naqd-i dil ü cân bahânedür Yoğsa metâ‘-ı vaşluğa cânâ bahâ nedür	Vâşık kalan şaḥîfe-i ‘âlemde yâdgâr Erbâb-ı ‘aşqdan ğazel-i ‘âşıkânedür	Ġazel/5		--./-./-./-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49a	Seyyid Vehbî	Ġalaṭ itdüm sipihri sofra-i bezm-i ıtarab şandum Mehi sîmîn-ṭabaḳ Pervîni ‘unḳud-ı ‘ineb şandum	Dir idi rûḥ-ı Nâbî görse Vehbî kâle-i nazm[um] Sevâd-ı şafḥanî bendergeh-i şehri-i Haleb şandum	Ġazel/6		.---./---./---./---	Başlıksız kayıtlıdır.
49a-49b	‘Âşım ‘Ârif-zâde	Ey çarḥ-ı siyeh-kâse vefâ-dâr degilsin Seṇ ehl-i dilüñ düşmenisin yâr degilsin	Gel ‘Âşıma ma‘şûḳ edâsında görünme Seṇ istedüğü şûḥ yûri var degilsin	Ġazel/6		--./-./-./-./--	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	‘Âşım	Meftûnı nâz-ı şâhid-i şeng-i nigâhınun Dünyâ zebûn-ı ḳahrı peleng-i nigâhınun	‘Âşım hezâr ḡıḇta ile tab‘-ı şûḥuma Reftârı ḥoş gelür şeleng-i nigâhınun	Ġazel/5		--./-./-./-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	Nazım	Müjgânlar ile eyleyen ebrûsın oḳ u yâ ‘Uşşâḳı sîne-çâk dil-efgâre oḳıya	Ḳadd-i dü-tâma nâleme raḥm itdi ḳalb-i yâr Bu yayın ey Nazım gezer oḳı taşa yâ	Ġazel/5		--./-./-./-./-	Başlıksız kayıtlıdır.
49b	‘Âṭıf	Ḥamyâze çeker şanma dil ol mehveşe ḳarşu Serdî-i hevâdan görinür nûr âteşe ḳarşu	Ṭab‘um gibi ṭûṭı mı olur ‘Âṭıf ḥiç Mîr ‘ât-ı mücellâ mı perestişe ḳarşu	Ġazel/5		--./-./-./-./--	Başlıksız kayıtlıdır.
50a	Necîb	Ġam yâynı çek gâḥ ruḥa geh ḳaşa ḳarşu Tîr-i per-i pervâneye dön âteşe ḳarşu	Yârân-ı sühân pençeleşürse de Necîbâ Bir beyt-i dil-ârâ mı ḳoşunlar beşe ḳarşu	Ġazel/5		--./-./-./-./--	Başlıksız kayıtlıdır.
50a	Ṭâlib	Rem-i vişâl gezer neş‘e-i şarâb gibi Ḳalür gözümde o demler ḥayâl-i ḥ‘âb gibi	Fenâ-pezirîyi bezm-i şebâneden bildüm Bu ‘âlemün de şoñı Ṭâlib-i ḥarâb gibi	Ġazel/5		.-./-./-./-./-./-	Başlıksız kayıtlıdır.

50a	Rahmî	Sûz efken-i baħr olsa ger ol ħançer-i elmās Māhîyi ider şu‘lesî hem-peyker-i elmās	Ol gevher-i çār-sû-yı ma‘rifetüm kim Rahmî sühanum olmada reşk-âver-i elmās	Ġazel/6		--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.
50a- 50b	Rahmî	Ĥaṭuṇ ki şafḥa-i rûyuṇda ḥādîş olmışdur Sevād-ı kişver-i dil pür-ḥavādîş olmışdur	Yine keşākeşi bu nev-zemînüṇ ey Rahmî ‘Înân-ı ḥāmeyi irḥāya bā‘iş olmışdur	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
50b	Nedîm	Sîm çep-raştlar ol sine-i pür-nûr üzre Bir luğaz bağladı âyîne-i billûr üzre	Nıgehün vaḳt ola zülf ü ḥaṭ arasında Nedîm Bürünüp şâl-i siyāha yata semmûr üzre	Ġazel/6		..--./..--./..--./..	Başlıksız kayıtlıdır.
50b	‘Ārif	Olaldan mîve-çîn-i vaşl ol naḥl-i ‘işve-pîrādan Göñül ḥaṣ itmez oldı seyr-i gülden geşt-i şaḥrādan	Dil-i küdek-meniş zîbaḳ ḥurûş-ı mevcdür ‘Ārif Umulmaz ḥāşılı ârām o tıfl-ı nā-şekîbāndan	Ġazel/6		.---./---./---./---	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	Emîn	Oldum şehîr-i ‘aşḳuṇ ile nûktedānlara Düşsün senün de mışra‘-ı la‘lün zebānlara	Bu nazm[ı] şüh u tâze edā eyle Emîn Maḳşûduṇ intisāb [ise] ger nev-civānlara	Ġazel/6		--./-./-./-./-.	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Dil ârzû-yı büse-i la‘l-i lebindedür Gel gör nigāhı ḥasret ise ğabğabındadır	Maḥşûl-i naḳd-i ḥırmen-i sāmānum ‘Āşımā Bir rüstâyî âfet-i cân erdebindedür	Ġazel/5		--./-./-./-./-.	Başlıksız kayıtlıdır.
51a	Şüfî	Dil-i ‘āşıkda ğubār-ı elem olmaz da n’olur Öyle mātem-kedede gerd-i ğam olmaz da n’olur	Şüfiyā keşret-i maḥbûb mey ü muṭrib ile Nazar it meykedeye ‘ayn-ı Cem olmaz da n’olur	Ġazel/6		..--./..--./..--./..	Başlıksız kayıtlıdır.
51b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Zāhid söz olur mı dehen-i yāre sözüṇ ne Baḳ şive ile nāz-ile ğüftāra sözüṇ ne	Yārün ser-i küyuṇda bugün ‘Āşım-ı zāra Bî-hûde yire itdügi âzāra sözüṇ ne	Ġazel/5		--./--./--./--	Başlıksız kayıtlıdır.

51b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Ne deḡlū saḡt ise de çīn-i ebruvān çekilür Bu tekyegāh-ı ḡüsünde iki kemān çekilür	Güzeşte olsa da ‘Āşım o şūḡ-ı bī-dāduḡ Ne çāre vaż’-ı girānı biraz zamān çekilür	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
51b	Fezāyī	O rütbe ile eziyyet uyandırıncaya dek O murḡ-ı tū-yı ruşı kuşḡalandurıncaya dek	Ḳovarsa daḡı Fezāyī derinden ayrılma O şūḡ-ı zālīme var gel usandırıncaya dek	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
52a	Lā-Edrī	Şayduḡa dām ḡırmışuz tırmış Pūte-i vaşla urmışuz tırmış	Bādveş ‘arşa-i firāḡuḡda Ḥaylī yelmış buyurmuşuz tırmış	Ġazel/6		..--./.-./.-	Lā-Edrī başlıḡı ile kayıtlıdır.
52a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Sev tıfl iken o şeh büyüyüp nāmın almadan Baḡ defci zümresi daḡı peyḡāmın almadan	Yarım aḡızla söyle ‘ceb maḡşaduḡ nedür Zālīm selāmın‘ Āşım-ı nā-kāmın almadan	Ġazel/5		--./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
52a	Bāhir	Sensin perī mişālūḡ aranmış bulunmamış Mişlūḡ ne en ḡayālūḡ aranmış bulunmamış	Gencīnedür dilūḡ güher-i şi‘re Bāhirā Bu nazm-ı pür-leālūḡ aranmış bulunmamış	Ġazel/5		--./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
52a- 52b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Bu ḡüsn-ile mişālūḡ aranmış bulunmamış Yokdur eşk-i ḡayālūḡ aranmış bulunmamış	Mecmū‘asında dūnki gün‘ Āşım o āfetūḡ Tāze-zebān maḡālūḡ aranmış bulunmamış	Ġazel/6		--./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
52b	Ḳırımlı Raḡmī	Ḳaşduḡ nedür felek dilin ārāmın almadan El virmeden vişālī dil-ārāmın almadan	Olduḡ tamām ḡāşılı Raḡmī zamānede Nev-devletān-ı bī-keremūḡ ḡāmu almadan	Ġazel/5		--./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
52b	‘Āşım	Neşve-i meyle ol āfet ḡāb-ı nūşin eylemiş Ḳanzil olmış penbe-i mīnāyī bālīn eylemiş	Ḥaḡ bu kim münşifdür ‘Āşım nā’il-i mīr-i sūḡan Māhire tanḡirini gördükde taḡsīn eylemiş	Ġazel/6		.-./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.

52b-53a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Civānsun n’eyleyem dil-dāra ki hīç rağbetün yoǧdur Perī-çehre güzelsün zālīm insāniyyetün yoǧdur	Gelürdün sevdüğüm yoǧlardun ‘Āşım bendeñi her gün Ne çāre dīdebānun māni‘ ün çoǧ ruḥşatun yoǧdur	Ġazel/5		.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.
53a	Şākīr	Sākī ki elde cām-ı mey-i āteşin tutar Teshīr-i mülk-i ‘ işrete la‘ līn nigīn tutar	Nūr-ı yakīni görse ‘ayān görmegiz ba‘ id Şākīr elinde ḥāme gibi dūrbīn tutar	Ġazel/6		--/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
53a	Ṭālib	Görmezidük dehenün gevher-i nā-yāb gibi Ḥānde-cüş eylemeye mevc-i mey-i nāb gibi	Feyz-bār-ı nıgeh-i yār-ile Ṭālib açılır Toḥm-ı peykān-ı ğamı ğonca-i sīrāb gibi	Ġazel/6		..--/..--/..--/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
53a-53b	Nābī	Beni dil-ḥaste görüp çeşmüne nem gelmez mi Ya peşimāni-i evza‘ -i sitem gelmez mi	Rāyegān olmaya mı yine metā‘ -ı maḥşūd Nābiyā kâfile-i luṭf u kerem gelmez mi	Ġazel/5		..--/..--/..--/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Abdūlbākī Vecdī	Kaşdı cān almaǧdur ol zālīm eger dād itse de Şādmırg itmek murād eyler eger şād itse de	Qadrūmi yārān bilür men ḥod-şenālīk eylemem Şi‘ rūmi Cibrīl-i Vecdī zeyl-i evrād itse de	Ġazel/6		--/-.---/-.---/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Abdūlbākī Vecdī	Dest urdı şabā ṭurra-i ṭarrār tağıldı Fāş oldu ruḥı ‘āleme esrār tağıldı	Olsa n’ola bülbul dil-i Vecdī ile hem-dem Ṭab‘ um gibi berg-i gül-i gülzār tağıldı	Ġazel/5		--/-.---/-.---/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
53b	Nābī	Nıyyetün eyledüğün va‘ deyi incāze midür Yohsa kaşduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür	Āhdan perde çeker bāġa hezār ey Nābī Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür	Ġazel/5		..--/..--/..--/..-	Başlıksız kayıtlıdır.
54a	Nābī	Gönüllerde ḥayāl-i nergis-i cānāne devr eyler O mey-ḥ‘ār-ı ḥumār-ālūdedür mey-ḥāne devr eyler	Cihānun zühd ü rindin aǧla Nābī mihr ü encümden Gehī peymāne gāhī subḥa-i şad dāne devr eyler	Ġazel/5		.---/---/---/---	Başlıksız kayıtlıdır.

54a	Nābī	Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ‘ālemdür Güşāyiş-i dehen-i gonça rahm-i mātendür	Hākīr görme metā‘-ı günāhı ey Nābī Revacgāhı anuñ Ka‘be-i mükerremdür	Ġazel/5		.-./.-./.-./.-	Başlıksız kayıtlıdır.
54a	Nābī	Çemende cūyveş bu cüst-cūlar hep senüñçündür Miyānda bülbulānda güft-gūlar hep senüñçündür	N’içün ey nazm-ı Nābī yāre tāze cilve itmezsün Kalmadan şafhaya bu ser-fürūlar hep senüñçündür	Ġazel/7		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
54a- 54b	‘Abdül bākī Vecdī	Dil-i çeşm-āşinā sāmān-ile bī-gāne olmaz mı Hemīşe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı	Bu maḥsūd-ı tabāyī‘ sözleri kıanda bulursuñ sen Kedüret virmesen Vecdī dil-i yārāna olmaz mı	Ġazel/6		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
54b	Seyyid Vehbī	‘Anberin ḥaṭṭuñı gör zāhid o la‘l-i terde Sünbül-i cenneti seyr eyle leb-i kevşerde	Vehbiyā gāh ḥaṭṭuñ seyr iderem geh zülfün Sevdevī meşrebüm ārām ide her bir yirde	Ġazel/7		..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
54b	Kāmī	Ḥāl-i siyeh ki gerden-i nāzükterindedür Bir bûsesine cānumı virsem yirindedür	Ġitdükçe inşirāḥ tenezzülde Kāmiyā Ḥalkuñ şafā-yı vakti geçen demlerindedür	Ġazel/6		--/-.-./.-./.-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
55a	Arpaemini- zāde Sāmī	O çeşm-i ḥaste-ṭab‘a ‘anber-i kuvvet-fezādur ḥaṭ Şikest-i reng-i rûy-ı ārzûya mûmyādur ḥaṭ	O çār-ebrûya iki mısra‘-ı mevzündür Sāmī Ki ḥüsn-i maṭla‘-ı şeh-beyt-i ebrû-yı dütādur ḥaṭ	Ġazel/6		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
55a	Arpaemini- zāde Sāmī	Olur nāmûs-ı ru‘yet dîn-i ruḥsār-ı dil-ārādan Zihām-ı fevc fevc-i nûr-ı enzār-ı temāşādan	Olinca Rāġīb-ı pākize-gûya pey-rev ey Sāmī Şadā-yı āferin-bād zāhir oldı şahş-ı ma‘nādan	Ġazel/7		.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.

55b-56a	Lā-Edrī	Şubh irüp çünki yine old[ı] şeb-i tār tamām Cām[e]-ḥ'ābindan o meh şive ile kıldı kıyām Reviş-i rāha qādem başmağa itdi ikdām Kıldı ol serv seher nāz-ile hammāme hırām Şem' -i ruhsārı ile oldı münevver hammām	Vireyin yāre revānı nice hemyān naqdin Dökeyin ayağına reşk-i firāvān naqdin Hep nişār eyleyeyin dīde-i giryān naqdin Müzd-i hammām Fuzūlī vireyüm cān naqdin Kılmasun şarf-ı zer ol serv-kađ-i sīm-endām	Taħmīs / 10	Hamam-nāme	..--/..--/..--/..--	Hamam-nāme başlığı ile kayıtlıdır.
56a-56b	Cevrī	Ey cemālün şem' -i bezm-ārā-yı kurb-ı Kirdigār Vey cebinün halvet-i ḥaş-ı vişāle nūr-bār Meclis-i kudse fūrūğ-ı tal' atun pertev-nişār Sen çerāğ-ı şoħbet-i Haksın olursa vechi var Cebra 'il āvāre-i nūr-ı ruħun pervāne-vār	Yā Resūla'llāh bir ednā çakeründür Nādirī 'Āşikār itme kuşurun 'aybınun ol sātiri Eyle maħşerde şefā' atla 'atā-yı vāfiri Luṭfun olsa n'ola Cevrinün ümīd-i ḥāṭırı Gerçi çokdur cürmi ammā tuṭfuğa yokdur şümār	Taşṭır/7		..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
56b		Farsça şiir					Şevket başlığı ile kayıtlıdır.
56b	'Ārif Ali Efendi	Açup sīb-i zenaḥdānı ki ey cānā ne örtersün Yimezler bağ-ı ḥüsnün mivesin cānā ne örtersün	Metā' -ı vaşlunı nādāna açduñ ey cefā-pişe Ḥarīdār olduğunda 'Ārif[e] ḳālā ne örtersün	Ġazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.
56b	Lā-Edrī	Halkun nigāhı şimdi bütün āb u dānede Ḥaḳka ri' āyet itmesi müşkil zamānede		Maṭla'		..--/..--/..--/..--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
56b	Lā-Edrī	İtme ümīd-i himmet ile māluñı telef 'Aşrun kibārı zevḳin alur da keder virür		Müfred		..--/..--/..--/..--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	'Ārif Ali Efendi	Ol ān bilürem rūy-ı bedaḥşānun içündür Bī-hūde degül āh-ı derün anun içündür	Üftāde-i ḥāk-i rehün olmış yine 'Ārif Pā-busun için pāyine dāmānun içündür	Ġazel/5		..--/..--/..--/..--	Başlıksız kayıtlıdır.

57a		Farsça şiir					Şevket başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Âhî	Ahşamlamağa başladı illerle şimdiden On dördine girmeden dahı mäh-pāremüz		Müfred		--./-./-./-./-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Lā-Edrî	Rişte-i enzârî pā-bend oldı ‘ aks-i Yūsufa Şanma nā-bînā-yı kufl-ı dīde-i Ya‘ kūbdur		Müfred		-.--/-.--/-.--/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Arapça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Hüdâyî-i Kādim	‘ Aceb mi Taşcı-zāde olsa maḥbûb-ı cihân-ārā Hudā kādirdür eyler seng-i ḥārādan güher peydā		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Arapça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Farsça şiir					Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
57a	Boşnalı Şâbit	Koynına girmek için bir kuzunun Bir koyun sâ‘ati olsam bârî Eylemez fevt raķīb-i ‘ aķreb Bir daķīķa o ķamer-ruḥsârı		Ķıţ‘a		..--/..--/..-	Ķıţ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
57a		Farsça şiir					Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

57b		Farsça şiir				Sā'ib başlığı ile kayıtlıdır.
57b	Sā'ib	Sā'ib o gülün hasret-i hārıyla ölürsen Ḳabrinde nümāyān ola her sāl ḳaranfūl		Müfred	--./--./--./--	Sā'ib başlığı ile kayıtlıdır.
57b		Farsça şiir				‘Örfî başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
57b		Arapça şiir				‘Arabî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b	Nābî	İder cefā ile pervānesini ḥākister O şem‘ secde-i subḥa teyemmüm itdükçe		Ġazel/1	.-./..--./.-./..-	Nābî başlığı ile kayıtlıdır.
57b	Taşlıcalı Yahyā	Derbān-ı pādīşāh idüp ol serv-ḳāmeti Devrān yine ḳapuya getürdi ḳıyāmeti		Ġazel/1	--./.-./..--./.-	Duḥānî başlığı ile kayıtlıdır.
57b		Farsça şiir				Müfred başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı 3 beyitlik bir şiirdir.
57b		Farsça şiir				‘Örfî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
57b	Ḳāmî	Ḥāl vech-i ‘Alīde ḳanberdür Sāḥil-i baḥr-i ḥüsne ‘anberdür		Maṭla‘	..--./.-./..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

57b	Lā-Edrī	Temāşāgāhumuzken sünbülistān-ı ruḥuṣ cānā Ḳopardı fitneler yer yer ḥaṭun ey dil-ber-i ra‘ nā		Maṭla‘		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Lā-Edrī	Bāğ-ı dehrüṣ gülünü şem itmek Çāk budur kim ḥumārına degmez	‘ Ālemüṣ bādesiyle mest olmak Ḥaḳ budur kim ḥumārına degmez	Ḳıṭ‘ a/2		..--/.-./..-	Ḳıṭ‘ a başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Bākī	Dāne-i ḥālūṣe baḳ cennet-i ruḥsāruṣda Nice şabr eylesüṣ Allāhı severseṣ ādem		Ġazel/1		..--/.-./..--/.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Gelibolulu ‘ Alī	Perişān olsa ol kākül ‘ izāruṣda şafā artar Fetīl-i şem‘ a beṣzer kim dağılduḳça ziyā artar		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Naḥīfī	Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi O şūḥa ḥāle münāsib ḥikāye söylendi	Nigāḥ-ı ‘ işvesin itdi ifāde ḡamzesine O nükteler ki o şīrīn edāya söylendi	Ġazel/2		.-./..--/.-./..-	Ḳıṭ‘ a-i Zībā başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Kāmī	Ḥāl vech-i ‘ Alīde ḳanberdür Sāḥil-i baḥr-i ḥüsne ‘ anberdür		Maṭla‘ Mütekerri		..--/.-./..-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58a		Farsça şiir					Sā‘ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58a	Ānī /Zeyrekī	Miyānından ḥaber şordum didi ol dil-ber-i şūḥum Ötesi kūh-ı billūra çıkar bir ince yoldur bu		Müfred		.---/.---/.---/.---	Şabrī başlığı ile kayıtlıdır.

58a	Vecdî	Hâk-i pâyünle gözüm rûşen idüp bād-ı şabâ Ka‘ beden sürme getürdi başa Câmî gūyâ		Maṭla‘	...-/...-/...-/...-	Vecdî başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Şeyhülislâm Yahyâ	Düşdi dāmân-ı dile bir şerer-i şür-efgen ‘Aşk âhengeri zencîr-i cünûn eyler iken		Maṭla‘	...-/...-/...-/...-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Lâ-Edrî	Heb görenler seni ‘Alî şāhum Kerrema’llāhü vechehu didiler	Zülfikār müjeṇ-ile cān virene Rūḥu’llāh rūḥa didiler	Ḳıṭ‘a/2	...-/...-/...-/...-	Ḳıṭ‘a-i Ra‘nâ başlığı ile kayıtlıdır.
58a	Kāmî	Perestiş eyleme her şūḥa dil-sitān bir olur Yolında cān vireceksen bedende cān bir olur		Ġazel/1	...-/...-/...-/...-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Kāmî	Ḥayret-i dīdār-ı yārūṇ gerçi lāl eyler beni Çeşm-i pūr-gū maẓhar-ı inṭāk-ı ḥāl eyler beni	Fürkat-i dīdār ile bir ḥāle girdi şüretüm Her gören şahşum yine benden su’āl eyler beni	Ġazel/3	...-/...-/...-/...-	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā’ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Sā’ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Enverî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b		Farsça şiir				Sā’ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

58b	Lā-Edrī	Mümkin midür esīr-i ħum-ı zülfī olmamak Dil-beste eyler ādemi şīrīn edācuğı	Vaz‘ eylemeğ ümīdine bī-hūde düşmesün İsterse emīn ‘āşıkı yoğ bir babacuğı	Qıṭ‘a/2	--./-./-./-./-	Qıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā‘ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
58b	Es‘ad	Ḥayāl-i ḥāl-i ruḥsārı o māhuğ dilde bār olmaz Süveydā-yı derūn āyine-i ḳalbe ğubār olmaz		Maṭla‘	.---/.---/.---/.---	Es‘ad başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Es‘ad	N’ola pīrānesüz meyl itdüm ise cürmümi ‘afv it Bilürsün kim güzel sevmekde cānā iḥtiyār olmaz		Müfred	.---/.---/.---/.---	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
58b		Farsça şiir				Sā‘ib başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Fuzūlī	Mecnūn ile ben mekteb-i ‘aşḳ içre okurken Ben muşḥaf-ı ḥatm itdüm o Velleylide ḳaldı		Ferd	--./-./-./-./--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Nābī	Ṭutan bir dāmeni elbetde maḳşūda irer dirler Görenler Yūsufuğ dāmānını dest-i Züleyḥāda		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
58b	Lā-Edrī	Ben olduğumda mekteb-i ‘aşḳuğ ḥalīfesi Velleyl idi Ḳaysuğ elinde şaḥīfesi		Maṭla‘	--./-./-./-./-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir				Sa‘dī başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir				Ḥüsrev başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

59a		Farsça şiir					[...] Rızā başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir					Қıt‘a başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	N’ola dil olsa ger zīr-i miyān-ı yār-ı ḥ’āhişger Yine şişe gülüsından ziyāde neşve-perverdūr	Leb-i cām-ı şafādan neş’e-yāb olmaḳda meşrebdūr Gülū-yı şişe zirā tīre-dār olmaz muḳarrerdūr	Қıt‘a/2		.---/---/---/---	Қıt‘a başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir					Cāmī başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	Dil-bere benden idersen ‘arz-ı ḥāl Başum üstinde yerūn var ey hilāl		Maṭla‘		---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
59a		Farsça şiir					Meşreb başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59a		Farsça şiir					Қıt‘a başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59a	Lā-Edrī	Ḥāl-i müşgīnūne hem bū didük ol dil-dāruṅ ‘Anberī āteşe yakmaḳdur ey dil kārūn		Maṭla‘		---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
59a	Lā-Edrī	Leb-rīz-i ḥafr olurdu cihān feyz ile Pāy-i ḥayāt olmasa leb-rīz-i āb ile		Maṭla‘		---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

59a	Gelibolulu Şun'ı	Hatm eyleyen ey h'âce benüm muşhaf-ı ' aşkı Ve'l-leylie dek okudu ancak anı Mecnûn		Ġazel/1	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59a	Nābī	Yūsuf gibi envā' -ı miḥen çekmege muḥtāc Āsān degül iḥvāna viliyyü'n-ni' ām olmak		Ġazel/1	--./---./---./---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
59b	Nābī	Ruḥunda bādeden yārūḡ ki āb u tāb olur peydā Derūnumda benüm bir ma' den-i sīm-āb olur peydā	Ḥayāl-i ḥalkā-i zūlfūḡle eşküm düşse deryāya Zamān-ı ḥaṣre dek gird-āb ber-gird-āb olur peydā	Ġazel/2	---./---./---./---	Ḳıṭ'a başlığı ile kayıtlıdır.
59b		Arapça şiir				Rubā'ī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sa' dī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Ḥusrev başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

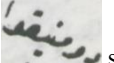

59b		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
59b		Arapça şiir				Lā-Edrī başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
59b		Farsça şiir				Ebū-Turāb başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Der-Şaft-ı Bīnī başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Mirza Tāhir başlıklı tek beyitlik şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir				Sā'ib başlıklı iki beyitlik bir şiirdir.
60a	Boşnalı ‘Aşım	Geçersün hep yanından ‘āşık-ı giryāna bakmazsın N’içün ey bī-vefā böyle geçersin yāra bakmazsın		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Başlıksız kayıtlıdır.
60a	Lā-Edrī	Duḥān içdükde ol şūrīde-meşreb dil-berüm güyā Derūn-ı gōncadan bir sūnbül-i nīlū olur peydā		Maṭla‘	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
60a		Arapça şiir				Başlıksız iki beyitlik bir şiirdir.

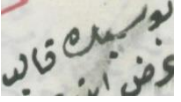
60a		Farsça şiir					Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir					Sā'ib başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
60a		Farsça şiir					Sā'ib başlıklı üç beyitlik bir şiirdir.
60a	Münşî	İrişmez oldı gūşına āh u figānumuz Ol serv ü nāz var ise artardı kām̄eti		Müfred		--./-.-./--./-.-	Münşî başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Lā-Edrî	Gelmez iseñ 'āşıkā gelmem dime ey pūr-cefā Olmasun bî-çāreye hicrān hicrān üstüne		Müfred		-.---/-.-/-.-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
60b	Lā-Edrî	Her ne deñlü mest-şahbā-yı cünün olsa yine 'Āşık-ı ser-keşte rāh-ı küy-ı cānānın bilür		Müfred		-.---/-.-/-.-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
60b	Boşnalı Şābit	Çekerken kuhl-ı nāzı çeşmine meşşā'a-i kudret Güneş āyine-dār olmuş meh-i nev sürmedān tūtmış		Müfred		.---/.---/.---/.---	Şābit başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Gelibolulu 'Alî	Gül 'arūsına düğün eyledi dāmād-ı şabā 'Andelībān-ı çemen okuyıcı çıktı aña		Ġazel/1		..---/..---/..---/..-	Bākî başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Tālib	İki böldüğ kākülüğ dünyāyı teşhîr itmege İns ü cinni qayda uğratduñ bu gīsūlarla sen		Müfred		-.---/-.-/-.-.-	Tālib başlığı ile kayıtlıdır.

60b	Ṭālib	Başarsa ḥākūme na' lin-i nāz-ile ol perī Ne çār-pāre olur rūḥa rakş içün eşeri		Maṭla'		.-./.-./.-./.-.	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Sırrı	Görenler dūd-ı sīm-i āteş-i āh-ı cihān-süzem Didiler şeh-r-i cism-i ' aşık-ı şeydāda yangın var		Müfred		.---/.---/.---/.---	Sırrı başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Gelibolulu ' Alī	Perişān olsa ol kākūl ' izārunḍa şafā artar Fetīl-i şem' a beşzer kim dağıldukça ziyā artar		Ġazel/1 Mütekerriir		.---/.---/.---/.---	Velehū başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Raḥmī	Haṭṭunla ḥamūş itme dil-i Raḥmī-zārı Eşkestedür o sun' -i giyāh itmege degmez		Müfred		--./---/.--./--	Raḥmī başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Bākī	Tūtiyānuḡ minnetūḡ keḥḥāl ḳahruḡ kim çeker Ḥāk-pāyūḡ tūtiyāsı çeşm-i cāna hoş gelür		Ġazel/1		-.--/-.--/-.--/-.-	Es' ad başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Bākī	Ḳılle-i kūh-ı ḳanā' atde mi bitdi bilmem Bir piyāz-ile geçindi nice yıllar Sünbül		Müfred		..--/..--/..--/..-	Bākī başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Ḥaylī	Ey gönül sahn-ı cemende leb-i deryā zevḳin Bir şanemle ide gör kām olasuḡ dünyādan	Yoḡsa bir dişleri dūr ḳāmeti serv olmayıcaḳ Ne biter şahn-ı cemende ne çıkar deryādan	Ḳıṭ' a/2		..--/..--/..--/..-	Şābit başlığı ile kayıtlıdır.
60b	Nedīm	Öyle bir dürr-i yetīm-i nāzı eyler perveriş N'ola ol tıfluḡ şādef-kārī ise gehvāresi		Ġazel/1		-.---/-.--/-.---/-.-	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.

60b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Hakka ki hüsün kişverinüñ bî-bedelidür ‘Āşım bilürem sevdüğünñ ismi ‘Alîdür		Maṭla‘	--./---./---./---	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrî	Ey der-kenāra gir ‘ālî semenüm Baḥr-i ğam hicrânına ğarḳ oldu tenüm		Maṭla‘	Vezin tespit edilememiştir.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Sālim	‘Andelîbüñ alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemün Naḳş iden āb üzre naḳş itmiş [...]		Beyt	-.--/-.-/-.-/-.-	Sālim başlığı ile kayıtlıdır.
61a		Farsça şiir				Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Qalmaz yabānda şefkat ider cedd-i emcedi ‘Āşım seven ḥulûş-ile āl-i Muḥammedi		Maṭla‘	--./-.-./---./-.-	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrî	Gülün ḥazm itmeyenler ḥārını gülzārsuz qalmış ‘Ayıbsuz sevdüğüm yār isteyenler yārsuz qalmış		Maṭla‘	.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrî	Çok zāhide evrādın unutturdı bu güftār Çok ‘ābidi yoldan çıkarur āḫir o güftār		Maṭla‘	--./---./---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Kāmî	Sen sen ol ehl-i keyf olan yerde Ḳahveyi eksük itme bir ferde		Maṭla‘	..--/-.-/-.-	Lebrî başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrî	Reşk-i rüyuñla döküp ḥünāb-ı çeşm-i āftāb Şan şafaḳ ḳanıyla yunmuş dest-māl olmuş saḡa		Müfred	-.---/-.-/-.-/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

61a	Riyāzī	Cūy-ı şafā akındısıdır ‘ālem-i şebāb Bir özge çağlar [i]di ki geçdi şitāb-ile		Ġazel/1	--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61a	‘Āşım	Pāmālī serv-kāmet-i bālā bülendinüñ Cūlar fütādesi rūḡ-ı dil-pesendinüñ		Maṭla‘	--./-./-./-./-	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Lā-Edrī	Gümüş kalkanlı altun reşmeli şom şırma gerdenli Mülūkāne idüp tertīb alayı		Ferd	.---/.---/.---/.---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Raḥmī	Düşmez hümā-yı pertev-i ḥüsn evc-i nāzdan Raḥmī hezār ḥalḡa-i çeşm olsa dāmumuz		Müfred	--./-./-./-./-	Raḥmī başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Nedīm	Ne kuvvet var meded ol zālīmüñ çeşm-i siyāhında Ki ḥısn-ı ‘işmeti vīrān ider evvel nigāhında		Maṭla‘	.---/.---/.---/.---	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.
61a	Cāzim	Sen sen ol ‘iş u nüş olan yerde Bādeyi eksük itme yek merde		Maṭla‘	..--./-./-./-./-	Cāzim başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Naḥīfī	Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi O şūḡa ḡāle münāsib ḡikāye söylendi		Ġazel/1 MütekerİR	.-./-./-./-./-./-	Fā’iz başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Şiddīḡ	şarābını yeke yek Rūzgār el virirse ḡullana gör		Müfred	..--./-./-./-./-	Şiddīḡ başlığı ile kayıtlıdır.

61b	Nābī	Dil-ber ki raşt söyle[ye] ‘uşşāka itdügin Būs eylemem dehānını dirsem hīlāf olur		Ġazel/1	--./-./-./-./-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Faṣīḥ	Faṣīḥ ol kaşı yānuḡ bilmedüm bār-ı ġam-ı ‘aşkı Çekilmez derd imiş kim kāmēt-i şabrum kemān olmuş		Ġazel/1	.---/.---/.---/.---	Faṣīḥ başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Reşk-i rüyūnla döküp hūn-āb-ı çeşm-i āftāb Şan şafaḡ kanyıla yunmuş dest-māl olmuş saḡa		Ferd	-.-./-.-./-.-./-.-.	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61b	‘Āşım	Ķuşūrı serv-i nāzum ‘Āşımūḡ var ise hīzmetde Nedīm-i zār dāmen dermiyān vallāhi billāhi		Müfred	.---/.---/.---/.---	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Çīn-i cebhesi gösterür ḡayfā bize cānānumuz Āşīnā-yı pūr-nigeh görmez dil-i bī-gānemüz		Maṭla‘	-.-./-.-./-.-./-.-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Kāmī	Çāk itdi gerçi cisme müheyyā maḡām-ı nev Gelmez mi ḡan ider aḡa rūz-ı kıyām-ı nev		Ġazel/1	--./-./-./-./-.	Kāmī başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nābī	Būse bāzīçesidür lebleri meh-rüyānuḡ Devr ider tāze sūḡan [gibi] dehenden dehene		Ġazel/1	..---/..---/..---/..---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Lā-Edrī	Yāda gelmez mi ‘aceb cevır ü cefā itdüklerüḡ Āh senüḡ geḡ geḡ gelüp yer yer durup gitmeklerüḡ		Maṭla‘	-.-./-.-./-.-./-.-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nābī	Ey dil geḡ cefā ile de yoḡlamak seni Cānāneden ri‘āyet-i ḡāṭır degül midür		Ġazel/1	--./-./-./-./-.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

61b	Lā-Edrī	İnkār idemem ben saña ‘āşıklıgum ammā ‘Afv eyle günāhum baña kīn itme efendim		Ferd		--./---./--./--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
61b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Hakkā ki hüsün kişverinüñ bī-bedelidür ‘Āşım bilürem sevdüğünñ nāmı ‘Ālīdür		Maṭla‘ mütekerrir		--./---./--./--	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
61b	Nazmī	dil olan naqd-i Nazmīde ‘Arz it ‘ayār-ı qadr-i kemāli bilenlere		Müfred		--./-./-./-./-	Nazmī başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Nedīm	Miṣāl-i rüze hicründe dil-i ğam-dīde qalmışdur Seni görmeklik ey qāşı kemānum ğayr[a] qalmışdur		Maṭla‘		.---./---./---./---	Nedīm başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Riyāzī	Bī-tekellüf açılurmuş ‘āşık-ı şeydāsına Ol şeh-i hüsünñ [‘aceb] ra‘nā imiş tenhālığı		Müfred		-.---/-.-/-.-/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	‘Āşım	Qanda isem arar anı ben buluram ‘Āşımı görmesem uyuz oluram		Maṭla‘		..---/-.-/-.-	‘Āşım başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Sa‘dī	Öpmege istedüğüm müzesinüñ kekbidür Kimse diş qoyuramaz aña demür leblebidür		Maṭla‘		..---/-.-/-.-/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	‘Arz eyledükde rüyını tarf-ı niķābdan Geçdi zemīne neyyir-i a‘zam hicābdan		Maṭla‘		--./-.-./-.-/-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

62a	‘Āşım	Şehrî nice olur peyrevi ‘Āşım Efendi Ol mûnis-i vuşlat dil ise maḥrem		Müfred		Vezin tespit edilememiştir.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a		Farsça şiir					Beyt başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
62a	Lā-Edrī	Bir sözle ‘aqlum aldı kapıldum edāsına Virdüm dehān-ı yāra dili yok bahāsına		Maṭla‘		--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	‘Ālemi kırdı ḥadeng-i ḡamze-i dil-düz ile Rūḥ-ı Rüstem ḥavf ider ḡannum bu tīr-endāzdan		Ġazel/1		-.---/-.-/-.-/-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Nābī	Yine hem-cins çeker biribirin ḡayretini Zaḥm-ı mīḡrāz urur sūzen anuḡçün merhem		Ġazel/1		..---/-.-/-.-/-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	Seni benden efendim ayıranlar bulmasun rahmet Taḥammüldür ilācī çāresi yok bu imiş kısmet		Maṭla‘		.---/-.-/-.-/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a	Lā-Edrī	Ol āfetün leṭāfet-i ḥüsnüḡde yok kuşūr Ancaḡ o deḡlū var ki biraz bī-vefācadur		Müfred		--./-./-./-./-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62a		Farsça şiir					Müfred başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.

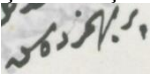

62a	‘Aşım ‘Arif-zāde	Bir Ocağ-zāde kürek şāhibidür lutfuñdan Çemen iklimini bir tūğ-ile ister lāle		Qıt‘a/1	...-/...-/...-/..-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Gerek tūt anı ‘aqlumdan gerekse tūt cünūnumdan Şağa dil virmek ey şūh-ı cihān kōpdı derūnumdan		Maṭla‘	.---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Ser-engüştün muḥannā şanma naql itsün diyü aḥbāb Şunar mestāne sākī her ḳadeḥ şundukda beş ‘unnāb		Maṭla‘	.---/---/---/---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Kemāl-i ḥüsnüni derk eyledükde dil-dāruñ Öñünde maḥv-ı vücūd itmemek kemāl midür		Ġazel/1	.-./.-./.-./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Görünce sīnesinde tāb-ı mihr-i rüyuy āh itdüm Bağa bir sīm pertev-süz-ile dil-ber dehān yaḳdı		Müfred	.---/---/---/---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62b	‘Aşım ‘Arif-zāde	Yokdur āyīne-i ruḥuñda ḳuşūr Var ise kendi ‘aksümi görürem		Müfred	..-/.-./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Şabādan evvel açup gögsün oḥşadum zülfüñ Benüm de bir aṇacaḳ rüzgārım oldı bugün		Ġazel/1	.-./.-./.-./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Egerçi terbiyetünde ḳuşūr yok ammā O nev-nihāl-i ḥüsn gālībā yerin tūtmaz		Müfred	.-./...-/.-./.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

62b	Nedīm	Gāh engüşt-i muḥannāsın gehī la' lūḡ öpüp Dāne-i 'unnāb ile nūṣ-ı şarāb itmez misün		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-.-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Ḥayf bir gün va' dīn incāz itmedi ol bī-vefā Hīç imrūz olmadı 'ālemde ferdāmuz bizüm		Müfred		-.--/-.-/-.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Neylī	Ṭakrīb ider vişālini 'uṣṣāka ol mehūḡ Çeşm-i emel bakılsa 'aceb dūr-bīn imiş		Beyt		--./-.-/-.-.-	Neylī başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nā'ili	Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremidür Kaşr-ı dīdemde ḡayālūḡ gibi bir pādīşehūḡ		Ġazel/1		..--/-.-/-.-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Nedīm	Ġazāl-ı mihr-i felek dāḡdārūm oldu bugün Benüm o sürmeli āhū şikārum oldu bugün		Ġazel/1		.-.-/-.-/-.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Fā'iz	Feryādumuz ol yāre de aḡyāra da qalmaz Āh-ı dil-i bülbül güle de ḡāra da qalmaz		Ġazel/1		--./-.-/-.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Senūḡle söyleşilmek belki vaḡtiy-ile mümkindür Ne çāre naḡvetūḡ var şimdi ey gaddār		Müfred		.---/.---/.---.	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
62b	Lā-Edrī	Esīr-i derd-i 'aşkum mübtelā-yı āh u efḡānum Ḥisār-ı Rūmelide bir mehūḡ 'aşkıyla nālānum		Maṭla'		.---/.---/.---.	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Lā-Edrī	Gönülde bir perī-rū-cilve gösterdür dehān 'āşık Dü şehbāza muḡabbet āşinā-yı mesken olmazmış		Ferd		.---/.---/.---.	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

63a	Nā'ili	Bü'l-‘aceb nā-kām-ı ‘aşkām nerm-dil maḥbūblar Müm iken ağıyāra baksañ seng ü āhendür baña		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nedim	Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi Āh o şahbā şatıcı ‘aql alıcı kâfir kıızı		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir					Sa‘dî başlıklı tek beyitlik bir şiirdir
63a	Lā-Edrî	Ey ‘āşık ülfete çü gelmez saña dil-ber Ḥānuḡda ya bilsen [ne] gezer şîşe vü sâğar		Maṭla‘		--./---./---./---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nedim	Dün çemende sevdüğüm mestāne geçdün baķmaduñ Serv reftāruñ görüp başın şalardı dūrdan		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir					Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nā'ili	D[ā]d-ḡāh-ı vuşlat olsam baḡt düşmendür baña Deşt-peymā-yı ġam olsam āh reh-zendür baña		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Nābî	Tamām-ı ‘ömrde bir kerre oldı Nābiyā rüzî İki dil-ber gibi bir yirde görmek ‘id-i nev-rüzî		Maṭla‘		.---/.---/.---/.---	Nābî başlığı ile kayıtlıdır.

63a	Lā-Edrī	eşk ise dil yine sūz-ı bākīdür Dem maṭarına tāb-ı temmūz-ı bākīdür		Maṭlaʿ		Vezin tespit edilememiştir.	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Arpaemīni- zāde Sāmī	Zencīr-i cünūn gerdene oldu muʿ tād Meczūb-ı İlāhīnūḡ olur sūbhāsı pūlād		Maṭlaʿ		--./--./--./--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a		Farsça şiir					Müfred başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
63a	Necātī	Didüm hūsnūḡ berātında ne bu zūlf-i siyāh egri Didi bu Rūmdur bunda olur ṭuḡrā-yı sāde egri		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63a	Necātī	ʿ Acebdür āstānuḡda benüm devletlū sulṭānum Raḡīb-i rū-siyeh ṭoḡrı ola ben bī-günāh egri		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Didi Mūsāya Ḥudā Tūrda faḡlaʿ naʿ leyk Ey şeref-baḡş-i risālet gül-i gülzār berīn	Şeb-i İsrāda velī didi saḡa lā taḡlaʿ Tā şeref-yāb ola naʿ līnūḡ ile ʿarş-berīn	Ḳaşıde /2	NAʿT	..--/..--/..--/..-	Naʿ at başlığı ile kayıtlıdır.
63b		Farsça şiir					Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
63b	ʿAşım ʿĀrif-zāde	Gelmez o şūḡ ḡaldı benüm yolda gözlerüm Ḥaşretle ḡāh şaḡda ḡehī şolda gözlerüm		Ġazel/1		--./--./--./--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

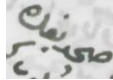
63b	Lā-Edrī	Qadūn reškiyle açdı şaḡgöl-i şad dāğ-ı bāzūda Ruḡun şevkiyle çekdi verd-i ter yüz şerḡa pehlūda		Maṭla‘		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Gülşende raḡīb ile ḡarām itmesün de āḡ Gelsün belī gelsün belī ḡārda gelsün		Ferd		--./---./--./--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Nedīm	Zeyn olaldan rişte-i ten ḡatre ḡatre ḡāndan Yüz çevirdüm sübḡa-i şad-dāne-i mercāndan		Maṭla‘		-.---/-.---/-.---/-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Cemende şāhid-i gül ḡarla olup me’nūs eyleyüp kef-i efsūs		Müfred		.-./..---/..---/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	‘Aşım ‘Ārif-zāde	Gel ‘ahdüñe dūr ol bu gice ḡuluḡa şādıḡ Aldanma tedārüklü bulunsun dil-i şādıḡ		Murabba‘		--./---./--./--	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Lenger-endāz-ı şafā ol sāḡil-i taḡdīrde Fülk-i cānı itme ifnā ḡulzüm-i tedbīrde		Maṭla‘		-.---/-.---/-.---/-.-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Nedīm	Şar tıfl iken o şūḡı daḡı nām almadan Dil ehlinüñ büyükleri peyḡamuḡ almadan		Ġazel/1		--./-.---/..---/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Lā-Edrī	Cihānı eyledi āvāze-i ḡüsnuyle dīvāne Benüm çok sevdüḡüm nādide pūr-şūḡ-ı perīveşdür		Müfred		.---/.---/.---/.---	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

63b		Farsça şiir					Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
63b	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Didüm ey şūh görüp nāme-i mihr-üslūbuñ Oğuma cānumuza degdi begüm mektūbuñ		Maṭla‘		..--/..--/..--/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
63b	Selīmī	Müncelī āyīne-i dilde nūkūş-ı kâ’ināt İş o mir’āt-ı muşaffāya cilā virmekdedür	Maḥv idince māsivāyı nūr-i Ḥaqq eyler zuhūr Āh maḥşad ḳalbe böyle incilā virmekdedür	Ḳıṭ‘a/2		-.--/-.--/-.--/..-	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Farṭ-ı ḥumyāze ile her sâ‘at Yüregüm eylemekdedür tıp tıp		Müfred		..--/..--/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	‘Āşım ‘Ārif-zāde	Raḳīb-i dün ile āb-ı ḥayāt çekmek güç Nice dil-ber ile rıtl-ı ser-gerdān çekilür		Ġazel/1		..--/..--/..--/..-	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Ref‘ī	Ḥoḳḳa-i lāciverd-i çarḥ içre Bildünüz mi nedür bu şems ü kamer	Pir dehrün iki ğidāsıdur Birin aḥşam yudar birini seḥer	Ḳıṭ‘a/2		..--/..--/..-	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	‘Āşım aḥter-şinās olan şaḥşa Vaşf ideyüm nedür bu şems ü kamer	Felegün iki zer ‘ulūfesidür Birin aḥşam alur birini seḥer	Ḳıṭ‘a/2		..--/..--/..-	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lā-Edrī	Bu ḥaste-i hicrāna eger var ise meylün Şaḥ söyle yalān yemīn itme efendim		Ferd		--/..--/..--/..--	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

64a	Emîn	Severem yâri ben ol iki gözümde dönmem Ka‘ beden kıble-nümâ dönse sözümde dönmem		Müfred	.../.../.../...	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	Felek erbâb-ı nazmuñ düşmen-i dîrînidür cāna İder buğz u ‘ adâvet mâ’ il eş‘âr olana		Maṭla‘	.../.../.../...	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	Zâl-i dehrün burc-ı eflâke eyvâ Dizdügi topdur bu şems ü kamer	Bozmagiçün nizâm-ı dünyâyı Birin aḥşam atar birini seher	Ḳıṭ‘a/2	.../.../.../...	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	İtmedüm ḥâlât-ı ‘ aşkı gerçi bir başka kitâb Eglenür aḥvâlümüz şâh u gedâdan sevdüğüm		Ferd	.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	‘ Aşkdan ḥaste misün yok mı zebânun söyle Pek şıkmış nedür ey meh hele cânun söyle		Maṭla‘	.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Bâkî	Yine ferrâş-ı şabâ şahn-ı ribât-ı çemene Geldi bir ḳâfile ḳondurdu yüki cümle bahâr		Ḳaṣîde/ 1	.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	Kemer-bendin biraz dürdür ki genc-i bî-bedel bekler Ḳılıcuñ bir yalın yüzli ḥarâmîdür ki bel bekler		Maṭla‘	.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64a	Lâ-Edrî	Teresün tersânede tersâlık itdi ol teres Sen saña seng itdiler sekdirdiler sekdirdiler		Müfred	.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
64b	Lâ-Edrî	Süveydâ-yı dil-i mürân-ı iklîm-i ‘ adem gelse Dehânun yanına hem vüs‘at-i mülk-i Süleymândur		Müfred	.../.../.../...	Müfred başlığı ile kayıtlıdır.

64b	Vānī	Budur āyīn-i ‘ Arab bir qavmūḡ ölse seyyidi Az olur kim qabri üzre bende āzād olmaya	Sen ki Faḥru’l-‘ ālemīn-i Seyyidü’l-keveysün Ḥāṣā-lillāh qabrine yüz süren āzād olmaya	Qaṣīde/ 2	NA‘T	-.--/-.-/-.-/-.-	Na‘at başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Lā-Edrī	Güzār eyler ḥadeng-i āh-ı ‘ āşıq ey kemān-ebrū Sen ister çīn-i zūlf-i ḥalka dārından zerre-pūş olur		Ferd		.---/---/---/---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Sāmī	İder remz āgehān-ı ‘ aşka nāzdan telmīḡ O çeşm-i sürme düşmen bī-sūḡan hem-vāre gūyādur		Müfred		.---/---/---/---	Sāmī başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Fehīm	Bir emīrī-sīret ne gül-güne sevdüm gül gibi Ben Fehīmem mā’īl-i āl-i Muḥammeddür göñül		Ġazel/1		-.--/-.-/-.-/-.-	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Faṣīḡī	Çıkarılmış seyyidüm bugün göñülden gözden aḡyārı Ne ḡikmetdür bu kim ḡālīş zümürdür kör ider mārı		Ġazel/1		.---/---/---/---	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Nābī	Nābī varaq-ı şī‘ rüḡe maḡşūşdur ancak Her pāre varaq çeşm-güşā pīrehen olmaz		Ġazel/1		--./---/---/---	Nābī başlığı ile kayıtlıdır.
64b	Lā-Edrī	Düşdi rāmān-ı dile bir şerer-i şūr-efgen ‘ Aşq-ı āhenger-i zencīr-i cünün eyler iken		Maṭla‘		.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Farsça şiir					Sā’ib başlıklı tek beyitlik bir şiidir.

64b	Lā-Edrī	Ey bā'is-i kevn olmasa zātun olamazdı Ḳandil-i sipihr içre fūrūzān meh-i encüm	Başmasa mübārek ḳademün rūy-ı zemīne Pāk itmez idi kimseyi ḥāk-ile teyemmüm	Ḳaşıde/ 2		--./--./--./--	Na't başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Farsça şiir					Şevket başlıklı tek beyitlik bir şiirdir.
64b	Faṣīḥ	Söz hemān ḥātır-ı āsūdededür yoḥsa Faṣīḥ Yerimüz küllḥan imiş farz idelüm gülşen imiş		Ferd		.../.../.../...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.
64b		Arapça şiir					Ḳıṭ'a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Yetim	Şuyı bardaḳda dimişler gemiyi ḳāḡıdda Bizden evvel bu cihān seyrin iden ehl-i vuḳūf	‘Ālem-i berri ḳoyup baḥr hevāsında yilen Bu ‘Alī ise daḡı ‘aḳlına idrākine yuf	Ḳıṭ'a/2		.../.../.../...	Ḳıṭ'a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürürī	Bir zamān Ṭop-ḥānede inlerdi Vehbī ṭop gibi Şimdi boş inler yatar Çömlekçilerde küp gibi		Müfred	HEZL	.../.../.../...	Hicv-i Sürürī başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sünbül-zāde Vehbī	Bir zamān Sarı Kürzde mazmūnları İştihā ile Sürürī yutdı ḥāzır-lob gibi		Ḳıṭ'a/1	HEZL	.../.../.../...	Hicv-i Vehbī başlığı ile kayıtlıdır.

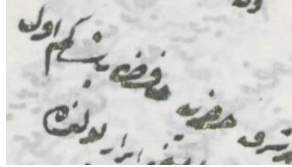
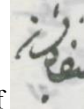
65a	Sürûrî	Ben vilâyetde için şıyrurdum celkî İtmedüm bir kerre taḥayyül	Hasret-i kün ile İstanbula dâr düşdüm lik İrmedüm şenligine ḥayf çukur ḥammâmıñ	Qıṭ‘a/2	HEZL	...-/...-/...-/...	Sürûrî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürûrî	‘Avratı kızgın toğurduḡda dimiş Vehbî-i pîr Kimden aldun söyle ḳahbe ol veled benden degül	Ḳarı dirmiş hey teres deyyûs şor eṭbâ‘ına Yalınız bu pîç mi sâ‘irler daḡı senden degül	Qıṭ‘a/2	HEZL	...-/...-/...-/...	Hicv-i Sürûrî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	‘Aynî	O Sürûrî-i teresi baña keşger dir imiş Ben anun ‘avratınun ferc-i muzîḳun	Ḳalıba çeker iken yırtılır ise Ben anun ustasıyam hem hem tikerem	Qıṭ‘a/2	HEZL	...-/...-/...-/...	Hicv-i ‘Aynî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürûrî	Keşger dinmek-ile ‘ırza söḡülmez ‘Aynî Görmemişdür ṡurefâ sencileyin bed sözlü	‘Avratun ḳahbe ile orda bulayum seni de Saña ben göstereyüm hey gözlü	Qıṭ‘a/2	HEZL	...-/...-/...-/...	Hicv-i Sürûrî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Sürûrî	Vehbiyâ ikimüzi birden edebsüz ‘Aynî İşte hicv itmiş işit ben de cevâbın diyeyüm	Ġayretün yok mı alup ortaya uşlanduralum Sen başın tut deli puştun ben	Qıṭ‘a/2	HEZL	...-/...-/...-/...	Sürûrî başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lâ-Edrî	Bozulmaz hiç ḥudûd-ı nüṡḥa-i pîṡânî-i ‘âlem Anı taḥrîr iden çün kâtib-i taḥrîr-i ḳudretdür		Beyt		...-/...-/...-/...	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lâ-Edrî	Şimdi eller deli evvel biz idik divâne Böyle ger dehr mürûr itse Felâṡun oluruz		Ferd		...-/...-/...-/...	Ferd başlığı ile kayıtlıdır.

65a	Rūhī	‘Aql ādın aṇup kendüyi teşvīşe düşürme Dīvāne olup ref‘-i ḫalem kıl üzerün-den		Terkīb- bend		--./---./---./---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lā-Edrī	Öpdükde gül yüzün pederine bakup didi Bülbül bilür şafāmı ne bilsün diken beni		Maṭla‘		--./-./-./-./-	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Rāğīb	Cihānda görmedüm [ber]-vefk-i dil bir kām-yāb olmuş Kimi gördümse hemyān-ı taṣavvurdan zarar çekmiş		Ġazel/1		.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lem‘ī	Gülşen-serāy-ı kūyına yārūn gider mi var Derd-i derūnı ‘arz ideyüm nāme-ber mi var	Ey peyk-i hoş-ḫıram şabā sür‘atūn nedür Ol nev-resīde tāze gülüm-den ḫaber mi var	Ḳıṭ‘a/2		--./-./-./-./-	Ḳıṭ‘a başlığı ile kayıtlıdır.
65a	Lā-Edrī	O şūḫūṇ ḳible-i ḫüsnündeki mihrāb-ı ebrūsı Eger mümted olursa çok imāmı bī-namāz eyler		Beyt		.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65a		Farsça şiir					Beyt başlıklı tek beyitlik bir şiiirdir.
65a	Lā-Edrī	‘Abeşdür intihāb-ı cāy-ı buse rūy-ı dil-berden Derūn-ı Ka‘bede ta‘yīn-i ḳible iḳtiṣā itmez		Beyt		.---/.---/.---/.---	Beyt başlığı ile kayıtlıdır.
65b	Fehīm	Ḳīl ü ḳālī ‘aşḳ-ı ḫāmūş olmayınca bilmedüm Sırr-ı ‘aḳlı mest-i medhūş olmayınca bilmedüm	Meşreb-i rindānı bilsün mi Fehīmā zāhidān Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm	Ġazel/5		-.---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
65b	Fehīm	Bir ḫayāt için ecel bilmem ne nāz eyler baṇa Ben şehīd-i ḡamzeyem ‘İsī niyāz eyler baṇa	Şāh-ı istiḡnā-fürüşem ben Fehīmā çarḫa dūn Ḫavf-ile biḡ dürlü nuşḫ-ı dil-nevāz eyler baṇa	Ġazel/5		-.---/-.-/-.-/-.-	Başlıksız kayıtlıdır.

65b	Yāver	Öyle nākışdur ki çarḥda ṭālī'ün seyyāresi Zulmet-i leyle sirāyet itdi baḥtun karası	Öyle ḥüsni-i şüret 'arz eyler ki mir'āt-ı kader Mihr-i 'ālem-tāb ey Yāver olur āvāresi	Ġazel/5		-.--/-.-/-.-.-	Başlıksız kayıtlıdır.
65b	Es'ad	Āzādedür 'umūm-ı cihāndan 'umūm-ı ḥalk Dehrün hemişe ḳahrı şeh-ile vezīredür Bī-ḥad kevākibi var iken çarḥ-ı kec-revün Dā'im ḥusūf-ı mihr-ile mäh-ı müniredür		Murabba'		--./-./-.-./-.-	Murabba' -ı Es'ad Paşa başlığı ile kayıtlıdır.
65b	Ahmed 'İzzet Bey	Bu şeb ol mäh çıkdı şevḳ-ile deryāda mehtāba Ḳamer deryāya şaldı pertevin deryāda mehtāba	Bu 'aşr ol 'aşr -ı pür naşr-ı meserretdür ki 'ālem hep Çıkarlar sāye-i şāh-ı cihān-ārāda mehtāba	Ġazel/3		.---/.---/.---/.---	Murabba' -ı Mir- Alay 'İzzet Beg başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Yāver	Mey sebūda neş'emüz leb-beste bir nāçizedür Ḳulkul-ı şahbā nedim-i bezm ü şekker-rīzedür Ṭıfl-ı sāḳi gerçi ḥoş-ṭavr-ı edeb-āmīzedür Duḡter-i pīr-i muḡān ḡan itme kim dūşīzedür Bir açık meşreb ḡaṭāyī bīvedür nāşīzedür	İdeli Yāver sözün sābāş merdān-ı hüner Kilk-i nazmun gösterür şad-güne bürhān-ı hüner Nev-küşād olmış ki 'irfāna bu meydān-ı hüner Mā'il-i tiḡ u teber olmuş feres-rān-ı hüner Ḥāme hengām-ı belāḡatda Naẓīfā nīzedür	Taḥmīs /5		-.--/-.-/-.-.-	Taḥmīs-i Ġazel-i Naẓīf Emrī başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Sāmī Adurrahman Paşa	Miyānın aldum āḡūş-ı ḡayāle inceden ince Yine ser-rişte buldum ḳīl u ḳāle inceden ince	Mübāyīn-i edebdür 'arz-ı maḡlaş ehl-i 'irfāna Bulur nāmum iden fikrin iḡāle inceden ince	Ġazel/7		.---/.---/.---/.---	Güfte-i Sāmī Paşa-i Mısrī başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Es'ad	Tiḡ-ı ser-tiz-i şerī'atle şehin-şāh-ı cihān Başların kesdi hep ehl-i fitenün ser-tā-ser	Pādişāhum didi muḡliş ḳuluḡa ḡatīf-ı ḡayb Temm-i tāriḡ anuḡ oldı ḡazā-yı ekber	Ḳıṭ'a/3	TĀRİḤ	.../.../.../...	Tāriḡ-i Es'ad Paşa Der-Laḡar-ı Yeniçeri başlığı ile kayıtlıdır.
66a	Ḥāmī	Sükker-i la'ı-i lebün den behre-yāb itdün beni Mışra sulṭān ey şeh-i 'ālī-cenāb itdün beni	Devr-i nā-sāz-ı felekden tāb-ı 'aşḳ-ı giryeden Aḡlama Ḥāmī yeter ḡālün kebāb itdün beni	Ġazel/7		-.--/-.-/-.-.-	Ġazel-i Ḥāmī başlığı ile kayıtlıdır.

66b	Laz ‘Alî Rızâ Paşa	Harîm-i gülşeninde hâr ucundan dala gelmişdür Açıl ey gonc-fem bülbül saña feryâda gelmişdür	Ayaklandur Rızâyı dest-gîr ol cām-ı himmetle Mey-i ‘aşkunla gök kandil olup üftâde gelmişdür	Ġazel/7		.---/.---/.---/.---	Ġazel-i Ġazret-i ‘Alî Rızâ Paşa Vâlî-i Bağdâd başlığı ile kayıtlıdır.
66b- 67a	Ahmed ‘İzzet Bey	Yine bezm-i neşâta neş’e virür bâde gelmişdür ‘Umûm-ı kahr-ı dehri büsbütün ber-bâda gelmişdür Anuñçün tab‘-ı pāküm nev-zemîn inşâda gelmişdür ‘Aceb bir dil-küşâ nâdide maṭla‘ yâda gelmişdür Ġayâl-i ‘aşk-ı ħüsnüñle dil-i nâşâda gelmişdür	Felâtûn dâye Risto-mâye bir destür-ı dānâsun Ĥaḳâyıḳ-bînsün remz-âşinâ-yı ħürmüz-âyâsun Yegâne vâḳıf-ı esrâr-ı kevn ü kâr-fermâsun Sen ol âyîne-i pertev-fezâ-yı feyz-i Mevlâsun Der-i luṭfuñda ‘âlem kesb-i isti‘dâda gelmişdür	Taḥmîs /15		.---/.---/.---/.---	Naẓîre-i Mîr-i ‘İzzet Taḥmîs-i [...] başlığı ile kayıtlıdır.
67a	Laz ‘Alî Rızâ Paşa	Devr-i la‘lünde baş egmem bâde-i gülfâma ben Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmeme cāma ben	Telh-kām itmez senüñ şîrîn kelâmıñ ey Rızâ Sen hemân eyle tekellüm râzıyam düşünâma ben	Ġazel/9		-.---/.---/.---/.-	Ġazel-i Güfte-i ‘Alî Rızâ Paşa Sâbık Vâlî-i Bağdâd ve Vâlî-i Şâm Hâlâ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	Lâ-Edrî	Eyâ destür-ı efḥam ey müşîr-i ma‘delet fermüd Seni Ĥallâḳ-ı ‘Âlem her ĥaṭırdan eylesün meb‘ûd Budur cân-ı göñülden ĥâkirân-ı bâbuña maḳşûd Konaḳ aldun muḳarr-i feyz kılsun ĥazret-i ma‘bûd Zihî târîḳ-i zîbâdur şu mısrâ‘-ı neşât-efzûd Bu ḳaşr-ı dil-küşâyı saña Allâh eylesün mes‘ûd	Derûnuñ mehbiṭ-i ilḥâm-ı Rabb-i müste‘ân olmış Anuñçün her işüñ memdûh u maḳbûl-i cihân olmış Senâ-yı ħüsn-i ĥulḳuñ zîb-baḥş-ı her lisân olmış Ḳuluñ şafḥiyyede her vakti ezḳâr-ı zebân olmış Zihî târîḳ-i zîbâdur şu mısrâ‘-ı neşât-efzûd Bu ḳaşr-ı dil-küşâyı saña Allâh eylesün mes‘ûd	Müseddes / 4	TÂRİH	.---/.---/.---/.---	Târîḳ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	‘İzzet	Ĥüdâvend-i ĥüdâvendân-ı ‘âlem dâver-i devrân Şehinşâh-ı cihân ‘Abdû’l-Mecîd Ĥân-ı zafer ‘unvân	Didi cevher ile târîḳ-i milâdın ḳulı ‘İzzet Müzeyyen oldı dünyâ toḡdı dehre Neyyire Sulṭân	Ḳıṭ‘a/ 15	TÂRİH	.---/.---/.---/.---	Târîḳ başlığı ile kayıtlıdır.
67b	‘İzzet	Şulb-i pāk-i ĥazret-i ‘Abdû’l-Mecîd Ĥândan yine Yümn-ile bir duḡter-i pākîze aḡter virdi Ĥaḳ	Yazdı ‘İzzet-bendesı târîḳ-i cevherdârını Neyyire Sulṭân toḡdı dehre zîver virdi Ĥaḳ	Ḳıṭ‘a/3	TÂRİH	-.---/.---/.---/.-	Târîḳ-i Diger başlığı ile kayıtlıdır.

67b	‘İzzet	Maṭla‘ u’l-envār şulb-i şevket-i şāhāneden Kıldı bir sulṭān yine mānend-i māh-ı nev-zuhūr	Söyledi tārihini ‘İzzet mücevher harf-ile Müjde toḡdı Neyyire Sulṭān ile dünyāya nūr	Qıṭ‘ a/3	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i Diger başlığı ile kayıtlıdır.
68a	Ahmed ‘İzzet Bey	Maṭla‘ -ı nūr-ı kerem ḥazret-i Sulṭān Mecīd Rūḥı ‘ālem şeh-i Dārā ḥadem ü Cem derbān	Didi ‘İzzet kulı mīlādına tārih-i tamām Yümn ile müjde ṭulū‘ itdi Refi‘ a Sulṭān	Qıṭ‘ a/13	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i ‘İzzet Beg Mir-Alay başlığı ile kayıtlıdır.
68a	‘İzzet	Meh-i burc-ı ‘azamet sāye-i Rabb-i ‘izzet Ya’ ni Sulṭān Mecīd Ḥān-ı ‘adālet-ārā	Oldı tekrarı müyesser didüm ‘İzzet tārih Aldı mühri yine iclāl ile ‘İzzet Paşa	Qıṭ‘ a/13	TĀRĪH	---/---/---/---	Tārīh-i Şadāret başlığı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	Yā Rab hemişe ḥazret-i ‘Abdü’l-Mecīd Ḥān Taḥṭında ber-ḡarār ola bi’n-naşr ve’z-zafer	Yazdı berā-yı nuşret-i Sulṭān-ı baḡr u ber Levh-ı sipihre kilik-i ḡader mebdē ‘ü’l-zafer	Qıṭ‘ a/20	TĀRĪH	--/---/---/---	Tārīh-i Sāl başlığı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	‘İzzet mübārek itsün şāh-ı cihāna Allāh Tārīḡümüz de tāriḡ oldı zuhūr-ı nev-sāl		Müfred	TĀRĪH	--/---/---/---	Diger başlığı ile kayıtlıdır.
68b	‘İzzet	Lafz u ma‘ nā söylerem tāriḡ-i şāh-ı ‘āleme Ḥayr ide heb biḡ iki yüz elli sekiz sālin İlāh		Müfred	TĀRĪH	---/---/---/---	Diger başlığı ile kayıtlıdır.
68b-69a	‘İzzet	Ola ‘Abdü’l-Mecīd Ḥān-ı kerāmet-perver ü mülhem Serir-i salṭānāta şevket ü iclāl ile ḡurrem	Meh ü sāl-i zamān devr eyledükçe çarḡ döndükçe Ola i‘ dām-ı ‘ālem imtidād-ı ‘ömrüne münzam	Qıṭ‘ a/10		---/---/---/---	‘Aṭiyye-i Şāhāniye-i Berā-yı Teşekkür başlığı ile kayıtlıdır.

69a	Lā-Edrī	Āşaf-ı ‘ālī-himem hazret-i Hâfiz Paşa Oldı her fenn-i celil içre celiyyü’l-bürhân	Urdı biñ iki yüz elli yedi târîhinde İki kez peştu ile üç yüz âdem yerde nişân	Kıt‘a/ 4	TÂRİH	.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	Bahr-i zühhâr kerem hazret-i Tâhir Paşa Menba‘-ı cûd himem-i Āşaf-ı zîbinde fa‘âl	Tâ ki dūr eyleyeler şâm u seher şems ü kamer ‘Ömr ü iqbâlini efzûn ide Hayy ü Mûte‘âl	Kıt‘a/ 12		.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	Hazret-i şâh-ı Süleymân-câh gerdün bârgâh . Mührle bir Āşafın şimdi ser-efrâz eyledi	Bendesi ‘İzzet de cevherle didi târîhini Rabb-i ‘izzet ‘İzzete izzetle i‘zâz eyledi	Kıt‘a/5	TÂRİH	.../.../.../...	Diger Târîh-i Şadâret başlığı ile kayıtlıdır.
69b	‘İzzet	 Ser-‘ asker Şarf itmede evkâtını ebrâr yolında	 Biñ iki yüz elli altıda ol âşaf Bu hânı binâ eyledi hünkâr yolında	Kıt‘a/4	TÂRİH	.../.../.../...	Velehû Mümâ- İleyh başlığı ile kayıtlıdır.
70a- 70b	Lā-Edrī	Neyyir-i a‘zam-ı âfâk-ı kavânin ü ‘adl Nûr-ı bedrûme âyin-i memâlik-pîrâ	‘Ömr-i iqbâli du‘âsı ile sen kıl ey dil Dest-i ber-dâşte-i cânib-i ‘arş-ı a‘lâ	Kıt‘a/ 49		.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.
71a	‘İzzet	Habbezâ ferhunda hengâm-ı sa‘âdet-ahterân Kim açıldı gül gibi gülbâr-ı tab‘-ı bendegân Oldı ‘âlem gıbta-endâz-ı gülistân-ı cinân Gitdi gam oldı zamân-ı şevk u şadî râygân Kalmadı dillerde âsar-ı kedüretten nişân	‘İzzetâ taşdı‘i terk it geldi hengâm-ı du‘â Bir du‘â kıl kim ola maqbûl Rabb-i kibriyâ Her umûrunda olup tevfiq-i Bârî reh-nümâ Gün-be-gün itsün füzûn-ter ‘ömr ü iqbâlin Hudâ Kevkeb-i bahtı ola pertev-fezâ-yı âsmân	Tahmîs /7		.../.../.../...	Başlıksız kayıtlıdır.

71b	Tâhir Paşa	‘Âşafâ itmeyerek cünd-i ‘uşât ile cedel Korkudup top-ı nizâmiyye ile ‘aqlını çel Feyz-i Raḥmân ile ol lâyıḳ-ı sâbâş-ı düvel Nuşretiyye yazayum nāmına bî-mişl ü bedel Yâver-i ‘azmün ola ḥazret-i Ḥaḳ ‘az ü cel Feyz-i Raḥmân ile git ‘avn-i ilâhî ile gel	Zât-ı vâlânı ide mazhar-ı tevfiḳ-i Ḥudâ Ḥâl idüp ‘uḳdeyi peygāmını eyle İsrâ Uçarak peyk-i meserret gele tâ’irâsâ Ġarḳ-ı baḫr-i keremün şafvet ider böyle du‘â Yâver-i ‘azmün ola ḥazret-i Ḥaḳ ‘az ü cel Feyz-i Raḥmân ile git ‘avn-i ilâhî ile gel	Müseddes / 8	...--/...--/...--/...--	Teşyî‘ iye-i Kıpudan Tâhir Paşa Fetḫ-i Girid 57 başlığı ile kayıtlıdır.
72a	‘İzzet Molla	Bir taḳım imân-fürüşân bir alay dellâl-ı dîn Şatmada sük-i riyâda kâle-i a‘mâl-i dîn Aḅlaruḅ destinde ḳalmış muḫtaribken ḥâl-i dîn Bir mükemmel zât şimdi eyledi ikmâl-i dîn Şeyḫ Ḥâliddür gül-i ruḫsâr-ı millet ḥâl-i dîn Âstânı ḥuld-i cennet fe‘d-ḥulûḫâ ḥalidîn	Olmasam ben bende-i Mollâ Celâle‘d-dîn eger Tâc-ı fakrın itmemiş olsam o şâḫuḅ zîb-i ser Baş koyup dergâhına ‘İzzet olurduḅ ḥâk-i der ‘Arz-ḥâlüm eylesün Şâma revân eşk-i ter Şeyḫ Ḥâliddür gül-i ruḫsâr-ı millet ḥâl-i dîn Âstân-ı ḥuld-i cennet fe‘d-ḥulûḫâ ḥalidîn	Müseddes/9	-.--/-.--/-.--/-.--	Ḳaşıde-i ‘İzzet Molla, Der Menḳıbet-i Mevlânâ eş-Şeyḫ Ḥâlîd Ḳuddise Sirruhü başlığı ile kayıtlıdır.
72b- 73a	Yâver	Ġubâr-ı ḥâk-i teng-i başdı mir’ât-ı emel-bîni Şehâb-ı ḳahrı tıtdı bedr-i mâḫ-ṭal‘at-ı âyîni Bozuldı gerdiş-i gerdün-ı tâlî‘ gitdi temkîni Ser-endişemüz ferş-i miḫende buldı bālîni Eritdi şem‘ veş germâ-yı miḫnet ḳalb-i sengîni Hümâ-yı baḫtumı şayd itdi çarḫuḅ dâm-ı rengîni İdüp seng-i ḳazâ meclisde kırdı cām-ı zerrîni Bulunmaz mı bu ye’sün ḡüyyâ bir cây-ı tehvîni Ḳapandı şanma ey dil bâb-ı elṭâf-ı nuḫustîni Unutduḅ mı aḡışnî yâ ḡıyâşü’l-müsteḡîşîni Ḥudâdan isti‘âne ḳıl ki oldur Vâhib-i maḳşûd Ḥudûd-ı sâḫa’-i iḫsân-ı Ḥaḳ olmuş degül meşḫûd	Eger âsâyiş olsa rıfḳ-ile bu genc-i dünyâda Virürdüḅ şanma ey dil şem‘-i emnün şu‘lesin bâda Velî fânûs-ı şabrum yandı ḡam ile bu esnâda İder murḡ-ı emel pervâne böyle zir ü bālâda Tesellî etmek artık mümkün olmaz ḳalb-i nâşâda ‘İnâyâtuḅ irer ancaḳ bu günde dâd u feryâda İder mi‘mâr-ı luṭfun ḫâtır-ı virân-ı âyâda Ġamum ol rûtbedür ki ‘âcizüm taḳrîr ü inhâda Beni bu dâm-ı rencişden ider iḫsânüḅ âzâde İrişmezse cünûd-ı himmetün bu ḡamda imdâda Dil-i nâşâdı endüh-ı miḫen-i zir ü zeber eyler Eger yüz bulsa miḫnet şaf-deri ḡor kim neler eyler	Terkîb- Bend/9	.---/.---/.---/.---	Terci‘-Bend-i Yâver başlığı ile kayıtlıdır.

73b	Şafvet	Gitdi yine divâne dilin şabr u qarârı ‘Aql itdi firârı Perçem salıvırmış o şanem Avrupa kârı Fes giymese bârî	Begzâdeler içre eşi vardur diyü elân Mânende-i ruhbân Her subh u mesâ görmedeyüm şems ü nehârı Mâh-ı şeb-i târî	Mütezâd / 7		--./.--./.--./.-- --./.--	Mütezâd-ı Şafvet Efendi başlığı ile kayıtlıdır.
73b	Ahmed Kâmil Paşa	Nehr olup kañtara-i hûn-ı a‘ dâ Qâmet-i şöretini köpri-y-ile itdüğ ham		Müfred		..--/..--/..--/..--	Güfte-i Kâmil Paşa Der-Haqqı Muştafa Nâ‘ilî Paşa Berâ-yı Fütûhât-ı Girid Başlığı ile kayıtlıdır.
74a		Bu varak boşdur.					
74b		Bu varak iç kapak sayfasıdır.					
75a		İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi mührü vardır.					
76		Dış kapaktır.					

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

BÖLÜM 2: MECMÛ'A-İ GAZELİYÂT VE EŞ'ÂR'IN KARŞILAŞTIRMALI METNİ

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

Çalışmamızın karşılaştırmalı metin bölümünü mecmûanın 38b-73b arası varaklarında kayıtlı bulunan şiirlerin transkripsiyonunu yaparak oluşturduk. Metnin transkripsiyonunda, şiirlerin ilgili dîvânlar ve akademik çalışmalar ile karşılaştırması yapılarak farklılıkları tarafımızca belirlenen künyelerle dipnotta gösterdik.

Metnin kuruluşunda mürettibin/müstensihin tercih ettiği mevcut şiir tertibini esas aldık. Varak numaralarını metnin sol kısmında köşeli parantez içinde gösterdik. Ayrıca bentlerden oluşan nazım şekillerinde (musammat, terkeb-bend) bentleri romen rakamları ile gösterdik.

Şiirleri; mecmûadaki sıralarına göre numaralandırıp nazım şekli, mahlasları ve vezinleri ile kaydettik. Dîvânı bulunamayan/tespit edilemeyen ya da ilgili kaynaklarda isimlerine rastlayamadığımız kimliğini tespit edemediğimiz şairlerin şiirlerini [Lâ-Edrî] başlığı ile kaydettik.

Mecmûada başlıksız kaydedilen şiirlerin ilgili kaynaklardan kimlikleri tespit edilebilenlerinin bilgilerini köşeli parantez içinde gösterdik. Yine mecmûada mahlas ve nazım şekilleri yanlış kaydedilen ve çeşitli kaynaklardan tashih edilen şiirlerin bilgilerini köşeli parantezle göstererek mecmûada kayıtlı olan asıl şeklini dipnotta verdik.

Metnin karşılaştırmasında kullanmak üzere öncelikle mecmûada yer alan şairlerin yayımlanan dîvânlarını tespit etmeye çalıştık. Çalışılmış bir dîvân tespit edemediğimiz ya da ulaşamadığımız durumlarda metnin orijinal yazma nüshasına müracaat ettik. Dîvânı bulunmayan şairlerin şiirlerini tezkire, tez (erişime açılmış), makale vb. akademik çalışmalarda yer alan örneklerle karşılaştırdık.

Mecmûada şairleri genel olarak mahlasları ile koyu karakterlerle kaydettik; ancak aynı mahlası kullanan/mahlastaş şairleri birbirinden ayırmak için gerçek isimlerini ya da lakaplarını dipnotta teferruatıyla gösterdik (Âsım Ârif-zâde/Bosnalı Âsım, Seyyid Vehbî/Sünbül-zâde Vehbî, İzzet Ali Paşa/Ahmed İzzet Bey (Giritli), Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi/Sâmi Abdurrahman Paşa vb.

Karşılaştırmada kullandığımız dîvân, tezkire vb. bilimsel çalışmalar için uygun kısaltmalar kullandık (Nâbî D., TN-1 vb.). Bunları “*Karşılaştırmada Kullanılan Eserlere*

Ait Kısaltmalar” başlığı altında kısa künyeleriyle, “*Kaynakça*” bölümünde ise teferruatıyla verdik.

Karşılaştırma yaptığımız şiirin bulunduğu eserin künyesini, nazım şekli ve şiir numarasını, beyit sayısını ve ilgili şiirin sayfa numarasını dipnotta gösterdik:

*Edirneli Kâmî D., G. 174 (5 beyit) s. 258.

Karşılaştırmada kullandığımız yazma eserlerin künyesini şu şekilde gösterdik:

*Yahyâ Nazîm D., G. 57 (5 beyit), vrk. 90a.

Dîvânı bulunmayan ya da tespit edilemeyen şairlerin şiirlerini tezkire, makale vb. akademik kaynaklardan tespit ederek karşılaştırdıklarımızın künyesini şu şekilde gösterdik.

*Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RT. (1 bayit), s. 78.; ZE. (1 beyit), s. 161.; TŞ. (1 beyit), s. 213.; MŞ. (2 beyit), s. 254.

Başlık ve mahlas bulunmayan; ancak kimlikleri tespit edilen şairlerin şiirlerini şu şekilde kaydettik:

*Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Hüdâyî-i Kadîm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

Dîvânını tespit edemediğimiz; ancak kimliğini belirleyebildiğimiz şairleri şu şekilde gösterdik:

*Haylî Ahmed Çelebi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RZT., Kt. (2 beyt), s. 102-103.

Aynı mahlası kullanan birden çok şairin bulunduğu ve tespit edilen dîvân/dîvânlar ya da ilgili akademik kaynaklarda bu şiirlere rastlanmadığı durumlarda şu yolu tercih ettik:

*Âsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

Mecmûada şiirlerin farklı bir şaire atfedilerek ya da mahlas olduğu düşünülerek başka bir kelimenin üstünün çizilerek başlıklandırıldığı ve tarafımızca tashih edildiği durumları şu şekilde gösterdik:

*Mecmûada “Bâkî” başlığı ile kayıtlı olan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

Karşılaştırma yapılan şiirin şairinin kimliğinin çeşitli kaynaklardan tespit edilebildiği; ancak şiirin bahsi geçen dîvânda tespit edilemediği durumları şu şekilde gösterdik:

*Fuzûlî Dîvânı’nda beyit tespit edilememiştir.

Mecmûada yer almayan beyitlere metinde yer vermedik; ancak mahlas beytinin olmaması sebebiyle şiirin farklı bir şaire atfedildiği ya da tespiti yardımcı olduğu durumlarda dipnotta şu şekilde gösterdik:

*Mecmûada Âsım başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedîm’e ait olduğu tespit edilmiştir. Gazelin mahlas beyti şu şekildedir:

Hep kullarını etdi o kân-ı kerem çerâğ

Zannım budur ki geldi **Nedîm**in de nevbeti (G. 151/7)

Mecmûada kayıtlı şiirlerle karşılaştırma yapılan eserde kayıtlı şiirlerin arasındaki farklılıkları dipnotta aralarına “:” işareti koyarak gösterdik.

Mecmûada bulunan şiirlerle karşılaştırma yapılan eser arasındaki beyit, mısra ve bend farklılıklarını mecmûayı esas alarak şu şekilde gösterdik:

*Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

*Bu mısra dîvânda 4. beytin 2. mısraıdır.

*Bu beyit dîvânda 2. bendin 1-5. mısraıdır.

Mecmûada bulunup karşılaştırma yapılan eserde bulunmayan beyitleri ilgili kısaltmanın önüne “-“ getirerek gösterdik:

*-D.

Vezin aksaklığı yaşanan mısraları şu şekilde gösterdik:

*Mısrânın vezni aksamaktadır.

Metindeki açıklamalar için “*” işaretini kullandık.

*Kıt’a varak sonunda sütun ortasında düzensiz kayıtlıdır.

Mecmûada; gazel, kıta gibi nazım şekilleriyle; müfred, ferd, beyt, matla gibi müstakil şiirlerden yanlış başlıklandırılanları tespit ettik. Bahsi geçen şiirleri doğru nazım şekilleriyle tashih edip mecmûada kayıtlı olan asıl şekillerini fark olarak gösterdik.

[Maṭla’]

*Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

[Ġazel]

*Mecmûada “kıt’a” başlığı ile kayıtlıdır.

Vezin ve anlam noktasında metni tamamlayan ek ve kelimeleri metin tamirinin usul ve esaslarına uygun biçimde köşeli parantez içinde gösterdik. Tarafımızca ayrıca dipnotta göstermedik.

*Benüm sen nūr-ı çeşm[üm] yār u cānumsın efendimsin (47a/51)

*Bir gül-i şad-berg[e] döndürdi vücūdum pāreden (47b/52)

*Devr ider tāze sūhan [gibi] dehenden dehene (61b/223)

*Hānuḡda ya bilsen [ne] gezer şīşe vü sāgar (63a/262)

Vezin ve anlam bakımından doğru olduğunu düşündüğümüz kelime ve ekleri metne dahil ettik, aynı şekilde anlamı bozan durumlarda çıkardık. Farkları dipnotta gösterdik:

Bī-tekellūf açılurmuş ‘āşık-ı şeydāsına

Ol şeh-i hüsnūḡ [‘aceb] ra‘ nā imiş tenhālīḡı

Ḳuşūrı serv-i nāzum ‘Āşımuḡ var ise ḡizmetde

Nedīm-i zār dāmen dermiyān vallāhi billāhi [diyü]

Farsça ve Arapça şiirleri Türkçe şiirler ile sıralamaya tabi tuttuk; ancak nazım şekilleri, vezin, kaleme alındıkları yüzyıl gibi hususiyetleri belirtmeden birim sayısı ve başlıkları ile kaydettik.

*Kıt’a başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça’dır.

*Rubā’î başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça’dır.

Şiirlerdeki âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîf iktibaslarını metinde italik verip dipnotta hangi sureden/hadisden iktibas edildiğini belirttik:

Ḥatm eyleyen ey ḡāce benüm muşḡaf-ı ‘aşkı

Ve’l-leyliye* dek okudu ancak anı Mecnūn

Kur’ân-ı Kerîmde 92. sûre olan “Leyl sûresi” ve 1. âyet-i kerîme.

Tarih manzumelerinin ve musammatların birim sayılarının uzun olması sütun ve varaklara taşması sebebiyle şiirin devam ettiğini göstermek maksadıyla müteakip beytlerin/bendlerin başında kayıtlı olan “velehu” ibaresini -transkripsiyonda şiirin başlangıç ve bitişinin bariz olması sebebiyle- tarafımızca ayrıca belirtmedik.

Mecnûada kayıtlı mütekerrir şiirleri varak/şiir numaraları ile dipnotta gösterdik.

Mecnûada okuyamadığımız kelime ve kelime gruplarını [...] şeklinde gösterdik.

Tespit edemediğimiz vezinleri [...] şeklinde gösterdik.

Mecnûada okunamayan ya da okunuşunda tereddüt edilen kelimeleri transkribe etmeyip orijinal şekillerini metne koyduk.

İçerik olarak müstehcen ve argo tabirler ihtiva etmesi sebebiyle hezl/hich türündeki manzumelerin hezeliyat içeren sözcüklerini fotoğraflarıyla kaydettik.

2.2. Metnin Transkripsiyon ve İmlasında İzlenen Yol

Metnin transkripsiyonunda MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır.

Çalışmamızın esasını 15-19. yüzyıllarda yaşayan şair ve şiiirlerinin teşkil etmesi sebebiyle metnin imlasında Eski Anadolu Türkçesi dil özellikleri korunmuş 18. yüzyıl ile müteakip yüzyıldaki manzumelerde genel olarak günümüz imlasına yakın şekiller tercih edilmiştir. Metin tespitinde istikrarı sağlamak maksadıyla Arapça ve Farsça kelimelerin imlasında Prof. Dr. İsmail Ünver'in bu husustaki imla önerilerine azami ölçüde riayet edilmiştir.* Mekan, şahıs, eser vb. özel isimler tevriyeli kullanılmış olsa da büyük harfle gösterilmiş; ancak bu isimlere gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır.

N'ichün, n'ola, n'eyleyem, n'eydüğün, n'eyler, n'eylesem, n'olur gibi kelimelerde meydana gelen büzülme/hece kaynaşması olayları kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir.

Vezin sebebiyle zihaf yapılması gereken Nābī-i zāra, sāķī gibi kelimelerdeki uzunluklar korunmuş ve italik yazılmıştır. İmale yapılan hecelerdeki mevcut kısa şekiller korunmuş imale yapıldığı ayrıca belirtilmemiştir.

Vezni bozmayan ikili kullanımlarda mürettibin metindeki imla tasarrufu esas alınmıştır: günāh-güneh, dehān-dehen, güzār-güzer vb.

Durmuş, doyunca, doğru, dağıldı gibi kalın ünlü ile başlayan bazı kelimelerde “d” sesinin “t” harfi ile gösterildiği durumlarda “tuymaduk, tırmış, toynca, toğdı, toğrı, tağıldı” şeklinde metindeki şekli esas alınmıştır.

“hemze” veya “y” ile yazılan “mā'il, zā'il, nā'il” gibi kelimelerin imlasında standardı sağlamak maksadıyla hemzeli şekli tercih edilmiştir.

“‘Ayš-‘ıyş, ‘aşķ-‘ışķ” gibi iki şekilde okunabilen kelimelerde “‘ayş, ‘aşķ” şekilleri tercih edilmiştir.

Kelime sonunda bulunan elif-i maksureler “elif” ya da “ye” ile yazılmış olsa da a'lı okunuşları tercih edilmiştir: “İsā, Yahyā” vb.

---

* İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, Türkoloji Dergisi, C. 11, S. 1, İstanbul, 1993, s. 51-89.

Hatt, dürr gibi çift ünsüzle biten kelimeler vezin gereği tek/çift ünsüzle yazılmıştır.

Metinde yer alan kapalı e'lerin imla özellikleri korunarak i'li şekli tercih edilmiştir: virmek, virdi, irdi, didi, gice, yime vb.

Arapça, Farsça edatlar ve ön ekler eklendikleri kelimelerden “-“ ile ayrılmıştır: bî-vefâ, bî-behre, bî-hûde, vâ-beste, nâ-tamâm, nâ-kâm vb.

Farsça kelimelerde yer alan vâv-ı madûleler “ ~ ” işareti ile gösterilmiştir: ḥ'âb, ḥ'âce vb.

Farsça kelimelerde kısa ünlü olarak okunan vâv-ı mechûleler kısa ünlü olarak yazılmıştır: hoş, hod vb.

Farsça son ekler eklendikleri kelimeye bitişik yazılmıştır: lâlezâr, gülzâr, endâmveş, kemerveş vb.

Farsça kelime tekrarları arasına gelen ekler “ - “ işareti ile ayrılmıştır: rû-be-rû, mû-be-mû, leb-be-leb, harf-be-harf, ser-be-ser, gün-be-gün, rû-be-râh, tâ-be-key vb.

Farsça birleşik isim ve sıfatlar “ - “ işareti ile ayrılmıştır: dil-ber, ser-mest, ser-rişte, gül-endâm, gül-çehre, der-dest, şeh-levend, meh-pâre, meh-rû vb.

Farsça kelimelerdeki atıf vavının yazılışında “güft ü gû, cüst ü cû” şekli tercih edilmiş; ancak düştüğü durumlarda mevcut kelimeler arasına “-“ işareti koyulmuştur: güft-gû, cüst-cû vb.

“Âsmân-âsumân, âftâb-âfitâb, rûzgâr-rûzigâr, âstân-âsitân” gibi Farsça sözcüklerdeki ünlü türemeleri gösterilmeyip medli okunuşları tercih edilmiştir.

Sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralına uyulmamış metindeki imla özellikleri esas alınmıştır: çıkdı, bakdı, geçdi, yetişdi, itdi, yakdı, öpdı, yetdi vb.

Vasıta hali eki ile bağlaç olan “ile” metinde eklendiği kelimeye bitişik yazılmışsa “-“ işareti ile kaydedilmiştir: derd-ile, yâr-ile, vech-ile, nâz-ile, şeh-ile vb.

Yönelme hal ekinin a'lı okunuşu tercih edilmiş; ancak metinde kafiye ve anlam uyumunun sağlanması gerektiği durumlarda e'li okunuşları da kullanılmıştır: ağyâra, yâra, ğaddâra, güftâra vb.

“-i ek fiil”li birleşik zamanlı fiiller metinde yazılış şekliyle bitişik/ayrı yazılmıştır: dir imiş-dirmiş vb.

Metinde “b” harfi ile yazılan zarf-fiil ekinde (ıp-ip/up-üp) p'li kullanım tercih edilmiştir: alup, yanup, durup, oturup, sevip vb.

2.3. Metnin İşaretler Sistemi

Tablo 4: Transkripsiyon Tablosu

Harf	Transkripsiyon	Harf	Transkripsiyon
آ, ا	ā, a, e	ص	ş
ء	ʾ	ض	ḍ, ž
ب	b	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	s	غ	ġ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك, ك	k, g
خ	ḫ	ك	ŋ
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, o, ö, u, ü, ū
س	s	ه, ه	h, a, e
ش	ş	ی	y, i, î, ī

Kaynak: Develi, *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu 1*, 15.

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[38b]

1⁴⁹

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Bender-i Çîn fedâdur şiken-i ebrûña
Genc-i bād-âvere terciḥ idemem ḥāk-i rehün
- 2 Yine raḳş-âver-i nâz olduḡ eyâ tîr-i müje
‘Acabâ ḳanḡı ciger olsa gerek cilve-gehün
- 3 Çāh-ı Bâbilde midür meskenün ey mekr ü füsün
Bilmezem çāh-ı zenaḥdân-mıdur cāy-gehün
- 4 Zülf-i pür-çinüḡe düzdide nigāḥ itdükçe
Sîneye şerḫalar açdurdı şikeste külehün
- 5 Sende ey ‘Āşım-ı hoş-lehce nedür bu güftār
Tār-ı gîsü-yı dil-âvîz midür şāḥ-rehün

2⁵⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Ey āsiyāb-ı baḥt ya dönmez misin daḡı
Ey dāne-i ümîd öḡünmez misin daḡı
- 2 Bî-gāne görmesün seni ey duḡter-i ‘ineb
Şāl-ı ḫarîr-mevce bürünmez misin daḡı
- 3 Ey māḥ-pāre ‘arż-ı cemāl eyle tābuḡı
Revzende ḳaldı dîde görünmez misin daḡı
- 4 Ru ‘yāda yāri çekmişidün sîneye göḡül
Ol zevḳ ü şevḳi şimdi düşünmez misin daḡı
- 5 Gitdükçe artdı sende nedür bu şerāreler
Ey āteş-i firāk söyünmez misin daḡı
- 6 Geldükde yāda fevt-i vişāl ‘Āşımā meded
Seng-i te’essüf ile dögünmez misin daḡı

⁴⁹ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁰ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir. Āsım Ārif-zāde’nin, Nedîm’in “-mez misin daḡı” redifli gazeline taştîr yazmış olması ve mecmûda Nedîm’in gazellerine nazirelerinin varlığı bu gazelin de Āsım Ārif-zāde’ye ait olabileceḡi ihtimalini artırmaktadır (Bkz. Kaynakça).

3⁵¹

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Dirîġ āyineāsā bulmadum yüz ser-tırāşumdan
Ĥurūş-ı āb-ı şemşîr-i teġāfûl geçdi⁵² başumdan
- 2 Girîbān-çāk olup ĥayretle şundum destine tā ki⁵³
Dil-i şad pâremi⁵⁴ ben şâne zan itdüm telāşumdan
- 3 Daĥı gelmez kelāl ol nîşter-i⁵⁵ ser-tîz-i⁵⁶ müjġāna
Felekler şîşe-i ĥaccāma döndi kanlı yaşumdan⁵⁷
- 4 Süvār ol ey perî gerdişler it gül-gün-ı eşkümle⁵⁸
Ki ben ebrû-yı zîn āmāde itdüm aña kaşumdan⁵⁹
- 5 Nedîmā daĥı cünbiş gelmeden⁶⁰ ol tāķ-ı ebrûya
Nigûnsār oldı biñ kûh-ı taĥammûl irti' aşumdan

[39a]

4⁶¹

[Ġazel]*

‘ĀŞİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görelden nîşter-i ser-tîz-i ġamze ser-tırāşumdan
Hezārān ye's ile ĥûn-āb-ı ĥasret aşdı başumdan
- 2 Ĥayāl-i yār ile her şeb bakılsa çeşm-i ‘ibretle
Olur zāhir nice ĥamyāzeler vaz‘ -ı firāşumdan
- 3 Şeb-i hicrān-ile bir maĥzen-i yaĥ-pāredür cismüm⁶²
Olur ġāv-ı zemîn lerzide farţ-ı irti' aşumdan⁶³
- 4 Leb-i ĥuşkum o deġlû ye's-ile peyġûle-i ġamda
Serāy-ı lücce-i ‘ummān kıyās itdüm ‘atāşumdan⁶⁴

⁵¹ Nedîm D., G. 104 (5 Beyit), s. 251.

⁵² geçdi: aşdı D.

⁵³ tā ki: nāġāh D.

⁵⁴ pâremi: pâreyi D.

⁵⁵ nîşter-i: neşter-i D.

⁵⁶ tîz-i: tîr-i M.

⁵⁷ Bu beyit divânda 4. beyittir.

⁵⁸ eşkümle: çeşmümle D.

⁵⁹ Bu beyit divânda 3. beyittir.

⁶⁰ gelmeden: gelmedi D.

⁶¹ Āsım Ārif-zâde D., G. 36 (8 beyit), s. 167.

* Āsım'ın bu gazeli, 38b/3 numaralı varakta kayıtlı olan Nedîm'in gazeline naziredir.

⁶² cismüm: çeşmim D.

⁶³ Bu beyit divânda 6. beyittir.

⁶⁴ Bu beyit divânda 5. beyittir.

- 5 Nümāyān olmasun rāz-ı muḥabbet diyü ḥavfumdan
Perestîş eylerem her gördüğüm şahşā telāşumdan⁶⁵
- 6 N'ola nazm-ı ser-ā-ser⁶⁶ ' arz idersem nükte-sencāna
Utanmam ' **Āşımā** sūḳ-ı me' ānide ḳumāşumdan⁶⁷

5⁶⁸

[Ġazel]

KELİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görüp çin-cebhe-i āyineāsā⁶⁹ ser-tırāşumdan⁷⁰
Ḥurūş-ı mevce-i deryā-yı ḥayret aşdı başumdan
- 2 Nigünsār olduğu fülk-i esirüm baḥr-i ' aşḳ içre
Nümāyāndur baḳılsa dide-i ' ibretle ḳaşumdan
- 3 O büt zünnār-ı zülfe şad dil-i ḥünin[i]⁷¹ bend itmiş
Görince sübḥa-i mercān ḥayāl itdüm telāşumdan
- 4 Olaldan ḥaste-i zülf-i bütān ḳaşd-ı dile her şeb
Olur zāhir nice tār-ı siyeh tār-ı firāşumdan
- 5 **Kelīmā** yārsuz tertib-sāz-ı ' işret olsam da
Nigün olur elemde şāğar-ı mey irti' āşumdan

6⁷²

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Biri biriyle müjgān şafları gavḡāya girmiştir
Nigāh-ı gamze güyā şulḥ için araya girmiştir
- 2 İştüdüm dür şadef pīrāhenün çāk eylemiş⁷³ çıkmış
Meger ol dil-ber-i sīmīn-beden deryāya girmiştir
- 3 Didiler şehir-i nāz-ābād içinde ' işve sūḳunda
O tācir-beççe bir dükkān-ı istiğnāya girmiştir

⁶⁵ Bu beyit divānda 7. beyittir.

⁶⁶ Nazm-ı ser-ā-ser: Nazmım ser-ā-ser **D.**

⁶⁷ Bu beyit divānda 8. beyittir.

⁶⁸ Seyyid Mūsā Kelīm'e ait bir divān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-1, G. (2 beyit), s. 757; NA., G. (2 beyit), s. 571.

⁶⁹ çin-cebhe-i āyineāsā: çin-i cebhe-i āyine sār **ST-1**; çin-i cebhe-i āyine şār **NA.**

⁷⁰ ser-tırāşumdan: ser-terāşımın **NA.**

⁷¹ dil-i ḥünin: dil-i ḥünini **ST-1**; **NA.**

⁷² Nedīm D., G. 30 (6 beyit), s. 220-221.

⁷³ eylemiş: eyleyüp **D.**

- 4 Temāşā eyleyüp āyīne içre ‘aks-i ruḥsāruḡ
Kıyās itdüm perīdür siḥr-ile Mīnāya girmiştir
- 5 Fürūḡ-ı kũhsār-ı āheni āb eylemek mümkün
Ol āteş kim ḡayālũnle dil-i şeydāya girmiştir
- 6 Bugün pek ser-firāz u şādmān gördüm **Nedīmāy**
Meger kim meclis-i maḡdũm-ı bī-hemtāya girmiştir

[39b]

7⁷⁴

[Ġazel]

NEDİM

[mef‘ ũlũ fā‘ ilātũ mefā‘ ilũ fā‘ ilũn]

- 1 Ḥayfā ḡüzār⁷⁵ sīne-i āteş-keşīdeden⁷⁶
Āb oldu aḡdı dildeki peykānı dīdeden
- 2 Der-kār olursa terbiyet-i nev-bahār-ı ‘aşḡ⁷⁷
Güller biter cigerdeki ḡār-ı ḡalīdeden
- 3 Peyveste ebrũvānuḡı yād eyleyüp senũḡ
Gıtmez ṡanīn ḡüş-ı kemān-ı keşīdeden
- 4 Temkīnũḡ i‘ tibārıḡı seyr it ki feyz alur
Peymāne-i şarāb-ı ḡum-ı āramīdeden⁷⁸
- 5 Cām-ı şarāb-ı gör bize sen şimdilik **Nedīm**
Fersūdedür dimāḡ ḡazelden ḡaşīdeden

8⁷⁹

[Ġazel]

NEDİM

[mef‘ ũlũ mefā‘ ilũ mefā‘ ilũ fe‘ ũlũn]

- 1 Cāy ideli sīnem bũt-i dil-cũy-ı muḡabbet
Dil oldu perī-ḡāne-i cādũ-yı muḡabbet
- 2 Ḥaṡṡuḡ nazar-ı ‘āşıḡa elbetde girāndur
Kıldan aḡar ey şũḡ-ı terāzũ-yı muḡabbet
- 3 Ser-mest yatur künc-i dimāḡumda şafādan
Mecnũnı serāsīme iden bũy-ı muḡabbet

⁷⁴ Nedīm D., G. 94 (5 beyit), s. 246-247.

⁷⁵ ḡüzār: ḡūdāz D.

⁷⁶ sīne-i āteş-keşīdeden: sīne-i ḡasret-keşīdeden D.

⁷⁷ terbiyet-i nev-bahār-ı ‘aşḡ: terbiyet-i ‘aşḡ-ı nev-bahār D.

⁷⁸ ḡum-ı āramīdeden: ḡũm-ı āramīdeden D.

⁷⁹ Nedīm D., G. 11 (7 beyit), s. 213.

- 4 Düşmekde ciger-pârelere dāmına çün gird
Der-kār gibi sīnede cādū-yı muḥabbet⁸⁰⁸¹
- 5 Bir ḥāb-ı perīṣāna müjem olmadı maḥrem
Güncide degül ṣāneye gīsū-yı muḥabbet⁸²*
- 6 Eyler ḳad-i ḥam geṣtemi gerdīde çü dūlab
Kūhsār-ı serūmden dökülen cūy-ı muḥabbet
- 7 ‘Aşḳ ehli alup eylese ṣāyeste **Nedīmā**
Eş‘ ārumı ta‘ vīze-i bāzū-yı muḥabbet⁸³

9⁸⁴

[Ġazel]

NEDİM⁸⁵

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 ‘Āḳıbet gönlüm esir itdün o gīsūlarla sen
Hey ne cādūsun ki āteş baḡladuḡ mūlarla sen
- 2 Ġamze-i fettānuḡı koyduḡ ki yaḳdı ‘ālemi
Baḡse dalmışken çeh-i Bābilde cādūlarla sen
- 3 Böyle çāpük geldün ey ḥaṭṭ-ı siyeh ruḡsāruḡa
Var ise pervāze meşḳ itdün piristūlarla sen
- 4 Ben mi sāḳī olayum bezme dururken sevdüğüm
Böyle sīmīn saḳlar billūr bāzūlarla sen⁸⁶
- 5 Görmedün Mecnūnlaruḡ ṣaḡrādaki cem‘ iyyetün
Sevdüğüm meşḳ-i nigāh eylerdün āhūlarla sen
- [40a]
- 6 Serv-i dil-cūyumdan ayru geṣt-i gülşen istemem
Var yūri isterseḡ ey eşḳ-i revān cūlarla sen
- 7 Nāzdan ḥāmūşsun yoḡsa zebānuḡ duymadan
İsteseḡ biḡ dāstān söylersün ebrūlarla sen

⁸⁰ cādū-yı muḥabbet: cārū-yı maḥabbet **D.**

⁸¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁸² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaḡın sonuna düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır. Eserin genelinde bulunan ilave beyitlerdeki çeşitli biçimsel farklılıklar mecmûanın farklı zamanlarda/farklı derleyiciler tarafından tertip edildiḡi ihtimalini akla getirmektedir.

⁸³ ta‘ vīze-i bāzū-yı muḥabbet: ta‘ vīz-i be bāzū-yı maḥabbet **D.**

⁸⁴ Nedīm **D.**, G. 101 (9 beyit), s. 250.

⁸⁵ Mecmûada Lâ-Edrî başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedīm’e ait olduḡu tespit edilmiştir. 9 beyitlik bu gazelin mahlas beyti -kırmızı mürekkeple yazılmış olmakla birlikte- müteakip varakta kayıtlıdır. Lâ-Edrî başlığıyla kayıtlı olmasının muhtemel sebebi gazelin 5. beyitten sonra akabindeki varaktan devam etmesi ve mürettibin şairin kimliğini fark etmemesidir.

⁸⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 8 Şühür şol deñlü reftârıñla⁸⁷ fark itmez baķan
Şöyle gitsen serv-i âzādum aķan⁸⁸ şularla sen
- 9 Bü'l-ı aceb ı ayyār-ı efsüngersün ey kilik-i **Nedīm**
Çok ıabı at ser-ıoş eylersün bu dārularla sen

10⁸⁹

[Ġazel]

ı ĀŞİM

[fā ilātün fā ilātün fā ilātün fā ilün]

- 1 Sihr idüp bend eyledün göñlüm o ġisularla sen
Yek-dil olmışsun çeh-i Bābilde cādularla sen
- 2 Çeşm-i şühun gösterürdi her nigeħde şan atun
İmtihān olsañ eger bir kerre āhularla sen
- 3 Ġamzeler bī-hūde ħançerler üşürdi duymadun
ı Ālemi kırdun geçürdün tıġ-ı ebrularla sen
- 4 Dāstānun söylenür eyle ħazer her ġüşede
Ülfet itme sevdüğüm a dā-yı bed-ġularla sen
- 5 Laħza laħza na reler āşūblar peydā olur
Deħre virdün velvele ol ħāl-i Hindularla sen
- 6 Def -i şiklet itmedün ġaddārlık itdün bu şeb
ı Aysumuz telğ eyledün zāhid-i turş-rularla sen
- 7 Tā-be-key inşāfa gel ħüsnün dūketdi sevdüğüm
Çok cigerler daġladun vāz -ı teng-ġularla sen⁹⁰
- 8 Perde-i şarkı meded ref eyle ı Āşım vaķtidür
Girye eyle ħālını ı arz it tek-ā-pularla sen

11⁹¹

[Ġazel]

NEDİM

[mef ulü fā ilātü mefā ilü fā ilün]

- 1 Rūyun bezimde perde-keş-i ħaclet olmasun
Luťf eyle mihre zerr[e]⁹² ķadar minnet olmasun

⁸⁷ şol deñlü reftārıñla: tā şöyle reftārın ki D.

⁸⁸ aķan: aķar D.

⁸⁹ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁹⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹¹ Nedīm D., G. 98 (9 beyit), s. 248.

⁹² zerr[e]: zerre D.

- 2 Göstermez oldu la‘ lini ol hatt-ı nev şaķın
Taħrīm-i ħamra nāzil olan āyet olmasun
- 3 Men⁹³ kūh kūh derd olayum iştīyāk-ile
Bār-ı nigāh o şūĥa hemān şiklet olmasun
- 4 Zaĥm urma būy-ı gül daĥı olursa ‘ aşıkun
Yelmān-ı tīg-ı nāza meded zaĥmet olmasun⁹⁴
- 5 Girān⁹⁵ iden o pençe-i müjgānı hep yine
Dilden rübūde eyledügi tākat olmasun^{96*}
- 6 Zinhār bülbülün daĥı taġlīt-i ĥüsn ile
Gülbün taĥayyül itdügi [ol] kāmet olmasun*
- 7 Geh baņa⁹⁷ nāz [u] geh[ī] virür⁹⁸ ruĥşat-ı niyāz
Nāz eylemek niyāza da bir ‘ ādet olmasun^{99*}
- [40b]**
- 8 Ĥūn-ı cigerle besleyelüm¹⁰⁰ tek o ġamzeler
Tā böyle ser-girān-ı mey-i naĥvet olmasun¹⁰¹
- 9 Aldı bu nazm-ı nev selefün nāmun ey **Nedīm**
Āsāyişünde ol saņa hem külfet olmasun

12¹⁰²

[Ġazel]

NEDİM

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 La‘ l-i nābuĥ çāšnī-senc-i ‘ itāb itmez misün
Luţf idüp ħahrıla olsun bir ĥitāb¹⁰³ itmez misün
- 2 Kāmetün seyr eyle inşāf it o bālā mışra‘ı
Zāhidā sen şā‘ ir olsan intiĥāb itmez misün

⁹³ men: ben **D.**

⁹⁴ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁹⁵ girān: girā **D.**

⁹⁶ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaĥın 2. sütünunun sonuna 4. beyitten sonra düzensiz kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır. İlave beyitlerin sıralaması mecmûa esas alınarak yapılmıştır.

* Mecmûada bu beyit varaĥın sol kısmına yan olarak yazılmıştır. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır. Sıralamada mecmûa tertibine riayet edilmiştir.

⁹⁷ Geh baņa: nigāh **D.**

⁹⁸ Geh baņa nāz [u] geh[ī] virür: Gāhī nigāh-ı nāzına vir **M.**

⁹⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

* Bu beyit de varaĥın sol kısmına yan olarak yazılmıştır.

¹⁰⁰ besleyelüm: besleyeyim **D.**

¹⁰¹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁰² Nedīm D., G. 71 (6 beyit), s. 237-238.

¹⁰³ ĥitāb: ‘ itāb **M.**

- 3 Perde-püş olduğda haṭ ruḥsāruṅa fikr it hele
İtdüğün işlerden ey meh-rū ḥicāb itmez misün
- 4 Gāh engüşt-i muḥannāsın gehī la' lün emüp
Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misün
- 5 İşte şubḥ oldu aman mestānesün kāfir yeter
Ba' d-ezīn bir laḥza meyl-i cāme-ḥ'āb itmez misün
- 6 Yok mı bir luṭfuṅ **Nedīm**-i zāruṅa 'id üstidür
Defter-i hicrānı sulṭānum ḥesāb itmez misün

13¹⁰⁴

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Dehānı ḥasreti ḥuşḵ itmedük dehān mı ḳodı
Miyānı miḥneti ḥam ḳılmadıḵ miyān mı ḳodı
- 2 Metā' -ı vuşlatına cān¹⁰⁵ virürdüm ammā kim
Amān o ğamze-i ḥūn-ḥ'āre¹⁰⁶ bende cān mı ḳodı
- 3 Nice nişānlayabilsün gözüüm o mekkārı
Niḳābını açıcak 'aḳldan nişān mı ḳodı
- 4 Siyāh ḳaşları mı yoḥsa Ḳahramān-ı kemāl¹⁰⁷
İki ḳılıç ḳuşanup adın ebrūvān mı ḳodı
- 5 O gūne zālīme 'arz-ı merāma kim ḳādir
Niğāh-ı ḥışm-ile lāl itmedük zebān mı ḳodı
- 6 **Nedīm** ḥaḵ bu ki bendergeh-i belāğatda
Ḳumāş-ı nazm-ı terün ğezmedük dükān mı ḳodı

14¹⁰⁸

[Ġazel]

NEDİM

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Murāduṅ aṅlaruz ol ğamzenün iz' ānumuz vardur
Belī söz bilmezüz ammā biraz 'irfānumuz vardur

¹⁰⁴ Nedīm D., G. 146 (6 beyit), s. 268.

¹⁰⁵ Metā' -ı vuşlatına cān: Metā' -ı vaşlına cānlar **D.**

¹⁰⁶ ğamze-i ḥūn-ḥ'āre: ğamze-i ḥūn-ḥār **D.**

¹⁰⁷ kemāl: cemāl **D.**

¹⁰⁸ Nedīm D., G. 26 (7 beyit), s. 219.

- 2 Münāsibdür saña ey tıfl nāzum huccetün al gel
Beşiktaşā yakın bir hāne-i vīrānumuz vardır¹⁰⁹
- 3 Güzel sevmekde zāhid müşkilün var ise benden sor
Bizüm ol fende çok taḥkīkumuz im^ç ānumuz¹¹⁰ vardır^{111*}
- [41a]
- 4 Koçup her şeb miyānuḡ cānına cān ḡatmada aḡyār
Behey zālīm sen inşāf it bizüm de cānumuz vardır¹¹²
- 5 O şūḡuḡ şunduḡı peymāneyi red itmezüz elbet
Anuḡla böylece ^ç aḡd itmişüz peymānumuz vardır¹¹³
- 6 Şıḡılma bezme gel bī-gāne yok da^ç vetlümüz ancak
Nedīmā bendeşüz var bir daḡı sulṡānumuz vardır¹¹⁴

15¹¹⁵

[Ġazel]

RĀĠİB

[mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün]

- 1 Dil-i meyyālūmi şehbāz-ı çeşm-i yāre gösterdüm
Kebūterveş o tıfl-ı nāze¹¹⁶ bir āvāre gösterdüm
- 2 Talebkār-ı revā-yı¹¹⁷ şıḡḡat oldum çeşm-i dil-berden¹¹⁸
^ç Acebdür nabz-ı cānı öyle bir bī-māra gösterdüm
- 3 Pür itdüm reh-güzār-ı dil-beri ḡūn-ı sirişkümler
Yolın¹¹⁹ ḡan dökmenin ol ḡamze-i ḡūn-ḡāre gösterdüm¹²⁰
- 4 N'ola feryād iderse sille-i rāmişger-i ḡamdan
Mişāl-i def dili pür-āteşin ruḡsāra gösterdüm¹²¹
- 5 Ṭabībüm görmedi bir kerre şāyān merhem-i luṡfa
Dil-i bī-çāre-i şad-pāremi şad pāre¹²² gösterdüm

¹⁰⁹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹¹⁰ im^ç ānumuz: itḡānımız **D**.

¹¹¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaḡın 2. sütünunun son kısmına düzensiz bir şekilde kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır.

¹¹² Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

¹¹³ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

¹¹⁴ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

¹¹⁵ Koca Râḡıb Paşa D., G. 117 (6 beyit), s. 311.

¹¹⁶ tıfl-ı nāze: tıfla tāze **D**.

¹¹⁷ Talebkār-ı revā-yı: Taleb-i kârdāvī **D**.

¹¹⁸ çeşm-i dilberden: çeşm ü ebrūdan **D**.

¹¹⁹ Yolın: yoluna **D**.

¹²⁰ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹²¹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹²² Dil-i bī-çāre-i şad-pāremi şad pāre: Dil-i bī-çāre-i şad-pāre-i şad yāre **M**.

- 6 Kad-i ham-geşte¹²³ ile **Rāğībā** yandum o ruhsāra
Kemān-ı köhne-i pervāne-kārum nāre¹²⁴ gösterdüm

16^{125*}

[Ġazel]

SEYYİD

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Dil-i zaḥm-āşināy¹²⁶ dil-ber-i ġaddāra gösterdüm
O mecrūḥ-ı sitiz-i miḥneti ḥünkāra gösterdüm¹²⁷¹²⁸
- 2 Kemerveş bend idüp bāzū-yı vaşlı mū-miyānına¹²⁹
Murādum¹³⁰ üzre devri çarḥ-ı nā-hemvāra¹³¹ gösterdüm
- 3 Niyām-ı sīneden 'uryān idüp āh-ı gelū-sūzı
Rağīb-i bed-nihāda ḥışm-ile ġaddāra gösterdüm¹³²
- 4 Döküp ḥün-āb-ı eşki sīne-i pür-dāğ-ı sūzāna
Çerāğān¹³³ içre güyā āteşin fevvāre gösterdüm
- 5 Yine bir nev-zemīn tāze ġazel naẓm¹³⁴ eyleyüp **Seyyid**
Naẓire-cūy olup Kāmī-i siḥr-āşāra¹³⁵ gösterdüm

17¹³⁶

[Ġazel]

RĀMÎ

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Dil kūy-ı yāra biḡ ġam ile rū-be-rāh olur
Aḥvālümüz bizüm bu gidişle tebāh olur

[41b]

¹²³ Kad-i ham-geşte: Kad-i ham-geştem **D**.

¹²⁴ nāre: tāra **D**.

¹²⁵ Uşşākī-zāde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi'ye ait bir divān tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TN-1, G. (4 beyit), s. 405-406.; FT., G. (4 beyit), s. 254. Ġazel, beyit sayısı 5'in altında olması nedeniyle tezkirede "*Ġazel-i Na-Tamam*" şeklinde başlık ile kayıtlıdır.

* Mahlas beytinde kayıtlı isim ve şiirin redifinden hareketle gazelin Edirneli Kāmî'nin "-a gösterdüm" redifli 5 beyitlik gazeline nazire olması muhtemeldir (Bkz. Kaynakça).

¹²⁶ Dil-i zaḥm āşināy: Dil-i zaḥmım āşinā-yı **TN-1**

¹²⁷ Mısrânın vezni aksamaktadır.

¹²⁸ Bu beyit FT.'de mevcut değildir.

¹²⁹ bāzū-yı vaşlı mū-miyānına: bāzūyı vaşlı mu meyāndan **TN-1**; bāzū-yı vaşlı mū-miyānından **FT**.

¹³⁰ Murādum: Meramım **TN-1**

¹³¹ çarḥ-ı nā-hemvāra: çarḥ-ı na hemvāre **TN-1**

¹³² Bu beyit TN-1'de mevcut değil.

¹³³ Çerāğān: Çırāğān **FT**.

¹³⁴ naẓm: naẓım **TN-1**

¹³⁵ Kāmī-i-siḥr āşāra: kāmī-i seḥar āşāra **TN-1**

¹³⁶ Rāmî Mehmed Paşa D., G. 46 (5 beyit), s. 26.

- 2 Nezzāre-i ruḥiyle nice sîr-çeşm olsam¹³⁷
Ol tünd-ḥū remîde-i tıfl-ı nigāh¹³⁸ olur¹³⁹
- 3 Oldum helāk-i ‘ işve-i pey-der-peyün yeter¹⁴⁰
Ey resm-i nā-şinās o daḥı gāh gāh olur
- 4 Ol tîre kevkebüm ki ‘ arūs-ı ümîdüme
Meşşâṭ-ı çarḥ-ı gāliye baḥt-ı siyāh olur¹⁴¹
- 5 **Rāmî** nedür o ğamze-i ser-mest-i dil-firîb
Geh zaḥm urur derûnuma geh¹⁴² ‘ öẓr-ḥ’āh olur

18¹⁴³

[Ġazel]

RĀMÎ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Beni nā-maḥrem-i ‘ işmet şanup ‘ arz-ı ḥirās¹⁴⁴ eyler
Ol āhū-yı ḥarem her mübtelāsın bir kıyāş eyler
- 2 Ḥadeng-endāz-ı nāz oldukça ğamzen ey kemān-ebrū
Vücūdum mū-be-mū bir zaḥm-ı tāze¹⁴⁵ iltimās eyler¹⁴⁶
- 3 Nice dāmānuş alsun el¹⁴⁷ dil-i çengāl-i ḥayretten
Görince bir бүti çāk-i girîbān-ı ḥavās eyler¹⁴⁸¹⁴⁹
- 4 ‘ Aceb mi bedr-i āteş-tāb-ı dāğum görmese¹⁵⁰ nokşan
Ki feyz-i nūrını tāb-ı ruḥundan¹⁵¹ iktibās eyler
- 5 Feres-cünbāni-i ṭab‘ um ḳalursa **Rāmiyā** böyle
Benüm zarf-ı rikābum¹⁵² busegāh-ı Būfirās eyler

¹³⁷ olsam: olam **D.**

¹³⁸ remîde-i tıfl-ı nigāh: remîde-i fikr-i nigāh **D.**

¹³⁹ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

¹⁴⁰ yeter: senin **D.**

¹⁴¹ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

¹⁴² derûnuma geh: derûna gehî **D.**

¹⁴³ Râmî Mehmed Paşa D., G. 38 (5 beyit), s. 22-23.

¹⁴⁴ ‘ arz-ı ḥirās: ‘ arz-ı herās **D.**

¹⁴⁵ zaḥm-ı tāze: zahm-ı nāza **D.**

¹⁴⁶ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

¹⁴⁷ alsun el: **M.**

¹⁴⁸ Görince bir бүti çāk-i girîbān-ı ḥavās eyler: Miyânın seyreden çāk-i girîbānın ḥavās eyler **D.**

¹⁴⁹ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

¹⁵⁰ görmese: olmasa **D.**

¹⁵¹ Ki feyz-i nūrını tāb-ı ruḥundan: Ki feyz-i şu‘leyi mihr-i ruhinden **D.**

¹⁵² zarf-ı rikābum: taraf-ı rikābım **D.**

19¹⁵³

[Ġazel]

RĀMÎ

[mefā¹⁵⁴ ilün fe¹⁵⁵ ilātün mefā¹⁵⁶ ilün fe¹⁵⁷ ilün]

- 1 O şūḥa ḥālūmi¹⁵⁴ ʿ arz it şabā¹⁵⁴ maḥallinde
Ne ise cürmümi eyle recā¹⁵⁵ maḥallinde
- 2 Dem-i sitemle nevāziş idüp kemīne felek
Bizümle pençeleşür¹⁵⁶ merḥabā maḥallinde¹⁵⁷
- 3 Lebün taḥayyül idüp¹⁵⁸ kesb-i āb u tāb eyler
Cefā¹⁵⁹ virür dil-i rengīn¹⁶⁰ edā maḥallinde¹⁶¹
- 4 Gider mi¹⁶² gevher-i nā-yāb-ı cām-ı destünden
Bulunmaz eyler ise iktizā maḥallinde¹⁶³
- 5 Der-i felek-resine ʿ arz-ı sūziş itmeyelüm¹⁶⁴
O mehle söyleşürüz¹⁶⁵ Rāmiyā maḥallinde

20¹⁶⁶

[Ġazel]

NĀ'İLÎ

[mef¹⁶⁷ ülü fā¹⁶⁸ ilātü mefā¹⁶⁹ ilü fā¹⁷⁰ ilün]

- 1 Ferzend-i nā-ḥalef ki peder-iftihār olur
Zātında cevher olmasa bî-i¹⁷¹ tibār olur
- [42a]
- 2 Mezheblerinde luṭf-ı vefā¹⁶⁷ küfr-i maḥẓ iken
Kārı nifāk-pişelerün i¹⁷² tizār olur
- 3 Bed-ḥ¹⁷³ ah tîre-dilde bulunmaz fūrūğ-ı şıdk
Puf kerde-i müsāra¹⁷⁴ at-ı rüzgār olur¹⁶⁸

¹⁵³ Rāmî Mehmed Paşa D., G. 7 (5 beyit), s. 8.

¹⁵⁴ ḥālūmi ʿ arz it şabā: giryeler eyle recā D.

¹⁵⁵ Ne ise cürmümi eyle recā: Nihāl-i nāleye su ver nemā D.

¹⁵⁶ pençeleşür: pençeleşir D.

¹⁵⁷ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

¹⁵⁸ idüp: eden D.

¹⁵⁹ Cefā: safā D.

¹⁶⁰ dil-i rengīn: dile rengīn D.

¹⁶¹ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

¹⁶² Gider mi: Giderme D.

¹⁶³ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

¹⁶⁴ İtmeyelüm: eyleyelim D.

¹⁶⁵ söyleşürüz: söyleşiriz D.

¹⁶⁶ Nâilî D., G. 70 (5 beyit), s. 327.

¹⁶⁷ luṭf-ı vefā: lutf u vefā D.

¹⁶⁸ Bu mısra dîvânda 4. beytin 2. mısraıdır.

- 4 Elbetde şem^ç-i meclis-i iķbāl olan vücūd
Tābende olsa āķteri şem^ç-i mezār olur¹⁶⁹
- 5 Bī-behre-i sa^ç ādet-i ādāb Nā^ç ilī¹⁷⁰
Olmaz mu^ç ammer olsa da ^çālemde ħ^çār¹⁷¹ olur

21¹⁷²

[Ġazel]

[SĀLİK]¹⁷³

[mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün]

- 1 Dürüg-āmīz-i āh-ı bü'l-heves sūz-efken¹⁷⁴ olmazmıř
Çerāġ-ı ^çāriyetle ħāne-i dil rūřen olmazmıř
- 2 Göñül geh¹⁷⁵ vařf-ı ħaťt u gāh zülfüyle¹⁷⁶ muķayyeddür
Ki zencīr-i cünün-ı ^çařķ-ı muťlaķ¹⁷⁷ āhen olmazmıř
- 3 Mürā^çī¹⁷⁸ bend-i dām-ı ħalkā-i tevĥīde düşmezmiş
Muşavvir bülbül-i dīvār¹⁷⁹ zīrā per-zen¹⁸⁰ olmazmış
- 4 Meger güťt ü řenīd-i zāhidān-ı bī-nemek¹⁸¹ hergiz
řafā-yı neřve-i řahbāya ķať^ç ā¹⁸² reh-zen olmazmıř
- 5 Taĥammüldür ^çilācı cevı-i yāre ķāre yok Sālik
Muĥibb-i dil-berān zīrā meşakkat-düşmen¹⁸³ olmazmış
- 6 Fedā itme ferāmūř eyleme ma^ç řūķ deyrini
Ķadīmī āřinā zīrā meşeldür düşmen olmazmış*

¹⁶⁹ Bu mısra dīvānda 3. beytin 2. mısraıdır.

¹⁷⁰ Nā^ç ilī: Nā^ç ilī heves **M.**

¹⁷¹ ħ^çār: ħār **D.**

¹⁷² Seyyid Sālik Dede'ye ait bir dīvān nüsaahası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). NA., G. (5 beyit), s. 295-296.; TşM., G. (5 beyit), s. 144.; ST-2, G. (5 beyit), s. 239.

¹⁷³ Mecmûada Āsım bařlıġı ile kayıtlı bu şiirin Seyyid Sālik Dede'ye ait olduġu tespit edilmiştir. Mürettip mahlası başlık olarak verilen bazı şiirlerde -kimisinde mahlas beyti bulunmasına raġmen- şiiri başka bir şaire atfederek yanlış başlık ile kaydetmiştir. Bu manzumeler dīvān, tezkire gibi ķeřitli kaynaklardan tespit edilerek şairlerinin kimlikleri tarafımızca tashiĥ edilmiştir.

¹⁷⁴ sūz-efken: řūr efgen **TřM.**

¹⁷⁵ geh: ki **NA.**

¹⁷⁶ zülfüyle: zülfüñle **NA., TşM.**

¹⁷⁷ ^çařķ muťlaķ: ^çařķ-ı muťlaķ **TřM.**

¹⁷⁸ mürā^çī: mürāyī **NA., TşM., ST-2.**

¹⁷⁹ muşavvir bülbül-i dīvār: musavver bülbül-i dīvārına **NA.**; muşavvir bülbül-i dīvāne **TşM.**

¹⁸⁰ zīrā per-zen: per-zen **NA.**; zīrā Per-zen **TşM.**

¹⁸¹ Meger güťt ü řenīd-i zāhidān-ı bī-nemek: Gül-i güťt ü řinīd-i zāhidān-ı bī-nemek **TřM.**

¹⁸² řafā-yı neřve-i řahbā-yı ķať^ç ā: řafā-yı neřve-i řahbāya ķať^ç an **NA.**; řafā-yı neř^çe-i řahbāya zīrā **TřM.**; řafā-yı neřve-i řahbāya ķať^ç a **ST-2.**

¹⁸³ Muĥibb-i dil-berān zīrā meşakkat-düşmen: Muĥabbet-i dil-berān zīrā meřeķķat-i düşmen **NA.**; Muĥibb-i dil-berān zīrā meşakkat düşmen **TşM.**

* Müracaat ettiġimiz biyografik kaynaklardan hareketle, gazele mahlas beytinden sonra aynı vezin ve kafiyede manzumeye ait olmayan ilave bir beyit eklendiġi tespit edilmiştir. Karşılaştırma yapılan

22¹⁸⁴

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Sirişk-i nîk olan merdüm muḥabbet-düşmen olmazmış
Meger her bir zücācuḡ pertevi sūz-efken olmazmıŝ
- 2 Ḥaṭ-ı şeb-renk imiş revnaḡ viren ruḥsār-ı cānāna
Fūrūzān ŝem‘ ine enhār zīrā rūŝen olmazmıŝ
- 3 Zenaḥdānı dili nīrū-yı ḥüsni itdi üftāde
Tehemtenveŝ vaṭan her ŝaḥŝa ḡah-ı bījen olmazmış
- 4 Hülāgū-ḥū cefa-cūdur kenāruḡ sāde-rūyānı
Olur ifrāt-ı ḥüsn ammā ki ḥulḡ-ı ḥasen olmazmıŝ¹⁸⁵
- 5 Felek kāŝāne-i Kisrāyı ‘arz itse nigāh itmez
Cihānda ḥoŝ-niŝināna mekān u me‘men olmazmış
- 6 Göñülde bir perī-rū cilve gösterdür hemān ‘Āşım
Dü ŝehbāza muḥabbet āŝiyānı mesken olmazmış

[42b]

23¹⁸⁶

[Ġazel]

RĀMÎ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Biz ol ‘āŝıḡlaruz kim dāḡumuz merhem ḡabūl itmez
O ḡülzārın ki āteŝdür ḡülü ŝebnem ḡabūl itmez*
- 2 Sirişk-i çeşm-i Nīl-i Mısra mümkün mi ḡıyās itmek
Bu bir deryā-yı pūr-ḡündür ki bīŝ ü kem ḡabūl itmez¹⁸⁷
- 3 Sifāl-i köhneden nūŝ-ı meye mu‘tād olan rinde
Mücevher cāmını bin kerre ŝunsa Cem ḡabūl itmez
- 4 N’ola ben çekdüḡüm cevri-cefāyı¹⁸⁸ yār bilmezse
Nihāl-i tazedür¹⁸⁹ bār-ı girān-ı ḡam ḡabūl itmez¹⁹⁰

kaynaklarda gazel 5 beyit olup “müzeyyel gazel” olduḡuna dair bir malumat yoktur. Mecmûadaki bu fazla beytin; gazelin hemen akabinde gelen Āşım’ın aynı vezin, kafîye ve redifteki gazeline ait olması kuvvetle muhtemeldir.

¹⁸⁴ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldıḡı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁸⁵ Mısrânın vezni aksamaktadır.

¹⁸⁶ Râmî Mehmed Paşa D., G. 55 (5 beyit), s. 30-31.

* Bu beyit Emin Akan tarafından bestelenmiştir: Bestenigar makamı, TRT Repertuvar No: 2428 (Bkz. Kaynakça).

¹⁸⁷ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

¹⁸⁸ cevri-cefāyı: cevri ü cefāyı D.

¹⁸⁹ Nihāl-i tazedür: Dil-i zevk āŝinā D.

¹⁹⁰ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

- 5 Gül-i rengīn-i ruḥsārı o naḥl-i gülşen-i ḥüsnün
O deḡlü tazedür¹⁹¹ terdür ki **Rāmī** şem ḡabül itmez

24¹⁹²

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bu iştigālden ey dil kelāl gelmedi mi*
Ferāḡ-ı daḡdaḡa-i ḡīl ü ḡāl gelmedi mi
- 2 Çemende serv niçün olmadı mı üftāde-i ḡāk¹⁹³
‘ Aceb bu bāḡa o nev-res-nihāl gelmedi mi
- 3 Kūsūfa vardı rūḡ-ı tāb-dārı ol māḥuḡ
Henüz mihr-i ümīde zevāl gelmedi mi
- 4 Geh āh serd geh ī eşk-i kerem-i ‘ ālem-süz
Daḡı hevā-yı dile i‘ tidāl gelmedi mi¹⁹⁴
- 5 Görince mevḡıf-ı ḡayretde yār ‘ uşşākı
Dimiş ki **Rāmī**-i āşufte-ḡāl gelmedi mi

25¹⁹⁵

[Ġazel]

RĀMĪ

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ne dem ki ḡaşd-ı dile tiḡ-ı ḡün-feşān çekilür
Ṭaraf ṭaraf o şeh-i gerdene emān¹⁹⁶ çekilür
- 2 Ümīd-i sūd-i vişāl-i metā' -ı dil-ber¹⁹⁷ ile
Bu çār-sū-yı muḡabbetde çok ziyān çekilür
- 3 Zamān gelür yed-i ḡudretle ol sitem-kārūḡ
Berāt-ı ḡüsn-i dil-ārāsına nişān çekilür
- 4 Olursa rīze-i elmās-ı derd-ile leb-rīz
Piyāle-i sitem-i cevri-i dil-berān çekilür

¹⁹¹ tazedür: taze vü **D**.

¹⁹² Rāmī Mehmed Paşa D., G. 12 (4 beyit), s. 10.

* Bu mısra Kemal Emin Bara tarafından bestelenmiştir: Müstear makamı (Bkz. Kaynakça).

¹⁹³ olmadı mı üftāde-i ḡāk: olmamış fütāde-i ḡāk **D**.

¹⁹⁴ -**D**

¹⁹⁵ Rāmī Mehmed Paşa D., G. 48 (5 beyit), s. 27.

¹⁹⁶ o şehe gerdene-i eman: o şeh-i gerdene eman **D**.

¹⁹⁷ vişāl-i metā' -ı dil-ber: metā' -ı visal-i dilber **D**.

- 5 Oķu bu mışra‘ -ı rengini **Rāmiyā** arķa
Olinca kāse siyeh fām-ı mīzbān¹⁹⁸ ekilür

26¹⁹⁹

[Ėazel]

RĀŞİD

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Ėātırüm bulmaz güřāyiř bāde-i gülfāmsuz
Rüşen olmaz külbe-i tārık-i ab‘ um cāmsuz

- 2 Ma‘ nī-i rengin-medār-ı iltifāt-ı lafzdur²⁰⁰
Rağbete olmaz sezā kışır-ı tehī bādāmsuz²⁰¹

[43a]

- 3 Ėırķa-i tecridsüz zevķ-ı kanā‘ at isteyen
Ārzū-mend-i avāf-ı Kā‘ bedür²⁰² iħrāmsuz²⁰³

- 4 ‘Āřık-ülfet dil-berün²⁰⁴ taşşili tedbīr istemez
MürĖ-ı dest-āmūzı²⁰⁵ řayd itmek ķolaydur dāmsuz

- 5 Ėudret-i kesb-i ma‘ ānī olmamağ-la **Rāřidā**
Merdüm-i yek-deste beņzer sāde-lafz iħāmsuz

27²⁰⁶

[Ėazel]

NEDİM

[fā‘ ilātün fā‘ ilālün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Rū-siyehdür sürme eřm-i²⁰⁷ nīm-ħābuņdan senün
şerm ider reng-i tebessüm la‘ l-i nābuņdan senün*

- 2 Bir daķı bezme²⁰⁸ dönüp gelmek degüldi niyyetün
Gitdüğün vaķt aņladum ‘ömrüm řitābuņdan senün²⁰⁹

¹⁹⁸ siyeh fām-ı mīzbān: siyeh nām-ı mīzban **D.**

¹⁹⁹ Rāřid **D.**, G. 98 (5 beyit), s. 364-365.

²⁰⁰ medār-ı iltifāt-ı lafzdur: medār-ı i‘ tibār-ı lafzdur **D.**

²⁰¹ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

²⁰² avāf-ı Kā‘ bedür: avāf-ı Ka‘ bede **M.**

²⁰³ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

²⁰⁴ dil-berün: tāzenün **D.**

²⁰⁵ MürĖ-ı dest-āmūzı: MürĖ-ı deřt-āmūzı **D.**

²⁰⁶ Nedīm **D.**, G. 65 (6 beyit), s. 235-236.

²⁰⁷ Rū siyehdür sürme-eřm-i: Nāz olur dem-beste eřm-i **D.**

* 1. ve 3. beyit Rakım Elkutlu tarafından bestelenmiştir: Karcığar Devr-i Kebīr Beste, TRT Rrepertuvar No: 7911 (Bkz. Kaynaka).

²⁰⁸ Bir daķı bezme: Bezme bir daķı **D.**

²⁰⁹ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

- 3 Açılur elbet nesīm-i nev-bahār essün hele
Bend-i dil muhkem degül bend-i niķābuñdan²¹⁰ senüñ²¹¹
- 4 Zāhidā ma‘ zūr ola²¹² cildüñde şiklet var biraz
Ġılzetün fehm olunur hacm-i kitābuñdan senüñ²¹³
- 5 Zülf-i pür-çinüñle hem-düş oldı cānā kad çeküp
Sünbül-i hāb-ı tegāfül cāme-hābuñdan senüñ
- 6 Çeh degül sīb-i zenaḥdānuñda yer qalmış **Nedīm**
Zahm-i engüş-ti nigāh-ı intiḥābuñdan senüñ

28²¹⁴

[Ġazel]

NEDİM

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Bir nīm-neş’e²¹⁵ şay bu cihānuñ bahārını
Bir şāğar-ı keşideye tut lālezārını
- 2 Āhı yetişdi bülbül-i zāruñ ki bāğbān
Çüb-ı duḥān idindi gülüñ şāḥsārını²¹⁶
- 3 Bir dem mi var ki āh iderek aḡmaya göñül
Ey serv-ḳadd senüñle geçen rüzgārını²¹⁷
- 4 Şevḳ-ı tamām va‘ de-i ferdāyı diñlemez
Reşk aḡa kim cihānda bugün buldı yārını²¹⁸
- 5 Düşmen ne deñlü saḡt ise şād ol ki ey **Nedīm**
Seng üzre gösterür zer-i kāmil ‘ayārını²¹⁹

29²²⁰

[Ġazel]

NEDİM

[fā‘ ilātün fā‘ ilālün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Şöyle bī-tāb olmuş ol meh-pāre tāb-ı rüzeden
Farḳ olunmaz ḳāmet-i ḡam ḡurre-i yek-rüzeden

²¹⁰ Bend-i niķābundan: bendi niķābından **D.**

²¹¹ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

²¹² ola: tut **D.**

²¹³ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

²¹⁴ Nedīm D., G. 162 (8 beyit), s. 275.

²¹⁵ nīm-neş’e: nīm-neşve **D.**

²¹⁶ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

²¹⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

²¹⁸ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

²¹⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

²²⁰ Nedīm D., G. 108 (5 beyit), s. 253.

- 2   Turfa sihr itmiş zemîn-i ‘ârız-ı gülfâmına
Bir çemenzâr eylemiş peydâ rek-i firûzedden

[43b]

- 3   Olma cûyâ-yı kerem keff-i li‘âm-ı ‘aşrdan
Sofra-ḥ’âḥ²²¹ olmak revâ mı kâse-i deryûzedden
- 4   Münhec-i ‘ilmün nice ḥaşm olmasun erbâbına
Çarḥı pâ-mâl etmedür ḫaşd âsmân-ı müzedden
- 5   Söyleyün sâķīye öldükde **Nedîm**-i zârına
Eylesün taḥmîr-i ḥışt-ı laḥd ḥâk-i kûzedden

30²²²

[Ġazel]

VEHBÎ

[mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün]

- 1   Ḥayâl-i şem‘-i ‘ızârıñla sûz bâķîdûr
Göñülde âteş-i ‘aşkun henûz bâķîdûr
- 2   Şabâḥ-ı vaşlda ancaḫ gider sipâhi-i baḥt
Ki tîre-kâri-i şeb²²³ tâ-be-rûz bâķîdûr
- 3   Olursa hû ile bir sırr-ı müstetir bâriz
Žamîrümüzde yine şad-rumûz bâķîdûr
- 4   Fenâ-pezir-i şavm-ı firâķa nâ-şâdem²²⁴
Ki ‘îd-i vuşlatuñ ancaḫ se-rûze²²⁵ bâķîdûr
- 5   Teveķķuf itme nişâr-ı cevâhir-i sūḥana
Ki **Vehbiyâ** daḥı dilde künûz bâķîdûr

31²²⁶

[Ġazel]

ŞÂKİB

[mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün]

- 1   Ne geldi bu dil-i zâra²²⁷ ğubârdan ğayrı
Ne gördi âyinemûz inkisârdan ğayrı
- 2   Felek nedür bize taḥmîl-i minnet eyledüğüñ
Çekilmedük n’ola devründe bârdan ğayrı

²²¹ Sofra ḥ’âḥ: neş’e ḥ’âḥ **D.**

²²² Seyyid Vehbî D., G. 84 (5 beyit), s. 565.

²²³ Tîre-kâri-i şeb: tîre kâri **D.**

²²⁴ nâ-şâdem: nâ-şâdem men **M.**

²²⁵ se-rûze: se-rûz **D.**

²²⁶ Şâkıb D., G. 597 (6 beyit), s. 1034.

²²⁷ bu dil-i zâra: ḥâtır-ı zâra **D.**

- 3 Ola şafâsınun encâmı çün²²⁸ keşâkeş-i gam
Ne zevki var mey-i nâbuñ humârdan ğayrı
- 4 Ümîd-i maḳdem-i yâr-ile kimseler bilmez
Benüm de çekdüğümi intizârdan ğayrı
- 5 Felekde²²⁹ ḳalmadı bir nesne görmedük **Şâkıb**
Hemân müsâ^c ade-i rûzgârdan ğayrı²³⁰

32²³¹

[Ġazel]

ŞÂKIB

[mef^c ülü fâ^c ilâtü mefâ^c ilü fâ^c ilün]

- 1 Etrâf-ı verdi hârveş aldı yabancılar
Ṭutsa ^c aceb mi bülbül-i nâlânı sancılar
- 2 Āsân ele gireydi²³² o şâhin bakışlı yâr
İtmezdi²³³ her nefesde figânı²³⁴ toğancılar
- 3 Encâm-ı kâr zillet olur kışşa-h^cân gibi
Çıkşa ne deñlü kürsî-i va^c za yalancılar²³⁵
- [44a]
- 4 Vardur kesâdı çâr-sû-yı dehr[ün] o deñlü kim²³⁶
Kim müşteri-i çarḫa çıkarlar dükâncılar²³⁷
- 5 Tezvîc²³⁸ idüp ol âfeti sevdâgerânına²³⁹
Şemşîr-i hûn-feşânun ögerler miyâncılar²⁴⁰
- 6 Evzâ^c -ı mîzbân-ı girân-cânı çekmeden
Hoş geldi **Şâkıbâ** dem-i ğurbetde ḫancılar²⁴¹

²²⁸ çün: gün **M**

²²⁹ felekde: cihânda **D**.

²³⁰ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

²³¹ Sâkıb **D**., G. 190 (7 beyit), s. 418-419.

²³² gireydi: geleydi **D**.

²³³ İtmezdi: İtmezler idi **D**.

²³⁴ nefesde figânı: nefes efgân **D**.

²³⁵ Çıkşa ne deñlü kürsî-i va^c za yalancılar: Kürsî-i bezme çıkşa ne deñlü yalancılar **D**.

²³⁶ dehr ol deñlü kim: dehrün ol kadar **D**.

²³⁷ Kim müşteri-i çarḫa çıkarlar dükâncılar: Gerdûnda müşteriye bakarlar dükâncılar **D**.

²³⁸ Tezvîc: Tervîc **D**.

²³⁹ sevdâgerânına: sūdâgerânına **D**.

²⁴⁰ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

²⁴¹ Bu beyit dîvânda 7. beyittir.

33²⁴²

[Ġazel]

‘İZZET

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Bir ‘ömre şay anuñ reviş-i bî-karārını
H‘āb-ı hayāl bil nigh-i ‘ işvekārını
- 2 Şāh-ı gülün tevāzu‘ a meylinden anladum
Bülbüllerün meger çekemez oldu bārını
- 3 Urmağda mevc pençe-i ğamzeñde hūn-ı dil
Şāhīn gözlerün yine almış şikārını
- 4 Haṭ eyledi tarāvet-i hūsnūñ²⁴³ hālel-pezir
Seyr it hāzānı²⁴⁴ der-pey olan nev-bahārını
- 5 Ser-tā-be-pā o yāri temāşā ise ğaraż
Dest-i nigāha vir ruḥ-ı āyinedārını
- 6 Ol şūhı bezme da‘ vet ise kaşduñ ‘İzzetā²⁴⁵
Evvel tefekkür it elem-i intizārını²⁴⁶²⁴⁷

34²⁴⁸

[Ġazel]

VÂŞİK

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 O maḥfil içre ki evşāf-ı nev-ḥaṭān okunur
Kitāb okunsa Gülistān ü Būstān okunur
- 2 Hikāyet-i ğam-ı ‘ aşkuñla meclis-i ‘ ālem
O qahve-ḥāneye beñzer ki dāstān okunur
- 3 Haṭ-ı ğubār ile baḳ muşḥaf-ı haṭ-ı yāra
Laṭīf nüṣḥa-i mergūbedür ‘ ayān okunur
- 4 Küşāde vaşluñı gördükde dil ider feryād
Ki ḳal‘ a feth olıcaḳ ibtidā ezān okunur
- 5 Olur mı vāḳıf işārāt-ı ‘ aşka ehl-i kelām
Muvāfıḳ-ı ğam-ı cānāna bî-zebān okunur

²⁴² İzzet Ali Paşa D., G. 135 (7 beyit), s. 250.

²⁴³ tarāvet-i hūsnūñ: tarāvet-i hūsnin **D**.

²⁴⁴ hāzānı: hāzānı **D**.

²⁴⁵ kaşduñ ‘İzzetā: ‘İzzetā ğaraż **D**.

²⁴⁶ elem-i intizārını: elem-i intizārını fiğānını **M**.

²⁴⁷ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

²⁴⁸ Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 6 Yazarlar ise de Dīvān-ı Şabrīye **Vāşık**
Bu gūne bir ġazel-i şūh-ı dil-sitān okunur

[44b]

35²⁴⁹

[Ġazel]

VĀŞIK

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Derūnda dāğ-ı firākuñla sūz bākīdür
Göñülde şevk-i vişālūñ henüz bākīdür
- 2 Haṭ-ı 'izāruñ-ile zā'il olmadı hüsnüñ
Ki mihrüñ ey meh-i 'ālem-firūz bākīdür
- 3 Siyāhī-i haṭ-ı dil-dārda talī' a-i vaşl
Sevād-ı şebde teḥavvül çü rüz bākīdür
- 4 İçildi gerçi ḥarābātda nice ḥumlar
Ve lik her ḳademinde künüz bākīdür
- 5 Ne resme şerḥ-i işārāt-ı 'aşḳ ider **Vāşık**
Ki nokṭasında hezārān rumūz bākīdür

36²⁵⁰

[Ġazel]

VEHBİ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Şikār-ı cāna şebbāz-ı nigāhuñ²⁵¹ olsa āmāde
Döner laḥt-ı cigerle her müjem fitrāk-i şayyāda
- 2 Devāt-ı çeşm-i şūhī kilik-i müjgānuñ²⁵² idüp der-kār
Olur inşā-yı nāz itmekde 'ayn-ı nergisi-zāde
- 3 Tehī dest-i niyāz itme beni naḳd-i temāşādan
Dü²⁵³ çeşmüm kāse-i deryūzedür āh-ı temennāda
- 4 Ḳalur mı rüz-ı rüstāḥīze yoḥsa ey ḳıyāmet-ḳadd
Senūñle bir gice ḥaşr olmaḳ olmaz mı bu dünyāda
- 5 Şeb-i vaşl oldı ammā özge ḥāletle güzer itdi
Nigeh nezzāre-i ḥayretde ḥātır ġayrı sevdāda

²⁴⁹ Vāşık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememştir (Bkz. Kaynakça).

²⁵⁰ Seyyid Vehbî D., G. 202 (6 beyit), s. 642.

²⁵¹ şebbāz-ı nigāhuñ: şebbāz-ı vişālūñ **D.**

²⁵² Devāt-ı çeşm-i şūhī kilik-i müjgānuñ: Nigāh-ı çeşm-i şūhūñ kilik-i müjgānuñ **D.**

²⁵³ Dü: Ki **D.**

- 6 Revâc-ı kâle-i Hindû-devâtum²⁵⁴ görse ey Vehbî
Olur dâğ-ı hâsed tamğa kumâş-ı Ahmed-âbâda

37²⁵⁵

[Ġazel]

[VÂŞIK]²⁵⁶

[mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Hengâm-ı haṭ ki vuşlat-ı dil-dâr vaḳtidür
Şavm-âşinâ-yı ḥasrete efkâr²⁵⁷ vaḳtidür
- 2 Faşl-ı bahâr-ı ḥüsnidür ol naḥl-i nev-resün
Gül-çîn-i kâm olursa dil-i zâr vaḳtidür²⁵⁸
- 3 Artursa nâz-ı şeyn n'ola ol ḥ'âce-i cemâl²⁵⁹
Kālāsına revâyiş-i bâzâr vaḳtidür²⁶⁰
- 4 İzhâr-ı 'aşkdan dem-i haṭ ḡaflet eyleme
'Arz it ṭabîbe derdini tîmâr vaḳtidür²⁶¹
- 5 Ey çeşm-i baḥt meyl şeker-ḥ'âbe²⁶² tâ-be-key
Bî-dâr ol ki ru'yet-i dîdâr vaḳtidür²⁶³
- 6 Taẓyî'-i vaḳt eyleme faşl-ı şebâbda²⁶⁴
Kesb-i ma'ârif eyleye gör kâr vaḳtidür*

[45a]

²⁵⁴ Revâc-ı kâle-i Hindû-devâtum: Revâc-ı kâle-i Hindî devâtum D.

²⁵⁵ Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

²⁵⁶ Mecmûada “Lâ-Edrî” başlıklı ile kayıtlı bu şiirin Ahmed Vâsık’a ait olduğu Seyyid Vehbî’nin, şairin “vaḳtidür” redifli gazeline yazmış olduğu tahmisten (dîvânda tahmis olarak belirtilen manzume, nazım şekli/dış yapısı itibariyle esasen taştîrdır) tespit edilmiştir. TEİS’te kayıtlı bilgiye göre, şairin dîvânı bulunduğu fakat söz konusu eserin gün yüzüne çıkmadığı belirtilmiştir. Vâsık mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda bu şiir tespit edilemediğinden karşılaştırma “*Seyyid Vehbî Dîvânî*” esas alınarak yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Seyyid Vehbî D., Th. 14 (6 bent), s. 498-499. Tahmisin mahlas bendi şu şekildedir:

Ol nev-sevâd-ı ḥüsne bu demlerde **Vâşikâ**
Kim görse haṭṭ-ı rüyını olmaz mı mübtelâ
Meşk eyleyüp şenâsına çün murğ-ı ḥoş-nevâ
Tevsîd-i şî' rûḡ ile bahâriyye **Vehbiyâ**
Eş'âr ile maḥabbetün eş'âr vaḳtidür

²⁵⁷ efkâr: iftâr D.

²⁵⁸ Bu beyit dîvânda 5. bendin 1/5. mısraıdır.

²⁵⁹ ḥ'âce-i cemâl: ḥ'âce-i kemâl D.

²⁶⁰ Bu beyit dîvânda 2. bendin 1/5. mısraıdır.

²⁶¹ -D

²⁶² baḥt-ı meyl-i şeker-ḥ'âbe: baḥt-ı meyl-i şeker-ḥ'âb D.

²⁶³ Bu beyit dîvânda 4. bendin 1/2. mısraıdır.

²⁶⁴ Taẓyî'-i vaḳt eyleme faşl-ı şebâbda: Etlâf-ı vaḳt eyleme faşl-ı şitâbda D.

* Bu beyit teyide muhtaç olmakla birlikte berceste beyit olarak tespit edilmiştir.

38²⁶⁵

[Ġazel]

NEDİM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Söz cihān içre ne gülşen ne gülistān almada
İş hemān āgūşa bir serv-i hırāmān almada
- 2 La' l-i yār ağzında ammā vāpesin olmuş nefes
‘Āşık-ı bīmārı gördüm cān virüp cān almada²⁶⁶
- 3 Ġamze-i cellāduñ itdi ‘āşıkun kārın tamām
Ey şeh-i bī-dād hıttun dañı fermān almada
- 4 Vāye-bağş-ı bī-kesān olmağa el virmez hemān
Ey felek çālākdur destün girībān almada
- 5 Şerbet-i la' lündeki hāşiyyeti bilmem ve līk
Nişter-i ġamzen ‘aceb üstād imiş kār almada
- 6 ‘Ārşa-i ma' nāda el-ħağ nüktedān²⁶⁷ olduñ Nedīm
Esb-i tab' -ı çāpükün gitdükçe meydān almada

39²⁶⁸

[Ġazel]

RAHMÎ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Senünle biz dañı ey bī-mürüvvet yār idük evvel
Giriftār-ı cefā-yı keşret-i āgyār idük evvel
- 2 Bizi hayretde kordı hüsñün ey büt hem-çü āyine
Bu hāletle hemān bir şüret-i dīvār idik evvel
- 3 Dönerdi dīdeler biñ kerre bir h'āb üstine her şeb
Hayāl-i kākülünle şubha dek bī-dār idük evvel
- 4 Gehi giryān olurduğ gāh nālān bāğ-ı kūyunda
Ġamuñla hem-nevā-yı ‘andelīb-i zār idük evvel
- 5 Ne sihr eylerdi bilmem çeşm ü ġamzen ‘āleme zālīm
Saña Rahmî gibi hep ‘āşık-ı ġam-ħār idük evvel

²⁶⁵ Nedīm D., G. 134 (6 beyit), s. 262.

²⁶⁶ 1-2. beyit Bimen Şen tarafından bestelenmiştir: Bestenigâr Şarkı, TRT Repertuvar No: 10233 (Bkz kaynakça).

²⁶⁷ nüktedān: yekke-tāz D.

²⁶⁸ Rahmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 İtdük qabŭl ŧarṭ-ı feraḥla²⁷⁰ cefāsını
Cānānenŭñ gözetmemek olmaz rızāsını
- 2 Farḳ eylemez şadā-yı ceresden tefāvŭtin
Mağrūr-ı devletŭñ işiden ḳahḳahāsını²⁷¹
- 3 Ḳıymam raḳībe eylemege ḳaşd-ı intikām
O da²⁷² çeker benŭm gibi yārŭñ cefāsını²⁷³
- 4 İm' ān olunsa vuşlata ḡavḡā²⁷⁴ ḳarībdür
Meh-rŭlaruñ sever göñŭl²⁷⁵ eñ bī-vefāsını²⁷⁶
- 5 Her bir müje zebān-ı sŭḡan-senc-i rāz²⁷⁷ iken
Taḳrīrden naẓar duyamaz müdde' āsını²⁷⁸
- 6 Cām-ı şikesteden gözine 'aynek eyleyen
Peymānenŭñ şu gibi oḡur mācerāsını²⁷⁹
- 7 İçsün ḳo ḡŭn-ı māl-i ḡarāmı 'alaḳ gibi
Zālīm taşavvur itmez ise imtilāsını²⁸⁰
- 8 Yoḳ kırḳa²⁸¹ varmadan der-i dīvāna bī-maḡal
Fevt itdŭğŭñ 'ibādetŭñ itmek kazāsını²⁸²
- 9 Bī-bŭs-ı la' l-i yār dökölmez dehānına
Pīşin alur piyāle-i mey ḡŭn bahāsını^{283*}

²⁶⁹ Nābî D., G. 829 (11 beyit), s. 431.

²⁷⁰ ŧarṭ-ı feraḥla: ŧarṭ-ı edeble **D**.

²⁷¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

²⁷² o da: ol da **D**.

²⁷³ Bu beyit dīvānda 9. beyittir.

²⁷⁴ vuşlaṭa ḡavḡā: 'ismete nev' an **D**.

²⁷⁵ sever ḡŭñl: göñŭl sever **D**.

²⁷⁶ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

²⁷⁷ zebān-ı sŭḡan-senc-i rāz: zeban-ı suhen-senc-i rāz **D**.

²⁷⁸ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

²⁷⁹ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

²⁸⁰ Bu beyit dīvānda 10. beyittir.

²⁸¹ kırḳa: farḳı **D**.

²⁸² Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

²⁸³ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

* Mecmûada 5, 6, 7, 8, ve 9 numaralı beyitler varağın sol kısmına düzensiz kaydedilmiştir. Sıralamada mecmûa tertibi esas alınmıştır.

- 10 **Nâbî** bu eşk ü âh kımaz bâğ-ı ‘ âlemün
Bir hoş tefahhüş eylemege âb u hevâsını²⁸⁴²⁸⁵

[45b]

41²⁸⁶

[Ġazel]

NEDİM

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Yazanlar peykerüm destümde kâşî bir²⁸⁷ sebû yazmış
‘ Aceb meşrebce taḥrîr eylemiş el-ḥaḳ nikû yazmış
- 2 Civānum bir luğat gördüm lisān-ı ‘ aşḳ²⁸⁸ nāmında
Belin ṭûl-i emel âğüşî adın ârzû²⁸⁹ yazmış²⁹⁰
- 3 İdüb hû hû diyü feryādına telmîḥ ‘ uşşāḳun
Celî ḥaṭla civān-ı nāzeninüm çifte hû yazmış²⁹¹
- 4 Miyān-ı yāra dil-cûdur dimeḳ ḳaşd eylemiş ammā
Yañılmış ḥāme-i müşḳîn-raḳam²⁹² dil-cûyî mû yazmış²⁹³
- 5 **Nedîm**in ḥaḳ bu kim bu naẓm-ı dil-i cûyî düşmiş pek²⁹⁴
Şanursun kim durup bir dil-ber ile rû-be-rû yazmış

42²⁹⁵

[Ġazel]

[NEDİM]²⁹⁶

[fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilün]

- 1 Sürme-i ḥaṭ nergis-i gûyâ-yî ḥāmûş eylemez
Sâḳî-i âşûb maḥmûrın ferāmûş eylemez
- 2 Zevḳ-baḥş-ı ḥ‘âb-ı nûşîn fikr-i la‘ lûḡdür senûḡ
Gül-şekersüz ḳahveyi erbâb-ı dil nûş eylemez

²⁸⁴ eylemege âb u hevâsını: itmege âb u hevâsım **D.**

²⁸⁵ Bu beyit dîvânda 11. beyittir.

²⁸⁶ Nedîm D., G. 151 (5 beyit), s. 229.

²⁸⁷ kâşî bir: bir kâşî **D.**

²⁸⁸ lisān-ı ‘ aşḳ: lisānü’l-‘ aşḳ **D.**

²⁸⁹ ṭûl-i emel âğüşî adın ârzû: adın murâd âğüşüm adın ârzû **D.**

²⁹⁰ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

²⁹¹ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

²⁹² ḥāme-i müşḳîn-raḳam: ḥāme-i muṭlaḳ-inan **D.**

²⁹³ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

²⁹⁴ naẓm-ı dil-i cûyî düşmiş pek: naẓmı şevḳ-âmiz düşdü pek **D.**

²⁹⁵ Nedîm D., G. 47 (7 beyit), s. 227-228.

²⁹⁶ Mecmûada mahlas olduḡu düşünülerek “feyz” kelimesinin üstü çizilmiş ve kırmızı mürekkeple yazılmıştır; ancak gazelin Nedîm’e ait olduḡu tespit edilmiştir. Gazelin mahlas beyti dîvânda şu şekilde kayıtlıdır:

Çok zamândur peyker-i tiğ-i zebânından **Nedîm**

Ḥûn-ı naẓmun tâze deryâlar gibi cûş eylemez

- 3 İdemez kesb-i şafâ âyîne-i endāmveş
Ol ki bir kez yâri ser-tâ-pâ der-âgûş eylemez
- 4 Zâhid-i rûbeh firîb eyler riyâ şahbâya lîk
İtdügi bî-dâda²⁹⁷ nuql-i meclise müş eylemez
- 5 Mürde diller sensüz ey rûh-ı revân peymāneyi
Şîre-i cân ile leb-rîz itseler nûş eylemez
- 6 Şeh-levend-i feyz çıkmaz seyre tâ kim sâkiyân²⁹⁸
Bâde-i gül-reng[i] raḡş-ı câmezîn-pûş eylemez

43²⁹⁹

[Ġazel]

[NEDİM]³⁰⁰

[mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Ġamzeḡ füsün-ile sühân eyler nezâketi
Çeşmüḡ nigâh şekline ḡor nâz u naḡveti
- 2 Alduḡ ḡadeng-i cevriḡi sînemde ḡoymaduḡ
Ey ḡaşları kemân ḡatı cevri eyledüḡ ḡatı
- 3 Geh sürme ḡâhî³⁰¹ vesme vü ḡâhî piyâle çek
Ey serv-i nâz çekme yeter³⁰² ḡayrı ḡâmeti
- 4 Deryâ-yı 'aşḡa dūn beni baştarda eyledi
Bir dâne âl fesli Cezâ'irli³⁰³ âfeti
- 5 Sînemde itmişem ḡutalum 'aşḡuḡı³⁰⁴ nihân
Ammâ ki ḡanda ḡaḡlayayum âh-ı ḡasreti
- 6 Aldum ḡoḡup miyānuḡı bir ḡatlu bûsesüḡ
Ammâ ki yakdı aḡzumu ḡandum ḡalâveti³⁰⁵

[46a]

44³⁰⁶

²⁹⁷ bî-dâda: bî-dâdı D.

²⁹⁸ sâkiyân: sâkiyâ D.

²⁹⁹ Nedîm D., G. 151 (12 beyit), s. 270-271.

³⁰⁰ Mecmûada Âsım başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Nedîm'e ait olduğu tespit edilmiştir. Âsım Dîvânı'nda aynı vezin, uyak ve kafiyede bir gazel mevcuttur. Nedîm Dîvânı'nda gazelin mahlas beyti şu şekildedir:

Hep kullarını etdi o kân-ı kerem çerâḡ

ḡannım budur ki geldi Nedîmin de nevbeti (G. 151/7)

³⁰¹ ḡâhî: ḡâh D.

³⁰² yeter: yeteri M.

³⁰³ Cezâ'irli: Cezâyirli D.

³⁰⁴ itmişem ḡutalum 'aşḡuḡı: 'aşḡuḡı ḡutalum itmişem D.

³⁰⁵ ḡalâveti: ḡarâreti D.

³⁰⁶ Nedîm mahlaslı, 5 beyitten müteşekkil bu şiir Farsça'dır.

45³⁰⁷

[Ġazel]

NEDİM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Haṭṭ-ı sebz olmuş bedid ol gerden-i kāfūrdan
Ey 'aceb çıkmış zümürürd ma' den-i billūrdan
- 2 Mey terāviş eyler emdükçe turunc-ı ğabğabuñ
Söyleşür ol çeşm-i nāzum³⁰⁸ neş'e-i pür-zūrdan
- 3 Mū-be-mū diġkatler itdüm kıl kadar fark itmedüm
Kaşlaruñ billāh begüm dūşuñdaki semmūrdan³⁰⁹
- 4 Tā kemergāhında gördüm mevc ururdı muṭrıbuñ
Şöyle taşmış nağme-i ter kāse-i ṭanbūrdan
- 5 Sā' idin būs eyledüm gel gel amān ey dil saña
Tāze şeftālū kopardum ol nihāl-i nūrdan³¹⁰³¹¹
- 6 Dün çemenden sevdüğüm naḥvetle geçdün duymaduñ³¹²³¹³
Serv-i refṭaruñ görüp başın şalardı dūrdan
- 7 Nā-tüvānum şöyle kim mecrūḥ olur cismüm Nedīm
Geçse zīr-i sāye-i müjgān-ı çeşm-i mūrdan

46³¹⁴

[Ġazel]

NEDİM

[fe' ilātün fe' ilün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Āfet-i cān didiler ġamze-i cellāduñ içün
Naḥl-i gül söylediler kāmēt-i şimşāduñ içün
- 2 Yazdı çün kil-k-i każā fitne-i āşub emrūn
Ara yirini açık kōdı³¹⁵ senūñ aduñ içün
- 3 Çeşm ü ebrūya kafādārsun ey zūlf-i siyāh
Sen de kāfirsūn o kāfirlere imdāduñ içün

³⁰⁷ Nedīm D., G. 105 (7 beyit), s. 251-252.

³⁰⁸ Söyleşür ol çeşm-i nāzum: Şöyle sır ol mest-i nāzım D.

³⁰⁹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

³¹⁰ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

³¹¹ Mecmūada bu beyit varağın üst kısmına 6. beyitten önce düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetlerinde farklılık vardır.

³¹² Dün çemenden sevdüğüm naḥvetle geçdün duymaduñ: Dün çemende sevdüğüm mestāne geçdün bakmaduñ D.

³¹³ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

³¹⁴ Nedīm D., G. 90 (6 beyit), s. 246.

³¹⁵ kōdı: koydı D.

- 4 Hey nesün ki işidüp³¹⁶ ḥandeni kühsārda kebk
Ḳatı āvāz ile taḥsīn oḡur üstāduḡ için³¹⁷
- 5 Sen ki bülbul gül için nāle idersün bī-derd
Seni gülden ayırur nāle vü feryāduḡ için³¹⁸
- 6 Çokdan ey kilk-i **Nedīmā** niçün olduḡ ḥāmūṣ
Bizi ḥasretde ḡoduḡ nazm-ı nev-icāduḡ için
- [46b]

47³¹⁹

48³²⁰

[Ġazel]

NĀBĪ

[meʿ ūlū mefāʿ ilū mefāʿ ilū feʿ ūlūn]

- 1 Dāḡum nemek-ālā-yı ḥasān³²¹ eyleme yā Rab
Bāḡum sipeh-ārā-yı ḥazān eyleme yā Rab
- 2 Tīrāh-ı kemān zād-ı leb-i ʿacַz u niyāzum
Maḥrūm-ı mülākāt-ı niṣān eyleme yā Rab
- 3 Taḥṣīlini ser-maṭlab-ı nādīde ḥuṣūlūn
Vā-beste-i feryād u fiḡān eyleme yā Rab
- 4 Dil-bend-i ümīd olduḡum evḡāt-ı neṣātī
Hem-reng-i ṣabāḡ-ı Ramaẓān eyleme yā Rab
- 5 Ol tāze nihāl-i çemen-efrūz-ı cemāle³²²
Ḥasretle uzakdan nigerān eyleme yā Rab
- 6 Yek-loḡma-i rūḡān ile nefsümi seyr it³²³
Ḥasret-keṣ-i būs-ı leb-i nān eyleme yā Rab*
- 7 Gencīne-i luṭfuḡ var iken **Nābī**-i zāra³²⁴
Muḥtāc-ı ʿaṭā-yı digērān eyleme yā Rab

³¹⁶ Hey nesin ki işidüp: Hey nesin sen ki duyup **D**.

³¹⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

³¹⁸ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

³¹⁹ Mahlas beyti, kırmızı mürekkeple ve üstü çizili “Necib” olarak kayıtlı olan 9 beyitten müteşekkil bu şiir Farsça’dır. Mecmûada kayıtlı Farsça ve Arapça şiirler çalışma alanına dahil olmadığından şiirlerin nazım şekilleri/vezin gibi hususiyetleri belirtilmeden mecmûadaki sıralamaya göre numaralarının verilmesiyle iktifa edilmiştir.

³²⁰ Nâbî D., G. 13 (7 beyit), s. 509-510.

³²¹ nemek-ālā-yı ḥasān: nemek-ālā-yı ḥasan **D**.

³²² nihāl-i çemen-efrūz-ı cemāle: nihāl-i ufuk-efrūz-ı cemāle **D**.

³²³ seyr it: sır it **D**.

* Bu beyit dīvānda 2. sütunun sol yanına kaydedilmiştir. Beyit sıralamasında mecmûa tertibi esas alınmıştır.

³²⁴ Nâbî-i zāra: Nâbî-i zārı **D**.

49³²⁵

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[meʿ ūlū mefāʿ ilū mefāʿ ilū feʿ ūlūn]

- 1 Luṭf it beni muḥtāc-ı ḥasān eyleme yā Rab
Dest-i digeṛāna niġerān eyleme yā Rab
- 2 Cürm ü güneḥüm dāmen-i ġufrān-ile setr it
Urma yüzüme ḥalka ‘ıyān eyleme yā Rab
- [47a]
- 3 Dil-ḥaste idüp eyleme keffārete muḥtāc
Maḥrūm-ı fütūr-ı Ramażān³²⁶ eyleme yā Rab
- 4 Bir neş’e-i diġerle pür eyle dil-i zārı
İkrār ile leb-rīz-i fiġān eyleme yā Rab³²⁷
- 5 Düşmenlerümi daḥı esirge kerem eyle
Bir vech-ile maġlūb-ı zamān eyleme yā Rab³²⁸
- 6 Maṭlūbunı iḥsān idüp ‘Āşım-ı zārı
Minnet-keş-i dūnān-ı zamān eyleme yā Rab³²⁹

50³³⁰

[Ġazel]

VEHBÎ

[fāʿ ilātūn fāʿ ilātūn fāʿ ilātūn fāʿ ilūn]

- 1 Mūm-ı sürḥa döndi laʿl-i nābı tāb-ı rūzeden
Şormaṇuz aġzı mühürlidür ḥisāb-ı rūzeden
- 2 Hiç kemāline baġılmaz hep zevāl-i muntazır
Ehl-i imsāk ‘ibret alsun āftāb-ı rūzeden
- 3 Şavm içün niyyet tutup fāl-i ikāmet eylesem
Açılan bāb-ı müsāfirdür kitāb-ı rūzeden
- 4 Tuymaduġ bir düş gibi geçdi diyorlar ‘idde³³¹
Şubḥ tā-şeb hiç göz açmazlardı ḥāb-ı rūzeden
- 5 ‘İşret-i yek-rūze-i ‘ide fidādur niyyetüm
Vehbiyā nem var ise naġd-i şevāb-ı rūzeden

³²⁵ Āşım Ārif-zāde D., G. 2 (8 beyit), s. 141.

³²⁶ Maḥrūm-ı fütūr-ı Ramażān: Maḥrūm-ı neşāʿ-ı Ramażān D.

³²⁷ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

³²⁸ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

³²⁹ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

³³⁰ Seyyid Vehbî D., G. 178 (5 beyit), s. 624-625.

³³¹ ‘idde: ‘ıyde D.

51³³²

[Şarkı]

[SÂMÎ]³³³

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

I

Güzeller içre mümtâz-ı cihânsın ser-bülendimsin
Her etvârı müselle³³⁴ dil-ber-i 'âlem-pesendimsin
Göğül hâlin bilür şüh-ı zarîf-i şeh-levendimsin³³⁵
Benüm sen nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁶ efendimsin

II

Lebün emsem toyınca gözlerüm sürsem o ruhsâra
Şafâ virse şemîm-i zülf-i müşkînün dil-i zâra
Miyânun çeksem âgûşa sözüm bu olsa hem-vâre
Benüm sen nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁷ efendimsin

III

Amân bilmez mi çeşmün bir bakışda³³⁸ câna kâr eyler
Teğâfüller kırışme gamzeler mestâne cünbişler
Ne var bir kerre de zâlim nigâh-ı merhamet göster
Benüm sen nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın³³⁹ efendimsin³⁴⁰

[47b]

52³⁴¹

[Gazel]

NECÎB

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Bir nigâh-ı luţf olursa yarama ruhsâreden
Aluruz âgûş-ı vaşla revzen-i nezzâreden
- 2 Ey nihâl-i tâze geçdi tîğ-ı nâzuñ cânuma
Bir gül-i şad-berg[e] döndürdi vücûdum pâreden
- 3 Cüst-cü itdürmesündendür rakîbün havfumuz
Hançer-i gamzen meded itse çıkardı aradan
- 4 Gerden-i simîni zülf-i 'anberînidür garaż
Gayrı fikrüm yok benüm 'âlemde aqdan qaradan

³³² Arpaemîni-zâde Sâmi D., Mus. Şar. 5 (5 kîta), s. 239.

³³³ Mecmûada Lâ-Edrî başlığıyla kayıtlı olan bu şiirin Arpaemîni-zâde Sâmi'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

³³⁴ Her etvâr-ı müselle: Müselle tarz ü tavır D.

³³⁵ şüh-ı zarîf-i şeh-levendimsin: şüh ü zarîf-i şeh-levendümsin D.

³³⁶ nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nûr-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³³⁷ nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nûr-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³³⁸ bir bakışda: her nefesde D.

³³⁹ nûr-ı çeşm[üm] yâr u cânımsın: nûr-ı çeşmüm yâr-ı cânımsın D.

³⁴⁰ Bu kıt'a dîvânda 4. kıt'adır.

³⁴¹ Necîb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 5 Seng-i cevrünle şikest itsen de dil-i mir'atunı
Eylerem seyr-i cemālün ben yine her yâreden
- 6 Farq olunmaz girye itdükçe **Necîb-i** hastenün
Havzdan çeşm-i teri müjgânları fevvâreden

53³⁴²

[Ġazel]

NAZÎM

[mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Dil tâb-ı hüsn-i yâra döger mi o nâr o nûr
Derd-i muhabbeti nice çeksün o zâr o zûr
- 2 Zîr-i himâyetinde haatı ol dü kâkülün
Ülfet ide ġarîb degül mi o nâr o nûr³⁴³³⁴⁴
- 3 Manşûr dâr-ı zülfî geçer dil yine ġarîb³⁴⁵
Meydân-ı hüsn-i yârda hâzır o dâr o dûr³⁴⁶
- 4 Şâyed niyâz-ı nâmeñe raħm eyleye görüp
Yâra hamâme-i dil-i şeydâ uçar uçur³⁴⁷
- 5 Girmez nevâ-yı nâle-i gül-güşına **Nazîm**
Bülbül gibi figânı ķo zinhâr o yâr uyur

54³⁴⁸

[Ġazel]

NECÎB

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 O rütbe âteş urdı dâğuma dil-ber derünından
Ki tûfân-ğîz-i hayretdür semenderler derünından
- 2 Dönerse çeşm-i pür-tâbum n'ola inbîķ-ı pür-tâba
Mişâl-i âb-ı gül çıkıdum o verd-i ter derünından
- 3 Tehîdür ġâh pürdür neşve-i şahbâ-yı miħnetden
Derün-ı 'âşıkun farķı nedür sâğar derünından

³⁴² Yahyâ Nazîm Dîvânı üzerine yapılan akademik çalışmada bu şiirin kayıtlı olmaması nedeniyle karşılaştırma dîvânın yazma (orijinal) nüshasından yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Yahyâ Nazîm D., G. 57 (5 beyit), vrk. 90a.

³⁴³ o nâr o nûr: o mâr o mûr **D.**

³⁴⁴ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

³⁴⁵ ġarîb: ba' id **D.**

³⁴⁶ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

³⁴⁷ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

³⁴⁸ Necîb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 4 Dil-i a' dādan ümmīd-i tesellī eylemez 'ākıl
Huşul-i mūmiyā mümkün midür ejder derūnından
- 5 Dil-i işkeste dendānuḡ hayāl itse 'itāb itme
Revā mı rişteyi dūr eylemek gevher derūnından
- 6 Lebi vaşfın **Necībūn** şöyle şīrīn eyledūn sen kim
Harīr-i hāme ki dem-beste ney-şeker derūnından

[48a]

55³⁴⁹

[Ġazel]

ŞĀ'İR

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Şebāne meclise gelse o şem' -i tābende
Yanup yakılmayı pervāne görse tā bende
- 2 İnanma āyinecidür raķīb-i bed-sīret
Olursa da saḡa ey māh şūr-ı tābende
- 3 Çalışdı dāne-i hāliyle dām-ı zūlfūnde
Kebūter-i dil-i zārum koyınca tābende
- 4 Dirīḡ olmadı menzil-res-i vişāl-i ḡabīb
Reh-i firāķda dīl oldu çok şitābende
- 5 Veliyy-i ni' mete 'arz-ı hāl ider **Şā'ir**³⁵⁰
Yazar ise n'ola imzāda sūr-ı tābende

56³⁵¹

[Ġazel]

[NEDİM]³⁵²

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Koçulursun³⁵³ güzelüm sen daḡı şabr eyle hele
Şimdicek şerm gider³⁵⁴ meclise peymāne gelür³⁵⁵
- 2 Dād bilmez misün ey düşmen-i imān [ki] ṭabīb
Kāfir olursa da bu³⁵⁶ ḡaste müselmäna gelür³⁵⁷

³⁴⁹ Şā'ir mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

³⁵⁰ Mısrânın vezni aksamaktadır.

³⁵¹ Nedīm D., K. 14 (47 beyit), s. 65-66-67-68.

³⁵² Mecmûada Âsım başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

³⁵³ Koçulursun: Açulursun **D**.

³⁵⁴ gider: gidüp **D**.

³⁵⁵ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

³⁵⁶ bu: bir **D**.

³⁵⁷ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

- 3 Gelmedin görmedin aḥvālümü dād eylemedün
Görse aḥvālümü kāfir daḥı³⁵⁸ imāna gelür³⁵⁹
- 4 Her sözüm gülşen-i ma' nāya gönül bezminde³⁶⁰
Gül gibi renkli nergis gibi mestāne gelür³⁶¹
- 5 Benüm ol gūy-rübā kim ser-i meydānumda
Ser-i 'Örfi vü **Nazîrî** ḥam-ı çevgāna gelür³⁶²

57³⁶³

[Ġazel]

'ĀŞİM

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Neşve-i meyle ḥarîf-i ḡamı maḡlûb idelüm
Koparup velveleler naḡme-i Eyyûb idelüm
- 2 Yok yire itmeyelüm eşk-i dü çeşmi itlâf
Ol şu dîbâsını ferş-i reh-i maḥbûb idelüm
- 3 Dek ile zâhide nûş itdürelüm şaḥbâyı
O mir 'âtı mı bu taḡrîb ile ma' yûb idelüm³⁶⁴
- 4 Bir zamân ola nedâmet gele itdüklerüñe
Bizi kim kaşd ideni luṭf-ile maḥcûb idelüm
- 5 'Āşimā biz daḥı Ra'fet Beg Efendiāsā
O gül-i ma' rifeti da' vet-i Eyyûb idelüm

58³⁶⁵

[Ġazel]

NEDİM

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ḥasretünle gül-i ter şerḥa çeker pehlûya
Şâḥ-ı gül şevkuñ-ile dâḡ yaḡar bâzûya³⁶⁶
- 2 Bûseden gül gül olup 'arîz-ı alı dönmiş
Gögerüp sîb-i zenaḥdân³⁶⁷ gül ü şeftālûya

[48b]

³⁵⁸ aḥvālümü kāfir daḥı: kāfir benüm aḥvālümü D.

³⁵⁹ Bu beyit dîvânda 5. beyittir.

³⁶⁰ bezminde: bezmünden D.

³⁶¹ Bu beyit dîvânda 39. beyittir.

³⁶² Bu beyit dîvânda 38. beyittir.

³⁶³ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

³⁶⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

³⁶⁵ Nedîm D., G. 142 (7 beyit), s. 266-267.

³⁶⁶ Şâḥ-ı gül şevkuñ-ile dâḡ yaḡar bâzûya: Şâḥ-ı gül dâḡ yaḡar şevkuñ ile bâzûya D.

³⁶⁷ Görk-i sîb-i zenaḥdân: Gögerüp sîb-i zenaḥdân D.

- 3 Cebr ider hâtır-ı meksûrum olup peyveste³⁶⁸
Şiken-i taraf-ı külâhuñ şiken-i gîsûya³⁶⁹
- 4 Ham olur püşt-i kemân gayret ile şâ'irler
Cevher-i tîğ didükçe girih-i ebrûya³⁷⁰³⁷¹
- 5 Bir küleh başuñ fâğfûr da olsañ pesdür³⁷²
Degmez ey h'âce cihân malı bu cüst ü cûya³⁷³
- 6 Olmaz el-kışsa pesend itmemek aḥbâb **Nedîm**
Böyle pâkîze-edâ bir gâzel-i dil-cûya

59³⁷⁴

[Ġâzel]

NEDÎM

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Çokdan ey sâķî gelüp sinemde mihmân olmaduñ
Derdüme destüñdeki şâğarla dermân olmaduñ
- 2 Mâhsın mehden güzelsin belki ammâ neyleyüm
Âḥ bir şeb burc-ı âğüşumda tâbân olmaduñ
- 3 Geldi mülk-i ḥüsnine ḥaṭṭ-ı siyeh muşḥaf-be-dest
Señ daḥı ey kâfir-i naḥvet müselmân olmaduñ
- 4 Ḥaylî demdür ki belün çoçmağa kaşd itdükçe ben
Nâz-ile benden yine baña girizân olmaduñ
- 5 Kanda bulduñ böyle dil-keş nazm ḥayrânı **Nedîm**³⁷⁵
Câm-ı mey nûş itmedüñ hem-bezm-i cânân olmaduñ

60³⁷⁶

[Ġâzel]

NEDÎM

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Sinede bir laḥza ârâm eyle gel cânım gibi
Geçme ey rûḥ-ı revân 'ömr-i şitâbânım gibi

³⁶⁸ olur peyveste: olup hevesine **M.**

³⁶⁹ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

³⁷⁰ girih-i ebrûya: girîh-i ebrûya **D.**

³⁷¹ Bu beyit dîvânda 6. beyittir.

³⁷² pesdür: besdür **D.**

³⁷³ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

³⁷⁴ Nedîm D., G. 66 (5 beyit), s. 237.

³⁷⁵ dil-keş nazm ḥayrânı Nedîm: dil-keş nazmı ḥayrânım Nedîm **D.**

³⁷⁶ Nedîm D., G. 157 (5 beyit), s. 272.

- 2 Per[de]-dār aṅlar idüm ol³⁷⁷ ğoncayı gördüm seher
Ol daḥı leb-rîz-i çāk olmış girîbānum gibi
- 3 Geçmem ol gülden gül-āb almazdan evvel müyumuṅ³⁷⁸
Her biri inbîḳ-i zehr-āb olsa müjgānum gibi³⁷⁹
- 4 Pîç pîç oldu ḳalem gelmez daḥı tā' bire ḥayf³⁸⁰
Vaş ol ğisūlaruṅ ḥ'āb-ı perîşānum gibi³⁸¹
- 5 Cüst-cü itdüm yine cānā **Nedīmā** bendeḡe
Bir efendi bulmadum 'ālemde sulṭānum³⁸² gibi

61³⁸³

[Ġazel]

NEDİM

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Gör ḳadd-i yāri serv-i çemān söylerem saḡa
Baḳ ol dehāna rāz-ı nihān söylerem saḡa
- 2 Vardur ḥuzūra söyleyecek bir sözüm velî³⁸⁴
A' dā ḳaçan uyur o zamān söylerem saḡa³⁸⁵
- 3 Ben şā' irüm o ḳāmet-i mevzūnı toḡrusı
Sevmem disem de belki yalan söylerem saḡa
- 4 Şorma peyām-ı vaşlını³⁸⁶ peymāne duymasun
Ey dil tehālūk itme amān söylerem saḡa³⁸⁷
- 5 Söylenmez ol perî ile seyr-i Hîşārumuz
Zan itme ey dil aḡı hemān söylerem saḡa*
- [49a]
- 6 Ḥamdur dü zülfi zülfeveş anuḡla bil hemān
Ey bād-ı şubḥ işte nişān söylerem saḡa
- 7 Eylerse baḡa daḥı naḡar ol ḥıdiv-i 'ahd
Hem-çün **Nedīm** siḡr-i beyān söylerem saḡa

³⁷⁷ Per[de]-dār aṅlar idüm ol: Perde-dār aṅlardum el-ḥak **D.**

³⁷⁸ müyumuṅ: müyunun **D.**

³⁷⁹ Bu beyit dîvânda 4.beyittir.

³⁸⁰ Pîç pîç oldu ḳalem gelmez daḥı tā' bire ḥayf: Reşk-i Çin olmaḡda fikrüm gelmedi tā' bire lik **D.**

³⁸¹ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

³⁸² 'ālemde sulṭānum: devletlü sulṭānum **D.**

³⁸³ Nedīm **D.**, G. 3 (14 beyit), s. 210-211.

³⁸⁴ velî: onu **D.**

³⁸⁵ Bu beyit dîvânda 4. beyittir.

³⁸⁶ peyām-ı vaşlını: peyām-ı la' lini **D.**

³⁸⁷ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

* Mecmûada bu beyit varaḡın sonuna düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

62³⁸⁸

[Ġazel]*

VÂŞIK

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 'Arz-ı hūlūşa naqd-i dil ü cān bahānedür
Yoḥsa metā' -ı vaşluḡa cānā bahā nedür³⁸⁹
- 2 Her laḡza tīr-i ḡamzesine dil nişānedür
Sīnem o ḡaşı yāyūme ta' līm-ḡānedür
- 3 Yā Rab ne cezbe vardur [o] pīr-i muḡānda
Kim 'ālemūḡ teveccūhi ol āstānadur
- 4 Dārū'ş-şifā-yı kūyuḡı cāy itse dil n'ola³⁹⁰
Menzil ḡarīb ḡasteye tīmār-ḡānedür³⁹¹
- 5 **Vâşık** kalan şahīfe-i 'ālemdē yādḡar
Erbāb-ı 'aşḡdan ḡazel-i 'āşıkānedür

63³⁹²

[Ġazel]

VEHBİ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Ġalaṡ itdüm sipihri sofra-i bezm-i ṡarab şandum
Mehi sīmīn-ṡabaḡ Pervīni 'unḡūd-ı 'ineb şandum
- 2 Şıyānetmiş meger maḡşūdı zaḡm-ı tīḡ-ı çeşminden
Baḡa vaż' -ı teḡāfūl-gūnesin yārūḡ ḡaḡab şandum
- 3 Ḳuşūr itdüm niyāz itmekde şāhum saḡa mestāne
Düşüp dāmānına yüz sürmegi terk-i edeb şandum
- 4 Tebessümden dehānuḡ olduḡın ḡis eyledüm ammā
Meger reng-i tebessüm şıḡmamış ben aḡı leb şandum
- 5 Dırāz itmiş şurāḡī gerdenin būs-ı leb-i cāma
İki ḡasret-keşīde yāri ḡüyā leb-be-leb şandum

³⁸⁸ Ahmed Vâsık/Vâsık-ı Dîvâne'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-1, G. (2 beyit), s. 1024.; NA., G. (2 beyit), s. 763.; TN-3, G. (2 beyit), s. 340.

* Vâsık'ın ömrünün sonunda sevdâ-zedelik sebebiyle hastanedeiken nazmettiḡi eşarından biridir.

³⁸⁹ 'Arz-ı hūlūşa naqd-i dil ü cān bahānedür / Yoḥsa metā' -ı vaşluḡa cānā bahānedür: Her laḡza çeşm-i kāfirinūḡ ḡaşdı cānadur / Gehī nigāḡı cānib-i ḡayra bahānedür **ST-1**; Her laḡza çeşm-i kāfiriniḡ ḡaşdı cānadur / Gāḡī nigāḡı cānib-i ḡayre bahānedür **NA., TN-3**.

³⁹⁰ Dārū'ş-şifā-yı kūyuḡı cāy itse dil n'ola: Dārū'ş-şifā-yı kūyuḡı yaşıdansa n'ola dil **ST-1; NA.**; Dārūşşifā-yı kūyuḡı ḡaşd itse nola dil **TN-3**.

³⁹¹ Menzil ḡarīb ḡasteye tīmār-ḡānedür: Menzil ḡarīb ḡastaya bīmār-ḡānedür **ST-1**; Menzil ḡarīb ḡasteye bīmār-ḡānedür **NA.**; Menzil-i ḡarīb-i ḡasteye bī-mārḡānedür **TN-3**.

³⁹² Seyyid Vehbî D., G. 153 (7 beyit), s. 609.

- 6 Dir idi rūḥ-ı **Nābī** görse **Vehbī** kâle-i nazm[um]
Sevād-ı şafḥanî³⁹³ bendergeh-i şehr-i Haleb şandum³⁹⁴

64³⁹⁵

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef̣ ʿülü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ʿülün]

- 1 Ey çarḥ-ı siyeh-kāse vefā-dār degilsin
Señ ehl-i dilün düşmenisin yār degilsin
- 2 Ağyār-ı girān-cāndur iden ḳaddümi kütāh
Ey ‘aşḳ benüm üstüme seṅ bār degilsin
- 3 İzhār idersün bilürem derd-i derūnuḡ
Ey maḥfaẓa-i³⁹⁶ sīne sen enbār degilsin
- 4 Leb-rīz eger merhem-i behbūd³⁹⁷ ile olsaṅ
Ey zaḥm-ı müje kâbil-i tīmār degilsin
- [49b]
- 5 İtdün yeter ey şūḡ mülükâne edālar
Unutma biraz kendünî ḥünkār³⁹⁸ degilsin
- 6 Gel ‘Āşıma maʿ şūḳ edāsında görünme
Señ istedüğüm şūḡ yürü var degilsin³⁹⁹

65⁴⁰⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef̣ ʿülü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün]

- 1 Meftūnı nāz-ı şāhid-i şeng-i nigāhınunḡ
Dünyā zebūn-ı ḳahrı peleng-i nigāhınunḡ
- 2 Müjgān ḳıyās eyleme yekser helākdür
Reşk-ile merdümān çeleng-i nigāhınunḡ
- 3 Şehbāz-ı dilde maḥv olur ārām sevdüğüm
Pervāzını görünce küleng-i nigāhınunḡ

³⁹³ Sevād-ı şafḥanî: Sevād-ı saḥfeni **M.**

³⁹⁴ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

³⁹⁵ Āsım Ārif-zāde D., G. 34 (7 beyit), s. 165-166.

³⁹⁶ Maḥfaẓa-i: maḥfaẓa-yı **D.**

³⁹⁷ Leb-rīz eger merhem-i behbūd: Leberi eger merhem-i beh-būd **D.**

³⁹⁸ ḥünkār: ḥünkāre **M.**

³⁹⁹ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

⁴⁰⁰ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

4 Hengām-ı şeb [...] *
Bendin çözer şabâh-ile teng-i nigâhınun

5 ‘Āşım hezâr gıbta ile tab‘ -ı şūhuma
Reftârı hoş gelür şeleng-i nigâhınun⁴⁰¹

66⁴⁰²

[Ġazel]

NAZİM

[mef‘ ülü fâ‘ ilätü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Müjgânlar ile eyleyen ebrûsın ok u yâ
‘Uşşâkı sine-çâk dil-efgâre⁴⁰³ okıya
- 2 Besdür gönül bu şugl-i kitâb-ı mecâz bes
Bir harf sende bâb-ı haķikatde⁴⁰⁴ okıya
- 3 Bir çeşmi tîğ gamzesi⁴⁰⁵ cellâda ol helâk
Kim kıyma kıyma taht-ı dil ü cânı⁴⁰⁶ o kıya
- 4 Göster kebûter-i dili naķş-ı niyâz-ile
Şâyed gele o gözleri mestâne⁴⁰⁷ okıya
- 5 Kadd-i dü-tâma nâleme rahm itdi kalb-i yâr
Bu yayın ey Nazım geçer okı taşa ya⁴⁰⁸

67⁴⁰⁹

[Ġazel]

‘ĀTIF

[mef‘ ülü mefâ‘ ilü mefâ‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Hamyâze çeker şanma dil ol mehveşe karşı
Serdî-i hevâdan görünür âteşe karşı
- 2 Mîzâb yem-i baħr-i ġazabdur bakılır mı
Ol cebhe-i pür-çîn-ile dirhem kaşa karşı
- 3 Şâyeste ider vuşlatı aġyâra bezimde
Ben ‘âşık-ı dil-dâde-i ħasret-keşe karşı

* Mısrânın devamı mürekkep daġılması sebebiyle okunamamıştır.

⁴⁰¹ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁴⁰² Yahyâ Nazım D., G. 19 (5 beyit), s. 439.

⁴⁰³ Sine-çâk dil-efgâre: Sine-çâk ü dil-efgâre D.

⁴⁰⁴ Haķikatde: Haķikatden D.

⁴⁰⁵ tîğ gamzesi: tîr gamzesi D.

⁴⁰⁶ taht-ı dil ü cânı: laht-ı dil ü cânın D.

⁴⁰⁷ mestâne: şeh-bâz D.

⁴⁰⁸ okı taşa ya: taşa okı ya D.

⁴⁰⁹ Âtîf mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

4 Bakdıkça gelür zaḥm-ı müjen ḥıttā-ı zāra
O tır-i miyān eyledüğün terkeşe karşı

5 Tab‘um gibi tūṭī mi olur ‘Āṭıf hıç⁴¹⁰
Mir ‘āt-ı mücellā mı perestişe karşı

[50a]

68⁴¹¹

[Ġazel]

NECİB

[mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Ġam yāyını çek gāh ruḥa geh қаша karşı
Tır-i per-i pervāneye dön āteşe karşı
- 2 Mānend-i hilāl itmeyicek қor mı felek hıç
Boynın burarak durmağa bir mehveşe karşı
- 3 Baş gösteremem mest iken ol tāze nihāle
Kim varabilür öyle büt-i ser-keşe karşı
- 4 Bir sübḥa-i inci görünür çeşmüme sāķī
Açdıkça dehen cām-ı mey-i karşı
- 5 Yārān-ı sühān pençeleşürse de Necībā
Bir beyt-i dil-ārā mı қоşunlar беşe karşı

69⁴¹²

[Ġazel]

ṬĀLİB

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Rem-i vişāl geçer neş‘e-i şarāb gibi
Қалur gözümde o demler ḥayāl-i ḥ‘āb gibi
- 2 Şeb-i firāk baḡa cāme-ḥ‘āb-ı āteş olur
Şabāḡa dek dönerem sūz-ile kebāb gibi
- 3 Fedā-yı va‘ deyi eyle firībiyüz yārün
Ki sāde-dilleri mesrūr ider serāb gibi
- 4 Cemāli keşret-i nezzāreden ‘ayān olmaz
Ki tār u pūd naḡar setr ider niḡāb gibi
- 5 Fenā-pezirīyi bezm-i şebāneden bildüm
Bu ‘ālemün de şoḡı Ṭālīb-i ḡarāb gibi

⁴¹⁰ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴¹¹ Necīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

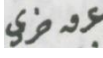
⁴¹² Tālīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

70⁴¹³

[Ġazel]

RAĦMÎ

[meʿ ʾilũ mefāʿ ʾilũ mefāʿ ʾilũ feʿ ʾilũ]

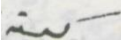
- 1 Sûz-efken-i baĥr olsa ger ol ĥaņcer-i elmās
Māĥīyi ider şuʿ lesi hem-peyker-i elmās
- 2 Tāʿ ʿīr-i dimāġ itmede ĥālũñ zekān içre
ʿAnber gibidür kim ola der mücmir-i elmas
- 3 Kalmazsa fūrũġı güher-i mihrũñ ʿaceb mi
Raĥşende serinde ol şehũñ efser-i elmās
- 4 çāk ider endīşe-i ġamzen
Ġāyet ile ser-tiz olur nişter-i elmās
- 5 Olsun ķo lebũñ münʿ akis-i ġabġab-ı pür-tāb
Kim laʿl-i müzābe yaraşur sāġar-ı elmās
- 6 Ol gevher-i çār-sũ-yı maʿ rifetũm kim⁴¹⁴
Raĥmî sũĥanum olmada reşk-āver-i elmās

71⁴¹⁵

[Ġazel]

RAĦMÎ

[mefāʿ ʾilũn feʿ ʾilātũn mefāʿ ʾilũn feʿ ʾilũn]

- 1 Ĥaţuñ ki şafĥa-i rũyuñda ĥādiş olmışdur
Sevād-ı kişver-i dil pür-ĥavādiş olmışdur
- [50b]
- 2 Bizümle şıdķ-ı vefāda peymāndur
Yemīnlerinde o bed-ʿahd ĥāniş olmışdur
  - 3 Deĥān-ı ġoncayı çāk eyledi benān-ı nesīm
Femũñle var ise tenķide bāʿ iş olmışdur
  - 4 Çekince silsile-i mihrine o leylī mevā
Cünũn-ı ʿaşķda dil-i Ķays vāriş olmışdur
  - 5 Cihānı mekri ile duĥter-i rez itdi ĥarāb
O fitne-zā ʿaceb ümmüʿl- ĥabāiş olmışdur
  - 6 Yine keşākeşi bu nev-zemīnũñ ey Raĥmî
ʿİnān-ı ĥāmeysi irĥāya bāʿ iş olmışdur

⁴¹³ Raĥmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴¹⁴ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁴¹⁵ Raĥmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

72⁴¹⁶

[Ġazel]

NEDİM

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Sīm çep-raştlar ol sīne-i pūr-nūr üzre
Bir luğaz bağladı⁴¹⁷ āyīne-i billūr üzre
- 2 Beni öldür beni kim şevk-ile⁴¹⁸ pervāne-şifat
Nice bir ditreyeyüm şu' le-i sātūr⁴¹⁹ üzre
- 3 Dil-i pūr-nāle-i ' āşıqda hayāl-i rūyuñ
Naqş-ı gülşen gibidür kāse-i fağfūr üzre⁴²⁰
- 4 Yıldızı toğdı⁴²¹ yine şubh-ı bahār-ı hüsnuñ
Tügme-i zer degül ol gerden-i kāfūr üzre⁴²²
- 5 Tīrin aldıqda teh-i zaḥmdan⁴²³ āh eyleyerek
Çıkdı dil-pāreleri sīne-i mehcūr üzre⁴²⁴
- 6 Nigehüñ vaqt ola zülf ü ḥaṭ arasında **Nedīm**
Bürünüp şāl-i siyāha yata semmūr üzre

73⁴²⁵

[Ġazel]

'ĀRİF

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Olaldan mīve-çīn-i vaşl o naḥl-i ' işve-pīrādan
Göñül ḥaṭ itmez oldu seyr-i gülden geşt-i şaḥrādan
- 2 O dil kim bāde-peymā-yı cünün-ı ' aşk u miḥnetdür
Olur āzāde teklīfāt-ı kayd-ı ' aql-ı ḥod-rādan
- 3 Göñül āzāde-i kayd-ı tekellüfden n'ola gice
Nesīmāsā hevā-yı zülf-i pūr-çīn-i semensādan
- 4 Ne bilsün mebhāş-ı düşvārı fehm-i siḥr ü i' cāzı
Rumüz-ı ' işveyi derk itmeyen ol çeşm-i güyādan

⁴¹⁶ Nedīm D., G. 114 (6 beyit), s. 254.

⁴¹⁷ bağladı: bağlamış D.

⁴¹⁸ şevk-ile: şu' lede D.

⁴¹⁹ şu' le-i sātūr: kabza-i sātūr D.

⁴²⁰ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁴²¹ Yıldızı toğdı: Doğdı ḥurşīdi D.

⁴²² Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

⁴²³ Tehi zaḥmdan: dehān zaḥmdan D.

⁴²⁴ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴²⁵ Ārif mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

5 Olur vāreste kayd-ı hod-perestīden o bī-dil kim
Görünce dil-rubāsın maḥv olur zevk-ı temāşādan

6 Dil-i kūdek-meniş zībaḡ hurūş-ı mevcdür ‘Ārif
Umulmaz ḡaşılı ārām o tıfl-ı nā-şekībāndan

[51a]

74⁴²⁶

[Ġazel]

EMİN

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Oldum şehīr-i ‘aşḡuḡ ile nūktedānlara
Düşsün senüḡ de mısra‘ -ı la‘ lüḡ zebānlara
- 2 İtdüḡ ḡamīde kāmetümi tīg-ı cevīr-ile
Ebrūlaruḡ senüḡ daḡı döḡsün kemānlara
- 3 ‘Ayyūḡa çıḡdı hicrūḡ ile tā ki āhumuz
Çıksun senüḡ de naḡl-i ḡadüḡ āsmānlara
- 4 Nālem ḡamuḡla eyledi kühsārı pūr-ḡanīn
Gitsün senüḡ de şayt-ı ruḡuḡ gülsitānlara
- 5 Geḡmiş raḡībe bendesini yār ānuḡ daḡı
Kālā-yı ḡüsni ḡamz oluna dīdebānlara
- 6 Bu naẓm[ı] şūḡ u tāze edā eyle Emīn
Maḡşūduḡ intisāb [ise] ger nev-civānlara

75⁴²⁷

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Dil ārzū-yı buse-i la‘ l-i lebindedür⁴²⁸⁴²⁹
Gel gör nigāhı ḡasret ise ḡabḡabındadır
- 2 Çaḡı o deḡlū zūr geḡer ḡurde-sāl iken
Şūḡ-ı Sıtanbuluḡ ḡaḡı gūyā cebindedür
- 3 Etrākin olsa her ne ḡadar olsa da⁴³⁰ bülend
‘Ucb u ḡurūru mūzesinüḡ kebkebindedür

⁴²⁶ Emīn mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴²⁷ Āsım Ārif-zāde D., G. 7 (6 Beyit), 145.

⁴²⁸ Dil ārzū-yı buse-i lā‘ l-i lebindedür: Ol ārzū-yı buse ki la‘ l-i lebündedür D.

⁴²⁹ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁴³⁰ olsa her ne ḡadar olsa da: olsa her ne ḡadar pāyesi D.

- 4 Yokdur beķāsı dār-ı miķendür bu ‘ālemün
Rūzındadur ne zevķ ü şafā⁴³¹ ne şebindedür
- 5 Maķşül-i naķd-i ķırmen-i sāmānum ‘Āşimā⁴³²
Bir rūstāyī āfet-i cān erdebindedür⁴³³

76⁴³⁴

[Ġazel]

ŞŪFİ

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Dil-i ‘āşıkda ğubār-ı elem olmaz da n’olur⁴³⁵
Öyle mātem-kedede gerd-i ğam olmaz da n’olur
- 2 Kuzucağum göricek sen de bu laħm ü şaħmı
‘Āşık-ı zār-ı emīn-i ğanem olmaz da n’olur
- 3 Hāl-i ruķşāruķı gördükde Bilāl-i Habeşī
Ka‘be-i kūyuņa Şeyħu’l-Harem olmaz da n’olur
- 4 Sen raķīb ile ma‘a seyre gidince ādem
Sevdüğüm ‘āzim-i rāh-ı ‘adem olmaz da n’olur
- 5 Sensüz ey rūķ-ı revān bāde degül ‘uşşāķuķ
Āb-ı ħayvān daķı nūş itse sem olmaz da n’olur
- 6 Şūfiyā keşret-i maķbūb mey ü muķrib ile
Nazar it meykedeye ‘ayn-ı Cem olmaz da n’olur

[51b]

77⁴³⁶

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[me‘f ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün]

- 1 Zāhid söz olur mı dehen-i yāre sözüķ ne
Baķ şīve ile nāz-ile ğüftāra sözüķ ne
- 2 Tır uçķuru tursun hele bir yaņa çözölsün
Topuķda batan⁴³⁷ döğme şu şalvāra sözüķ ne

⁴³¹ ne zevķ u şafā: ne zevķ u şafāsı **M**.

⁴³² Maķşül-i naķd-i ķırmen-i sāmānum ‘Āşimā: Maķşül-i naķd-i ķırmen-i sāmanumuz bizüm **D**.

⁴³³ Dīvānda mahlas beyti şu şekildedir:

Tavr-ı mecāzı terk idüp sālīm ‘Āşimā

‘İlm-i ħaķīķat-i ezeli meksebindedür

⁴³⁴ Sūfī mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴³⁵ Mecmûada “ne olur” şeklinde kayıtlı olan redif, vezin gereği “n’olur” şeklinde okunmuştur.

⁴³⁶ Āşım Ārif-zāde D., G. 45 (5 beyit), s. 174.

⁴³⁷ batan: ‘ayān **D**.

- 3 Kāfir kıızı yokdur dime düstüm seni gördüm
Dün küçedeki⁴³⁸ gizlice bāzāra sözün ne
- 4 Cānān ile çok güft [ü] şinīd itmiş işitdüm
Ağyār-ı denī-meşreb-i ġaddāra⁴³⁹ sözün ne
- 5 Yārūn ser-i kūyuḡda bugün ‘Āşım-ı zāra
Bī-hūde yire itdügi āzāra sözün ne

78⁴⁴⁰

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Ne deḡlū saht ise de çīn-i ebruvān çekilür
Bu tekyegāh-ı hūsünde iki kemān çekilür
- 2 Meşāfe ise de zāhid o sīm-i ġabġabdan⁴⁴¹
Bir [a]yak almaġa mey-hāneye tabān çekilür
- 3 Ne gūne çeşmini şındurdu bilmezem eyyā⁴⁴²
Görüp raķībi yanumdan o nev-civān⁴⁴³ çekilür
- 4 Olur cefāya taḡammül firāş-ı dil-berde
Zārūri çīn-i cebīn itse mīzbān çekilür⁴⁴⁴
- 5 Emān emān a göḡül baķ reh-i muḡabbetden
Taķım taķım yürüyüp her ḡar-ı revān çekilür⁴⁴⁵
- 6 Güzeşte olsa da ‘Āşım o şūḡ-ı bī-dādun
Ne çāre vaż‘ -ı girānı biraz zamān çekilür⁴⁴⁶

79⁴⁴⁷

[Ġazel]

FEZĀYĪ

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 O rütbe ile eziyyet uyandırıncaya dek
O murġ-ı tū-yı ruşı kuşķulandırıncaya dek

⁴³⁸ köçedeki: gecedeki D.

⁴³⁹ Ağyār-ı denī-meşreb-i ġaddāra: Ağyār-ı denī-meşreb ü ġaddāra D.

⁴⁴⁰ Āşım Ārif-zāde D., G. 12 (11 beyit), s. 148-149.

⁴⁴¹ sīm-i ġabġabdan: sīm-i sā‘ idden D.

⁴⁴² eyyā: ammā D.

⁴⁴³ nev-civān: bī-emān D.

⁴⁴⁴ Bu beyit dīvānda 11. beyittir.

⁴⁴⁵ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴⁴⁶ Bu beyit dīvānda 8. beyittir.

⁴⁴⁷ Fezāyî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Neler çekildi bileydün bakırcılar içre
Bir iki tencere saña kazandırıncaya dek
- 3 Şuruba limonu ekl eyle ‘āşık-ı
Dehân-ı zurna zenânı şulandırıncaya dek
- 4 Pire gibi s.çar it bâzârı şahnında
Kehellik eyleme halkı dolandırıncaya dek
- 5 Köşebaşında nigârûn yolınca zen-pâre
Yemîn ider o kadar çok inandırıncaya dek
- 6 Kovarsa dağı **Fezâyî** derinden ayrılma
O şüh-ı zâlîme var gel usandırıncaya dek

[52a]

80⁴⁴⁸

[Ġazel]

LÂ-EDRÎ

[fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Şayduña dām kırmışuz tırmış
Püte-i vaşla urmışuz tırmış
- 2 Üstüne yok yime kepek diyerek
Bıyığına uşurmuşuz tırmış
- 3 Bādveş pür-şarābı ey zāhid
İçer iken üfürmüşüz tırmış
- 4 Senün ile kazan ocağında
Halka-i rāzı yormışuz tırmış
- 5 Dün gice saña şusa itmişler
Doyamaduk uyumışuz tırmış
- 6 Bādveş ‘arşa-i firākuñda
Haylî yelmiş buyurmuşuz tırmış

81⁴⁴⁹

[Ġazel]*

‘ÂŞİM

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Sev tıfl iken o şeh büyüyüp nāmın almadan
Bağ defci⁴⁵⁰ zümresi dağı peygāmın almadan

⁴⁴⁸ Lâ-Edrî başlığı ile kayıtlı bu şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

⁴⁴⁹ Âsım Ârif-zâde D., G. 38 (5 beyit), s. 169.

* Âsım’ın bu gazeli, 63b/281 numaralı varakta kayıtlı Nedîm’in gazeline naziredir.

⁴⁵⁰ Bak defci: Mağlefcî **M**

- 2 Fındıkçılığa başladı hayfâ ki şimdiden
Bir büsesin o gözleri bādâmın almadan
- 3 Çîn-i cebîn itdi o nev-devlet-i hüsün
Luţfuñ henûz görmeden in‘ âmin almadan
- 4 Sâķide şöyle hâlet ü te’sîr var begüm⁴⁵¹
Mest itdi çeşm-i mesti bizi cāmın almadan
- 5 Yarım ağızla söyle ‘aceb maķşaduñ nedür
Zâlim selâmın ‘Âşım-ı nâ-kāmın almadan

82⁴⁵²

[Ġazel]

BÂHİR

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Sensin perî mişâlün aranmış bulunmamış
Mişlün ne en hayâlün aranmış bulunmamış
- 2 Hep pîşe-zâr-ı firķate düşmüş fütâdeler
Çokdan reh-i vişâlün aranmış bulunmamış
- 3 Bâġ-ı dehirde ķaddüñe serv olmamış nazîr
Gülşende rûy-ı aluñ aranmış bulunmamış
- 4 Çok rûze-dâr ni‘ met-i didârıñ ta-be-key⁴⁵³
‘İd-âver-i hilâlün aranmış bulunmamış
- 5 Gencinedür dilün güher-i şî‘ re **Bâhirâ**
Bu nazm-ı pür-leâlün aranmış bulunmamış

83⁴⁵⁴

[Ġazel]

‘ÂŞİM

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Bu hüsn-ile mişâlün aranmış bulunmamış
Bu ķadr ile hayâlün⁴⁵⁵ aranmış bulunmamış
- [52b]
- 2 Mülk-i ‘Adende daġı ‘adîli görölmemiş
Dendân-ı pür-le’âlün aranmış bulunmamış⁴⁵⁶

⁴⁵¹ hâlet ü te’sîr var begüm: hâlet-i te’sîr var kim **D**.

⁴⁵² Bâhir mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴⁵³ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁴⁵⁴ Âşım Ârif-zâde D., G. 23 (6 beyit), s. 157.

⁴⁵⁵ Bu ķadr ile hayâlün: Yokdur eşk-i hayâlün **M**.

⁴⁵⁶ Bu beyit dîvânda 3. beyittir.

- 3 Ağyār omuzdan atmış işitdüm yegān yegān
Düşmiş seyirde şālūn aranmış bulunmamış⁴⁵⁷
- 4 Reng eyledün fütādeñe bir renge beñzemez
Ey şūh mekr ü ālūn aranmış bulunmamış
- 5 Bilmem zemīn-i tāze mi⁴⁵⁸ defn eyledün ‘aceb
Gencīne-i vişālūn aranmış bulunmamış
- 6 Mecmū‘asında dūnki gün ‘**Āşım** o āfetūn
Tāze-zebān maḳālūn aranmış bulunmamış

84⁴⁵⁹

[Ġazel]

RAḤMĪ

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn]

- 1 Kaşduñ nedür felek dilin ārāmıñ almadan
El virmeden⁴⁶⁰ vişāli dil-ārāmıñ almadan
- 2 İsterse yüz görümlüğü⁴⁶¹ pīr-i muğān n’ola
Ser-püş-ı bint-i sāğar-ı gül-fāmuñ almadan
- 3 Mestān-ı ‘aşḳ-ı bī-meze dirler saña şaḳın
Ağyāra nuḳl-i bāde virüp cāmıñ almadan⁴⁶²
- 4 Āsīb-i ‘aşḳa düşme görüp⁴⁶³ her semen-beri
Şeftālū-yı ‘izār-ı gül-endāmıñ⁴⁶⁴ almadan⁴⁶⁵
- 5 Olduḳ tamām ḥāşılı **Raḥmī** zamānede
Nev-devletān-ı bī-keremūñ ḥāmıñ almadan

85⁴⁶⁶

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn]

- 1 Neşve-i meyle ol āfet ḥ‘āb-ı nūşın eylemiş
Ḳanzil olmış penbe-i mīnāyı bālīn eylemiş

⁴⁵⁷ Bu beyit dīvānda 2. beyittir.

⁴⁵⁸ Bilmem zemīn-i tāze mi: Bilmem ki ḳa‘r-ı ḥāke mi **D.**

⁴⁵⁹ Kırımlı Mustafa Rahmī D., G. 100 (5 beyit), s. 100.

⁴⁶⁰ vermeden: virmedin **M.**

⁴⁶¹ görümlüğü: görmeliği **D.**

⁴⁶² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁴⁶³ görüp: sevip **D.**

⁴⁶⁴ Şeftālū-yı ‘izār-ı gül-endāmın : Nev-bāve-i nihāl-i gül-endāmın **D.**

⁴⁶⁵ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

⁴⁶⁶ Āşım mahlaslı şiirleri yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Üstine atlas yakışmış şöyle ol meh-pāreye
‘Aksi urmuş rüy-ı berrākını rengin eylemiş
- 3 Nūn-ı çeşmiyle nigāh-ı āşināi eylemez
Ġālibā āyīneler ol şūhı ħod-bīn eylemiş
- 4 İnbisātun yok neden āzurde-ħātırsun ‘acīb
Sevdüğüm kimler seni çak böyle ħāmūş eylemiş
- 5 Şöyle rūşen itdi bezmi ħüsni berk urdı bu şeb
Reng-i rüyun pertev-i mihrin mi tezyīn eylemiş
- 6 Ħağ bu kim münşifdür ‘Āşım nā’il-i mīr-i sūhan
Māhire tanzīriñi gördükde taḥsīn eylemiş

86⁴⁶⁷

[Ġazel]

‘ĀŞİM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Civānsun n’eyleyem dil-dāra ki⁴⁶⁸ ħiç rağbetün yoğdur
Peri-çehre güzelsün zālīm insāniyyetün yoğdur
- [53a]
- 2 Bu kaşlarla bu gözler bu tenāsüb sende kim vardur
Bulursun kendüne bir ‘āşık elbet minnetün yoğdur
- 3 Nedür bu sendeki bī-gāne cünbişler unutduñ mı
Bizümle merḥametsüz bī-vefā az⁴⁶⁹ ülfetün yoğdur
- 4 Güzelsün n’eyleyem pek bī-emānsun pek tenük-ḥūsun⁴⁷⁰
Teraḥḥum n’eydügin bilmezsün ašlā şefkatün yoğdur
- 5 Gelürdün sevdüğüm yoğlardun ‘Āşım bendeni her gün⁴⁷¹
Ne çāre dīdebānün māni‘ün çoğ ruḥşatun yoğdur

87⁴⁷²

[Ġazel]

ŞĀKİR

[mef‘ ülü fā‘ ilātü mefā‘ ilü fā‘ ilün]

- 1 Sākī ki elde cām-ı mey-i āteşin tutar
Teşhīr-i mülk-i ‘işrete la‘līn nigīn tutar

⁴⁶⁷ Āşım Ārif-zāde D., G. 14 (5 beyit), s. 150-151.

⁴⁶⁸ dil-dāra ki: üftādeñe D.

⁴⁶⁹ bī-vefā az: bī-vefādur D.

⁴⁷⁰ tenük-ḥūsun: tenük-ḥūsun D.

⁴⁷¹ Gelürdün sevdüğüm yoğlardun ‘Āşım bendeni her gün: Gelürdün yoğlar idin ‘Āşımāyı sevdiğim her gün D.

⁴⁷² Şākīr mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Dil fikr-i hattı ile ruḥuṅ der-kemīn tutar
Bir kāfirūṅ esīr ider ol gizli dīn tutar
- 3 Vaşf-ı lebūṅ idince o bir şafḥa ḥāmeyi
Elbet yalar benānuṅ o kim engubīn tutar
- 4 İnkār iderise nice gīrāy-ı ğamzesi
Teb-lerze tutmağın benī anı yemīn tutar
- 5 Gör zūhd-i bāridin yine şeyḥūṅ ki ḥullede
Şavm-ı vişāl-i yār diyü erba‘ īn tutar
- 6 Nūr-ı yaqīni görse ‘ayān görmegiz ba‘ īd
Şākīr elinde ḥāme gibi dūrbīn tutar

88⁴⁷³

[Ġazel]

ṬĀLĪB

[fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn]

- 1 Görmezidük dehenūṅ gevher-i nā-yāb gibi
Ḥande-cūş eylemeye mevc-i mey-i nāb gibi
- 2 Ebr-i nīsān-ı ḥaṭ-ı la‘ l-i lebūṅ şevḳi ile
Dīdeler bezl-i güher itmede mīzāb gibi
- 3 Görelī āyinede ‘aks-i ruḥ-ı pūr-tābuṅ
Bī-ḳarār oldı göṅül lücce-i sīmāb gibi
- 4 Būstān-ı dīle toḥm-ı ğam-ı ‘aşḳuṅ ekeli
Şu döker iki gözüm sīneye dūlāb gibi
- 5 Düşeli gerd-i ‘abīr-i ḥaṭ-ı la‘ lūṅ çeşme
Ḳulzüm-i girye döner mevce-i girdāb gibi
- 6 Feyz-bār-ı nıgeh-i yār-ile **Ṭālīb** açılır
Toḥm-ı peykān-ı ğamı ğonca-i sīrāb gibi

89⁴⁷⁴

[Ġazel]

NĀBĪ

[fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn]

- 1 Beni dil-ḥaste görüp çeşmine nem gelmez mi
Ya peşīmāni-i evza‘ -ı sitem gelmez mi

⁴⁷³ Ṭālīb mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁴⁷⁴ Nābī D., G. 868 (5 beyit), s. 463.

- 2 Sen de inşâf ile ey⁴⁷⁵ âfet-i bî-gâne-nevâz
Ġayr-ile şoġbetün insâna elem gelmez mi

[53b]

- 3 Taleb-i kām ile biz bunca şitābān olduġ
O da aya bize bir iki ġadem gelmez mi

- 4 Ey dūşen dā‘ iye-i vaşf-ı dehān-ı yāre
‘ Acebā ġatırına rāh-ı ‘ adem gelmez mi

- 5 Rāyegān olmaya mı yine metā‘ -ı maġşūd
Nābiyā ġāfile-i luţf u kerem gelmez mi

90⁴⁷⁶

[Ġazel]

VECDİ

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Ķaşdı cān almaġdur ol zālīm eger dād itse de
Şādmerg itmek murād eyler eger şād itse de⁴⁷⁷
- 2 Dil-nevāz olmaġla ġamzeñ terk-i bî-dād eylemez
Müslimān olmaz o kāfir Ka‘ be bünyād itse de
- 3 Bî-ġaraż şanma nigāh-ı luţf-ı cev-r-āmizini
Vaġf-ı nāz eyler dil-i vīrānum ābād itse de
- 4 Gird-bād-ı deşt-i hicrān eyler anı rūzgār
Cismini ‘ aşık-ı ġubār [u] vāhını⁴⁷⁸ bād itse de
- 5 Bend-i zūlfinden ġalāş olsa dūşer zencīre dil
‘ Aşġ āzād eylemez ol yār⁴⁷⁹ āzād itse de
- 6 Ķadrümi yārān bilür men ġod-şenālık⁴⁸⁰ eylemem
Şi‘ rümi Cibril-i Vecdî zeyl-i evrād itse de

91⁴⁸¹

[Ġazel]

VECDİ

[me‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlün]

- 1 Dest urdı şabā ŧurra-i ŧarrār ŧaġıldı
Fāş oldu ruġı ‘ āleme esrār ŧaġıldı

⁴⁷⁵ inşâf ile ey: inşâf id e ey **D.**

⁴⁷⁶ Abdülbâkî Vecdî D., G. 61 (7 beyit), s. 121.

⁴⁷⁷ eger şād itse de: beni şād itse de **D.**

⁴⁷⁸ ‘ aşık-ı ġubār [u] vāhını: mişl-i ġubār u āhını **D.**

⁴⁷⁹ ol yār: ger yār **D.**

⁴⁸⁰ ġod-şenālık: ġod-sitālık **D.**

⁴⁸¹ Abdülbâkî Vecdî D., G. 64 (5 beyit), s. 124.

- 2 Açılmadı pejmürde-gül-i bāğ-ı ümîdüm
Eyyâm-ı hazân irdi vü bāzâr⁴⁸² tağıldı
- 3 Kaldum şeb-i firkatde gam-âlûde vü bî-kes
Cem' iyyet-i yârân-ı vefâ-dâr tağıldı
- 4 Dil naqd-i recâ ile alup kâma harîdâr
Del[lâl]-ı felek⁴⁸³ virmedi bāzâr tağıldı⁴⁸⁴
- 5 Olsa n'ola bülbül dil-i **Vecdî** ile hem-dem
Tab' um gibi berg-i gül-i gülzâr tağıldı

92⁴⁸⁵

[Gazel]

NÂBÎ

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Niyyetün eyledüğün va' deyi incâze midür⁴⁸⁶
Yohsa kaçduñ dil-i zâre sitem-i tâze midür
- 2 Var midur sūziş-i gam sîne⁴⁸⁷ pervâne gibi
Yohsa ey murğ-ı çemen bir kırı âvâze midür
- 3 İki per gibi zuhûr eyledi haţ rûyuñda
Murğ-ı hûsnün ' acabâ niyyeti pervâze midür*
- 4 Tırveş sen düşicek sînesine ağıyaruñ
' Âşıkun kavş-şifat hışşesi⁴⁸⁸ hamyâze midür
- 5 Âhdan perde çeker bâğa hezâr ey **Nâbî**
Bu tedârük o gül-i perde ber-endâze midür

[54a]

93⁴⁸⁹

[Gazel]

NÂBÎ

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Göñüllerde hayâl-i nergis-i cânâne devr eyler
O mey-h'âr-ı humâr-âlûdedür mey-hâne devr eyler

⁴⁸² bazâr: esrâr **D.**

⁴⁸³ Dil felek: Dellâl-ı felek **D.**

⁴⁸⁴ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁴⁸⁵ Nâbî D., G. 211 (5 beyit), s. 668-669.

⁴⁸⁶ va' deyi incâze midür: va' de-i incâze midür **D.**

⁴⁸⁷ sîne: sende de **D.**

* 1-3. Beyit Buhûri-zâde Mustafa İtrî tarafından bestelenmiştir: Arazbar Sakîl Beste (Bkz. Kaynakça).

⁴⁸⁸ hışşesi: çekdüğü **D.**

⁴⁸⁹ Nâbî D., G. 220 (5 beyit), s. 657.

- 2 Yine erbāb-ı dil hamyāze-rîz-i hasret-i meydür⁴⁹⁰
Bilünse cām-ı nîlîfāmısı āyā ne⁴⁹¹ devr eyler
- 3 Ne sūd itdi ‘aceb hedm-i harābāt itmeden vā‘ iz
Yine mey-ḥāneler ber-cā yine peymāne devr eyler
- 4 Gören āyine-i rüyunda ‘aks-i penbe-i dāgum
Şanur şem‘-i şeb-ārā üstine pervāne devr eyler
- 5 Cihānun zühd ü rindin anla **Nābî** mihr ü encümden
Gehî peymāne gāhî subḥa-i şad dāne devr eyler

94⁴⁹²

[Ġazel]

NĀBÎ

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Bilür o kimse ki dānā-yı sırr-ı ‘ālemdür
Güşāyiş-i dehen-i gonça raḥm-i mātemdür⁴⁹³
- 2 O gelme n’ola zaḥm-ı derün-ı ehl-i derün
Ki zaḥm-ı āyinenün⁴⁹⁴ nā-pezir-i merhemdür
- 3 Ḥadeng[i] gelmeden eyler gönülde zaḥm[ı] zuhūr
Gülü bu bāğ-ı gamuḡ gonçadan muḳaddemdür
- 4 Ḥayāl-i ‘aks-i leb-i bāde-gūnı dil-dāruḡ
Benān-ı dilde nümūdār-ı sāğar-ı Cemdür
- 5 Ḥaḳîr görme metā‘-ı günāhı ey **Nābî**
Revācgāhı anuḡ⁴⁹⁵ Ka‘be-i mükerrermdür

95⁴⁹⁶

[Ġazel]

NĀBÎ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Çemende cüyveş bu cüst-cūlar hep senünçündür
Miyānda bülbülānda güft-gūlar⁴⁹⁷ hep senünçündür
- 2 Sen ey kişt-i emel neşv ü nemādan dūrsun ammā
Seḥābāsā dökülmek āb-rūlar hep senünçündür

⁴⁹⁰ hamyāze-zîr-i hasret-i meydür: hamyāze-rîz-i hasret-i meydür **D.**

⁴⁹¹ cām-ı nîlîfāmısı āyā ne: nîlî fām-ı cerḥ **D.**

⁴⁹² Nābî D., G. 225 (5 beyit), s. 678-679.

⁴⁹³ Güşāyiş-i dehen-i gonça raḥm-i mātemdür: Güşāyiş-i dehen-i ḥande zaḥm-ı mātemdür **D.**

⁴⁹⁴ Ki zaḥm-ı āyinenün: Ki zaḥmı āyinenün **D.**

⁴⁹⁵ anuḡ: anufî **D.**

⁴⁹⁶ Nābî D., G. 221 (6 beyit), 657-658.

⁴⁹⁷ Miyānda bülbülānda güft-gūlar: Miyān-ı bülbülānda güft-gūlar **D.**

- 3 N'ola bir kerre meyl itseñ⁴⁹⁸ kenāre ey dūr-i yektā
Hürüş-ı mevc mevc-i arzūlar hep senüñçündür⁴⁹⁹
- 4 Sezādur sa' id-i sīmīnūñ itsem heykel-i gerdūn⁵⁰⁰
Baña pūr-ḥıṣm kīn olmak 'adūlar hep senüñçündür⁵⁰¹
- 5 Gel ey mest-i tegāfūl bir nigāh it ḥāl-i mestāne
Reh-i mey-ḥānede bu hāy hūlar hep senüñçündür⁵⁰²
- 6 Reg-i tār-ı cefādan⁵⁰³ cūṣa gel ey bāde-i taḥkīk
Kadehler şışeler ḥumlar sebūlar hep senüñçündür*
- 7 N'ıçün ey nazm-ı **Nābī** yāre tāze cilve itmezsün
Kalmadan şafḥaya bu ser-fürūlar hep senüñçündür⁵⁰⁴

96⁵⁰⁵

[Ġazel]

VECDİ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Dil-i çeşm-āşinā sāmān-ile⁵⁰⁶ bī-gāne olmaz mı
Hemīşe mest ile ūlfet iden mestāne olmaz mı
- 2 Hava ḥoş her taraf gülzār bülbul zār u gül ḥandān
Bu esbāb-ı cünūnı seyr iden dīvāne olmaz mı
- [54b]
- 3 Kenār-ı āb sāķī tāze vü mey köhne dil pūr-şevk
Bu bezme tevbeler nuḳl ü verā' peymāne olmaz mı
- 4 Mey anda bāde anda cümle yārān-ı şafā anda
Geçüp cennetden ādem sākin-i mey-ḥāne olmaz mı
- 5 Sebū zānūde sāğar elde yār āğüş-ı vuşlatda
Bu tarz-ı ḥāşla meclis 'aceb rindāne olmaz mı
- 6 Bu maḥsūd-ı ṭabāyī' sözleri kanda bulursuñ sen
Kedūret virmesen **Vecdī** dil-i yārāna⁵⁰⁷ olmaz mı

⁴⁹⁸ N'ola bir kerre meyl itseñ: Ne var bir kerre meyi itseñ **D.**

⁴⁹⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁵⁰⁰ heykel-i gerdūn: heykel-i gerden **D.**

⁵⁰¹ Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁵⁰² Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

⁵⁰³ Reg-i tār-ı cefādan: Reg-i tāk-i hatadan **D.**

* Mecmûada bu beyit 5. beyitten sonra sütunun soluna yan olarak kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁵⁰⁴ Mahlas beyti dīvānda kayıtlı değildir.

⁵⁰⁵ Abdülbâkî Vecdî D., G. 69 (7 beyit), s. 129.

⁵⁰⁶ Sāmān-ile: sāmānla **D.**

⁵⁰⁷ dil-i yārāna: 'aceb yārāna **D.**

97⁵⁰⁸

[Ġazel]

VEHBÎ

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 'Anberîn haṭṭuñı gör zāhid o la' l-i terde
Sünbül-i cenneti seyr eyle leb-i kevşerde
- 2 Şışede ḥabs-i perī seyrini istersen eger
'Aks-i ruḥsārını gör āyine-i sāğarda
- 3 Dil mu' anberde ḥayāl-i leb-i la' li yārūñ
Beñzer ol aḥkere pinhān ola ḥākisterde
- 4 Tākdan eyledi men⁵⁰⁹ ḥāke tenezzül dil-dār
Buldum ol māhveşi gökde ararken yirde
- 5 Hāl-i mū dārını seyr it zeḳanuñda gūyā
'Anber-ālūde-i dūd oldı bün-i micmerde
- 6 Sünbül-i cenneti⁵¹⁰ ārāyiş-i destār itmeme
Var iken ḥāşılı sevdā-yı muḥabbet serde
- 7 Vehbiyā gāh haṭuñ seyr iderem geh⁵¹¹ zülfüñ
Sevdevī meşrebüm ārām ide her bir yirde⁵¹²

98⁵¹³

[Ġazel]

KĀMÎ

[mef' ūlū fā' ilātü mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Hāl-i siyeh ki gerden-i nāzükterindedür
Bir büsesine cānumı virsem yirindedür
- 2 Perçem şanur o nūr-ı siyāhı gören velī
Zıll-i semā-yı evc-i melāḥat⁵¹⁴ serindedür
- 3 'Āşık baḳar mı muşḥaf-ı ḥüsnünde haṭṭuñ
Āyāt-ı ḥüsnî⁵¹⁵ ḥarf-be-ḥarf ezberindedür
- 4 Pā der-gil-i taḥayyür iderler şanavberi
Ol şiveler ki ḳāmet-i bālāterindedür

⁵⁰⁸ Seyyid Vehbî D., G. 204 (7 beyit), s. 643.

⁵⁰⁹ men: ben D.

⁵¹⁰ Sünbül-i cenneti: Sünbül-i haṭṭını D.

⁵¹¹ geh: ki D.

⁵¹² Sevdevī meşrebüm ārām ide her bir yirde: Şu didi meşrebüm ārām idemem bir yirde D.

⁵¹³ Edirneli Kāmî D., G. 53 (7 beyit), s. 196-197.

⁵¹⁴ Zıll-i semā-yı evc-i malāḥat: Zıll-i hümāy-ı evc-i melāḥat D.

⁵¹⁵ Āyāt-ı ḥüsnî: Āyāt-ı ḥüsn D.

5 Diġġat olınsa duġter-i rezde bu ġayşiyet⁵¹⁶
Dest-i du‘ ā-yı nīm şeb-i māderindedür

6 Gitdükçe inşirāḥ tenezzülde **Kāmiyā**
Ḥalkuñ şafā-yı vaġtı geġen demlerindedür

[55a]

99⁵¹⁷

[Ġazel]

SĀMĭ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 O ġeşm-i ġaste-ṭab‘ a ‘ anber-i kuvvet-fezādur ġaṭ
Şikest-i reng-i rüy-ı arzūya⁵¹⁸ mūmyādur ġaṭ⁵¹⁹

2 İder fevvāre-i ġün-āb-ı ġasret nevk-i müjġānuñ⁵²⁰
Reg-i kām-ı nigāha ṭurfe-i gerd-en-küşādur⁵²¹ ġaṭ

3 Olınca mevc-i ġizā-yı ġayātı ġiss-i āhumdan⁵²²
Ḥabāb-ı şāf-ı ġabġabdan ġıġan reng-i hevādur ġaṭ

4 Deġān-ı noġṭa-i perkārda mevhūm-ı ġudretdür⁵²³
İġāṭa itmiş anı ġalka-i devr-i vefādur ġaṭ

5 Süveydā-yı derūnum ‘ aks-i mīnā-yı ġeşmūmden⁵²⁴
Anı kūteh-nigāḡān ṡan ider kim rū-nümādur ġaṭ

6 O ġār-ebrūya iki mışra‘ -ı mevzūndur **Sāmī**
Ki ġüsn-i maṭla‘ -ı şeh-beyt-i ebrū-yı düṭādur ġaṭ

100⁵²⁵

[Ġazel]

SĀMĭ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 Olur nāmūs-ı ru ‘ yet dīn-i ruḡsār-ı dil-ārādan⁵²⁶
Ziġām-ı fevc fevc-i nūr-ı enṡār-ı temāşādan

2 Fezā-yı rāstide sāk-ı şıdkı eyleyen teşmīr
Olur rif‘ atde berter naḡl-i şīrīn-maġzda mādan⁵²⁷

⁵¹⁶ ġayşiyet: ġāşiyet **D.**

⁵¹⁷ Arpaemīni-zāde Sāmī **D.**, G. 62 (7 beyit), s. 330-331.

⁵¹⁸ Şikest-i reng-i rüy-ı arzeviye: Şikest-i reng-i ġüsn-i yāra hem-ġün **D.**

⁵¹⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁵²⁰ nevk-i müjġānuñ: nevk-ı müjġānı **D.**

⁵²¹ turfe-i gerd-en-küşā: turfe gerd-i müşşādur **D.**

⁵²² Olınca mevc-i ġizā-yı ġayātı ġiss-i āhumdan: Nesīm-i ‘ işveden āb-ı ġayāt-ı ġüsn olur pūr-mevc **D.**

⁵²³ Deġān-ı noġṭa-i perkārda mevhūm-ı ġudretdür: Deġānı noġṭa-ı rengīn-i pergār-ı tebessūmdür **D.**

⁵²⁴ ‘ aks-i mīnā-yı ġeşmūmden: ‘ aks ider mīnā-yı ġeşmūmden **D.**

⁵²⁵ Arpaemīni-zāde Sāmī **D.**, G. 97 (9 beyit), s. 352.

⁵²⁶ Olur nāmūs-ı ru ‘ yet dīn-i ruḡsār-ı dilārādan: Nigeh mümkin mi ġül-ġin ola ruḡsār-ı dil-ārādan **D.**

⁵²⁷ Olur rif‘ atde berter naḡl-i şīrīn-maġzda mādan: Olur rif‘ atle berter naḡl-i şīrīn-maġz-ı hurmādan **D.**

III

Cāmeden ayru görenler o perinün şānuḡ
 Şanur indürdi felek yire meh-i tābānuḡ
 Çıkarup pīrehen-i müşk-i gül-āb-efşānuḡ
 Neyl-gūn fūtaya şardı beden-i ʿuryānuḡ
 Şan benefşe içine düşdi muķaşşer bādām

IV

Hicrle geçmişiken ḡaşılı rūz [u] şeb-i ḡavż
 Cām-ı laʿ liyle şafālandı anuḡ meşreb-i ḡavż
 Ḥaz idüp pertev-i rūyuḡdan anuḡ kevkeb-i ḡavż
 Oldı pā-būs-ı şerīfiyle müşerref leb-i ḡavż
 Buldı dīdār-ı laṡīfiyle ziyā dīde-i cām⁵⁴²

V

Şubḡ-ı kāzibde gezüp subḡ şananlar şafaķı
 Farķ ider mi ķara cāhildür o karayla ʿaķı
 Süḡanuḡ budur eşaḡḡı vü sözüḡ mā-şadaķı
 Şandılar kim şatılur dāne-i dürr-i ʿaraķı
 Urdı el ķiseye çoklar idüp⁵⁴³ endişe-i ḡām⁵⁴⁴

VI

Ķıldı āfāķı o zülf-i pür-çin
 Dāmen-ālūde cihān olalı pāyine ķarın
 Pertev-i mihr-i ruḡı ile ziyālandı zemīn
 Kākülün şāne açup ķıldı hevāyı müşķin
 müyuḡ daḡıdup itdi yer[i] ʿanber-fām⁵⁴⁵

VII

Şāne el urmagile oldı perişān ḡisū
 Yine cemʿ oldı ne siḡr itdi o çeşm-i cādū
 Yana şābun ezilüp sürdi revān pāyine rū
 Ṭās elin öpdı ḡased ķıldı ķara baḡrumı⁵⁴⁶ şu
 Yetdi şu cismine reşk aldı tenümden ārām⁵⁴⁷

⁵⁴² Bu beyit dīvānda 5. beyittir.

⁵⁴³ Urdı el ķiseye çoklar idüp: Çoklar el ķiseye vurdu kılıp **D**.

⁵⁴⁴ Bu beyit dīvānda 6. beyittir.

⁵⁴⁵ Bu beyit dīvānda 7. beyittir.

⁵⁴⁶ Baḡrumı: baḡırımı **D**.

⁵⁴⁷ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

VIII

Yüz cilā buldı yine hüsni-ile yunup arunup
Oldı pākize melāhatde meh-i bedre dönüp
Gün gibi yine tülū^c itdi felekde görünüp
Çıkdı hāmmāmdan o meh⁵⁴⁸ perde-i çeşmüm şarınup⁵⁴⁹
Tutdı āsāyiş ile gūşe-i çeşmümle maḳām⁵⁵⁰

[56a]

IX

Ṭaḳalar hıfzı içün hizmetine bel бүkdi
Cāmlar hüsniine ḥayrān oluban göz dikdi
Lüle-i āb sükūt itdi zebānuḡ çekdi
Merdüm-i dīdem⁵⁵¹ ayağına revān şu dökdi⁵⁵²
Ki gerek şu döküle⁵⁵³ servün ayağına mūdām

X

Vireyin yāre revānı nice hemyān naḳdın
Dökeyin ayağına reşk-i firāvān naḳdın
Hep nişār eyleyeyin dīde-i giryān naḳdın
Müzdi-i hāmmām **Fuzūlī** vireyüm cān naḳdın
Kılmasun şarf-ı zer ol serv-ḳad-i sīm-endām⁵⁵⁴

102^{555*}

[TAḤMİS-PERDĀZİ]⁵⁵⁶

[Taştīr]⁵⁵⁷

CEVRİ

[fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilātün fā^c ilün]

I

Ey cemālün şem^c -i bezm-ārā-yı ḳurb-ı Kirdigār
Vey cebinün ḥalvet-i ḥāş-ı vişāle nūr-bār
Meclis-i ḳudse fūrūḡ-ı ṭal^c atun pertev-nişār
Sen çerāḡ-ı şoḥbet-i Ḥaḳsın olursa vechi var
Cebra[’]il āvāre-i nūr-ı ruḡun pervāne-vār

⁵⁴⁸ o meh: ol D.

⁵⁴⁹ şarınup: sarınup D.

⁵⁵⁰ Gūşe-i çeşmümle maḳām: gūşe-i çeşmimde maḳaam D.

⁵⁵¹ Merdüm-i didem: merdüm-i çeşmim D.

⁵⁵² dökdi: töktü D.

⁵⁵³ döküle: töküle D.

⁵⁵⁴ Bu beyit divānda 11. beyittir.

⁵⁵⁵ Cevrî İbrâhîm Çelebi D., Th. 1 (7 bend), s. 356-357.

* Nâdirî'nin bir gazelinin beyitleri arasına üçer mısra eklenerek yapılmış bir taştīrdir; ancak divānda nazım şekli olarak tahmisler başlığı altında yer almaktadır. Mürettibin başlıklandırma/adlandırma ve nazım şekillerinin tayini hususundaki uygulamalarına ihtiyatla yaklaşılmış ve gerekli tashihler yapılarak şiirler başlıklandırılmıştır.

⁵⁵⁶ Başlık bulunmayan bu tahmisin Cevrî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁵⁷ 1. ve 5. mısraların Ganîzâde Nâdirî'ye ait na't vasıflı bir gazel olup, Cevrî İbrâhîm Çelebi tarafından taştīr edildiği Esmâ Polat'ın “Nâdirî Divânı'nda Yer Alan Na't Vasıflı Gazeller” isimli çalışmasından istifade edilerek tespit edilmiştir (Bkz. Kaynakça). Ganî-zâde Nâdirî D., G. 27 (7 beyit), 235-236.

II

Maṭlab-ı a‘ lā-yı ev ednāda cāy itseñ n’ola
 Pîş-gāh-ı maḳşad-ı aḳsāda cāy itseñ n’ola
 Şadr-ı ḥalvet-ḥāne-i Esrāda cāy itseñ n’ola
 Bir ḳademde menzil-i a‘ lāda cāy itseñ n’ola
 Tîr-veş itdüñ meḳām-ı *ḳābe ḳavseym** güzār

III

Şem‘ -i zatuñ olmasa dönmezdi fānūs-ı felek
 Zāhir olmazdı teşāvir-i mezāhir yek-be-yek
 Halk-ı eşyāya vüçduñdur sebep bî-reyb ü şek
 Şalmasa nūruñ žıyā dünyāya ey reşk-i melek
 Bunca eşkāl ü şuver ḳandan olurdı āşkār

IV

‘ Ācizānı rüz-ı ḥaşre zılluñı teḳşir içün
 Ārzū-mendān-ı naḥl-i ḳaddüñi tevḳîr içün⁵⁵⁸
 Āftāb-ı maḥşerüñ⁵⁵⁹ te’şîrini teḳşir içün
 Ümmetüñ deşt-i bekāda rāḥatüñ⁵⁶⁰ tevfir içün⁵⁶¹
 Şaḳladı dār-ı fenāda sāyeñi perverdigār

[56b]

V

Zehresi oldı sipihrüñ heybet-i ‘ azmünle çāk
 İtdi şıyt-ı saṭvetüñ eyvān-ı çarḥı lerze-nāk
 Eyledüñ ol şeb ki mi‘ rāca⁵⁶² nazar bî-vehm ü bāk
 Hıvfuñ itdi ḳalb-i gerdünı dü nîm ey nūr-ı pāk
 Halk-ı ‘ ālem şandılar şaḳ oldı māh-ı tāb-dār

VI

Āsmānı āstānuñ zan idüp bekler Mesîḥ
 N’ola olsa pāye-i a‘ lā ile ber-ter Mesîḥ
 Bildügiçün rütbeñi buldı felekde yer Mesîḥ
 Yerde gökde ḥāşılı ger Hıẓr-ı zinde ger Mesîḥ
 Ümmetüñden olmağa çekmekde dā’im⁵⁶³ intizār

* Bu ifade Necm sûresi 9. âyet-i kerîmeden iktibastır: “O kadar ki, kab-ı kavseyn (iki yay) kadar veya daha yakın oldu!”

⁵⁵⁸ Bu mısra divânda 4. mısradır.

⁵⁵⁹ Āftāb-ı maḥşerün: Āitāb-ı maḥşerün D.

⁵⁶⁰ rāḥatüñ: rāḥatın D.

⁵⁶¹ Bu mısra divânda 2. mısradır.

⁵⁶² mi‘ rāca: eflāke D.

⁵⁶³ dā’im: dāyim D.

VII

Yâ Resûla'llâh bir ednâ çâkeründür **Nâdirî**
‘Âşîkâr itme kuşûruñ⁵⁶⁴ ‘aybınuñ ol sâtiri
Eyle maşşerde şefâ‘atla ‘aţâ-yı vâfiri
Luţfuñ olsa n’ola **Cevrîñün** ümîd-i hâtırı
Gerçi çokdur cürmi ammâ luţfuña yokdur şümâr

103⁵⁶⁵

104⁵⁶⁶

[Ğazel]

‘ÂRİF

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Açup sîb-i zenâhdânı⁵⁶⁷ ki ey cânâ ne örtersün
Yimezler bâğ-ı hüsnüñ mîvesin cânâ ne örtersün
- 2 Ziyâ güsterdür ol bir vechile pûşîde olmazken
Hemişe mihr-rûy-ı enverüñ efsâne örtersün
- 3 Ne deñlü ‘âkıl olsa râz-ı ‘aşkı fâş ider ammâ
‘Aceb sırdur ki señ ey ‘âşık-ı dîvâne örtersün
- 4 Açarsun sîne-i sîmîñüñi ağıyâra bî-minnet
Beni gördükçe ey şûh-ı sitem-kâr yana örtersün
- 5 Metâ‘-ı vaşluñı nâdâna açduñ ey cefâ-pîşe
Harîdâr olduğunda ‘Ârif[e] kâlâ ne örtersün

105⁵⁶⁸

[Maţla‘]⁵⁶⁹

[LÂ-EDRî]

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Halkuñ nigâhı şimdi bütün âb u dânedede
Haqqâ ri‘ âyet itmesi müşkil zamânede

106⁵⁷⁰

Müfred

[LÂ-EDRî]

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 İtme ümîd-i himmet ile mâluñı telef
‘Aşruñ kibârı zevķin alur da keder virür

[57a]

⁵⁶⁴ kuşûruñ: kuşûrın **D**.

⁵⁶⁵ Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁵⁶⁶ Ârif Ali Efendi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ST-2, G. (1 beyit), s. 307.

⁵⁶⁷ zenaḥdânı: zenaḥdânıñ **ST-2**

⁵⁶⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁵⁶⁹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁷⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

107⁵⁷¹

[Ġazel]

‘ĀRİF

[mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn]

- 1 Ol ān bilürem rûy-ı bedahşānuḡ içündür
Bî-hûde degül āh-ı derûn anuḡ içündür
- 2 Cem‘ olmaduḡı ḡāḡırumuz ey şeh-i ḡubān
Fikr-i heves-i zūlf-i perîşānuḡ içündür
- 3 Dil tūḡḡ-i mir ‘āt-ı ruḡuḡ olduḡı cānā
Zevḡ-ı leb-i gül ḡanda firāvānuḡ içündür
- 4 Düşvār ise de yār-i şekîb-i ḡam ü firḡat
Şabr eyle göḡül vuşlat-ı cānānuḡ içündür
- 5 Üftāde-i ḡāk-i rehüḡ olmuş yine ‘Ārif
Pā-būsüḡ içün pāyine dāmānuḡ içündür

108⁵⁷²

109⁵⁷³

Müfred

[ĀHî]⁵⁷⁴

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn]

- 1 Aḡşamlamaḡa başladı illerle⁵⁷⁵ şimdiden
On dördine girmeden daḡı⁵⁷⁶ māh-pāremüz

110⁵⁷⁷

Müfred

[LĀ-EDRî]

[fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn]

- 1 Rişte-i enḡārı pā-bend oldu ‘aks-i Yūsufa
Şanma nā-bînā-yı kufl-ı dīde-i Ya‘ ḡūbdur

111⁵⁷⁸

⁵⁷¹ Ārif Ali Efendi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁷² Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁵⁷³ Āhî (Benli Hasan) D., Müf. 1, s. 65.

⁵⁷⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āhî’ye ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁵⁷⁵ illerle: ellere **D**.

⁵⁷⁶ girmeden daḡı: irişmeden ol **D**.

⁵⁷⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındıḡı tespit edilememiştir.

⁵⁷⁸ Beyt başlıklı bu şiir Arapça’dır.

112⁵⁷⁹

[Ġazel]⁵⁸⁰

[HÜDÂYÎ-İ KADÎM]⁵⁸¹

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 ' Aceb mi Taşcı-zâde olsa maḥbûb-ı cihân-ārâ⁵⁸²
Hudâ kâdirdür eyler seng-i ḥārâdan güher peydâ

113⁵⁸³

114⁵⁸⁴

115⁵⁸⁵

Kıt'a⁵⁸⁶

[ŞÂBÎT]⁵⁸⁷

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Koynına girmek için⁵⁸⁸ bir kuzunun
Bir koyun sâ' ati olsam bârî

- 2 Eylemez⁵⁸⁹ fevt raḳîb-i ' aḳreb
Bir daḳîḳa o ḳamer-ruḥsârî

116⁵⁹⁰

[57b]

117⁵⁹¹

118⁵⁹²

[Müfred]

SÂ'İB

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Sâ'ib o gülün ḥasret-i ḥârîyla ölürsen
Ḳabrinde nümâyân ola her sâl ḳaranfûl

119⁵⁹³

⁵⁷⁹ Hüdâyî-i Kadîm D., G. 1 (7 beyit), s. 112.

⁵⁸⁰ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁵⁸¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Hüdâyî-i Kadîm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁸² ' Aceb mi Taşcı-zâde olsa maḥbûb-ı cihân-ārâ: Ümîdüm bu vefâdan ola ḳalbünge eşer peydâ D.

⁵⁸³ Beyt başlıklı bu şiir Arapça'dır.

⁵⁸⁴ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁸⁵ Bosnalı Alâaddin Sâbit D., Rub. 2, vrk. 112a.

⁵⁸⁶ Dîvânda (orijinal metin) "rubai" olarak kayıtlıdır; ancak rubainin kendine özgü vezinler ile yazılması ve şiirin bu hususiyetleri taşımaması sebebiyle mecmûada kayıtlı olan nazım şekli esas alınmıştır. Kıt'a'nın Sâbit'e ait olduğu Gamze Aydın'ın "*Dîvân Şairinin Dünyasına Zamanın Kadranından Bakmak: Bosnalı Sâbit'in Eserlerinde Saat Çeşitleri ve Koyun Saatinin Gizemi*" isimli çalışmasından istifade edilerek tespit edilmiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁸⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu şiirin Sâbit'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁸⁸ Koynuna girmek için: Koynına girmek-içün D.

⁵⁸⁹ Eylemez: Öylemez M.

⁵⁹⁰ Ferd başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁹¹ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsçadır.

⁵⁹² Sâ'ib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁵⁹³ 'Örfî başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

120⁵⁹⁴

121⁵⁹⁵

[Ġazel]

NĀBĪ

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 İder cefā ile pervānesini ħākister
O ūem' secde-i subĥa teyemmüm itdükçe

122⁵⁹⁶

[Ġazel]

[YAĤYĀ]⁵⁹⁷

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Derbān-ı pādīšāh idüp ol serv-ķāmeti
Devrān yine ķapuya getürdi ķıyāmeti

123⁵⁹⁸

124⁵⁹⁹

125⁶⁰⁰

126⁶⁰¹

[Maṭla']^{602*}

[KĀMĪ]⁶⁰³

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ĥāl vech-i ' Alīde ķanberdür⁶⁰⁴
Sāĥil-i baĥr-i ĥūsne ' anberdür⁶⁰⁵

127⁶⁰⁶

[Maṭla']⁶⁰⁷

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Temāšāgāhumuzken sünbūlistān-ı ruĥuĥ cānā
Ķopardı fitneler yer yer ĥaṭuĥ ey dil-ber-i ra' nā

[58a]

⁵⁹⁴ 'Arabî başlıklı bu beyit Arapça'dır.

⁵⁹⁵ Nâbî D., G. 790 (5 beyit), s. 402-403.

⁵⁹⁶ Taşlıcalı Yahyâ Dîvânı'na ulaşılammıştır. RT., G. (2 beyit), s. 351.

⁵⁹⁷ Mecmûada "Duhânî" başlığı ile kayıtlı olan bu şiirin Taşlıcalı Yahyâ Bey'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁵⁹⁸ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁵⁹⁹ Sâ'ib başlıklı 3 beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁰⁰ 'Örfî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁰¹ Edirneli Kâmî D., Mat. 36, s. 309.

⁶⁰² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varâğında "ferd" başlığı ile kayıtlıdır. Mürettip, mecmûada kimi manzumeleri farklı başlık ve nazım şekilleri ile mükerreren kaydetmiştir.

⁶⁰³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁰⁴ ķanberdür: ķanberdedür **M**.

⁶⁰⁵ 'anberdür: 'anberdedür **M**.

⁶⁰⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁰⁷ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

128⁶⁰⁸

Kıt'a

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bāğ-ı dehrün gülini şem itmek
Çāk budur kim humārına degmez
- 2 'Ālemün bādesiyle mest olmak
Hāk budur kim humārına degmez

129⁶⁰⁹

[Ġazel]⁶¹⁰

[BĀKĪ]⁶¹¹

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Dāne-i hālün bağ cennet-i ruhsārunda
Nice şabr eylesün Allāhı severseñ ādem

130⁶¹²

[Ġazel]⁶¹³

[ĀLĪ]⁶¹⁴

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Perişān olsa ol kākül 'izārunda şafā⁶¹⁵ artar
Fetil-i şem'a beñzer kim dağıldukça⁶¹⁶ ziyā artar

131⁶¹⁷

[Ġazel]⁶¹⁸

[NAHĪFĪ]⁶¹⁹

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi
O şūhā⁶²⁰ hāle münāsib hikāye söylendi*

⁶⁰⁸ Kıt'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁰⁹ Bâkî D., G. 331 (6 beyit), s. 221.

⁶¹⁰ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶¹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶¹² Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 241 (7 beyit), s. 621-622.

⁶¹³ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶¹⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶¹⁵ 'izārunda şafā: cemālünde bahār D.

⁶¹⁶ dağıldukça: tağıldukça D.

⁶¹⁷ Nahîfî Süleyman Efendi D., G. 508 (7 beyit), s. 512.

⁶¹⁸ Mecmûada "Kıt'a-i Zibâ" başlığı ile kayıtlıdır. Mürettip 2/3 beyitten müteşekkil kimi manzumeleri kıta nazım şekliyle kaydetmiştir.

⁶¹⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu şiirin Nahîfî Süleyman Efendi'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁰ şūhā: mâha D.

* Aynı beyit mecmûanın 62a numaralı varağında "Fâiz" başlığı ile kayıtlıdır.

- 2 Nigāh-ı ‘işvesin⁶²¹ itdi ifāde ğamzesine
O nūkteler ki o şîrîn edāya söylendi⁶²²

132⁶²³

[Maṭla‘]^{624*}

[KĀMÎ]⁶²⁵

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Hāl vech-i ‘Alīde ḵanberdür
Sāhil-i baḥr-i ḥüsne ‘anberdür

133⁶²⁶

134⁶²⁷

[Müfred]

[ĀNî/ZEYREKî]⁶²⁸

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Miyānından ḥaber şordum didi ol dil-ber-i şūḥum⁶²⁹
Ötesi kūh-ı billūra çıkar⁶³⁰ bir ince yoldur⁶³¹ bu

135⁶³²

[Maṭla‘]

VECDÎ

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Hāk-i pâyünle gözüm rüşen idüp bād-ı şabā
Ka‘beden sürme getürdi baḡa Cāmî gūyā

⁶²¹ Nigāh-ı ‘işvesin: Nigāh-ı ‘işvesi **D.**

⁶²² Mecmûada kayıtlı bu iki beyit Rif‘at Bey tarafından bestelenmiştir: Kürdîli Hicazkâr Şarkı, TRT Repertuvar No: 2616 (Bkz. Kaynakça).

⁶²³ Edirneli Kâmî D., Mat. 36, s. 309.

⁶²⁴ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58a numaralı varağında “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶²⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶²⁶ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶²⁷ Zeyrek-zâde Mehmed Ânî Çelebi’ye ait bir divân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RT. (1 beyit), s. 78.; ZE. (1 beyit), s. 161.; TŞ. (1 beyit), s. 213.; MŞ. (2 beyit), s. 254.

⁶²⁸ Mecmûada Sabrî başlığı ile kayıtlı bu şiirin Ânî/Zeyrek-zâde’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Riyâzü’ş-Şu’arâ’da şairin Zeyrek-zâde olması sebebiyle önce “Âşık Zeyrekî” sonra “Ânî” mahlasını kullandığı belirtilmiştir. Biyografik kaynaklardan Zübdetü’l-Eş’âr’da, şairin “Zeyrek-zâde” mahlası “Seyrek-zâde” olarak kayıtlıken; Meşâ’iru’ş-Şu’arâ’da ise “Zîrekî” olarak kayıtlıdır.

⁶²⁹ Miyānından ḥaber şordum didi ol dil-ber-i şūḥum: Miyānından ḥaber sorarsan iklim-i melāhatda **RT.**; Miyānında ḥaber şorarsan iklim-i melāhatde **ZE.**; Miyānından ḥaber sorarsan iklim-i melāhatde **TŞ.**; Miyānından ḥaber şorarsan iklim-i melāhatde **MŞ.**

⁶³⁰ çıkar: eşer **ZE.**; aşar **TŞ., MŞ.**

⁶³¹ yoldur: yeldür **ZE.**; beldür **TŞ., MŞ.**

⁶³² Vecdî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

136⁶³³

[Maṭlaʿ]⁶³⁴

[YAḤYĀ]⁶³⁵

[feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün]

- 1 Düşdi dāmān-ı dile bir şerer-i şür-efgen⁶³⁶
ʿ Aşq āhengeri zencîr-i cünün eyler iken⁶³⁷

137⁶³⁸

Kıtʿ a-i Raʿ nā

[LĀ-EDRî]

[feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün]

- 1 Heb görenler seni ʿ Alî şāhum
Kerremaʿllāhü vechehu didiler
- 2 Zülfikār müjeṇ-ile cān virene
Rūhuʿllāh rūḥa didiler

138⁶³⁹

[Ġazel]⁶⁴⁰

[KĀMî]⁶⁴¹

[mefāʿ ilün feʿ ilātün mefāʿ ilün feʿ ilün]

- 1 Perestiş eyleme her şūḥa dîl-sitān bir olur
Yolında cān vireceksen bedende cān bir olur

[58b]

139⁶⁴²

[Ġazel]⁶⁴³

[KĀMî]⁶⁴⁴

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

- 1 Ḥayret-i⁶⁴⁵ dîdār-ı yārūṇ gerçi lāl eyler beni
Çeşm-i pür-gū maḥzar-ı intāḳ-ı ḥāl eyler beni
- 2 Kaṭʿ -ı ümmîd eylemişken cîlveler izḥār ider
Vaḏʿ -ı ol şūḥuṇ ṭalebkār-ı vişāl eyler beni
- 3 Fürḳat-i dîdār ile bir ḥāle girdi şüretüm
Her gören şahşum yine benden suʿāl eyler beni

⁶³³ Şeyhülislam Yahyâ D., Müf. 25, s. 506.

⁶³⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶³⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Şeyhülislam Yahyâ’ya ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶³⁶ şerer-i şür-efgen: şerer-i süz-efgen D.

⁶³⁷ eyler iken: işlerken D.

⁶³⁸ Kıt’anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶³⁹ Edirneli Kâmî D., G. 75 (13 beyit), s. 207-208.

⁶⁴⁰ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁴¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁴² Edirneli Kâmî D., G. 224 (7 beyit), s. 282.

⁶⁴³ Mecmûada “kıt’a” başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁴⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Edirneli Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁴⁵ Ḥayret-i: Ḥayret-i D.

140⁶⁴⁶

141⁶⁴⁷

142⁶⁴⁸

143⁶⁴⁹

144⁶⁵⁰

Ḳıṭ‘a

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

1 Mümkün midür esir-i ḥum-ı zülfi olmamak
Dil-beste eyler ādemi ṣīrīn edācuḡı

2 Vaż‘ eylemeḡ ümīdine bī-hūde düşmesün
İsterse emīn ‘āşıkı yoḡ bir babacuḡı⁶⁵¹

145⁶⁵²

146⁶⁵³

[Maṭla‘]

ES‘AD

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 Ḥayāl-i ḥāl-i ruḡsārı o māhuḡ dilde bār olmaz
Süveydā-yı derün āyine-i ḡalbe ḡubār olmaz

147⁶⁵⁴

[Müfred]

[ES‘AD]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

1 N’ola pīrānesüz meyl itdüm ise cürmümi ‘afv it
Bilürsün kim güzel sevmekde cānā ihtiyār olmaz

148⁶⁵⁵

⁶⁴⁶ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁷ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁸ Enverî başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁴⁹ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁵⁰ Kıt’anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁵¹ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁶⁵² Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁵³ Es’ad mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁶⁵⁴ “velehû” başlıklı bu beyit, Es’ad mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. kaynakça).

⁶⁵⁵ Sâib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

149⁶⁵⁶

Ferd

[FUZÛLÎ]

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Mecnûn ile ben mekteb-i 'aşk içre okurken
Ben muşhaf-ı hatm itdüm o *Velliy*lide* kaldı*

150⁶⁵⁷

[Gazel]⁶⁵⁸

[NÂBÎ]⁶⁵⁹

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Tutan bir dâmeni elbetde makşûda irer⁶⁶⁰ dirler
Görenler Yûsufuñ dāmānını⁶⁶¹ dest-i Züleyhāda*

151⁶⁶²

[Maṭla']⁶⁶³

[LĀ-EDRÎ]

[mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Ben olduğumda mekteb-i 'aşkuñ ḫalîfesi
Velley* idi Kaysuñ elinde şaḫîfesi*

[59a]

152⁶⁶⁴

153⁶⁶⁵

154⁶⁶⁶

155⁶⁶⁷

⁶⁵⁶ Fuzûlî Dîvânı'nda beyit tespit edilememiştir.

* Kur'ân-ı Kerîm'de 92. sûre olan Leyl sûresi.

* Beyit varak sonunda sütunların ortasında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁵⁷ Nâbî D., G. 782 (7 beyit), s. 397-398.

⁶⁵⁸ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁵⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁶⁰ makşûda irer: makşûdın bulur **D**.

⁶⁶¹ dāmānını: dāmānmı **D**.

* Beyit varak sonunda sütunun sağ kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁶² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁶³ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

* Kur'ân-ı Kerîm'de 92. sûre olan Leyl sûresi.

* Beyit varak sonunda sütunun sol kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁶⁴ Sa'dî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁵ Hüsrev başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁶ [...] Rızâ başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁶⁷ Kıt'a başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

156⁶⁶⁸

Kıt'a

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 N'ola dil olsa ger zîr-i miyân-ı yâr-ı h'âhişger
Yine şîşe gülüsünden ziyâde neşve-perverdûr
- 2 Leb-i cām-ı şafâdan neş'e-yâb olmakda meşrebdûr
Gülü-yı şîşe zîrâ tîre-dâr olmaz muḳarrerdûr

157⁶⁶⁹

158⁶⁷⁰

[Maṭla']⁶⁷¹

[LĀ-EDRĭ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Dil-bere benden idersen 'arz-ı hâl
Başum üstinde yerün var ey hilâl

159⁶⁷²

160⁶⁷³

161⁶⁷⁴

[Maṭla']⁶⁷⁵

[LĀ-EDRĭ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Hâl-i müşğînüñe hem bû didük ol dil-dârûñ
'Anberî âteşe yakmaḳdur ey dil kârûñ⁶⁷⁶

162⁶⁷⁷

[Maṭla']⁶⁷⁸

[LĀ-EDRĭ]

[mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Leb-rîz-i ḥafr olurdu cihân feyz ile⁶⁷⁹
Pây-i ḥayât olmasa leb-rîz-i âb ile

⁶⁶⁸ Kıt'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁶⁹ Câmî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁶⁷⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷¹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷² Meşreb başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁷³ Kıt'a başlıklı tek beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁷⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷⁵ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁶⁷⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁶⁷⁸ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁷⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

163⁶⁸⁰

[Ġazel]⁶⁸¹

[ŞUN^c İ]⁶⁸²

[mef^c ülü mefā^c ilü mefā^c ilü fe^c ülün]

- 1 Hâtm eyleyen ey h^câce benüm muşhaf-ı aşkı
Ve'l-leyliye* dek okudı⁶⁸³ ancak anı Mecnûn*

164⁶⁸⁴

[Ġazel]⁶⁸⁵

[NÂBİ]⁶⁸⁶

[mef^c ülü mefā^c ilü mefā^c ilü fe^c ülün]

- 1 Yûsuf gibi envā^c -ı mihen⁶⁸⁷ çekmege muhtâc
Âsân degül ihvâna veliyyü'n-ni^c am⁶⁸⁸ olmak*

[59b]

165⁶⁸⁹

[Ġazel]⁶⁹⁰

[NÂBİ]⁶⁹¹

[mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün mefā^c ilün]

- 1 Ruğunda bâdeden yârün⁶⁹² ki âb u tâb olur peydâ
Derûnumda benüm bir ma^c den-i sîm-âb olur peydâ
- 2 Hâyâl-i halkâ-i zülfünle eşküm düşse deryâya
Zamân-ı haşre dek gird-âb ber-gird-âb olur peydâ

166⁶⁹³

167⁶⁹⁴

168⁶⁹⁵

⁶⁸⁰ Gelibolulu Sun'î D., G. 131 (5 beyit), s. 526.

⁶⁸¹ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁸² Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Sun'î'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

* Kur'ân-ı Kerîmde 92. sûre olan "Leyl sûresi" ve 1. âyet-i kerîme.

⁶⁸³ okıdı: okumış **D**.

* Beyit, varak sonunda sütunların ortasında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁸⁴ Nâbî D., G. 384 (7 beyit), s. 98-99.

⁶⁸⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁸⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁸⁷ envā^c -ı mihen: envā^c ı mihen **D**.

⁶⁸⁸ veliyyü'n-ni^c am: velîyü'n-ni^c am **D**.

* Beyit, varak sonunda sütunun sol kısmında düzensiz olarak kayıtlıdır. Mürekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁶⁸⁹ Nâbî D., G. 8 (5 beyit), s. 505.

⁶⁹⁰ Mecmûada "kıt'a" başlığı ile kayıtlıdır.

⁶⁹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁶⁹² yârün: yânın **D**.

⁶⁹³ Rubâ'î başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça'dır.

⁶⁹⁴ Sa'dî başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁶⁹⁵ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

169⁶⁹⁶
170⁶⁹⁷
171⁶⁹⁸
172⁶⁹⁹
173⁷⁰⁰
174⁷⁰¹
175⁷⁰²

[60a]

176⁷⁰³
177⁷⁰⁴
178⁷⁰⁵
179⁷⁰⁶
180⁷⁰⁷

[Ġazel]

[‘ĀŞİM]⁷⁰⁸

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Geçersün hep yanından ‘āşık-ı giryāna bakmazsın
N’içün ey bi-vefā böyle geçersin yāra⁷⁰⁹ bakmazsın

181⁷¹⁰

[Maṭla‘]⁷¹¹

[LĀ-EDRĪ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Duḥān içdükde ol şūrīde-meşreb dil-berüm gūyā
Derün-ı gönecadan bir sünbül-i nīlū olur peydā

182⁷¹²
183⁷¹³
184⁷¹⁴

⁶⁹⁶ Husrev başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁹⁷ Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁹⁸ Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁶⁹⁹ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰⁰ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰¹ Lâ-Edrî başlıklı iki beyitlik bu şiir Arapça’dır.

⁷⁰² Ebû-Turâb başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰³ Der-Saft-ı Bînî başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰⁴ Mirza Tâhir başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰⁵ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁰⁶ Sâ’ib başlıklı iki beyitlik bu şiir Farsça’dır.

⁷⁰⁷ Bosnalı Âsım D., G. 281 (5 beyit), s. 448.

⁷⁰⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bosnalı Âsım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁰⁹ yâre: yana D.

⁷¹⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹¹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷¹² Başlık bulunmayan bu iki beyit Arapça’dır.

⁷¹³ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷¹⁴ Sâ’ib başlıklı bu beyit Farsça’dır.

185⁷¹⁵

186⁷¹⁶

[Müfred]

MÜNŞİ

[mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 İrişmez oldu güşına âh u fiğānumuz
Ol serv ü nāz var ise artardı kāmēti

[60b]

187⁷¹⁷

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün]

- 1 Gelmez iseñ ' aşıkā gelmem dime ey pür-cefā
Olmasun bî-çāreye hicrān hicrān üstüne

188⁷¹⁸

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün]

- 1 Her ne deñlü mest-i şahbā-yı cünün olsa yine
' Aşık-ı ser-keşte rāh-ı kūy-ı cānānın bilür

189⁷¹⁹

[Müfred]

ŞĀBĪT

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Çekerken kuhl-ı nāzı çeşmine meşşāta-i kudret
Güneş āyīne-dār olmuş meh-i nev sürmedān tutmuş

190⁷²⁰

[Ġazel]

[‘ ĀLĪ]⁷²¹

[fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün]

- 1 Gül ' arūsına düğün eyledi dāmād-ı şabā
' Andelībān-ı çemen okuyıcı çıkdı aña

⁷¹⁵ Sâ'ib başlıklı üç beyitlik bu şiir Farsça'dır.

⁷¹⁶ Münşî'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir.

⁷¹⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷¹⁹ Bosnalı Alâaddin Sâbit D., Müf. 12, vrk. 115a. (Karşılaştırma, dîvânın yazma [orijinal] nüshası esas alınarak yapılmıştır).

⁷²⁰ Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 1 (5 beyit), s. 505.

⁷²¹ Mecmûada "Bâkî" başlığı ile kayıtlı olan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

191⁷²²

[Müfred]

ṬĀLĪB

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 İki böldüğ kākülün dünyâyı teşhîr itmege
İns ü cinni kayda uğratduñ bu gīsûlarla sen

192⁷²³

[Maṭla']

ṬĀLĪB

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Başarsa ḥāküme na' lîn-i nâz-ile ol perî⁷²⁴
Ne çâr-pâre olur rûḥa rakş için eşeri

193⁷²⁵

[Müfred]

SİRRÎ

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görenler dūd-ı sîm-i âteş-i âh-ı cihân-süzem
Didiler şehr-i cism-i 'âşık-ı şeydâda yangın var

194⁷²⁶

[Ġazel]^{727*}

['ĀLÎ]⁷²⁸

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Perîşân olsa ol kākül 'izārunḍa şafā⁷²⁹ artar
Fetîl-i şem' a beñzer kim dağıldukça⁷³⁰ ziyâ artar

195⁷³¹

[Müfred]

RAḤMÎ

[me' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün]

- 1 Haṭṭunla ḥamûş itme dil-i Raḥmî-i zârı
Eşkestedür o sun' -i giyâh itmege degmez

⁷²² Tâlib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²³ “velehû” başlıklı bu beyit, Tâlib mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁷²⁵ Sırrî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷²⁶ Gelibolulu Mustafa Âlî D., G. 241 (7 beyit), s. 621-622.

⁷²⁷ Mecmûada “velehû” başlığı ile kayıtlıdır.

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varâğında “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷²⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Gelibolulu Mustafa Âlî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷²⁹ 'izārunḍa şafā: cemālünde bahâr D.

⁷³⁰ dağıldukça: tağıldukça D.

⁷³¹ Rahmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

196⁷³²

[Ġazel]

[BĀĶĪ]⁷³³

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Tütüyānuñ minnetün keḥḥāl ḳahruñ kim çeker⁷³⁴
Ḥāk-pāyün tütüyāsı çeşm-i cāna⁷³⁵ ḥoş gelür

197^{736*}

[Müfred]

BĀĶĪ

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ḳille-i kūh-ı ḳanā' atde mi bitdi bilmem
Bir piyāz-ile geçindi nice yıllar Sünbül

198⁷³⁷

[Ḳıṭ'a]

[ḤAYLĪ]⁷³⁸

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Ey göñül saḥn-ı çemende⁷³⁹ leb-i deryā zevḳin⁷⁴⁰
Bir şanemle ide gör kām alasuñ dünyādan
- 2 Yoḥsa bir dişleri dūr⁷⁴¹ ḳāmeti serv olmayıcaḳ
Ne biter şaḥn-ı çemende⁷⁴² ne çıkar deryādan

⁷³² Bâkî D., G. 56 (5 beyit), s. 97-98.

⁷³³ Mecmûada "Es'ad" başlığı ile kayıtlı bu şiirin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷³⁴ kim çeker: çekmeden **D**.

⁷³⁵ tütüyāsı çeşm-i cāna: dīde-i hūnbāra ḡāyet **D**.

⁷³⁶ Beyit Bâkî Dîvânı'nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

* Bâkî Dîvânı'nda kayıtlı bir gazelin ikinci mısraı bu beyit ile benzerlik taşımaktadır, beyit şu şekilde kayıtlıdır:

Gül gibi 'işret olmaz ise berg ü sâz ile

Sünbül gibi geçinmek olur bir piyaz ile (G. 477/1)

Bâkî'nin, Muhammet Çelebi için yazdığı "Sünbül Kasidesi"ne, Sünbül-zâde Vehbî tarafından yapılan "*Nazîre be-Sünbüle-i Bâkî der-Sitâyiş-i Müşârun İleyh*" isimli kasidesindeki 14. beytin muhtevası/söz içeriği, mecmûadaki beytin de- her ne kadar Bâkî başlığı ile kayıtlı olsa da- başka bir şair tarafından Bâkî'nin sünbül isimli zemin şiirine nazire olabileceği ihtimalini kuvvetlendirmiştir (Bkz. Kaynakça). Bu tespitte, mecmûada kayıtlı bazı şiirlerin başlık olarak atfedilen şaire ait olmadığı ve tashihe muhtaç olduğu göz önünde bulundurulmuştur. Bahsi geçen beyit şu şekildedir:

Lâle şad güne piyāz etse yine bir yerde

Geçinir tarḥ-ı tekellüfle berāber sünbül (K. 54/14)

⁷³⁷ Haylî Ahmet Çelebi'ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). RZT., Kt. (2 beyit), s.102-103.

⁷³⁸ Mecmûada "Sâbit" başlığı ile kayıtlıdır.

⁷³⁹ saḥn-ı çemende: saḥn-ı çemenle **RZT**.

⁷⁴⁰ zevḳin: seyrin **RZT**.

⁷⁴¹ dūr: zer **RZT**.

⁷⁴² şaḥn-ı çemende: şaḥn-ı çemenden **RZT**.

199⁷⁴³

[Ġazel]

NEDİM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Öyle bir dürr-i yetim-i nāzı eyler perveriş
N'ola ol tıfluñ şadef-kārī ise gehvāresi

200⁷⁴⁴

[Maṭla']

‘ĀŞİM

[mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün]

- 1 Hakkā ki hüsün kişverinüñ bī-bedelidür
‘Āşım bilürem sevdügünüñ ismi⁷⁴⁵ ‘Alidür

[61a]

201⁷⁴⁶

[Maṭla']⁷⁴⁷

[LĀ-EDRĪ]

[...] ⁷⁴⁸

- 1 Ey der-kenāra gir ‘ālī semenüm
Baḥr-i ğam-ı hicrānına ğarḳa oldı tenüm

202⁷⁴⁹

[Beyt]⁷⁵⁰

SĀLİM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 ‘Andelībün alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemün
Naḳş iden āb üzre naḳş itmiş [...] ⁷⁵¹

203⁷⁵²

204⁷⁵³

[Maṭla']

‘ĀŞİM

[mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Kalmaz yabānda şefḳat ider cedd-i emcedi
‘Āşım seven ḥulūş-ile āl-i Muḥammedi

⁷⁴³ Nedīm D., G. 161 (7 beyit), s. 273-274.

⁷⁴⁴ Āsım Ārif-zāde D., Mat. 34, s. 194.

⁷⁴⁵ ismi: nāmı D.

⁷⁴⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁴⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁴⁸ Vezin tespit edilememiştir.

⁷⁴⁹ Sâlim mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁵⁰ Mısra sonunun eksik olması sebebiyle nazım şekli tespit edilememiştir. Mecmûadaki pek çok manzumenin mürettip tarafından asıl nazım şekilleriyle kaydedilmediği nazarıdikkate alınmalıdır.

⁷⁵¹ Mısranın sonu eksiktir.

⁷⁵² “ferd” başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁷⁵³ Āsım Ārif-zāde D., Mat. 8, s. 187.

205⁷⁵⁴

[Maṭla‘]⁷⁵⁵

[LĀ-EDRĭ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Gülün ḥazm itmeyenler ḥārını gülzārsuz ḳalmış
‘Ayıbsuz sevdüğüm yār isteyenler yārsuz ḳalmış

206⁷⁵⁶

[Maṭla‘]⁷⁵⁷

[LĀ-EDRĭ]

[mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlün]

- 1 Çok zāhide evrādın unutdurdı bu güftār
Çok ‘ābidi yoldan çıkarur āḥir o güftār

207⁷⁵⁸

[Maṭla‘]

[KĀMĭ]⁷⁵⁹

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Sen sen ol ehl-i keyf olan yerde
Ḳahveyi eksük itme bir ferde

208⁷⁶⁰

Müfred

[LĀ-EDRĭ]

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Reşk-i rüyunla döküp ḥünāb-ı çeşm-i āftāb
Şan şafaḳ ḳanıyla yunmuş dest-māl olmuş saḅa

209⁷⁶¹

[Ġazel]⁷⁶²

[RĪYĀZĭ]⁷⁶³

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Cüy-ı şafā aḳındısıdur ‘ālem-i şebāb
Bir özge çağlar [i]di ki geçdi şitāb-ile

⁷⁵⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁵⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁵⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁵⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁵⁸ Edirneli Kâmî D., Mat. 122, s. 322. Bu beyit çeşitli kaynaklarda, kahveyi çok sevmesi sebebiyle “Tiryâkî” lakabıyla anılan Hasan Paşa’ya ve onun gazalarını konu alan “*Gazavât-ı Tiryâkî Hasan Paşa*” isimli eseri de kaleme alan tezkireci ve dîvân şairi Cafer İyânî Bey’e de ihtilaflı olarak atfedilmiştir.

⁷⁵⁹ Mecmûada “Lebrî” başlığıyla kayıtlı bu şiirin Kâmî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁶⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁶¹ Müfred başlığı ile kayıtlı bu beytin Riyâzî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. “*Riyâzî Dîvânı’ndan Seçmeler*” isimli eserde bu beyit kayıtlı olmadığından karşılaştırma *Seyyid Vehbî Dîvânı*’nda bu gazele yapılan tahmis esas alınarak yapılmıştır (Bkz. Kaynakça). Seyyid Vehbî D., Th. 4 (5 bend), s. 485-486.

⁷⁶² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁶³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Riyâzî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

210⁷⁶⁴

[Maṭla‘]

‘ĀṢİM

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Pāmāli serv-ķāmet-i bālā bülendinün
Cūlar fütādesi rūḥ-ı dil-pesendinün

211⁷⁶⁵

Ferd

[LĀ-EDRĭ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Gümüş ķalkānlı altun reşmeli şom şırma gerdenli
Mülūkāne idüp tertīb alayı

212⁷⁶⁶

[Müfred]

RĀḤMĭ

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Düşmez hümā-yı pertev-i ḥüsn evc-i nāzdan
Rāḥmĭ hezār ḥālķa-i çeşm olsa dāmumuz

213⁷⁶⁷

[Maṭla‘]

NEDĭM

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Ne kuvvet var meded ol zālīmün çeşm-i siyāhında
Ki ḥısn-ı ‘işmeti vĭrān ider evvel nigāhında

214⁷⁶⁸

[Maṭla‘]

CĀZİM

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Sen sen ol ‘iş u nūş olan yerde
Bādeyi eksük itme yek merde

[61b]

⁷⁶⁴ Āsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁶⁵ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁶⁶ Rāḥmĭ mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁶⁷ Beyit Nedĭm Dĭvānı’nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). Mucmûada kayıtlı bazı şiirlerin başlık olarak atfedilen şaire ait olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

⁷⁶⁸ Cāzım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

215^{769*}

[Ġazel]

[NAĤİFİ]⁷⁷⁰

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

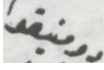
- 1 Bu şeb recā-yı dil ol dil-rubāya söylendi
O şūḥa⁷⁷¹ ḥāle münāsib ḥikāye söylendi

216⁷⁷²

[Müfred]

ŞİDDİK

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 şarābını yeke yek
Rūzgār el virirse kullana gör

217⁷⁷³

[Ġazel]⁷⁷⁴

[NĀBİ]⁷⁷⁵

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Dil-ber ki rast söyle[ye] ' uşşāka itdügin
Būs eylemem dehānını dirsem ḥilāf olur

218⁷⁷⁶

[Ġazel]

FAŞİH

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Faşih ol kaşı yānuḡ bilmedüm bār-ı ġam-ı ' aşkı
Çekilmez derd imiş kim kāmēt-i şabrum kemān olmuş⁷⁷⁷

219⁷⁷⁸

Ferd

[LĀ-EDRİ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Reşk-i rūyuḡla döküp ḥūn-āb-ı çeşm-i āftāb
Şan şafaḡ kanyıla yunmuş dest-māl olmuş saḡa

⁷⁶⁹ Süleyman Nahîfî Efendi D., 508 (7 beyit), s.512

* Aynı beyit mecmûanın 58b numaralı varağında “kıt'a-i zibā” başlığı ile 2 beyit olarak kayıtlıdır.

⁷⁷⁰ Mecmûada “Fâ'iz” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁷¹ şūḥa: māḥa D.

⁷⁷² Sıddîk mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁷⁷³ Nâbî D., G. 124 (6 beyit), s. 600.

⁷⁷⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁷⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁷⁶ Fasîh Ahmet Dede D., G. 448 (5 beyit), s. 285.

⁷⁷⁷ olmuş: oldı D.

⁷⁷⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

220⁷⁷⁹

[Müfred]

‘ÂŞİM

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Kuşûrı serv-i nâzum ‘Âşımın var ise hizmetde
Nedim-i zâr dâmen dermiyân vallâhi billâhi [diyü]⁷⁸⁰

221⁷⁸¹

[Maṭla]⁷⁸²

[LÂ-EDRî]

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Çîn-i cebhesi gösterür hayfâ bize cānānumuz⁷⁸³
Âşinā-yı pür-nigeh görmez dil-i bî-gānemüz

222⁷⁸⁴

[Ġazel]

KÂMî

[mef‘ ūlū fâ‘ ilâtü mefâ‘ ilü fâ‘ ilün]

- 1 Çāk⁷⁸⁵ itdi gerçi cisme müheyyā maḳām-ı nev
Gelmez mi zan ider aḡa rüz-ı kıyām-ı nev

223⁷⁸⁶

[Ġazel]⁷⁸⁷

[NÂBî]⁷⁸⁸

[fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün]

- 1 Būse bāziḡesidür lebleri meh-rüyānuḡ
Devr ider tāze sūḡan [gibi] dehenden dehene

224⁷⁸⁹

[Maṭla‘]⁷⁹⁰

[LÂ-EDRî]

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Yāda gelmez mi ‘aceb cevır ü cefā itdüklerünḡ
Âḡ senünḡ geḡ geḡ gelüp yer yer durup gitmeklerünḡ

⁷⁷⁹ Âşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁸⁰ Mecmûada bu kısım karalanmıştır; aynı zamanda vezni de bozmaktadır.

⁷⁸¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁸² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁸³ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁷⁸⁴ Edirneli Kâmî D., G. 174 (5 beyit), s. 258.

⁷⁸⁵ Çāk: Hakk D.

⁷⁸⁶ Nâbî D., G. 758 (5 beyit), s. 380-381.

⁷⁸⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁸⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁸⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁹⁰ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

225⁷⁹¹

[Ġazel]⁷⁹²

[NÂBÎ]⁷⁹³

[mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 Ey dil gehî cefâ ile de yoklamak seni
Cânânenen ri' âyet-i hâtır degül midür

226⁷⁹⁴

Ferd

[LÂ-EDRî]

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülü]

- 1 İnkâr idemem ben saña ' aşıklığum ammâ
' Afv eyle günâhum baña kîn itme efendim

227^{795*}

[Maṭla']

' ÂŞİM

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülü]

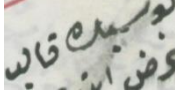
- 1 Hakkâ ki hüsün kişverinüñ bî-bedelîdür
' Âşım bilürem sevdüğünün nâmı ' Alîdür

228⁷⁹⁶

[Müfred]

NAZMÎ

[mef' ülü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 dil olan naḡd-i Nazmîde
' Arz it ' ayâr-ı ḡadr-i kemâli bilenlere

[62a]

229⁷⁹⁷

[Maṭla']

NEDİM

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Mişâl-i rûze hicründe dil-i ḡam-dîde ḡalmışdur
Seni görmeklik ey ḡaşı kemânum ḡayr[a] ḡalmışdur

⁷⁹¹ Nâbî D., G.115 (7 beyit), s. 593-594.

⁷⁹² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁷⁹³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁷⁹⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁷⁹⁵ Âsım Ârif-zâde D., Mat. 34, s. 194.

* Aynı beyit mecmûanın 61a numaralı varâğında "Âsım" başlığı ile kayıtlıdır. 199. gazelin ikinci mısraında "nâmı" kelimesi yerine "ismi" kelimesi kayıtlı iken bu matla'da fark yoktur.

⁷⁹⁶ Nazmî mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁷⁹⁷ Nedîm başlıklı bu şiir, şairin divânı'nda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

230⁷⁹⁸

Müfred

[RÎYÂZÎ]

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Bî-tekellüf açılurmuş 'âşık-ı şeydâsına⁷⁹⁹
Ol şeh-i hüsnün ['aceb] ra' nâ imiş⁸⁰⁰ tenhâlığı

231⁸⁰¹

[Maṭla']

'ÂŞİM

[fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün]

- 1 Kanda isem arar anı ben⁸⁰² buluram
'Âşımı görmesem uyuz oluram

232⁸⁰³

[Maṭla']⁸⁰⁴

[SA'DÎ]⁸⁰⁵

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Öpmege istediğim müzesinün kebkebidür
Kimse dış koyuramaz aña demür leblebidür

233⁸⁰⁶

[Maṭla']⁸⁰⁷

[LÂ-EDRÎ]

[mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

- 1 'Arz eyledükde rüyını taraf-ı nikâbdan
Geçdi zemîne neyyir-i a' zâm hicâbdan

⁷⁹⁸ “Rîyâzî Dîvânı’ndan Seçmeler” isimli eserde bu beyit tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). ZZE. (1 beyit), s. 52.; ZE. (1 beyit), s. 332.

⁷⁹⁹ 'âşık-ı şeydâsına: 'âşık-ı şeydâlara ZE.

⁸⁰⁰ ra' nâ imiş: zibâ imiş ZZE.; zibâyımış ZE.

⁸⁰¹ Âsım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁸⁰² “ben” sözcüğü vezni aksatmaktadır.

⁸⁰³ Sa’dî Şeyhülislam Hoca Sâdeddin Efendi’ye ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TŞ. (1 beyit), s. 433.; TŞB. (1 beyit), s. 91.

⁸⁰⁴ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁰⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Sa’dî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu beyit Meşâ’iru’s-Şu’arâ’da “matla” başlığı ile Zâtî’ye de atfedilmiştir. Tezkirede beyit şu şekilde kayıtlıdır:

Gerçi öpsem didüğüm müzesinün kebkebidür

Kimse dış koyuramaz aña demür leblebidür

⁸⁰⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁰⁷ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

234⁸⁰⁸

Müfred

[‘ĀŞİM]

[...] ⁸⁰⁹

- 1 Şehrî nice olur peyrevi ‘Āşım Efendi
Ol mûnis-i vuşlat dil ise mahrem

235⁸¹⁰

236⁸¹¹

[Maṭla‘] ⁸¹²

[LĀ-EDRĪ]

[mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilün]

- 1 Bir sözle ‘aqlum aldı kapıldum edāsına
Virdüm dehān-ı yāra dili yok bahāsına

237⁸¹³

[Ġazel] ⁸¹⁴

[ĀŞİM] ⁸¹⁵

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 ‘Ālemi kırdı ḥadeng-i ḡamze-i dil-düz ⁸¹⁶ ile
Rūḥ-ı Rüstem ḥavf ider zannum bu tîr-endāzdan

238⁸¹⁷

[Ġazel] ⁸¹⁸

[NĀBĪ] ⁸¹⁹

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Yine hem-cins çeker biribirin ⁸²⁰ gayretini
Zaḥm-ı miḡrāz urur sūzen ⁸²¹ anuḡcün merhem

⁸⁰⁸ Āşım mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁸⁰⁹ Vezin tespit edilememiştir.

⁸¹⁰ Beyt başlıklı bu şiir Farsça’dır.

⁸¹¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir

⁸¹² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹³ Āşım Ârif-zâde D., G. 33 (6 beyit), s. 164-165.

⁸¹⁴ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Āşım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸¹⁶ ḥadeng-i ḡamze-i dil-düz: geçirdi ḡamze-i dil-düz **D**.

⁸¹⁷ Nâbî D., G. 496 (13 beyit), s. 187-188.

⁸¹⁸ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸¹⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸²⁰ hem-cins çeker biribirin: hem-cinsi çeker birbirinün **D**.

⁸²¹ Zaḥm-ı miḡrāz urur sūzen: Zaḥm-i miḡrāza urur sūzen **D**.

239⁸²²

[Maṭla']⁸²³

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Seni benden efendim ayıranlar bulmasun rahmet
Taḥammüldür ilâcî çâresi yok bu imiş kısmet

240⁸²⁴

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ülü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün]

- 1 Ol âfetüñ leṭâfet-i ḥüsnünde yok kuşur
Aınca o deñlü var ki biraz bî-vefâcadur

241⁸²⁵

242⁸²⁶

[Kıṭ'a]⁸²⁷

[‘ÂŞİM]⁸²⁸

[fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün]

- 1 Bir Ocağ-zâde kürek şâhibidür luṭfun dan
Çemen iklimini bir tûğ-ile⁸²⁹ ister lâle

[62b]

243⁸³⁰

[Maṭla']⁸³¹

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Gerek tüt anı 'aqlum dan gerekse tüt cünün um dan
Saña dil virmek ey şüh-ı cihân kopdı derün um dan

244⁸³²

[Maṭla']⁸³³

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Ser-engüştün muḥannâ şanma nakl itsün diyü aḥbâb
Şunar mestâne sâķi her ḳadeḥ şunduk da beş 'unnâb

⁸²² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸²³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸²⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸²⁵ Müfred başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁸²⁶ Âsım Ârif-zâde D., Kt. 9 (3 beyit), s. 182.

⁸²⁷ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸²⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸²⁹ tûğ-ile: tûğ ile **D**.

⁸³⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸³¹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸³³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

245⁸³⁴

[Ġazel]⁸³⁵

[NEDİM]⁸³⁶

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Kemāl-i hüsnüni derk eyledükde dil-daruḡ
Öñünde maḡv-ı vüçüd itmek kemāl midür

246⁸³⁷

[Müfred]⁸³⁸

[NEDİM]⁸³⁹

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Görünce sīnesinde tāb-ı mihr-i rüyuḡ āh itdüm
Baḡa bir sīm pertev-süz-ile dil-ber dehān yaḡdı⁸⁴⁰

247⁸⁴¹

Müfred

[‘ĀŞİM]⁸⁴²

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Yoḡdur āyīne-i ruḡuḡda ḡuşūr
Var ise kendi ‘ aksümi görürem⁸⁴³

248⁸⁴⁴

[Ġazel]⁸⁴⁵

[NEDİM]⁸⁴⁶

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Şabādan evvel açup göḡsün oḡşadum zülfün
Benüm de bir aḡacak rüzḡarum oldu bugün

249⁸⁴⁷

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Eḡerçi terbiyetünde ḡuşūr yoḡ ammā
O nev-nihāl-i hüsn ḡālibā yerin tutmaz

⁸³⁴ Nedīm D., G. 34 (10 beyit), s. 223.

⁸³⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm’e ait olduḡu tesbit edilmiştir.

⁸³⁷ Nâbî D., Müf. 20, s. 282.

⁸³⁸ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸³⁹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâbî’ye ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁸⁴⁰ dehān yaḡdı: duhan yaḡdı D.

⁸⁴¹ Âsım Ârif-zâde D., Müf. 3, s. 195.

⁸⁴² Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım’a ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁸⁴³ görürem: gördüm D.

⁸⁴⁴ Nedīm D., G. 96 (5 beyit), s. 247.

⁸⁴⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁴⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm’e ait olduḡu tespit edilmiştir.

⁸⁴⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

250⁸⁴⁸

[Ġazel]⁸⁴⁹

[NEDİM]⁸⁵⁰

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Gāh engüşt-i muḥannāsın gehī la' lün öpüp⁸⁵¹
Dāne-i 'unnāb ile nūş-ı şarāb itmez misün

251⁸⁵²

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Ḥayf bir gün va' din incāz itmedi ol bī-vefā
Hiç imrüz olmadı 'ālemde ferdāmuz bizüm

252⁸⁵³

[Beyt]

NEYLİ

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Ṭaqrīb ider vişālını 'uşşāka ol mehün⁸⁵⁴
Çeşm-i emel bakılsa 'aceb dūr-bīn imiş

253⁸⁵⁵

[Ġazel]⁸⁵⁶

[NĀ'İLİ]⁸⁵⁷

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremidür
Kaşr-ı didemde ḥayālün gibi bir pādīşehün

254⁸⁵⁸

[Ġazel]⁸⁵⁹

[NEDİM]⁸⁶⁰

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Ġazāl-ı mihr-i felek dāğdārum oldu bugün
Benüm o⁸⁶¹ sürmeli āhū şikārum oldu bugün

⁸⁴⁸ Nedīm D., G. 71 (6 beyit), s. 237-238.

⁸⁴⁹ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁵⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁵¹ öpüp: emüp D.

⁸⁵² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁵³ Ahmed Neylî D., B. 39, s. 463.

⁸⁵⁴ mehün: şehin D.

⁸⁵⁵ Nâ’ili-i Kadīm D., G. 197 (5 beyit), s. 423.

⁸⁵⁶ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁵⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâ’ili’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁵⁸ Nedīm D., G. 96 (5 beyit), s. 248.

⁸⁵⁹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan beytin Nedīm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁶¹ Benüm o: Ki böyle D.

255⁸⁶²

[Ġazel]⁸⁶³

[FĀ'ĪZ]⁸⁶⁴

[mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn]

- 1 Feryādumuz ol yāra de aġyāra da almaz
Āh-ı dil-i bŭlbŭl gŭle de āra da almaz

256⁸⁶⁵

Mŭfred

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Senŭnle sŭyleilme belki vatiy-ile mŭmkindŭr
Ne āre navetŭn var imdi ey ġaddār

257⁸⁶⁶

[Mala']⁸⁶⁷⁸⁶⁸

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Esĭr-i derd-i 'akŭm mŭbtelā-yı āh u efġānum
iār-ı Rŭmelide bir mehŭn 'aıyla nālānum

[63a]

258⁸⁶⁹

Ferd

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn mefā' ilŭn]

- 1 Gŭnŭlde bir perĭ-rŭ cilve-gŭsterdŭr hemān 'āı
Dŭ ehbāza muabbet āinā-yı mesken olmazmı

259⁸⁷⁰

[Ġazel]⁸⁷¹

NĀ'ĪLĭ⁸⁷²

[fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilātŭn fā' ilŭn]

- 1 Bŭ'l-'aceb nā-kām-ı 'akām nerm-dil mabŭblar
Mŭm iken aġyāra basa seng ŭ āhendŭr baa⁸⁷³

⁸⁶² Es'ad-zāde Seyyid Abdŭrrahĭm Fā'iz Efendi, TEİS'te airin Fā'iz mahlası ile mŭrettep ve mŭkemmel Dĭvānı olduġu; fakat nŭshalarına ulaılamadıġı bilgisi mevcuttur. ST-2, G. (5 beyit), s. 341.

⁸⁶³ Mecmŭada "mŭfred" balıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁴ Balık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fā'iz'e ait olduġu tespit edilmitir.

⁸⁶⁵ Beytin hangi air tarafından kaleme alındıġı tespit edilememitir.

⁸⁶⁶ Beytin hangi air tarafından kaleme alındıġı tespit edilememitir.

⁸⁶⁷ Mecmŭada "ferd" balıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁶⁸ Mecmŭada bu beyit varaġın sonuna iki sŭtununun arasına "ferd" balıġı ile dŭzensiz kaydedilmitir. Mŭrekkep ve imla hususiyetleri farklıdır.

⁸⁶⁹ Beytin hangi air tarafından kaleme alındıġı tespit edilememitir.

⁸⁷⁰ Nā'ĭlĭ-i Kadĭm D., G. 7 (5 beyit), s. 279.

⁸⁷¹ Mecmŭada "mŭfred" balıġı ile kayıtlıdır.

⁸⁷² Balık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nā'ĭlĭ'ye ait olduġu tespit edilmitir.

⁸⁷³ āhendŭr baa: āhendŭr M.

260⁸⁷⁴

[Ġazel]⁸⁷⁵

[NEDİM]⁸⁷⁶

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Eyledi bir iki peymāneyle ser-gerdān bizi
Āh o şahbā şatıcı 'aql alıcı kâfir kıızı

261⁸⁷⁷

262⁸⁷⁸

[Maṭla']⁸⁷⁹

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün]

- 1 Ey 'āşık ülfete çü gelmez saña dil-ber⁸⁸⁰
Hānuḡda ya bilsen [ne] gezer şīşe vü sāḡar

263⁸⁸¹

[Ġazel]⁸⁸²

[NEDİM]⁸⁸³

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Dün çemende sevdüğüm mestāne geçdün baḡmadun
Serv refṭaruḡ görüp başın şalardı dūrdan

264⁸⁸⁴

265⁸⁸⁵

[Ġazel]⁸⁸⁶

[NĀ'İLİ]⁸⁸⁷

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 D[ā]d-h'āh-ı vuşlat olsam baḡt düşmendür baḡa
Deşt-peymā-yı ḡam olsam āh reh-zendür baḡa

⁸⁷⁴ Nedīm D., G. 156 (5 beyit), s. 271-272.

⁸⁷⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁷⁶ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁷⁷ Sa'dî başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁸⁷⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁷⁹ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸⁰ Mısrânın vezni aksamaktadır.

⁸⁸¹ Nedīm D., G. 105 (7 beyit), s. 250-251.

⁸⁸² Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁸⁴ Müfred başlıklı bu beyit Farsça'dır.

⁸⁸⁵ Nâ'ili-i Kadīm D., G. 7 (5 beyit), s. 279.

⁸⁸⁶ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁸⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nâ'ili'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

266⁸⁸⁸

[Maṭlaʿ]

NĀBÎ

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Tamām-ı ʿömrde bir kerre oldı Nābiyā rūzı
İki dil-ber gibi bir yirde görmek ʿid-i nev-rūzı

267⁸⁸⁹

[Maṭlaʿ]⁸⁹⁰

[LĀ-EDRî]

[...] ⁸⁹¹

- 1 eşk ise dil yine sūz-ı bākîdür
Dem maṭarına tāb-ı temmūz-ı bākîdür

268⁸⁹²

[Maṭlaʿ]⁸⁹³

[SĀMî]⁸⁹⁴

[meʿ ulü mefāʿ ilü mefāʿ ilü feʿ ulün]

- 1 Zencîr-i cünün gerdene oldı⁸⁹⁵ muʿ tād
Meczûb-ı İlāhînüñ⁸⁹⁶ olur sübḥası pülād

269⁸⁹⁷

270⁸⁹⁸

[Ġazel]⁸⁹⁹

[NECĀTî]⁹⁰⁰

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Didüm ḥüsnüñ berâtında ne bu⁹⁰¹ zülf-i siyāh egri
Didi bu Rūmdur bunda olur ṭuğrā-yı sāde egri⁹⁰²

⁸⁸⁸ Nābî D., Mat. 50 s. 596.

⁸⁸⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁸⁹⁰ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁹¹ Vezin tespit edilememiştir.

⁸⁹² Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi D., Mat. 38, s. 396.

⁸⁹³ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁸⁹⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Arpaemîni-zâde Mustafa Sâmi’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁸⁹⁵ gerdene oldı: oldı benüm tavkuma D.

⁸⁹⁶ Meczûb-ı İlāhînüñ: Mecnûn-ı İlāhînüñ D.

⁸⁹⁷ Müfred başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁸⁹⁸ Necâtî Bey D., G. 602 (9 beyit), s. 459-460.

⁸⁹⁹ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁰⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Necâtî’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Müteakip gazelin matla beytidir.

⁹⁰¹ ne bu: nedir D.

⁹⁰² bunda olur ṭuğrā-yı sāde egri: dervîş olur tevkî-i şāh egri D.

271⁹⁰³

[Ġazel]⁹⁰⁴

[NECÂTÎ]⁹⁰⁵

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

1 ' Acebdür âstānuḡda benüm devletlü sulṡānum⁹⁰⁶

Raḡīb-i rū-siyeh ṡoḡrı ola ben bī-günāh egri

[63b]

272⁹⁰⁷

Na' t

[LĀ-EDRĪ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

1 Didi Mūsāya Ḥudā Ṣūrda *faḡla' na' leyk**

Ey şeref-baḡş-i risālet gül-i gülzār-ı berīn

2 Şeb-i İsrāda velī didi saḡa lā taḡla'

Tā şeref-yāb ola na' līnūḡ ile ' arş-ı berīn

273⁹⁰⁸

274⁹⁰⁹

[Ġazel]⁹¹⁰

[' ĀŞİM]⁹¹¹

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

1 Gelmez o şūḡ ḡaldı benüm yolda gözlerüm

Ḥasretle ḡāḡ şaḡda ḡehī şolda gözlerüm

275⁹¹²

[Maṡla']⁹¹³

[LĀ-EDRĪ]

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

1 Ḳadūḡ reşkiyle açdı şaḡgül-i şad dāḡ-ı bāzūda

Ruḡuḡ şevḡiyle çekdi verd-i ter yüz şerḡa pehlūda

⁹⁰³ Necâtî Bey D., G. 602 (9 beyit), s. 459-460.

⁹⁰⁴ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır. Bu beyit yukarıda kayıtlı olan Necâtî'ye ait gazelin tahallüs beytidir; ancak mürettip farklı/müstakil bir manzume şeklinde "müfred" başlığı ile kaydetmiştir.

⁹⁰⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Necâtî Bey'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁰⁶ ' Acebdür âstānuḡda benüm devletlü sulṡānum: **Necâtîye** ölüm yegdir bu dirlikten maâzallāh **D.**

⁹⁰⁷ Na'tın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Bu ifade Tâ-Hâ sûresi 12. âyet-i kerimeden iktibastır: "...Şimdi pabuçlarını çıkar!..."

⁹⁰⁸ Beyt başlıklı bu şiir Farsça'dır.

⁹⁰⁹ Âsım Ârif-zâde D., G. 30 (5 beyit), s. 162-163.

⁹¹⁰ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹¹¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım Ârif-zâde'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹¹² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹¹³ Mecmûada "müfred" başlığı ile kayıtlıdır.

276⁹¹⁴

Ferd

[LĀ-EDRĭ]

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Gülşende raķīb ile ħarām itmesün de āh
Gelsün belī gelsün belī ħārda gelsün⁹¹⁵

277⁹¹⁶

[Maṭla']⁹¹⁷

NEDĭM⁹¹⁸

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Zeyn olaldan rişte-i ten⁹¹⁹ kaṭre kaṭre kāndan
Yüz çevirdüm sübhā-i şad-dāne-i mercāndan

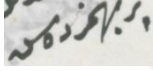
278⁹²⁰

Müfred

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Çemende şahid-i gül ħārla olup me'nūs

eyleyüp kef-i efsūs

279⁹²¹

[Murabba']⁹²²

[' ĀŞİM]⁹²³

[mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlün]

- 1 Gel ' ahdüñe dūr ol bu gice kuluña şādık
Aldanma⁹²⁴ tedārüklü bulunsun dil-i şādık⁹²⁵⁹²⁶

⁹¹⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹¹⁵ Beytin vezni aksamaktadır.

⁹¹⁶ Nedīm D., Mat. 15, s. 280.

⁹¹⁷ Mecmûada “ferd” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹¹⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedīm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹¹⁹ Zeyn olaldan rişte-i ten: Rişte-i ten zeyn olaldan **D**.

⁹²⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹²¹ Âsım Ârif-zâde D., Mrb. 7 (3 bent), s. 111.

⁹²² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹²³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım Ârif-zâde'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹²⁴ aldanma: aldatma **D**.

⁹²⁵ dil-i şādık: dil-i ' aşık **D**.

⁹²⁶ Bu mısra dîvânda 3. mısradır.

280⁹²⁷

[Maṭlaʿ]⁹²⁸

[LĀ-EDRĪ]

[fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün]

- 1 Lenger-endāz-ı şafā ol sāḥil-i taḳdīrde
Fülk-i cānı itme ifnā ḳulzüm-i tedbīrde

281⁹²⁹

[Ġazel]^{930*}

[NEDİM]⁹³¹

[mefʿ ülü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün]

- 1 Şar ıtıfl iken o şūḥı daḥı nām⁹³² almadan
Dil⁹³³ ehlinün büyükleri peygāmıñ almadan

282⁹³⁴

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün mefāʿ ilün]

- 1 Cihānı eyledi āvāze-i ḥüsnüyle divāne
Benüm çok sevdüğüm nādide pür-şūḥ-ı perīveşdür

283⁹³⁵

284⁹³⁶

[Maṭlaʿ]⁹³⁷

[ʿ ĀŞİM]⁹³⁸

[feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün]

- 1 Didüm ey şūḥ görüp nāme-i mihr-üslūbuñ
Okuma cānumuza degdi begüm mektūbuñ

⁹²⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹²⁸ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹²⁹ Nedîm D., G. 102 (5 beyit), s. 250-251.

⁹³⁰ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

* 52a/81 numaralı varakta Nedîm’in bu gazeline Âsım’ın yapmış olduğu nazire kayıtlıdır.

⁹³¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Nedîm’e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹³² nām: nāmın D.

⁹³³ Dil: Zevk D.

⁹³⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹³⁵ Ferd başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁹³⁶ Âsım Ârif-zâde D., Mat. 5, s. 187.

⁹³⁷ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹³⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan beytin Âsım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

285⁹³⁹

Ḳıṭ‘a*

[SELİMİ]

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Müncelî âyîne-i dilde nüķüş-ı kâ’inât
İş o mir ‘ât-ı muşaffāya cilā virmekdedür
- 2 Maḥv idince māsivāyı nūr-ı Ḥaḳ eyler zuhūr
Āh maḳşad ḳalbe böyle incilā virmekdedür

[64a]

286⁹⁴⁰

Müfred

[LĀ-EDRİ]

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Farṭ-ı ḥumyāze ile her sâ‘at
Yüregüm eylemekdedür ṭıp ṭıp

287⁹⁴¹

[Ġazel]⁹⁴²

[‘ĀŞİM]⁹⁴³

[mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Raḳīb-i dūn ile āb-ı ḥayāt çekmek güç
Nice⁹⁴⁴ dil-ber ile rıṭl-ı ser-gerdān⁹⁴⁵ çekilür⁹⁴⁶

288⁹⁴⁷

Ḳıṭ‘a

[REF‘İ]⁹⁴⁸

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 Ḥoḳḳa-i lāciverd-i çarḥ⁹⁴⁹ içre
Bildüğüz mi nedür bu şems ü ḳamer

⁹³⁹ Yavuz Sultan Selīm Dīvânı’nda bu kıṭ’a tespit edilememiştir. Tek eseri Farsça Dīvânı olan şairin mecmûa ve cönklerde yeni şiirlerine rastlanmış son dönemde yapılan çalışmalarda Türkçe şiirleri de tespit edilmiştir. İlgili şiirin de bu manzumelerden biri olması muhtemeldir.

* Kıṭ’a varak sonunda sütun ortasında düzensiz kayıtlıdır.

⁹⁴⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁴¹ Âsım Ârif-zâde D., G. 12 (11 beyit), s. 148-149.

⁹⁴² Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁴³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Âsım’a ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁴⁴ Yenice: Netice D.

⁹⁴⁵ rıṭl-ı ser-gerdān: rıṭl-ı ser-girān D.

⁹⁴⁶ Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹⁴⁷ Ref‘î-i Leng (Ref‘î Çelebi)’e ait bir dīvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). TEİS’te şairin mürettep bir Dīvânı olmadığı bilgisi mevcuttur. RT., Kt. (2 beyit), s. 164.; TN-1, Kt. (2 beyit), s. 255.; ZE., Kt. (2 beyit), s. 321. TN-1’de şairin adı “Refmi” olarak kaydedilmiştir.

⁹⁴⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu kıṭ’anın Ref‘î’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁴⁹ Ḥoḳḳa-i lāciverd-i çarḥ: Ḥaḳḳa-i lā-cevrid çerḥ TN-1; Ḥuḳḳa-ı lāciverd çarḥ ZE.

- 2 Pîr dehrûñ iki ğıdāsıdur
Birin aḥşam yudar birini seḥer

289⁹⁵⁰

Kıṭ‘a

[LĀ-EDRĭ]

[fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün]

- 1 ‘Āşım aḥter-şinās olan şaḥşa
Vaşf ideyüm nedür bu şems ü kamer

- 2 Felegün iki zer ‘ ulüfesidür
Birin aḥşam alur birini seḥer

290⁹⁵¹

Ferd

[LĀ-EDRĭ]

[me‘ ũlü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ũlün]

- 1 Bu ḥaste-i hicrāna eger var ise meylün
Şaḥ söyle yalān yemīn itme efendim⁹⁵²

291⁹⁵³

Müfred

[EMĭN]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Severem yāri ben ol iki gözümnden dönmem
Ḳa‘ beden kıble-nümā dönse sözümnden dönmem

292⁹⁵⁴

[Maṭla‘]⁹⁵⁵

[LĀ-EDRĭ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Felek erbāb-ı naẓmuñ düşmen-i dīrīnidür cāna
İder buğz u ‘ adāvet mā’ il-i eş‘ār olana

⁹⁵⁰ Kıṭ‘anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵² Mısranın vezni aksamaktadır.

⁹⁵³ Tetkike muhtaç olmakla birlikte kaynaklarda beytin Seyyid Mehmed Emîn’e ait olduğu belirtilmiştir; ancak Mehmed Emîn mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda söz konusu beyit tespit edilememiştir.

⁹⁵⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁵ Mecmûada “müfred” başlığı ile kayıtlıdır.

293⁹⁵⁶

Kıt'a

[LĀ-EDRĭ]

[fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün]

- 1 Zāl-i dehrün burc-ı eflāke eyvā
Dizdügi topdur bu şems ü kamer⁹⁵⁷
- 2 Bozmagiçün nizām-ı dünyāyı
Birin aḥşam atar birini şehir

294⁹⁵⁸

Ferd

[LĀ-EDRĭ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 İtmedüm ḥālāt-ı aşkı gerçi bir başka kitāb
Eglenür aḥvālümüz şāh u gedādan sevdüğüm

295⁹⁵⁹

[Maṭla']⁹⁶⁰

[LĀ-EDRĭ]

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Aşkdan ḥaste misün yok mı zebānuḡ söyle
Pek şıkılmış nedür ey meh hele cānuḡ söyle

296⁹⁶¹

[Kaşide]⁹⁶²

[BĀKĭ]⁹⁶³

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Yine ferrāş-ı şabā şāhn-ı ribāṭ-ı çemene
Geldi bir kâfile kondurdu yüki cümle bahār

297⁹⁶⁴

[Maṭla']⁹⁶⁵

[LĀ-EDRĭ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Kemer-bendin biraz dürdür ki genc-i bî-bedel bekler
Kılıcuḡ bir yalın yüzli ḥarāmîdür ki bel bekler

⁹⁵⁶ Kıt'anın hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁷ Beytin vezni aksamaktadır.

⁹⁵⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁵⁹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁰ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶¹ Bâkî D., K. 18 (55 beyit), s. 30-33.

⁹⁶² Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶³ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bâkî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁶⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁵ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁶⁶ Mecmûada bu beyit varagin sonuna sütunların ortasına "ferd" başlığı ile düzensiz kaydedilmiştir. Mürekkep ve imla husussiyetleri farklıdır.

298⁹⁶⁷

[Müfred]

[LĀ-EDRĪ]

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün fā' ilün]

- 1 Teresün tersānede tersālık itdi ol teres
Sen saña seng itdiler sekdirdiler sekdirdiler*

[64b]

299⁹⁶⁸

Müfred

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Süveydā-yı dil-i mūrān-ı iklim-i 'adem gelse
Dehānuñ yanına hem vüs'at-i mülk-i Süleymāndur

300⁹⁶⁹

Na't*

[VĀNĪ]⁹⁷⁰

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Budur āyīn-i 'Arab⁹⁷¹ bir kavmün ölse⁹⁷² seyyidi
Az olur kim⁹⁷³ kabri üzre bende āzād olmaya
2 Sen ki Faḥru'l-'ālemīn-i Seyyidü'l-kevineysün⁹⁷⁴
Ḥāṣā⁹⁷⁵-lillāh kabrine yüz süren āzād olmaya

301⁹⁷⁶

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Güzār eyler ḥadeng-i āh-ı 'āşık ey kemān-ebrū
Sen ister çin-i zülf-i ḥalkā dārından zerre-püş olur⁹⁷⁷

⁹⁶⁷ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Beyit varağın sonuna sütunun sol kısmına başlıksız ve düzensiz kaydedilmiştir. İmla ve mürekkep hususiyetleri farklıdır.

⁹⁶⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁶⁹ Vānî Mehmet Efendi'ye ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). OM., Kt. (2 beyit), s. 467.; TN-2, Kt. (2 beyit), s. 244; TN-3, Kt. (2 beyit), s. 370.

* Medine-i Münevvere'ye varışında Rasûl-i Ekrem'in mübarek kabrini ziyaret eden Vankulu Mehmed Efendi, bu şiirle tazarruda bulunmuştur.

⁹⁷⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu na'tın Vankulu Mehmed bin Mustafa el-Vānî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁷¹ Āyīn-i 'Arab: āyın 'arab TN-3

⁹⁷² ölse: olsa TN-2, TN-3

⁹⁷³ kim: ki TN-2, OM.

⁹⁷⁴ Faḥru'l-'ālemīn-i Seyyidü'l-kevineysin: Faḥru'l-enbiyā vü Seyyidü'l-kevineysin OM., TN-2; şāh-ı mürselīn ü seyyid-i kevineysin TN-3

⁹⁷⁵ Ḥāṣā: Ḥāşe OM.

⁹⁷⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁷⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

302⁹⁷⁸

[Müfred]

SÂMÎ

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 İder remz âgehân-ı aşka نازدان telmiḥ
O çeşm-i sürme düşmen bî-süḥan hem-vâre gûyâdur

303⁹⁷⁹

[Ġazel]⁹⁸⁰

FEHÎM⁹⁸¹

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Bir emîrî-sîret ne gül-güne⁹⁸² sevdüm gül gibi
Ben Fehîmem mâ'il-i âl-i Muḥammeddür göñül

304⁹⁸³

[Ġazel]⁹⁸⁴

[FAŞÎHÎ]⁹⁸⁵

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Çıkarılmış seyyidüm bugün⁹⁸⁶ göñülden gözden ağıyarı
Ne ḥikmetdür bu kim ḥâliş zümürdür kör ider mârı

305⁹⁸⁷

[Ġazel]

NÂBÎ

[mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün]

- 1 Nâbî varak-ı şî' rûne maḥşûşdur ancak
Her pâre varak çeşm-güşâ pîrehen olmaz

306⁹⁸⁸

[Maṭla']⁹⁸⁹

[LÂ-EDRÎ]

[fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün]

- 1 Düşdi râmân-ı dile bir şerer-i şûr-efgen
'Aşk-ı âhenger-i zencîr-i cünün eyler iken

307⁹⁹⁰

⁹⁷⁸ Sâmi mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

⁹⁷⁹ Fehîm-i Kadîm D., G. 194 (8 beyit), s. 561-562.

⁹⁸⁰ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁸¹ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fehîm-i Kadîm'e ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁸² Bir emîrî-sîret ne gül-güne: Bir emîrî-sîret-i gül-günü D.

⁹⁸³ Hasan Fasîhî D., G. 341 (5 beyit), s. 383-384.

⁹⁸⁴ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁸⁵ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Fasîhî'ye ait olduğu tespit edilmiştir.

⁹⁸⁶ bugün: gördüm D.

⁹⁸⁷ Nâbî D., G. 267 (6 beyit), s. 9.

⁹⁸⁸ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

⁹⁸⁹ Mecmûada "ferd" başlığı ile kayıtlıdır.

⁹⁹⁰ Sâ'ib başlıklı bu beyit Farsça'dır.

308⁹⁹¹

Na‘t

[LĀ-EDRĪ]

[meʿ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlū]

- 1 Ey bā‘ iş-i kevn olmasa zātuñ olamazdı
Kandil-i sipihr içre fūrūzān meh-i encüm
- 2 Başmasa mübārek kademüñ rüy-ı zemīne
Pāk itmez idi kimseyi hāk-ile teyemmüm

309⁹⁹²

310⁹⁹³

Ferd

FAŞİH

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Söz hemān hātır-ı āsūdededür yoḥsa Faşih
Yerimüz⁹⁹⁴ külḥan imiş farz idelüm gülşen imiş

311⁹⁹⁵

[65a]*

312⁹⁹⁶

Kıt‘a

[YETİM]⁹⁹⁷

[ŞİKĀYET EZ-DERYĀ]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Şuyı bardaḳda dimişler gemiyi ḳāḡıdda
Bizden evvel bu cihān seyrin iden ehl-i vuḳūf

⁹⁹¹ İkinci beyti çok meşhur olan ve hattat Kazasker Mustafa İzzet Efendi ile Mustafa Râkım tarafından levhalarda hat sanatı ile işlenen bu Na‘at-ı Şerif’in hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir. Müracaat ettiğimiz kaynaklarda beyit, Diyarbakırlı Mehmet Sa‘id Paşa’ya atfedilse de kendisinin hattat Râkım’ın ölümünden altı sene sonra dünyaya gelmiş olması bu bilgilerin muteber olmadığını göstermektedir.

⁹⁹² Şevket başlıklı bu beyit Farsça’dır.

⁹⁹³ Faşih Ahmed Dede D., Müf. 27, s. 472.

⁹⁹⁴ Yerimüz: Cāyumız D.

⁹⁹⁵ Kıt’a başlıklı iki beyitlik bu şiir (dua metni) Arapçadır.

* Bu varaktan itibaren mecmûanın sonuna kadar (65a-73b) imla ve tertip hususiyetleri diğer varaklardan farklıdır. Diğer varaklarda (38b-64b) kayıtlı bulunan ve mecmûaya sonradan ilave edilmiş izlenimi veren - dipnotlarda farklılıkları belirttiğimiz- şiirlerdeki, imla ve mürekkep gibi çeşitli biçimsel hususiyetleriyle benzer özellikler taşımaktadır.

⁹⁹⁶ Yetim Ali D., Kt. 7 (2 beyit), s. 488.

⁹⁹⁷ Başlık ve mahlas bulunmayan bu kıt’anın Yetim Ali’ye ait olduğu tespit edilmiştir. Muhtelif kaynaklarda kıt’a Seydi Ali Çelebi/Reis’e de atfedilmiş ve “*Mir’atü’l-Memâlik*” isimli eserinde kıt’a tespit edilmiştir (Mir’atü’l-Memâlik, şiir 16 (2 beyit), s. 48). Kıt’anın, kendisi de “Kâtibi” mahlasıyla şiirler yazan Seydi Ali’ye atfedilmesi tersane katipliğinde çalışırken Yetim’i de donanmaya alması, birlikte seferlere çıkmaları ve yakınlıkları sebebiyle olması muhtemeldir. Ancak pek çok şiirinde tenizcilik terimlerini kullanan şairin dîvânında manzumenin tespit edilmiş olması ve şiirin tezkirelerde (TN-3, Kt. [2 beyit], s. 501; TŞ. Kt. [2 beyit], s. 925) Yetim’e atfedilmesi kıtanın Yetim Ali’ye ait olduğunu göstermektedir.

- 2   ‘Ālem-i berri koyup baħr hevāsında yilen
Bu ‘Alī* ise daħı⁹⁹⁸ ‘aqlına idrākine yuf

313⁹⁹⁹

[Müfred]

HİCV-İ SÜRŪRİ*

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

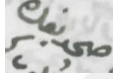
- 1   Bir zamān Top-ḥānede iṅlerdi¹⁰⁰⁰ Vehbī top gibi
Şimdi boş iṅler yatar Çömlekçilerde küp gibi

314¹⁰⁰¹

[Kıṭ‘a]

HİCV-İ VEHBİ¹⁰⁰²

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1   Bir zamān Sarı Kürzde * maẓmūnları¹⁰⁰³¹⁰⁰⁴
İştihā ile Sūrūrī yutdı ḥāzır-lob gibi

315¹⁰⁰⁵

[Kıṭ‘a]

SŪRŪRİ

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1   Ben vilāyetde * içün şıyrurdum celķı
İtmedüm bir kere ^{1006*} taḥayyül *
2   Ḥasret-i kūn ile¹⁰⁰⁷ İstanbula dār düşdüm līk
İrmedüm şenligine ḥayf çuķur ḥammāmıñ

* Bu Ali-Ebu Ali: İbni Sinā. **MM**.

⁹⁹⁸ Bu ‘Alī ise daħı: Bu ‘Alī’yise anıñ **D**.

⁹⁹⁹ Sūrūrī Hezliyyât, Müf. 1, s. 280.

* Bu beyit Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ’da “Sūrūrî Der Hakk-ı Vehbî” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰⁰⁰ iṅlerdi: gürlendi **SH**.

¹⁰⁰¹ Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ Kt. 8 (2 beyit), vrk. 6b. (Karşılaştırma dîvânın yazma (orijinal) nüshası esas alınarak yapılmıştır).

¹⁰⁰² Dîvânda “Cevâb-ı Vehbî” başlığı ile kayıtlıdır.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰³ Bir zaman Sarı Kürz’de [...] maẓmunları: Kıbız iken Sarı Kürz’de [...] mazmunları **D**.

¹⁰⁰⁴ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹⁰⁰⁵ Sūrūrî (Seyyid Osman) Hezliyyât, Kt. 240, s. 271

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰⁶ İtmedüm bir kerre : Etmedim ..... bir kerre **SH**.

* Hezliyyât’ta boşluk bırakılan kısımda sözcük yukarıda olduğu gibi Arap harfleriyle orijinal şekliyle kayıtlıdır.

* Hezeliyat içerdığı için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰⁰⁷ Ḥasret-i kūn ile: Ḥāḥiş-i kūnla **SH**.

316¹⁰⁰⁸

[Kıt'a]

HİCV-İ SÜRŪRİ

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 'Avratı kızgın toğurdukda dimiş Vehbî-i pîr
Kimden aldun söyle kaḥbe ol veled benden degül
- 2 Karı dirmiş hey teres deyyūs¹⁰⁰⁹ şor eṭbā' ına
Yalınız bu pîç mi sâ'irler daḥı senden degül

317¹⁰¹⁰

[Kıt'a]

HİCV-İ 'AYNİ¹⁰¹¹

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 O Sürûrî-i teresi baḡa keşşger dîr imiş
Ben anuḡ 'avratınuḡ¹⁰¹² ferc-i muḡîkuḡ *
- 2 Kālîba çeker iken¹⁰¹³ yırtılır ise *
Ben anuḡ ustasıyam hem * hem tikerem¹⁰¹⁴

318¹⁰¹⁵

[Kıt'a]

HİCV-İ SÜRŪRİ*

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Keşşger dinmek-ile 'ırza söğülmez 'Aynî
Görmemişdür zurefâ sencileyin bed sözlü
- 2 'Avratuḡ kaḥbe ile orda¹⁰¹⁶ bulayum seni de
Saḡa * ben göstereyüm hey¹⁰¹⁷ gözlü

¹⁰⁰⁸ Sürûrî Hezliyyât, Kt. 72, s. 215.

¹⁰⁰⁹ koca deyyūs: teres ü deyyūs **M**.

¹⁰¹⁰ Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ, Kt. 2 (2 beyit), vrk. 6b.

¹⁰¹¹ Dîvânda "Der Hakk-ı Sürûrî" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹² Ben anuḡ 'avratınuḡ: Ben-daḥı 'avratuḡ **D**.

* Hezeliyat içerdîği için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹³ Kālîba çeker iken: Kālîbı şoḡar iken **D**.

* Hezeliyat içerdîği için metnin orijinali koyulmuştur.

* Hezeliyat içerdîği için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹⁴ hem [...] hem tikerem: hem [...] hem dikerem **D**.

¹⁰¹⁵ Sürûrî Hezliyyât, Kt. 163, s. 246.

* Metinde başlık olarak "VE LEHU" kayıtlı olmakla beraber, "Başlık: Cevâb-ı Sürûrî Efendi Kıt'a YB" dipnotu düşülmüştür; aynı zamanda bu kıt'a, Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ'da "Sürûrî Der Hakk-ı Aynî" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹⁶ orda: evde **SH**.

* Hezeliyat içerdîği için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰¹⁷ hey: ey **SH**.

319¹⁰¹⁸

[Kıṭ‘a]

SŪRŪRĪ*

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Vehbiyā ikimüzi birden edebsüz ‘Aynī
İşte hicv itmiş işit ben de cevābın diyeyüm¹⁰¹⁹

- 2 Ğayretün yok mı alup ortaya uşlanduralum
Sen başın tüt deli puştun * ben

320¹⁰²⁰

Beyt

[LĀ-EDRĪ]

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Bozulmaz hiç hüdūd-ı nüṣṣa-i pīṣānī-i ‘ālem
Añı taḥrīr iden çün kātīb-i taḥrīr-i ḳudretdür

321¹⁰²¹

Ferd

[LĀ-EDRĪ]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Şimdi eller deli evvel biz idik dīvāne
Böyle ger dehr mürür itse Felāṭün oluruz

322¹⁰²²

[Terkīb-bend]^{1023*}

[RŪḤĪ]¹⁰²⁴

[mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlün]

- 1 ‘Aḳl adın aṇup kendüyi teşvīşe düşürme¹⁰²⁵
Dīvāne olup ref‘ -i ḳalem ḳıl üzeründen

¹⁰¹⁸ Sūrūrī Hezliyyât, Kt. 140, s. 238.

* Mecmûa-i Dîvân-ı Vehbiyâ’da bu kıt’a “*Sūrūrî Der Hakk-ı Aynî*” başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰¹⁹ diyeyüm: dikeyim **SH**.

* Hezeliyat içerdiği için metnin orijinali koyulmuştur.

* Hezeliyat içerdiği için metnin orijinali koyulmuştur.

¹⁰²⁰ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²¹ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²² Bağdatlı Rûhî D., Tercî‘ -bend (17 bend) vrk. 74a -82a. (Karşılaştırma dîvânının yazma [orijinal] nüshası esas alınarak yapılmıştır.)

¹⁰²³ Mecmûada “beyt” başlığı ile kayıtlıdır. 17 bentlik manzumenin 8. bendinin 7. beytidir.

* Manzume dîvânda “terci’-bend” olarak kayıtlıdır; ancak nazım şekli itibariyle “terkīb-bend”dir. Mecmûada mürettip tarafından yanlış nazım şekilleriyle başlıklandırılan şiirlerin dış yapısı/kafiyeleniş biçimleri dikkate alınarak tarafımızca tashih edilmiştir.

¹⁰²⁴ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Bağdatlı Rûhî’ye ait olduğu tespit edilmiştir.

¹⁰²⁵ kendüyi teşvīşe düşürme: kendişi teşvīşe bırakma **D**.

323¹⁰²⁶

[Maṭla']¹⁰²⁷

[LĀ-EDRĪ]

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Öpdükde gül yüzün pederine bakup didi
Bülbül bilür şafâmı ne bilsün diken beni

324¹⁰²⁸

[Ġazel]¹⁰²⁹

[RĀĠIB]¹⁰³⁰

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 Cihānda görmedüm bir vefk-i dil bir kām-yāb olmuş
Kimi gördümse hemyān-ı taşavvurdan zarar çekmiş

325¹⁰³¹

Ḳıṭ'a

[LEM'Ī]

[mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün]

- 1 Gülşen-serāy-ı kūyına yārūn gider mi var
Derd-i derūnı 'arz ideyüm nāme-ber mi var
- 2 Ey peyk-i hoş-ḥırām şabā sür' atūn nedür
Ol nev-resīde tāze gülümden ḥaber mi var

326¹⁰³²

Beyt*

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 O şūḥuṅ ḳıble-i ḥüsnündeki mihrāb-ı ebrūsı
Eger mümted olursa çok imāmı bī-namāz eyler

327¹⁰³³

¹⁰²⁶ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

¹⁰²⁷ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰²⁸ Koca Râgıb Paşa D., G. 95 (7 beyit), s. 288.

¹⁰²⁹ Mecmûada "beyt" başlığı ile kayıtlıdır.

¹⁰³⁰ Başlık ve mahlas bulunmayan bu beytin Koca Râgıb Paşa'ya ait olduğu tespit edilmiştir.

¹⁰³¹ Mecmûada "ḳıṭ'a" başlığı ile kayıtlı bu manzumenin, "*Osmanlı Edebiyatı Dersleri*" isimli eserde Lem'î'ye (Lâmi'î Çelebinin oğlu) ait olduğu belirtilmiştir; ancak bu bilgi tetkike muhtaçtır. Kaynaklarda dîvânı hakkında bilgi bulunmayan Lem'î Derviş Mehmed'in, mecmûalarda şiirlerinden örnekler kayıtlı olmakla birlikte tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda bu şiirine rastlanmamıştır.

¹⁰³² Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Varağın sonuna düzensiz olarak kaydedilmiştir.

¹⁰³³ Varağın sonuna "beyt" başlığı ile düzensiz olarak kaydedilen bu şiir Farsça'dır

328¹⁰³⁴

Beyt*

[LĀ-EDRĪ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

- 1 'Abesdür intihāb-ı cāy-ı buse rüy-ı dil-berden
Derün-ı Ka' bede ta'yin-i kıble iktizā itmez

[65b]

329¹⁰³⁵

[Ġazel]

FEHĪM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Kıl ü kālī 'aşk-ı hāmūş olmayınca bilmedüm
Sırr-ı 'aklı mest-i medhūş¹⁰³⁶ olmayınca bilmedüm
- 2 'Ālemün zevkın gedā eylermiş ancak dünyede
Ol şafāyī¹⁰³⁷ hāne-ber-dūş olmayınca bilmedüm
- 3 'Ālemi tutmuş şadā-yı na're-i gavḡā-yı 'aşk
Dağlardan ser-be-ser gūş olmayınca bilmedüm¹⁰³⁸
- 4 Lezzet-i zevk-ı muḥabbet¹⁰³⁹ neydügin pervānede
Şu'le-i āha hem-āgūş olmayınca bilmedüm¹⁰⁴⁰
- 5 Meşreb-i rindānı¹⁰⁴¹ bilsün mi Fehīmā zāhidān
Ben hezārān-sāl mey-nūş olmayınca bilmedüm

330¹⁰⁴²

[Ġazel]

FEHĪM

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

- 1 Bir ḫayāt için ecel¹⁰⁴³ bilmem ne nāz eyler baḡa
Ben şehīd-i ḡamzeyem 'īsī niyāz eyler baḡa
- 2 Bī-tekellūf maḥrem-i ḫalvet-sarāy-ı ḡamzeyem
Çeşm-i şūḫ-ı dīl-berān ifşā-yı rāz eyler baḡa

¹⁰³⁴ Beytin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

* Varaḡın sonuna düzensiz olarak kaydedilmiştir.

¹⁰³⁵ Fehīm-i Kadīm D., G. 219 (5 beyit), s. 594-596

¹⁰³⁶ mest-i medhūş: mest ü medhūş D.

¹⁰³⁷ Ol şafāyī: Ben o zevkı D.

¹⁰³⁸ Bu beyit dīvānda 4. beyittir.

¹⁰³⁹ Lezzet-i zevk-ı muḥabbet: Lezzet-i şevk-ı maḥabbet D.

¹⁰⁴⁰ Bu beyit dīvānda 3. beyittir.

¹⁰⁴¹ Meşreb-i rindānı: Mezheb-i rindānı D.

¹⁰⁴² Fehīm-i Kadīm D., G. 6 (5 beyit), s. 312.

¹⁰⁴³ ecel: kaḡā D.

- 3 İstemez kâlâ-yı hüsni ola târâc-ı nigâh
Perde-i halkuñ anuñçuñ nîm-niyâz¹⁰⁴⁴ eyler baña
- 4 Seng-i mi' yâr-ı cünûnsun¹⁰⁴⁵ ben ki şarrâf-ı hîred
Feyz-i temyîz ile¹⁰⁴⁶ ' arz-ı imtiyâz eyler baña
- 5 Şâh-ı istiğnâ-fürüşem¹⁰⁴⁷ ben **Fehîmâ** çarha dîn¹⁰⁴⁸
Havf-ile biñ dürlü nuşh-ı dil-nevâz¹⁰⁴⁹ eyler baña

331¹⁰⁵⁰

[Gazel]

YÂVER

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Öyle nâkışdur ki çarhda tâlî' üñ seyyâresi
Zulmet-i leyle sirâyet itdi bahtuñ karası
- 2 Bir belâdur zaḥm-i tîğ-ı zührenâk-i dehr kim
Gelse Eflâtun qabûl-i merhem itmez yarası
- 3 Öyle bîmâr eyler insânı ğamum nâ-be-câ¹⁰⁵¹
Ey cefâ-dîde bulunmaz şahtuñ bir çâresi
- 4 Öyle çâk eyler ki miḥnet şîşe-i şabruñ senüñ
Zerreden kemter olur ey dil anuñ her pâresi
- 5 Öyle hüsni-i şüret ' arz eyler ki mir'ât-ı qader
Mihr-i ' âlem-tâb ey **Yâver** olur âvâresi

332¹⁰⁵²

MURABBA' -I ES' AD PAŞA

[mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün]

Âzâdedür ' umûm-ı cihândan ' umûm-ı halk
Dehrüñ hemîşe qahrı şeh-ile vezîredür
Bî-had kevâkibi var iken çarḥ-ı kec-revün
Dâ'im ḥusûf-ı mihr-ile mâh-ı münîredür

¹⁰⁴⁴ nîm-niyâz: nîm-bâz **D.**

¹⁰⁴⁵ Seng-i mi' yâr-ı cünûnsun: Seng-i cünûnam **D.**

¹⁰⁴⁶ Feyz-i temyîz ile: Feyz-i temyîzümlle **D.**

¹⁰⁴⁷ Şâh-ı istiğnâ fûrüşem: Şâh-ı istiğnâ-sipâham **D.**

¹⁰⁴⁸ çarha dîn: çarḥ-ı dîn **D.**

¹⁰⁴⁹ nuşh-ı dil-nevâz: vâz' -ı dil-nevâz **D.**

¹⁰⁵⁰ Yâver mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁵¹ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹⁰⁵² Es'ad mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

333¹⁰⁵³

MURABBA‘-I MİR-ALAY ‘İZZET BEG¹⁰⁵⁴

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Bu şeb ol mäh çıkdı şevk-ile deryāda mehtāba
Kamer deryāya şaldı pertevin deryāda mehtāba
- 2 Şu‘ ā-‘ 1 ‘ārız 1 bir rütbe tenvīr itdi deryāy
Ki deryā oldı ‘arz-1 rüy-1 istiğnāda mehtāba
- 3 Bu ‘āşr ol ‘aşr-1 pür naşr-1 meserretdür ki ‘ālem hep
Çıkarlar sāye-i şāh-1 cihān-ārāda mehtāba

[66a]

334¹⁰⁵⁵

TAHMİS-İ ĞAZEL-İ NAZİF EMRİ

YÂVER

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Mey sebūda neş‘emüz leb-beste bir nāçizedür
Kulkul-1 şahbā nedim-i bezm ü şekker-rizedür
Tıfl-1 sākī gerçi hoş-ıavr-1 edeb-āmizedür
Duhter-i pīr-i muğān zan itme¹⁰⁵⁶ kim dūşizedür
Bir açık meşreb haṭāyī bivedür nāşizedür

II

Birbiriyle zūlf ü nev-ḥaṭṭuṇ mübāyindür yine
Çeşm-i mestūṇ ḡamzeye ammā mu‘āvindür yine
Arada kan olsa cinsiyyet mu‘āyindür yine
Ülfet-i cinsiyyete meşreb muḵārindür yine
Meyl-i tīg-i ebrūvānuṇ dīde-i ḥūn-rizedür¹⁰⁵⁷

III

Mücmir-i cāndan gelür mūy-1 dimāğa būy-1 ‘aşk
Şimdi bildüm dil imiş menzilgeh-i gül-i rüy-1 ‘aşk
Bağmasun tārīk-i leyle kārban-1 mūy-1 ‘aşk
N’eylesün fānūs-1 şem‘i¹⁰⁵⁸ reh-revān-1 kūy-1 ‘aşk
Meş‘āl-i āhum sipihre āteşin āvizedür

¹⁰⁵³ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvân nüshası tespit edilememiştir. Hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin Tezkiresi, “*Bağçe-i Safâ-Endûz*”dur. Bahsi geçen kaynakta şiiirlerinden örnek verilmemiştir.

¹⁰⁵⁴ Şiir “murabba” nazım şekli olarak kaydedilmiştir; ancak dış yapısı ve kafiyeleşimi itibariyle gazel özellikleri göstermektedir.

¹⁰⁵⁵ Yâver mahlaslı şiiirlerin yer aldığı çalışmalarda tahmis tespit edilememiştir. Tahmis edilen gazelin Süleymân Nazîf Efendi’ye ait olduğu tespit edilmiş ve şairin “*Eş’âr ve Münşe’ât*” isimli eserinden manzumenin gazel bölümlerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Süleymân Nazîf Efendi, *Eş’âr ve Münşe’ât*, G. 10 (5 beyit), s. 27.

¹⁰⁵⁶ zan itme: zannetme **EM**.

¹⁰⁵⁷ dīde-i ḥūn-rizedür: ḡamze-i ḥūn-rizedir **EM**.

¹⁰⁵⁸ fānūs-1 şem‘i: fānūs-1 mähî **EM**.

IV

Çanda aldı küh-ı püş-ı iğtilât nîk ü bed
Zerkülâh-ı mihrden eyler ‘ârîfân aşr-ı yed
Hıl‘ at-i fahrî telebbüs eylemez kâmil ebed
Kisve-i iğbâli almaz dūşa erbâb-ı hîred
Câme-i ayd-ı ta‘ alluğ dilde rîze rîzedür

V

İdeli **Yâver** sözün sâbâş merdân-ı hüner
Kilk-i nazmun gösterür şad-güne bürhân-ı hüner
Nev-küşâd olmuş ki ‘ irfâna bu meydân-ı hüner
Mâ ‘il-i tîğ u teber olmuş¹⁰⁵⁹ feres-rân-ı hüner
Hâme hengâm-ı belâgatda **Nazîfâ** nîzedür

335¹⁰⁶⁰GÜFTE-İ SÂMÎ PAŞA-İ MİŞRÎ¹⁰⁶¹

[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

- 1 Miyânın aldum âğüş-ı hayâle inceden ince
Yine ser-rişte buldum kıl u âle inceden ince
- 2 Reg-i mevc-i sevâd-ı şâm-ı yeldâ haddeden geçmiş
Girih-gîr oldu hâl-i hadde ele inceden ince
- 3 Çekilmiş kıl alemle mâh-ı nev mi püşt-i la‘ linde
Ya düşmüş ‘ aks-i ebrû mı zülâle inceden ince
- 4 Hıyât-ı başıram dâm-ı hayâl-i âhuvânundur
Göñül şaydında düşdi ihtiyâle inceden ince
- 5 Zârîfân-ı Sıtanbul fikr-i bârik eyleyüp a‘ mâl
Reh-i nâ-refte açmışlar mağâle inceden ince
- 6 Çıkardum ben de şimdi dest-gâh-ı mışr-ı tab‘ umda
Münâğğaş târ-ı efkârumla kâle inceden ince
- 7 Mübâyîn-i edebdür ‘ arz-ı mahlaş ehl-i ‘ irfâna
Bulur nâmum iden fikrin ihâle inceden ince

336¹⁰⁶²

TÂRİH-İ ES‘ AD PAŞA DER-LAĞAR-I YEDİÇERİ

[fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün]

- 1 Tîğ-ı ser-tîz-i şeriatle şehin-şâh-ı cihân
Başların kesdi hep ehl-i fitenün ser-tâ-ser

¹⁰⁵⁹ Mâ ‘il-i tîğ u teber olmuş: Mâil-i tîr ü teber olmaz **EM**.

¹⁰⁶⁰ Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nde bu mazumenin Sâmî Abdurrahman Paşa’nın “*Rumûzu ‘l-Hikem*” adlı eserinde kayıtlı olduğu bilgisi mevcuttur; ancak şairin eserine ulaşamamıştır.

¹⁰⁶¹ Mecmûada “güfte” başlığı ile kayıtlı olan bu manzume gazel nazım şekli ile yazılmıştır.

¹⁰⁶² Es‘ad mahlaşlı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 2 Şübhe hîç kalmadı şimdingerü ol dâver-i dîn
Oldı her kârla te'ÿid-i Hüdâya mazhar
- 3 Pâdişâhum didi muhlîş kuluña hâtif-ı ğayb
Temmi-i târîh anuñ oldı ğazâ-yı ekber [H 1241 / M 1826]

337¹⁰⁶³

ĞAZEL-İ HÂMÎ

[fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün]

- 1 Sükker-i la' l-i lebünden behre-yâb itdün beni
Mışra sultân ey şeh-i 'âlî-cenâb itdün beni
- 2 Ey kamer-ı tal' at vefâ bâbında sen kendün gibi
Nâ-tamâm idrâk idüp nâkış hesâb itdün beni¹⁰⁶⁴
- 3 İnkisâr itmem saña yâründen ey meh sen dahı
Kâm-yâb ol her ne deñlü kâm-yâb itdün beni¹⁰⁶⁵
- 4 Her¹⁰⁶⁶ kadehle kaddüm itdün râst ey pîr-i muġân
'Ömrün efzün ide Hâk ey şeyh şâb itdün beni
- 5 Gerdiş-i cām-ı mey-i gül-fâma hâcet kalmadı¹⁰⁶⁷
Güşe-i çeşmünle ey sâkî harâb itdün beni¹⁰⁶⁸
- 6 Dest-i bî-dâduñ tutup gün yüzüne kılduñ niķâb¹⁰⁶⁹
Ġüyyâ gördün ediblerle hiçâb itdün beni
- 7 Devr-i nâ-sâz-ı felekden tâb-ı 'aşk-ı giryeden¹⁰⁷⁰
Aġlama Hâmî yeter hâlün¹⁰⁷¹ kebâb itdün beni
[66b]

338¹⁰⁷²

ĞAZEL-İ HÂZRET-İ 'ALÎ RIZÂ PAŞA VÂLÎ-İ BAĞDÂD

[mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün]

- 1 Hârîm-i gülşeninde hâr ucundan dala gelmişdür
Açıl ey ġonc-fem bûlbûl saña feryâda gelmişdür
- 2 Zifâfını duyup pîr-i muġânda duġter-i zerle
Hemân sâkî ayâġıyla mübârek bâde gelmişdür

¹⁰⁶³ Diyarbakırlı Hâmî Ahmed D., G. 64 (7 beyit), s. 210-211.

¹⁰⁶⁴ Bu beyit dîvânda 5. beyittir.

¹⁰⁶⁵ Bu beyit dîvânda 2. beyittir.

¹⁰⁶⁶ Her: Bir D.

¹⁰⁶⁷ kalmadı: koymadun D.

¹⁰⁶⁸ Bu beyit dîvânda 3. beyittir

¹⁰⁶⁹ Dest-i bî-dâduñ tutup gün yüzün kılduñ niķâb: Dir gören reftârını 'ömr-i şitâbânım gibi D.

¹⁰⁷⁰ tâb-ı 'aşk-ı giryeden: süz u tâb-ı giryeden D.

¹⁰⁷¹ Aġlama Hâmî yeter hâlün: Söyleme hâlün yeter Hâmî D.

¹⁰⁷² Laz Ali Rızâ Paşa'ya ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir. Mecmûada manzumeleri bulunan İzzet Ali Paşa şairin damadıdır.

- 3 Meded mey-hāneye şūfiyi koymañ bir nifāk eyler
Elinde sübhā-i cām ‘ işreti ta‘ dāda gelmişdür
- 4 Hazer kıl çıkmasun yüzden hañun bir vech-ile zīrā
Nizām-ı mülk-i hüsn ü ān ki ifsāda gelmişdür
- 5 Perişān eyleyen kāküllerüñ bād-ı şabā şanma
Nesīm-i āh serdüm zülfüñi ber-bāda gelmişdür
- 6 N’içün āteşlere düşmiş gibi pīçidedür zülfüñ
Rızāāsā meger Temmūzda Bağdāda gelmişdür
- 7 Ayaklandur **Rızāy**ı dest-gīr ol cām-ı himmetle
Mey-i ‘ aşkuñla gök kandil olup üftāde gelmişdür

339¹⁰⁷³

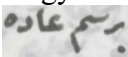
NAZİRE-İ MİR-İ ‘ İZZET TAḤMİS-İ

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

I

Yine bezm-i neşāta neş’e virür bāde gelmişdür
‘Umūm-ı kahr-ı dehri büsbütün ber-bāda gelmişdür
Anuñçün tab‘ - ı pāküm nev-zemīn inşāda gelmişdür
‘ Aceb bir dil-küşā nādide maṭla‘ yāda gelmişdür
Ḥayāl-i ‘ aşk-ı hüsnüñle dil-i nāşāda gelmişdür

II

Nice dem yoklayup kıldum tefahḥuş ṭavr-ı hüsnüñden
Ḥaberdār olmadum ammā yine ben ğavr-ı hüsnüñden
Bu ğayretdür gönül kılmaz ferāġat cevri-i hüsnüñden
Dü çeşmüm men‘ içün aġyārı seyr-i dūr-ı hüsnüñden
İki nöbetçi ‘ askerdür gelmişdür

III

Maḥalsüz vaż‘ -ı düşmez ehl-i inşāfa
Nice şāyeste olsun tār-ı zerrīn būriyā-bāfa
Yazıkdur kākül-i müşkīne sīmīn sīne-i şāfa
Şakın uğratma sāķī şūfi-i nā-şāfı eṭrāfa
Degüldür ḥālī elbet bir fesād icād gelmişdür

¹⁰⁷³ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir. Hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin Tezkiresi, “*Bağçe-i Safā-Endūz*”dur. Bahsi geçen kaynakta şiirlerinden örnek verilmemiştir.

IV

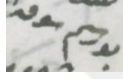
Olur hep sîne pür-dâğ-ı elem âh itmede n'eyler
İdüpdür şerha şerha sînesin tanbûrlar inler
Lisân-ı hâl ile dîvâne bülbüller bunu söyler
Amân cellâd-ı çeşmün tîğ-ı ebrûlarla kan eyler
Sağa 'âşıkklar ol bî-dâd elinden dâd gelmişdür

V

Var idi sende bir dem ham-be-ham ejder gibi perçem
Taşup zencirveş boynumda eylerdüm anı hem-dem
Bugün başka irâde gördüğümçün derd olur dirhem
'Aceb bârid hevâlarla dağılmış kâkülün bilmem
Meger kim Erzuruma mevsim-i sermâ da gelmişdür

VI

Libâs-ı fakrı geydüm başlayup maḥv-i murādâne
Heves olmaz gönülde gayrı taşvîr-i muḥâlâta

idüp tevfiḳ-i

sa' âdâta

Düşüp seyr-i sülûk-ı 'aşka meyl itdüm ḥarâbâta
Dil-i zârum anuḡçün bu ḥarâb-âbâda gelmişdür

VII

'Aceb bir 'âşık-ı âzâde vü şūrîde şeydâyum
Esîr-i kayd-ı zülf-i 'anberîn bûy-ı dil-ârâyum
Müfîd-i remz-i 'aşkum müstefîd-i sırr-ı şahbâyum
Mürîd-i Bârîyüm ḥalvet-güzîn-i genc-i sevdâyum
Ayağıyla beni pîr-i muḡân irşâda gelmişdür

VIII

Şu virdi cûy-ı tab'um gülşen-i tecnîs ü ihâma
Nice gelmez terâvet nev-zemîn-i şî'r ü inşâma
Bunu ḥâcet midür i' lām-ı işrâb ile i' lāma
Şat-ı endişeme zer nâvdândur vâsıtı ḥâme
Benüm 'azbû'l-Fürât-ı nazmum ol mecrâda gelmişdür

IX

Telâṡum kıldı ḥaḡḡı baḥr-i fikrüm şöyle zevḡinden
Olur emvâc-ı ma'nâ muṡṡaşıl birbiri şevḡinden
Anıḡçün keşti-i dil yüklenür zâ'idce tavḡından
Benüm ḥaddüm degüldür 'izzet ammâ farṡ-ı şevḡinden
Ḳalem tanzîr-i şî'r-i dâver-i Baḡdâda gelmişdür

X

Nice İslāmiyān olmaz bugün şevk u huzūrında
Niçün zevk-i taraba olmasun 'ālem sürūrında

Felek görmüş degüldür böyle eyyāmı
Şehinşāh-ı cihān ' Abdü'l-Mecīd Han kim umūrında
Cünūd-ı feth ü nuşret sū-be-sū imdāda gelmişdür

XI

Eger kânūn olsa dergehinde ferş idüp yüzler
Mülūk-i dehr yekser iltifāt u himmetin özler
Hele mümkün degüldür midḥatin ifā ide sözler
Zihī sulṭān-ı zī-şān kim nazīrīn görse de gözler
Yine kendisidür āh billāh-ı ru'yāda gelmişdür

[67a]

XII

O şāhinşāh-ı 'ālem pādīşāh-ı āsmān-ḳudret
Süleymān-menḳabe şiddīk-ı ḥaşlet Murtażā-siret
Cenāb-ı Yūsufāsā virdi Mıṣr-ı 'āleme ' izzet
Nice olmaz o Sulṭān-ı muẓaffer rehber-i nuşret
Ki böyle bir vezīr-i cāy-ı isti' bāda gelmişdür

XIII

Zihī destūr-ı Fārūkī-şiyem memdūh-ı müsteşnā
Züheyr-i mülk ü milletdür vezīr-i ma' delet-fermā
Sezādur dindi şānında bu ' unvān-ı şeref-pīrā
Müşīr-i ḥāfız-ı dīn Meḥammed Ḥaẓret-i Paşa
Ki dest-i ' adlī re'feti bünyāda gelmişdür

XIV

Açup evrāk-ı gülden bir müzeyyen şafḥa seyyāre
Okur faşl-ı bahāruḡ bāb bāb aḥkāmın ezhāra
Bu günler keşf olup esrār-ı ' aşkı dil-i zāra
Müşīrā kāmkarā bülbul-i tab' um bu gülzāra
Du' ā-yı devlet ü iḳbālūḡi evrāda gelmişdür

XV

Felātūn-dāye Risto-māye bir destūr-ı dānāsun
Ḥaḳāyīk-bīnsūn remz-aşinā-yı Hürmüz-āyāsun
Yegāne vāḳıf-ı esrār-ı kevn ü kār-fermāsun
Sen ol āyīne-i pertev-fezā-yı feyż-i Mevlāsun
Der-i luṭfuḡda 'ālem kesb-i isti' dāda gelmişdür

ĞAZEL-İ GÜFTE-İ ‘ALİ RIZÂ PAŞA SÂBIK VÂLİ-İ BAĞDÂD VE VÂLİ-İ ŞÂM
HÂLÂ

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

- 1 Devr-i la‘ lünde baş egmem bâde-i gülfâma ben
Sâye-i pîr-i muğânda minnet itmeme câma ben
- 2 ‘Anberî¹⁰⁷⁵ zülfün getürdi başuma sevdâları
Yohsa nerden düş olurdum bu hayâl-i hâma ben
- 3 Hâlünü gördüm esîr oldum kemend-i zülfüne
Dâne için kendümi şaldım düşürdüm dâma ben
- 4 Olmadum hâlî nigînâsâ hırâş-ı sînedem¹⁰⁷⁶
Bir dem ol günden ki düşdüm ârzü-yı nâma ben¹⁰⁷⁷
- 5 Halk ile lâzumdur olduçça mümâşât eylemek
Ger başa uymasa¹⁰⁷⁸ eyyâm uyaram eyyâma ben¹⁰⁷⁹
- 6 Ne firâka tâb ider ne vaşla tâkat-mend olur¹⁰⁸⁰
Şaşmışam bilmem ne yapsam bu deli¹⁰⁸¹ nâ-kâma ben¹⁰⁸²
- 7 Gâh esîr-i ğurbeti gâhî¹⁰⁸³ enîs-i ğam beni¹⁰⁸⁴
N’eyleşem bilmem ne itsem baht-ı nâ-fercâma ben¹⁰⁸⁵
- 8 Eylerem Bâbü’s- Selâmı¹⁰⁸⁶ kendüme beytü’l-ğazen
Hâşret-i hâl-i siyâhuñla gidersem Şâma ben

¹⁰⁷⁴ Laz Ali Rızâ Paşa’ya ait bir dîvân nüshası tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça). Mahmûd Fâ’iz D., Th. 2 (10 beyit), s. 176-177.; OM., G. (9 beyit), s. 625.

* Gazelin ilk iki beytinin 19. yy. bestekarlarından Hacı Fâ’ik Bey tarafından bestelendiği bilgisi mevcuttur (Bkz. www.yedinota.com ; ancak Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü’nden hareketle Hacı Fâ’ik Bey’in “Fâ’iku’l-Âsâr” adlı -kendisinin seçip düzenlediği- güfte mecmûasında yapılan taramada bu gazel bulunamamıştır (Bkz. Kaynakça). Mahmûd Fâ’iz D., s. 20

¹⁰⁷⁵ ‘Anberî zülfün: ‘Anber-i zülfün D.; ‘Anberîn zülfün OM.

¹⁰⁷⁶ Bu beyit MFD.’da 5. beyittir.

¹⁰⁷⁷ -OM.

¹⁰⁷⁸ uymasa: uymazsa D., OM.

¹⁰⁷⁹ Bu beyit MFD.’da 6. beyittir.

¹⁰⁸⁰ OM.’de bu mısra mevcut değil.

¹⁰⁸¹ deli nâ-kâma: dil-i nâ-kâma D.

¹⁰⁸² OM.’de bu mısra 4. beytin 2. mısraıdır.

¹⁰⁸³ Gâh esîr-i ğurbet-i gâhî: Geh esîr-i ğurbet eyler geh D., OM.

¹⁰⁸⁴ Bu mısra OM.’de 4. beytin 1. mısraıdır.

¹⁰⁸⁵ N’eyleşem bilmem ne itsem baht-ı nâ-fercâma ben: Şaşmışam bilmem ne etsem bu dil-i nâ-kâma ben OM.; bu mısra OM.’de 4. beytin 2. mısraıdır.

¹⁰⁸⁶ Bâbü’s-Selâmı: Dârü’s-selâmı D., OM.

- 9 Telh-kām itmez¹⁰⁸⁷ senün şirîn kelāmuñ ey Rızā¹⁰⁸⁸
Sen hemān eyle tekellüm rāzıyam düşnāma ben¹⁰⁸⁹

[67b]

341¹⁰⁹⁰

TĀRİH

[LĀ-EDRİ]

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

I

Eyā destūr-ı efham ey müşir-i ma' delet fermüd
Seni Hallāk-ı ' Ālem her hāırdan eylesün meb' üd
Budur cān-ı gönülden hākirān-ı bābuña maqşūd
Konağ aldun muğarr-i feyz kılsun hażret-i ma' būd
Zihī tārīh-i zibādur şu mısrā' -ı neşāt-efzūd
Bu kaşr-ı dil-küşāyı saña Allāh eylesün mes' üd

II

Huzūruñ meşrıķ-ı mihr-i cihān-ārā-yı re' fetdür
Umūruñ her zamān ber-vefķ-i kânün u şerī' atdür
Kapuñ üftādegāna melce' -ı i' zāz ü rif' atdür
Hele ārāmgāhuñ maṭla' -ı envār-ı behçetdür
Zihī tārīh-i zibādur şu mısrā' -ı neşāt-efzūd
Bu kaşr-ı dil-küşāyı saña Allāh eylesün mes' üd

III

Mükerrem dāver-i mümtāz u müsteşnā-yı ' ālemsün
Müfahham kāmkar-ı vāşıf-ı yektā-yı ' ālemsün
Müsellem bir müşir-i ' atıfet-i bahşā-yı ' ālemsün
Yegāne dīn ü devletde nesefermā-yı ' ālemsün
Zihī tārīh-i zibādur şu mısrā' -ı neşāt-efzūd
Bu kaşr-ı dil-küşāyı saña Allāh eylesün mes' üd

IV

Derūnuñ mehbiṭ-i ilhām-ı Rabb-i müste' ān olmış
Anuñçün her işün memdūh u maqbūl-i cihān olmış
Senā-yı hūsn-i hulkun zib-bahş-ı her lisān olmış
Kulun şafhiyyede her vaḳti ezķār-ı zebān olmış
Zihī tārīh-i zibādur şu mısrā' -ı neşāt-efzūd
Bu kaşr-ı dil-küşāyı saña Allāh eylesün mes' üd [H 1257 / M 1842]

¹⁰⁸⁷ itmez: olmaz OM.

¹⁰⁸⁸ kelāmuñ ey Rızā: kelāmından Rızā OM.

¹⁰⁸⁹ Bu beyit MFD.'da 10 beyittir.

¹⁰⁹⁰ Müseddes nazım şekliyle yazılan ve mahlas bulunmayan bu tarih manzumesinin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

[mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün]

- 1 Hüdāvend-i hüdāvendān-ı ‘ālem dāver-i devrān
Şehinşāh-ı cihān ‘Abdü’l-Mecīd Hān-ı zafer-‘ unvān
- 2 Süleymān-menkabet Fārūk-ḥaşlet Murtezā-siret
Şeref-baḥşā-yı evreng-i ḥilāfet sāye-i Yezdān
- 3 Vücūdı neyyir-i āfāk-ı eltāf u ‘adāletdür
Fürüg-ı nūr-ı luḡfından alur fer ma‘delet-cüyān
- 4 Der-i devlet-me’ābı menba‘-ı ‘ayn-ı ‘ināyetdür
O dergāh-ı mu‘allāda kerem-cūlar gibi pūyān
- 5 Cihān-ı eyleyüp āsūde āsīb-i te‘addiden
Binā-yı bī-beḳā-yı i‘tisāfı eyledi vīrān
- 6 Şehinşāhā ‘adālet-destgāhā āsmān-cāhā
Eyā şāh-ı felekdür gāh u ḥāḳān-ı Sikender-şān
- 7 Sen ol mihr-i münir-i āsmān-ı ‘atıfetsin kim
Zıyā-yı ‘adl ü dāduḡla münevver hāme-i ekvān
- 8 Sen ol sulṭān-ı a‘zam pādişāh-ı Cem-ḥademsin kim
Mübārek ḥāk-i pāyüñdür melāz-ı fırḳa-i şāhān
- 9 Dü ‘ālemde sa‘ādet āstānında ḳul olmaḳdur
Uḡūr-ı şevketinde cāna minnetdür fedā-yı cān
- 10 Cihān ṭurduḳça dursun taḡt-ı ‘ālī-baḡt-ı devletde
‘İdād-ı ‘ömrine yā Rab yā Rab olmasun pāyān
- 11 Hemīşe ‘askerīn manşūr u mülkin eyleyüp ma‘mūr
Ḳavā’id şevketin mesrūr ḳılsun İzed ü Mennān
- 12 Firāvān eyleyüp eyyām-ı ‘ömrin ‘ömr-i Nūhāsā
Nice şehzādelerle eyleye Ḥaḳ ḥurrem-i ḥandān
- 13 O ḥurşīd-i semā-yı saltanat kim nesl-i pākīdür
Olan her dem cemāl-i kā’ināta böyle nūr-efşān
- 14 Biḥamdillāh sipihr-i şulb-i pāk-i tābnākından
Yine bir duḡter-i sa‘d aḡter itdi Rabbümüz āsān

¹⁰⁹¹ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 15 Didi cevher ile tārīḥ-i mīlādın kulu ‘İzzet
Müzeyyen oldı dünyā toğdı dehre Neyyire Sultān [H 1257 / M 1842]

343¹⁰⁹²

TĀRĪḤ-İ DİĞER

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Şulb-i pāk-i ḥazret-i ‘ Abdü’l-Mecīd Hāndan yine
Yümn-ile bir duḡter-i pākīze aḡter virdi Ḥaḡ
- 2 Ol meh-i evc-i mu‘ allā-yı ḥılāfet kim anuḡ
Nūr-ı ‘adliyle cihāna revnaḡ-ı fer virdi Ḥaḡ
- 3 Yazdı ‘İzzet-bendesı tārīḥ-i cevherdārını
Neyyire Sultān toğdı dehre zīver virdi Ḥaḡ [H 1257 / M 1842]

344¹⁰⁹³

TĀRĪḤ-İ DİĞER

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

- 1 Maṭla‘ u’l-envār şulb-i şevket-i şāhāneden
Kıldı bir sultān yine mānend-i māh-ı nev-zuhūr
- 2 kadar ‘id-i nev-rüz eyleyüp
‘Ālem olsun sāye-i luṭfinda pūr-sūr-ı sürūr
- 3 Söyledi tārīḥini ‘İzzet mücevher ḥarf-ile
Müjde toğdı Neyyire Sultān ile dünyāya nūr [H 1257 / M 1842]
[68a]

345¹⁰⁹⁴

TĀRĪḤ-İ ‘İZZET BEG MİR-ALAY

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Maṭla‘ -ı nūr-ı kerem ḥazret-i Sultān Mecīd
Rūḡı ‘ālem şeh-i Dārā ḡadem ü Cem derbān
- 2 O şehūḡ merḡamet ü şefḡat-i şāhānesidür
Mülk-i Merve şeh iden nev-ābādān
- 3 Ser-te-ser ‘ālemi teşḡir ide inşāa’llāh
Maḡzar-ı fetḡ ü zaferdür o Süleymān-ı zamān

¹⁰⁹² İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹³ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹⁴ Ahmet İzzet Bey (Giritli)’e ait bir dīvān nüshası tespit edilememiştir. Şair hakkındaki tek kaynak Es’ad Efendi’nin tezkiresi, “Bağçe-i Safā-Endüz”dur. Bahsi geçen kaynakta şiirlerinden örnek yoktur.

- 4 Zāt-ı zî-şânıdur i' mār-ı cihāna bārī
Nesl-i pākîdür olan zīb-i cemāl-i ekvān
- 5 Nāmverü'l-elsinede gerçi mülük-ı eslāf
Nice temşîl olunur anlara āl-i ' Osmān
- 6 Bu nesildür şeref ü şevket-i İslāma sebeb
Bu nesildür iden infāz-ı müfād-ı Qur'ān
- 7 Zāt-ı şāhānesini ide Hākīm-i Muṭlaḳ
Haşre dek nāzım-ı manzūme-i kân-ı imkân
- 8 Dā'imā 'askeri manşūr ola mülki ma' mūr
İde a' dāsını maḳhūr-ı Cenāb-ı Yezdān
- 9 Tā ki dünyāda ḥayāt üzreyüm Allāh bilür
Bu du' ādur ḳulına şām u seher vird-i zebān
- 10 Ber-ḳarār eyleye tahtında Hudā şevketle
Nesl-i vālāsı ola ziver-i gülzār-ı cihān
- 11 Sulb-i pākinden o sultān-ı zamānuḡ Mevlā
Yine bir duḡter-i pākize-ter itdi iḥsān
- 12 Nice şehzāde ṭulū' uyla da mesrūr olsun
'An-ḳarīb ol şeh-i zî-şān-ı refī' u'l-' unvān
- 13 Didi 'İzzet ḳulı mīlādına tārīḡ-i tamām
Yümn ile müjde ṭulū' itdi Refī' a Sultān [H 1257 / M 1842]

346¹⁰⁹⁵

TĀRĪḡ-İ ŞADĀRET

'İZZET

[fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün]

- 1 Meh-i burc-ı ' aẓamet sāye-i Rabb-i ' izzet
Ya' ni Sultān Mecīd Hān-ı ' adālet-ārā
- 2 Kıldı bir Āşaf-ı zî-şānı vekīl-i muṭlaḳ
O şehinşāh-ı felek-cāh-ı merātīb-baḡşā
- 3 Nice Āşaf ki -sāz-ı mehamm-ı' ālem
Mültecā-yı zu' afā dāver-i iḥsān-fermā
- 4 Zāt-ı vālāsı ile bir daḡı bulmışdı şeref
Cāh-ı ' ulyā-yı şadāret yine oldı iḡyā

¹⁰⁹⁵ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 5 Sāni-’i şīr-i Hudā Rüstem-i rezm-i heycā
 Kahramān-ı vüzerā ḥazret-i ‘İzzet Paşa
- 6 Menba’ -ı cūd u himem maṭla’ -ı envār-ı kerem
 Şadr-ı Fārūk-şiyem muḥyi-i şer’ -i ğarrā
- 7 Re’ yidür bā’ iş-i ārām u nizām-ı ḥalkuṇ
 Kalbidür mehbiṭ-i envār-ı füyūzāt-ı Hudā
- 8 Devlet ü dīne nice ḥizmeti itdi sebkat
 Ki anuṇ cümlesi meşhūr-ı cihāndur ḥālā
- 9 Āşafā cāmi’ -i envā’ -ı mekārimsin sen
 Vaşf-ı pākūṇ nice biṇ beyt-ile olmaz imlā
- 10 Ḥademūṇ ḥārici ḥaḳ üzre edā-yı vaşfuṇ
 ‘Ömrüm olduḳça idem bārī ḥulūş üzre du’ ā
- 11 Sāye-i ḥazret-i şāhinşeh-i ‘ālemde seni
 Ber-ḳarār eyleye şadrında Cenāb-ı Mevlā
- 12 Tā ki ‘ālemde ola ḥükm-i şerī’ at cārī
 Eyleye ‘ömrüṇi Ḥaḳ mülk-i cihāna icrā
- 13 Oldı tekrārı müyesser didüm ‘İzzet tārīḥ
 Aldı mühri yine iclāl ile ‘İzzet Paşa

[68b]

347¹⁰⁹⁶
 TĀRĪḤ-İ SĀL
 ‘İZZET

[mef’ ūlū fā’ ilātü mefā’ ilū fā’ ilün]

- 1 Yā Rab hemişe ḥazret-i ‘ Abdü’l-Mecīd Ḥān
 Taḥtında ber-ḳarār ola bi’n-naşr ve’z-zafer
- 2 Şāhinşeh-i dilir ü cihāngīr-i bī-naẓīr
 Ḥāḳān-ı Cem-serīr ü ḥudāvend-i baḥr u ber
- 3 Ol şāh-ı ma’ delet-ārā ki ‘āleme¹⁰⁹⁷
 Virdi nizām-ı tām ‘adāletle zīb ü fer
- 4 Ālāy-ı luṭf u merḥamet-i Ḥüsrevānesi
 Dil-sīr-i ni’ met eyledi dünyāyı ser-ta-ser
- 5 İtdi mu’ aṭṭar ‘ālemi būy-ı ‘adāleti
 Kim zātıdur ḥadiḳa-i şevketde verd-i ter

¹⁰⁹⁶ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir. Manzumenin muhtevâsından yeni yıl münasebetiyle Abdülmecid Han için yazıldığı anlaşılmaktadır.

¹⁰⁹⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 6 ‘Aşrında almadı eşer-i zûlm ü i‘tisâf
ıldı künâm şiri azâlân müstaar
- 7 Maşûdı rûz u şeb fuarânun refâhıdur
Maşrûfdur ‘inâyet-i dünyâyâ ol adar
- 8 Ğâyet mi var telâţum-ı emvâc-ı luţfına
Deryâ gibi te‘âıb ile cezr ü med ider
- 9 Hâtem civâr-ı maţba-ı cûdında kâse-lîs
Dârâ derinde bir nefer olmakla müfteir
- 10 İtmez kemâl-i faqr ile Cemşîde ser-fürû
Şehler ubâr-ı pâyini eylerse tâc-ı ser
- 11 Sıdk u ‘adâlet ‘ilm ü hayâ havl-i Hayderî
Mânend-i Çâr-yâr siriştinde müddear
- 12 Eyler begâli tîr-i cihân-gîr-i zam-dâr
Şemşîr-i ahrı sîne-i a‘dâya nîşter
- 13 Cûş eyledükçe mevce-i deryâ-yı ‘askerî
Bir demde seyl-i ûn-ı ‘adûyu ider heder
- 14 Yâ Rab müyesser it seyf ol şeh-i zamân
Alsun cihânı abza-i teşire ser-te-ser
- 15 Olsun redîf-i mevkib-i ibâl ü nuşreti
Tevfî ü ‘avn-i azret-i Hâ Hıẓr râhber
- 16 İn‘âm-ı ‘âm-ı azret-i Rabbü’l-inâm ile
Şâd itdi sâl-i nev yine dünyâyı müjdeler
- 17 Şâh-ı zamâna bâri’-i yümn ü sürûr ile
Yâ Rab be-nûr-ı nâşîye-i seyyidü’l-beşer
- 18 Dûr eyledükçe her meh ü sâli bu ‘âlemün
Şevket-fezâ-yı dehr ola ol şâh-ı dâdger
- 19 ‘İzzet ulu tefe‘ul-i bi’l-ayr idüp didi
Bir lafz-ı pûr-sürûr ile târî-i mu‘teber
- 20 Yazdı berâ-yı nuşret-i Sulţân-ı bar u ber
Levh-ı sipihre kilik-i ader mebbe’ü’l-zafer [H 1258 / M 1843]

348¹⁰⁹⁸

DİGER

‘İZZET

[mef‘ ülü fâ‘ ilâtün mef‘ ülü fâ‘ ilâtün]

‘İzzet mübârek itsün şâh-ı cihâna Allâh

Târîhümüz de târîh oldu zühûr-ı nev-sâl [H 1258 / M 1843]

349¹⁰⁹⁹

DİGER

[‘İZZET]

[fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün]

Lafz u ma‘ nâ söylerem târîh-i şâh-ı ‘âleme

Hayr ide heb biñ iki yüz elli sekiz sâlin İlâh [H 1258 / M 1843]

350¹¹⁰⁰

‘AṬİYYE-İ ŞÂHÂNİYE BERÂY-İ TEŞEKKÜR

‘İZZET

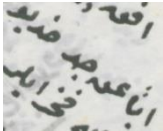
[mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün]

1 Ola ‘ Abdü’l-Mecîd Hân-ı kerâmet-perver ü mülhem
Serîr-i salṭanâta şevket ü iclâl ile hurrem

2 Süleymân-pâye Tübâ-sâye sultân-ı mülük-mâye
Şehinşâh-ı mekârim-vâya zıllu’llâh-ı fi’l-‘ âlem

3 Şüreyyâ Keyvân-rif at Müşterî-ṭal‘ at

Ufuk gerdün himem şâhinşeh-i a‘ zâm

4 kâmrândur şâh-ı zî-şândur
‘Ubüdiyyetle faḥr eyler derinde Keykubâd-ı Cem

5 O sultân-ı selâṭîn-i cihân Hâkân-ı devrân kim
Şu‘ â‘ -ı mihr-i ‘ adliyle zemîn ü âsmân tev‘em

6 Sikender bendedür kâhinde Dārâ çâker-i kemter
Bir ednâ sâ‘il-i iḥsânıdur biñ şermile Hâtem

7 Feridunveş hezārân kullara var âstânında
Felâṭûn gibi nice bendeler olmaḫda müstaḫdem

¹⁰⁹⁸ Yeni yıl münasebetiyle yazılan bu tarih manzumesi İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹⁰⁹⁹ Yeni yıl münasebetiyle yazılan bu tarih manzumesi İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰⁰ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 8 Ağūr-ı şevketinde Hızr-ı tevfiķ-i zafer bāhir
Harīm-i şevket ü iclāline feyz-i Hudā maḥrem
- 9 Nuķūd-ı cūdına nisbetle ma‘ den bir avuç toprak
Kıyāsiyla muḥīt-i luṭfına deryā degül şebnem
- 10 Murād eyleirse bir demde ider biḡ mürde-dil iḥyā
O rūḥ-ı cism-i ‘ālem ol ḥudāvend-i Mesīḥā-dem
- [69a]
- 11 Göreydi saṭvet-i iclālini bī-hūş olup Hūşeng
Olurdu vaşf-ı şemşiriyle Pervīz-i ‘Acem mülzem
- 12 Göreydi Haydarāne ‘aẓm-i rezm-i cünd-i manşūrīn
Ḥicābından iderdi terk-i baḥt-ı heft-ḥān Rüstem
- 13 Baş egmez ‘askerinden bir nefer Sām u Nerīmāna
Olur yek-cümle-i ḳahriyla yüz biḡ Ḳahramān sersem
- 14 Degül ‘aḳd-i reşk-i būsı āstāniyla
Olur şadr-ı semāda ‘uḳde-i [...]*
- 15 Biḥamdi’llah o ‘ālī āstāne intisābum var
Bu ḥayşiyet ile gerdūna şimdi ser-fürü itmem
- 16 Saṇa ḳul olduğumçün müşterīdür ḳadrūme Hurşīd
Ki sāyenḡe nişānum māha ḡarḡa faḥr ider sīnem
- 17 Vücūhuyla rehīn-i luṭf-ı bī-pāyānı olmışken
Yeni başdan ḡerāḡ itdi ḳulın ol dāver-i eḡham
- 18 ‘Aṭıyye eyleyüp iḥsān ḳıldı bendesin şādān
O sulṭān-ı cihān-baḡş ü veliyy-i ni‘ met-i ‘ālem
- 19 Ne yapsun ḳanḡı bir iḥsānınuḡ şūkrin beyān itsün
Ḡarīḳ-i ḳulzem-i elṭāfidur ḡavvāş-ı endīšem
- 20 Yine taḥrīr olınmaz biḡde bir in‘āmınuḡ şūkri
Zemīn levḡ olsa eşcār olsalar kilki mürekkeb yem
- 21 Edā-yı midḡatūḡ ḡāşā degül bir kimsenūḡ ḡaddi
Bu vādīde ḳalem bī-dil olur ehl-i sūḡhan ebkem
- 22 Ḳaşıde buldı ḡāyet ‘İzzet ol Sulṭān-ı İslāma
Ḥulūş-ı ḳalb-ile ḡayr-i du‘ādur vācib ü elzem
- 23 Cihān ṭurduḡça ṭursun taḡt-ı ‘ālī-baḡt-ı şevketde
İlāhī olmasun ḳalb-i ḡümāyūnında bir dem ḡam

* Mısranın son kısmında eksiklik vardır.

- 24 O şahinşāh kim zıll-i zalīl-i bī-‘ adilüñdür
Berāyā üzre yā Rab sāyesin memdūh kıl her dem
- 25 Meh ü sāl-i zamān devr eyledükçe çarh döndükçe
Ola i‘ dām-ı ‘ālem imtidād-ı ‘ömrine münzam

351¹¹⁰¹

[Kıṭ‘a]¹¹⁰²

[LĀ-EDRĪ]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Āşaf-ı ‘ālī-himem ḥazret-i Ḥāfız Paşa
Oldı her fenn-i celīl içre celiyyü’l-bürhān
- 2 Her cihetle anı Ḥaḳ fā’ıku’l-akrān itmiş
İ‘ tirāf eylemeyen var ise hāzā meydān
- 3 Nice olmaz bu hüner zīb-i zibān-ı ‘ālem
Ḥaşre dek şehir-i Gümüş-ḥānede qalmaz mı bu şān
- 4 Urdı biñ iki yüz elli yedi tārīhinde
İki kez peştu ile üç yüz ādem yerde nişan

[69b]

352¹¹⁰³

[Kıṭ‘a]¹¹⁰⁴

[‘İZZET]

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

- 1 Baḥr-i zühḥār kerem ḥazret-i Ṭāhir Paşa
Menba‘-ı cūd himem-i Āşaf-ı zibinde fa‘āl
- 2 Maḫhar-ı feyz ü zafer dāver-i nuşret-rehber
Murtezā-rezm ü ḡazanfer-fer u Fārūḳ-ḥısāl
- 3 Ru’yet-efrāz-ı celālet ḳapudān-ı deryā
Şaf-der-i şaf-şiken ārāyiş-i cāh ü iclāl
- 4 Nice Āşaf ki ider satveti Sāmı sersām
Şavleti Rüstemi epsem ḡazabı Behmeni lāl
- 5 Cūd u elṭāfına nisbetle o ‘ālī-himemün
Ḥātemün luṭfı degül mā-meleki bir mişkāl
- 6 Raḥm ü şefḳatde cenāb-ı ‘Ömerine sānī
Ki ider ‘adli ile ‘ālemi mesrūr elḥāl

¹¹⁰¹ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰² Mecmûada başlıksız kayıtlıdır.

¹¹⁰³ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

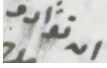
¹¹⁰⁴ Mecmûada başlıksız kayıtlıdır.

- 7 Himmet-i devleti çok müşkili āsān itdi
Hüsni re'yiyle yesir oldı nice emr-i muhāl
- 8 Neşr ü eş'ār ile evşāfını iş'ār idemez
‘İzzetā sen gibi biñ şā'ir-i sencide-maḳāl
- 9 Ref' idüp dest-i münācāt-ı der-i Mevlāya
Şıdk u ihlās-ile kıl ḥayr du'ā rüz u leyāl
- 10 Sāye-i ḥazret-i şāhinşeh-i 'ālemde Hudā
İde ol dāver-i devletle rehīn-i āmāl
- 11 Bād-ı tevfiḳ ü 'ināyāt-ı ilāhiyle ola
Keşt-i maḳşadı sāhil-res-i mecd ü iḳbāl
- 12 Tā ki dūr eyleyeler şām u seher şems ü kamer
‘Ömr ü iḳbālını efzūn ide Ḥayy ü Mute'āl

353¹¹⁰⁵

DİĞER TĀRİḤ-İ ŞADĀRET
‘İZZET

[fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün]

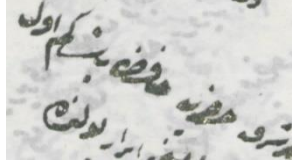
- 1 Ḥazret-i şāh-ı Süleymān-cāh gerdūn bārgāh
Mührle bir Āşafın şimdi ser-efrāz eyledi
- 2 Oldıḡıçün 'ālemün emn ü refāhı maḳşadı
Feyz ü tevfiḳin Hudā ol şāha hem-rāz eyledi
- 3 hükmini icrā idüp her kārda
El-mülük-i mülhemün esrārın ibrāz eyledi
- 4 Gönderüp ol dāvere da'vetçi 'İzzet bendesin
Cāh-ı vālā-yı şadāret ile mümtāz eyledi
- 5 Bendesi 'İzzet de cevherle didi tārīhini
Rabb-i 'izzet 'İzzete izzetle i'zāz eyledi

¹¹⁰⁵ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

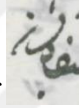

354¹¹⁰⁶
VELEHŪ MŪMĀ-İLEYH
‘İZZET

[meʕ ūlū mefāʕ ilū mefāʕ ilū feʕ ūlūn]

- 1 Ser-ʕ asker
Şarf itmede evkātını ebrār yolında
- 2 Üç hāne binā itdi ki ebnā-yı sebīlūn
Havf muḫṭarī ḳalmadı zinhār yolında¹¹⁰⁷
- 3 ‘İzzet ola hem-vāre Hudā yār u muʕ ini
Tevfīḳ ü zafer rehberi her bār yolında

- 4 Biḡ iki yüz elli altıda ol āşaf
Bu hānı binā eyledi hūnkār yolında
- [70a]

355¹¹⁰⁸
[Ḳıṭʕa]
[LĀ-EDRĪ]

[feʕ ilātūn feʕ ilātūn feʕ ilātūn feʕ ilūn]

- 1 Neyyir-i aʕ zam-ı āfāḳ-ı ḳavānīn ü ʕ adl
Nūr-ı bedrūme āyīn-i memālik-pīrā
- 2 Mūcid-i kāle-i āsāyiş-i dest-gāh-ı ʕ iyād
Muḫdeş esbāb-ı refāh-ı fuḳarā
- 3 Hāfız-ı millet ü evreng-i şecāʕ at şāhı
Nāẓır-ı ümmet-i peygamber-i zī-şān-ı Hudā
- 4 Rāḡıb-ı şerʕ -i mübīn ḫādim-i dārü'l-ḫameyn
Mālik-i mülk-i zafer hūsrev-i nuşret hem-pā
- 5 Ḳulzüm-i cūd u himem menbaʕ -ı elṭāf u kerem
Cem-ḫaşem şāh-ı felek-ḳadr u ferişte-sīmā

¹¹⁰⁶ İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹⁰⁷ Mısranın vezni aksamaktadır.

¹¹⁰⁸ Başlık ve mahlas bulunmayan bu manzumenin hangi şair tarafından kaleme alındığı tespit edilememiştir.

- 6 Müstezıl sâye-i ‘adlinde bütün fark-ı ‘ibād
Baħr-i iħsânına müstağrağ olur hep dünyā
- 7 Ya‘nī Sultān Mecīd Hān-ı şehinşāh-ı zamān
Ki odur milket-i baħr ü bere fermān-fermā
- 8 Ķahramān-tavr-ı zamān Dāver-i ĩskender-ħū
Hādīm-i dergehi olursa revādur Dārā
- 9 Tīg-ı bürrān-ı şeci‘āne senüğ ħavfindan
Ķurı yaprağ gibi titrer ten ü cān-ı a‘dā
- 10 Seyfine düşmenüğ başını ol şāh-ı güzīn¹¹⁰⁹
Kesdirür bir söz ile nīze-i Rüstemāsā
- 11 Buldı ‘aşrında cihān ħalkı ħayāt-ı tāze
Oldı her bendesi şad luğf-ile şād u ihyā
- 12 Hiç ferd olmadı maħrūm ‘ināyātından
Cümlenüğ kām-ı dilin eyledi bir bir icrā
- 13 Ķadrdān bir şeh-i devrāndur ol kim ey dil
Virdi her mesnedi erbābına bī-reyb deryā
- 14 Vükelānuğ günü toğdı yeniden ‘izzetle
Başdı iğbāl ile pāyin ser-i ħāfa vüzerā
- 15 Manşīb-ı ħāş ile kıldı vüzerāsın tatyīb
Ya‘nī ez-cümle biri ħazret-i Hāfız Paşa
- 16 Kār-dān Āşaf-ı devrān-ı Aristo-tedbīr
Her umūrına Felāṭūn ħased eyler ħālā
- 17 Sāma şemşīr-i bahādırlık ile at sürse
Remzgāh içre tefevvuk ider ol bī-pervā
- 18 ‘İlm ü ħilm ü himem ü luğf-ile mevşūfu’l-vağt
 ü’s-şiyem-i ‘aşr budur dinse sezā
- 19 Ķutbıdur dā’ire-i aħsen-i ħulkuğ ħalkı
Ki ider bendesini ħüsn-i nağarla iğrā
- 20 Vaşfına kilik-i siyeh-cāme henüz girmişıken
Geldi ser-heng-i emel müjde ile didi bağa

¹¹⁰⁹ Mısranın vezni aksamaktadır.

- 21 Ğālibā yok gibi yā hū haberün āgāh ol
Kaldır el dergeh-i Mevlāya hemān eyle du‘ā
- 22 Şāh-ı devrān-ı yed-ikrāmı ile ol zātun
Sīne-i t̤ālī‘ ine aşdı nişān-ı vālā
- 23 Cāy-ı ser-‘ askere ol k̤ā’imiķām olmış-idi
Haķ aña cāy-ı maķāmunı ide baķş u a‘ t̤ā
- 24 Şimdi ol Āşafı tal̤tīf içün ol şāh-ı cihān
Kıldı teşrīf-i ser-‘ asker ķapusın t̤ā ser ü pā
- 25 Çün işitdüm bu sözi peyk-i ümīdümnden ben
Didüm ey hāme-i āşüb-nümā keķ imlā
- 26 O müşirün yūri hāk-i rehine sür yüzünı
Söyle tebrīk ü bahāriye vū nev-rūz aña
- 27 Saña hem-dem ola feyz-i nażar u ihsānı
Açıla ğonca-i āmāl-i dilün bula şafā
- 28 İşte ben feyz-i bahār u himem-i seyr itdüm
Gördüm envā‘ -ı şükūfuyla müzeyyen her cā
- 29 Ya‘ni ser-‘ asker olup rūz-i bahāra nev-rūz
İki ser-heng anuñ oldu nesīm ile şabā
- 30 Nağme-i bülbul-i şūrīde olup mūsīķār
Piş-i t̤abūruñ-ile düşdı bulup būy-ı vefa
- [70b]
- 31 Lāle vū sūnbül ü nergis daķı alay alay
Mūy-ı ğülzāra ‘alem açdı vū ‘ azm itdi dilā
- 32 Mihr-i bāğı yine zeyn eyledi et̤fāl-i giyāh
Oldı her kūşesi bir ravza-i cennet ğūyā
- 33 Jāleler ğonçalaruñ başına dūrler şaçdı
Şem‘ -i bezmi yine mehtāb yaķup virdi zıyā
- 34 Artıķ ey sāk̤-i ğül-ķehre sözi kes bu gice
Düşmesün baķt-ı mey-i la‘ lūñ ayāğa cānā
- 35 Yeter it̤nāb ile taşdı‘ üñüz artıķ ey dil
Ki bilür müzmirünı server-i nażm ü ‘ urefā
- 36 Senün et̤vāl-i maķālātđan ancaķ ğarażuñ
O kerīmü’s-şiyemün himmetidür müsted‘ ā

- 37 Eyledüm ed‘ iye-i hayrına haşr-ı evkāt
Her umūrında muvaffak ide anı Mevlā
- 38 Çün bu tebrîk ü bahāriyye vü nev-rūziyyem
Şafha-i gāyete oldı yine revnak-pîrā
- 39 Bu gazel geldi nezāketle benüm hātıruma
Eylesün tūṭî-i ṭab‘ um anı nazm ü inşā
- 40 Nev-bahār oldı açıl ey gül-i gülzār ü vefā
Ki ola bülbül-i dil şevk-i ruḥuṅla gūyā
- 41 Nūr-ı ruḥsāruṅa Mecnūn olur ey şems kamer
Reşk ider kākül-i şeb-rengē zülf-i Leylā
- 42 Yeter āhum güzer eyler sipir-i gerdūndan
Kavs-ı hicrānuṅı çekdükçe senūṅ ey kaşı yā
- 43 Bir kitāb oldı me‘ ānî-i ḥatuṅ ḥükminden
İdicek remzini tefsîr-i taşavvur cānā
- 44 Kesdi attı bu şeb ol meh yine vaşluṅ sözini
Seyf-i ebrūsına zāğ-ı başarî virdi cilā
- 45 Gāh olur nîm-i nigeḥle dili mesrūr eyler
Gehî āzār u sitemle ider ol şūḥ cefā
- 46 Seni yāver gibi ey yār taḥayyül iderem
Olmaduṅ āyine-i dilde yine rûy-nümā
- 47 İşte buldı gazelüm cāy-ı ḥitām-ı nazmı
İderem ḥāk-i reh-i luṭfına artık İsrā
- 48 Der-i maḳbûle sezā ise o destūr-ı zamān
Kilk-i himmetle ider zeyline vaż‘ -ı imzā
- 49 ‘Ömr-i iḳbālî du‘ āsı ile sen kıl ey dil
Dest-i ber-dāşte-i cānib-i ‘arş-ı a‘ lā
- [71a]

356¹¹¹⁰

[Tahmīs]

‘İZZET

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Habbezā ferhunda hengām-ı sa‘ ādet aḥterān
Kim açıldı gül gibi gūlzār-ı tab‘ -ı bendegān
Oldı ‘ālem ğıbṭa-endāz-ı gūlistān-ı cinān
Gitdi ğam oldı zamān-ı şevḳ u şādī rāygān
Kalmadı dillerde āsār-ı kedüretten nişān

II

Şāh-ı devrānı muvaffaḳ eyleyüp Rabbü’l-enām
Haḳ re’yi kıldı dünyāyı rehīn-i intizām
Bir müşirin işte ol şāhinşeh-i dārā gūlām
Eyleyüp ser‘ asker-i zī-şānına ḳā’imikām
‘Askerīn mesrūr-ı ḥandān itdi sulṭān-ı zamān

III

Öyle Paşa kim fermā-yı kār kā’ināt
Feylesof-‘aḳl u Felāṭūn-re’y ü İskender-şebāt
Dāver-i Dārā-ḥaşem Ḥātem-kerem Sāmī-şıfāt
Merd-i meydān-ı himem destūr-ı memdūḥ-iltifāt
Āşaf-ı şānī Nizāmü’l-mülk Risto-yı zamān

IV

 mefḥar-ı kevneyn şıddīḳ-ı siyer
Nāşir-i rāyāt ‘adl ü dād-ı Fārūkī-eşer
Maḫzar-ı ḥilm ü ḥayā ‘Oşmān-ı zi’n-nūreyn-fer
Ḥaydar-ı Kerrār-ı şavlet şāḥib-i seyf ü zafer
Mālik-i mülk-i mekārim mihr-i burc-ı ‘izz ü şān

V

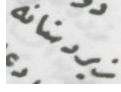
Āstān-ı melce’ n’eyler bāb-ı ḥacāt u niyāz
Zāt-ı pākī ḥāme-i ‘adl ü keremde ser-firāz

Tevsen-i eltāfı meydān-ı himemde
Merḥamet-güster ahālī-perver ü ‘asker-nevāz
Baḫr-i ‘ummān-ı seḫākār āşinā vü kadrđān

¹¹¹⁰ Tahmis nazım şekliyle yazılan, başlık bulunmayan bu manzume İzzet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

VI

Sende bu ahlāk-ı eşfāk-ı mürüvvet var iken
Devlet ü dîne fedākārâne hizmet var iken

kemāl ü rahm ü şefkat var iken
Cümleden celb-i du‘ ā-yı şāha rağbet var iken
Eyler ‘ālemde seni Mevlā müşārün bi’l-benān

VII

‘İzzetā taşdı‘ i terk it geldi hengām-ı du‘ ā
Bir du‘ ā kıl kim ola maqbūl Rabb-i kibriyā
Her umūrunda olup tevfiķ-i Bārī reh-nümā
Gün-be-gün itsün füzün-ter ‘ömr ü iķbālin Hudā
Kevkeb-i bahtı ola pertev-fezā-yı āsmān

[71b]

357¹¹¹¹

TEŞYİ‘ İYE-İ KAPUDÂN TÂHİR PAŞA FETH-İ GİRİD 57

[fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün]

I

‘Āşafā itmeyerek cünd-i ‘uşāt ile cedel
Korkudup top-ı nızāmiyye ile ‘aqlını çel
Feyz-i Raḥmān ile ol lāyık-ı sābāş-ı düvel
Nuşretiyye yazayum nāmına bī-mişl ü bedel

Yāver-i ‘azmün ola ḥazret-i Ḥaķ ‘az ü cel
Feyz-i Raḥmān ile git ‘avn-i ilāhī ile gel

II

Dirler ey ‘Āşaf-ı ekrem saṇa Tāhīr Paşa
Gelmemiş zātına beñzer kapudān-ı deryā
Şaşırur puşlasını duysa hücūmuñ a‘ dā
Vardıguñ cāyı mesīr-i feraḥ itsün Mevlā

Yāver-i ‘azmün ola ḥazret-i Ḥaķ ‘az ü cel*
Feyz-i Raḥmān ile git ‘avn-i ilāhī ile gel

III

Vire kūs-ı zaferi destine Rabb-i zū’l-men
Nāvek-i ḳahrıñ teslīm ide cānuñ düşmen
Çoķ cezīre idesin feth-i bülendün ile sen
İsterem bu seferünde kerem-i Bāriden

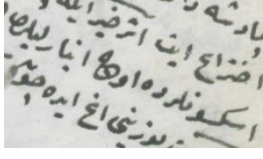
Yāver-i ‘azmün ola ḥazret-i Ḥaķ ‘az ü cel
Feyz-i Raḥmān ile git ‘avn-i ilāhī ile gel

¹¹¹¹ Mütekerrir müseddes nazım şekliyle yazılan bu manzume, Tāhīr mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça)

* Mecmûada müstensih/mürettip tüm bentlerde mütekerrir beyitler yerine “eyzan” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir.

IV

Pādişeh zātına bu mansııbı kılsun te'yîd
İhtirā' it eşer-i hayr ile çok tarz-ı cedîd

kııl tecdîd

Şems-i nuşret yüzini ağ ide çün baħr-i sefîd

Yāver-i 'azmün ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhî ile gel

V

Bindügün fülk ola fevziye be-ħaḡḡ-ı Mennān
Gitdügün mülk ola şādîye vü sūrîye hemān
Zātını faẓl-ı İlāh eyleye maḡbûl-i cihān
Peyk-i şevketle saḡa gönderile seyf-i zî-şān

Yāver-i 'azmün ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhî ile gel

VI

Sür'at ile 'acele oldu bu teşyî' iyye
Müjde-res gönder efendim yapayum fethiyye
İdeyüm vaşfına hıẓır nice memdûhiyye
Şimdiden başlayayum yazmağa teşrîfiyye

Yāver-i 'azmün ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhî ile gel

VII

Ey meh-i burc-ı zafer aḡterün olsun mes'ud
Eylesün 'ākıbetün 'iz ile yā Rab Maħmūd
Ĥizmetinden şeh-i baħr ile bir olsun hoşnūd
Bu ricādur baḡa bu nev-eşerümdür maḡşūd

Yāver-i 'azmün ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhî ile gel

VIII

'Arz-ı ħāle kuyı suyuyla yanaşmak dilerem
Ĥaylî dem idi ki yok cāy-ı feraħdan kederüm
Rüzgārun sitemünden nelerüm var nelerüm
Şimdi tursun hele git gel o zamān naḡl iderem

Yāver-i 'azmün ola ħazret-i Ĥaḡ 'az ü cel
Feyz-i Raħmān ile git 'avn-i ilāhî ile gel

IX

Zāt-ı vālānı ide mazhar-ı tevfiķ-i Hudā
Hāl idüp ‘uķdeyi peygāmını eyle İsrā
Uçarak peyk-i meserret gele tā’irāsā
Ġarķ-ı baķr-i keremün şafvet ider böyle du‘ā

Yāver-i ‘azmün ola hāzret-i Hāķ ‘az ü cel
Feyz-i Raķmān ile git ‘avn-i ilāhī ile gel

[72a]

358¹¹¹²

KAŞİDE-İ ‘İZZET MOLLA¹¹¹³

Der Menķibet-i Mevlānā eş-Şeyķ Hālīd Ķuddise Sirruhū

[fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün]

I

Bir takım imān-fürüşān bir alay dellāl-ı dīn
Şatmada sūk-i riyāda kāle-i a‘ māl-i dīn
Ağlaruñ destinde kalmış mużtaribken hāl-i dīn
Bir mükemmel zāt şimdi eyledi ikmāl-i dīn

Şeyķ Hālīddür gül-i ruķsār-ı millet hāl-i dīn
Āstānı ħuld-i cennet *fē’d-ħulūhā ħālīdīn**

II

Şāh Abdu’llah-ı a‘ zām ya‘ nī ķutb-i Dehlevī
Rūķ-ı cism-i bendegān cān-ı cihān-ı ma‘ nevī
Bir çerāĝı ile virdi ‘āleme bu pertevi
Bezme-gāh-ı ‘adne döndi ser-be-ser dünyā evi

Şeyķ Hālīddür gül-i ruķsār-ı millet hāl-i dīn*
Āstānı ħuld-i cennet *fē’d-ħulūhā ħālīdīn*

III

Dest-gāh-ı kāle-i ‘irfāna oldur nakş-bend
Resm ider isterse nār-ı āteşe toķm-i sipend
Eyle imān kim kerāmātıyla memlū kuy u kend
Dūzaķı inkārına düşme olursun derd-mend

Şeyķ Hālīddür gül-i ruķsār-ı millet hāl-i dīn
Āstānı ħuld-i cennet *fē’d-ħulūhā ħālīdīn*

¹¹¹² Keçeci-zāde İzzet Molla’nın (1786, İstanbul-1829, Sivas) Mevlānā Hālīd-i Bağdādī Hazretleri’ne ithāfen kaleme aldıkları medhiye.

¹¹¹³ Mütেকerrir müseddes nazım şekliyle yazılmıştır.

* Bu ifade Zümer sūresi 73. Āyet-i kerīmeden iktibastır: “...ve öyleyse ebedi olarak ona (cennete) girin!”...

* Asıl metinde mürettip tüm bentlerde mütেকerrir beyitler yerine “eyzan” ifadesini kullanmayı tercih etmiştir.

IV

Kārī dā'im eſer-i ' aſhāb-ı Resūle iktifā
Kesbi bu bendergeh-i fānide terk-i māsivā
Şāmı teſrīf eyledi ol bülbul-i vaḥdet-nevā
Maḳşaduḡ ' ālemde istiſmām ise bŷy-ı vefā

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstānı ḡuld-i cennet *fe'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

V

Hānḡāhı hem behişt-ābād hem dārü's-selām
Çünki kıldı ḡıttā-i Bağdāddan teſrīf-i Şām
Firḡatiyle dūzaḡ oldu kişver-i dārü's-selām
Her ne dirlerse disünler bir sürü ervāḡ-ı ḡām

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstānı ḡuld-i cennet *fe'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

VI

Bestedür dest-i Resūla'llāha tār-ı rābıḡā
Nerdedür el bağlayup fikr it diyār-ı rābıḡā
Ḥazret-i iſān olup ſimdi medār-ı rābıḡā
Tāzelendi ḡonca-i bāḡ-ı diyār-ı rābıḡā

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstānı ḡuld-i cennet *fe'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

VII

İntisābum var ezelden ſübhesüz dergāhına
Münkeſif oldu dil-i zārum dil-i āḡāhına
Şübhe itme rāh-ı Ḥaḡdur zāhidā git rāhına
Bŷy-ı ' irfānı sezersen düſme istiknāhına

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstānı ḡuld-i cennet *fe'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

VIII

Ḥāk-pāy-i cism-i cāna tā olınca sürme-sā
Dīde-i rūz-ı ḡasretüm Mevlā bilür subḡ u mesā
' Andelīb-i ḡāmem oldu vaſfına destān-serā
Baḡa da yek-ſenbe luḡf itsün o ḡülşenden Ḥudā

Şeyḡ Ḥāliddür gül-i ruḡsār-ı millet ḡāl-i dīn
Āstānı ḡuld-i cennet *fe'd-ḡulūhā ḡālīdīn*

IX

Olmasam ben bende-i Mollā Celāle'd-dīn eger
Tāc-ı fakrın itmemiş olsam o şāhuṅ zīb-i ser
Baş koyup dergāhına 'İzzet olurum ḥāk-i der
'Arz-ı ḥālüm eylesün Şāma revān eşk-i ter

Şeyḥ Hāliddür gül-i ruḥsār-ı millet ḥāl-i dīn
Āstān-ı ḥuld-i cennet *fē'd-ḥulūhā ḥālīdīn*

[72b]

359¹¹¹⁴

[TERKİB-BEND-İ YĀVER]¹¹¹⁵

[mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün]

I

Ġubār-ı ḥāk-i tengi başdı mir'āt-ı emel-bīni
Seḥāb-ı ḳahrı tıtdı bedr-i mäh-ṭal' at-ı āyīni
Bozuldı gerdiş-i gerdün-ı ṭālī' gitdi temkīni
Ser-endişemüz ferş-i miḥende buldı bālīni
Eritdi şem' veş germā-yı miḥnet ḳalb-i sengīni
Hümā-yı baḥtumu şayd itdi çarḥuṅ dām-ı rengīni
İdüp seng-i ḳazā meclisde kırdı cām-ı zerrīni
Bulunmaz mı bu ye'süṅ ğüyyiā bir cāy-ı tehvīni
Ḳapandı şanma ey dil bāb-ı elṭāf-ı nuḥustīni
Unutduṅ mı *ağışnī yā ğıyāsü'l-müsteğīşmī**

Ḥudādan isti'āne ḳıl ki oldur Vāhib-i maḳşūd
Ḥudūd-ı sāḥa'-ı iḥsān-ı Ḥaḳ olmuş degül meşhūd

¹¹¹⁴ Yāver mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

¹¹¹⁵ Mecmûada "Tercî'-Bend-i Yâver" başlığı ile kayıtlıdır; ancak bentlerden/hanelerden sonra gelen vasıta/bendiye beyitlerinin aynen tekrarlanmaması sebebiyle tarafımızca "Terkîb-Bend" olarak kaydedilmiştir. Benzer durumların mecmûada çoğunluk arz etmesi başlıklara daha ihtiyatlı yaklaşmayı zorunlu kılmıştır. Kaynaklardan teyit edilenler tashih edilerek başlıklandırılmalar yapılmış mecmûada kayıtlı olan asıl halleri dipnotta belirtilmiştir.

* "Yardım isteyenlerin yardımcısı" anlamında bir dua ibaresi.

II

Bahār-ı lutf-ı Hâk vâsi' dūr olma ey göñül maḥzūn
Seni ğarḳ-ı yem-i maṭlūb idüp elbet ider memnūn
Fe-‘usr-i bīn yesrīn* oldu bir nuṣḥ-ı neṣāṭ-efzūn
Murādınca döner elbetde bir gün bu denī gerdūn
Olur taḥvīl-i ḥüsn-i ḥāle bu aḥvāl diğ-er-gūn
Mu‘ammer nīk ü bed ādemdür ondan olamaz me‘mūn
Zuhūr eyler belıyyāt-ı felek insāna gūn-ā-gūn
Sen ol *es-ṣabr miftāḥu’l-ferec*** maẓmūnına maḳrūn
İder her ādemi evhāmdan taḥlīṣ bu maẓmūn
‘Acūlūn sūdı yok her iş olupdur vaktine merḥūn
Bilūr ‘ālem ki genc-i ṣabr bir cāy-ı selāmetdür
Teẓellūl reh-nümā-yı cadde-i feyz ü sa‘ādetdür

III

Teselsül buldı kār-ı nās-ı her işde su‘ūbet var
Bu günler toğrusı seyyārelerde pek nuḥūset var
Kimi gördümse eṭvārında kendinde melālet var
‘Aceb zīr-i felekde kimde būy-ı zevḳ verāset var
Ḥumār-ı ye’sden herkesde bir gūne ḥarāret var
Faḳaṭ ümmīd-ile der-dest bir dāmāna ğayret var
Hele iḳbāllerde reng yok ammā ḥaḳāret var
Tabāyi‘ de ‘umūmī bir nev‘-i ḥüzn ü sefālet var
Ḳıyāsı kendüden kıl diğ-erānda baḳ ne ḥālet var
Bu endūḥuḡ beher ḥāl intihāsında meserret var

Ne bām-ı nūr-sāz-ı rūz gördüḡ sen ki şām olmaz
Ne şām-ı leyle-i deycūr var encām-ı bām olmaz

IV

Geçer ḥayfā ki ‘ömrüm renciṣ ü ālām ü miḥnetle
Dirīğā görmedüm bir gün felekde emn ü rāḥatla
İrīşdi intihāya ṣabr u sāmānum meṣaḳḳatle
Ne tāli‘ dūr ki yār olmaz baḡa hīç istiḳāmetle
Ne tedbīr eylesem teşḫīr-i baḡtumçūn bu ḥāletle
Tefekkūr eyler iken söyledi bir pīr ḥürmetle
Gel ey mağdūr-ı tevḫīḳ-i Ḥudāya isti‘ānetle
Bu ḥasb-i ḥāle zamm it bir ḳasīde sevk u midḥatle
Maḳām-ı ‘ālī-i ser-‘askere ‘arz eyle ḥācetle
Saḡa elbet ider ‘atf-ı naẓār elṭāf ü şefḳatle
Olursuḡ kām-yāb u kāmḳār ‘ālemde bī-pervā
Ḳalem der-dest idüp naẓm ile söyle ey dil-i şeydā

* Bu ifade İnşirah sûresi 5. Âyet-i kerîmeden iktibastır: "... zorlukla beraber, bir kolaylık vardır."

**Bu ifade "Sabır kurtuluşun anahtarıdır.", Hadîs-i şerîfinden iktibastır.

V

Hurûf-ı akdam-ı mışra‘ ı bu bendün mu‘ ammâdur
 Egerçi ism-i hâşu’l-hâşı ta‘ rîfden müberrâdur
 Fehîm ü efham-ı ezmândur destûr-ı yektâdur
 Zarîfân sâye-i lutfında mesrûr-ı ‘atâyâdur
 Müşîr-i şîr-sîret Rüstem-i meşhûr-ı dünyâdur
 Harîf olmaz aña Zâlün dağı kârı müdârâdur
 Mağâm-ı ‘âlâ-i mevķûlesi bir şadr u âlâdur
 Degül tāk-ı felek cāy-ı neşini dağı a‘ lâdur
 Perîşân olmak a‘ dā sayt-ı hışmından müsemmâdur
 O denļ şavlet ârâdur ki ejderhāya hem-pâdur

Şecî‘ -i vaşîdûr vaşf-ı zîrdûr şemsîr-i bürrânı
 İder rezm içre hûn-ı bād ile rengîn meydânı

VI

Müşîrâ Âşafâ destûr ‘âlî himmet-i devrân
 Senüñdür ‘aşrda her hüküm ü ihsân u murâd-ı cân
 Senüñ destüñdedür her emr sensün sâhib-i fermân
 ‘İnân-ı ‘ırz-ı nāmûs-ı milel kabzûñdadur elân
 Neşin-i maḥfil-i mevkûlisin her iş saña bürhân
 Nigîn-i ḥâtem-i destûrsun ey Âşaf-ı zî-şân
 Tahayyürle Aristolar olur re’yüñde ser-gerdân
 İder İskenderi tedbîr-i nîgün vâlih ü hayrân
 Refîk olmuş saña tevfiķ u feyz-i ḥazret-i Sübhân
 ‘Atâ vü cûd u lutf u merḥamet heb emrûñe yeksân

Sen ol zât-ı me‘âlî-ķadrsün her kârıñ ihsândur
 Vücûduñ burc-i evc-i salṭanatda mihr-i raḥşândur

[73a]

VII

Müşîrâ midḥatün şahn-i ziyân-ı ḥāmeye şıgmaz
 Hıdîvâ efhümâ evşâf u zikrün nāmeye şıgmaz
 Kalem vaşfuñla şevķinden cihân u cāmeye şıgmaz
 Gezer ‘arş-ı berîn-i medḥi dest ü hāmeye şıgmaz
 Me‘âni-i ḳaşîdün tâ fem-i ‘allāmeye şıgmaz
 Şafâ tek kilik-i ta‘ rîf ü leb-i fehḥāmeye şıgmaz
 O cevherdür ki zātıñ bir bahâ-i tāmeye şıgmaz
 O rütbedür ki ķadrün maḥfil-i fehḥāmeye şıgmaz
 Fûrûğ-ı himmetün âfâķ-ı şadr-ı ‘ammeye şıgmaz
 Senüñ ḥulķ-ı ḥamîdün yazsalar Şehnāmeye şıgmaz

Saṇa teslîmdür her yer umûr-ı a‘zam-ı devlet
 Başuñda müstezîldür zıll-i ‘adl ü sâye-i şevket

VIII

Ğubār-ı hāk-i pāyūn sürme-i çeşm-i ‘abidāndur
Ayağūn bağı bir mültecā-yı ehl-i ‘irfāndur
Nazargāhuñ senūñ her bendegāna cāy-ı āmāndur
Kazā-yı luṭfuña kalb-i emel-ḥāhum ḥirāmāndur
Senūñ ‘indūñde her nābūd būd-ı dehr-i siyāndur
Çerāğa muḳtedirsın ‘ālemi luṭfuñ firāvāndur
Velī **Yāver** kuluñ pek bīm-dār u pek perīşāndur
Veşāyā her ne rütbe olsa ger ḥaḳḳında şāyāndur
Ḥarābe-zārdur ḥātırcığı bī-şabr u sāmāndur
Yine mestūrdur bī-gāne senden ḥālī pinhāndur

Ne kābildür ki ola mū-be-mū tavşif-i aḥvālī
Eger taşdıḳ-i aḥvāl eylemezse remz-i aḳvālī

IX

Eger āsāyiş olsa rıfḳ-ile bu künc-i dünyāda
Virürdüm şanma ey dil şem‘-i emnūñ şu‘lesin bāda
Velī fānūs-ı şabrum yandı ḡam ile bu esnāda
İder murḡ-ı emel pervāne böyle zīr ü bālāda
Tesellī itmek artık mümkün olmaz kalb-i nāşāda
‘İnāyātuñ irer ancak bu günde dād u feryāda
İder mi‘mār-ı luṭfun ḥātır-ı vīrānı ābāda
Ġamum ol rütbedür ki ‘ācizüm taḳrīr ü inhāda
Beni bu dām-ı rencişden ider iḥsānuñ āzāde
İrişmezse cünūd-ı himmetūñ bu ḡamda imdāda

Dil-i nāşādı endūh-ı miḥen zīr ü zeber eyler
Eger yüz bulsa miḥnet şaf-deri gör kim neler eyler

[73b]

360¹¹¹⁶

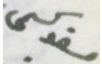
MÜSTEZĀD-I ŞAFVET EFENDİ

[mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün]

[mef‘ülü fe‘ülün]

- 1 Gitdi yine dīvāne dilin şabr u qarārı
‘Aḳl itdi firārı
Perçem şalıvırmış o şanem Avrupa kārı
Fes giymese bārı
- 2 İtdüm o mehūñ saçına başdan başa diḳḳat
Şandum şeb-i zulmet
Sevdā bürüyüp kapladı bu cism-i nizārı
Çün ‘illet-i sārı

¹¹¹⁶ Safvet mahlaslı şiirlerin yer aldığı çalışmalarda tespit edilememiştir (Bkz. Kaynakça).

- 3 Ol zülf-i Frenkâniye ‘aşk ile ilişdüm
Zan itme sevişdüm
Bildüm varımış başına haqqâ ki medârı
Sevdüm o nigârı
- 4 setri ile muğbeçe şandum
Mü’minmiş inandım
İmâna getürdi nice biñ hâsîd ü hârı
İ‘câz-ı ‘izârı
- 5 Çokdur güzel İngilterelü Nemçe Fransız
Yok cizyesi ansuz
Gezsem bulamam mişlini Rus ile Macarı
Hem cümle diyârı
- 6 Pek âfet-i ğaddâre-i hûnîdür anağdur
Kâfirce kıyağdur
Tağmış beline sîm meç-i İngiltere vâri
Urdı dil-i zârı
- 7 Begzâdeler içre eşi vardur diyü elân
Mânende-i ruhbân
Her subh u mesâ görmedeyüm şems ü nehârı
Mâh-ı şeb-i târı

361¹¹¹⁷

Güfte-i Kâmil Paşa Der-Hakkı Mustafa Nâ’îli Paşa Berâ-yı Fütûhât-ı Girid¹¹¹⁸
[fe’ ilâtün fe’ ilâtün fe’ ilâtün fe’ ilün]

Nehr olup kañtara-i hûn-ı a’ dâ
Kâmet-i şöhretini köpri-y-ile itdün ħam

[74a]¹¹¹⁹

[74b]¹¹²⁰

[75a]¹¹²¹

[76]¹¹²²

¹¹¹⁷ Ahmed Kâmil Paşa, TEİS’te Paşa’nın şair olduğu; ancak herhangi bir eserinin olup olmadığına dair kaynaklarda bilgi bulunmadığı ve şiirlerinden de örnekler kaydedilmediği bilgisi mevcuttur.

¹¹¹⁸ Varağın sol sütunu boştur, beyit sütunun son kısmına kaydedilmiştir.

¹¹¹⁹ Bu varak boştur.

¹¹²⁰ Bu varak iç kapak sayfası olup sağ üst köşede altı çizili nur kelimesi olup hemen altına 4987 kaydı düşülmüştür; ancak bunun da üstü mavi mürekkeple çizilip akabinde 2692 numarası kaydedilmiştir. Sol hizasına “*Hâlis Efendi Kütüphanesi*” kaydı düşülmüştür.

¹¹²¹ Varağın üst kısmında “*Ķāzî Efendi Müftî Efendi’den istiğna itdiği mes’ele*” ibaresi ve onun altında da Arapça bir manzume vardır. Hemen solunda ise “*Cevâb-ı Müftî*” ibaresi ve onun altında da aynı şekilde Arapça bir manzume vardır. Yine varağın üst kısmında kayıtlı ibarelerin yanında 74b numaralı varakta olduğu gibi mavi mürekkeple “*Hâlis Efendi Kütüphanesi*” yazılıdır. Varağın ortasında “*İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi*” mührü vardır. Mührün ortasında 3296 numarası kayıtlıyken mührün üstünde “*Mecmûa-i Gazeliyât*” yazılıdır.

¹¹²² Dış kapaktır, üzerinde 327 numarası kayıtlıdır.

SONUÇ

Çalışmamızda, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 numarada “*Mecmû’a-i Gazeliyât ve Eş’âr*” ismiyle kayıtlı şiir mecmûasının “38b-73b” arası varakları incelenmiştir. Çalışmada öncelikle mecmûalar hakkında genel malumat verilmiş akabinde mecmûanın; dış özellikleri, muhteva, dil ve yazım özellikleri ile birlikte şiirlerde kullanılan nazım şekilleri ve vezinler detaylarıyla gösterilmiştir. Müteakiben çalışmaya konu olan mecmûada kayıtlı şiirlerin transkripsiyonlu metni oluşturulmuş, tespit edilen şiirlerin dîvân, tezkire ve çeşitli biyografik kaynaklarla karşılaştırması/tenkidi yapılmıştır.

Mecmûanın mürettibi/müstensihi ve tertib/istinsah edildiği tarih belli olmamakla birlikte 19. yüzyılda yaşayan ve eser veren şairler muhtemel bu yüzyıl olabileceğini akla getirmektedir. 15-19. yüzyıl aralığını kapsayan muhtelif pek çok şairin şiirlerinin derlendiği söz konusu mecmûa derleyicisinin şiir zevk ve anlayışını yansıtan antoloji niteliğinde bir eserdir.

Çalışma konusu olan mecmûanın “38b-73b” numaralı varaklarında 15-19. yüzyıl aralığında yaşamış ve eser vermiş mahlasını tespit edebildiğimiz 77 şairin çeşitli manzumeleri kayıtlıdır. Mecmûada; 7’si Arapça, 51’i Farsça ve 303’ü Türkçe olmak üzere toplam 361 şiir vardır. Türkçe şiirlerde; gazel, kıta, kaside, tahmis, müseddes, murabba, şarkı, taştir, terkib-bend, müstezad olmak üzere 10 adet nazım şekli kullanılmıştır. Bahsi geçen nazım şekilleri ile yazılan manzumelerin tamamının verilmeyip birkaç beytin/bendin verildiği müstakil şiirler de mevcuttur. En az şairin/şiirin bulunduğu yüzyıl 15. yüzyıl olup en çok şiirin bulunduğu yüzyıl ise şair sayısının da çoğunlukta olduğu 18. yüzyıldır.

Mecmûada mahlası kayıtlı olan 77 adet şairden 57’sinin kimliği tarafımızca tespit edilmiş, 20’sinin kimliği tespit edilememiştir. Dîvân, tezkire ve mecmûalar gibi çeşitli kaynaklarla kimliği tespit edilen şairlerin şiir sayısı 173 adet, edilemeyenlerin şiir sayısı ise 64’tür.

Mecmûada en çok şiiri bulunan şair 36 adet şiirle Nedîm olurken, sayı ve hacim olarak en az şiiri bulunan kimliği tespit edilen şairler; Âhî, Ânî, Fuzûlî, Şeyhülislam Yahyâ, Sa’dî, Bosnalı Âsım, Neylî, ve Fasîhî’dir. Mecmûada en hacimli şiir, kimliği belirsiz

Yâver mahlaslı bir şairin 9 bentlik terkiib-bendi'dir. En hacimli gazel -mecnûada 17 adet şiiri yer alan- Nâbî'nin 10 beyitten müteşekkil gazelidir.

Bahsi geçen eserde; Necâtî, Bâkî, Fuzûlî, Nâbî, Nedîm, Nâ'ilî, Taşlıcalı Yahyâ, Sünbül-zâde Vehbî gibi şöhret sahibi pek çok şairle birlikte; Âsım, Râmî gibi bu şairlerin yolunu takip etmiş ve şiirlerini tanzir etmiş şairler ile Fasîh, Münşî, Seyyid Mehmed, Fasîhî, Kelîm, Sâlik, Sâkîb, Vâsık, Haylî, Sa'dî, Fâ'iz, Ref'î gibi nisbeten daha az bilinen ve mecnûada eserleri mahdud şairler de mevcuttur.

Kayıtlı şiirler arasında en çok kullanılan nazım şekli gazeldir. Bu şiirler arasında -bir kısmının zemin şiiri de eserde kayıtlı olmak üzere- nazire niteliğinde şiirler de mevcuttur. Mürettip genel olarak bu şiirleri art arda vermeyi tercih etmiş; ancak bunun dışında kronolojik bir sıralamaya/tasnife tabi tutmamıştır. Bu şiirler ekseriyetle aşıkane ve rindane tarzda yazılmış manzumelerdir. Akabinde gelen mukataat/ebyat kısmındaki şiirlerin muhtevaları ise kendi içinde farklılık arz etmektedir. Son varaklarda ise; yeni yıl münasebetiyle yazılan manzumeler ile doğum, teşekkür, önemli eserlerin yapılış tarihi gibi çeşitli amaçlarla düşürülen tarih kıtaları ile musammatlar yer almaktadır.

Şiirlerde; hezec, remel, muzari, müctes ve cedit olmak üzere toplam 5 bahir kullanılmıştır. Ekseriyetle kullanılan bahir kalıbı 107 şiirle hezec bahri olurken onu 105 ile remel, 49 muzari, 25 müctes ve 14 adet ile cedit takip etmektedir. Şiirlerde toplam 13 adet aruz kalıbı kullanılmıştır.

Şiirler; uyak, redif ve nazım şekli olarak belli bir tertibe riayet edilmeden kaydedilmiş; şiirlere başlık verme, farklı dildeki şiirleri sıralama gibi hususlarda da mürettip/müstensih indî bir tavır sergilemiştir. Derleyicinin, mecnûanın başından sonuna yukarıda izah edilen hususlarla birlikte sistemli ve tutarlı bir yöntem takip ettiğini söylemek mümkün değildir.

Genel olarak düzenli bir görünüm arz eden; ancak yazı ölçüleri, satır, sütun sayısı ve imlası gibi hususlarda kendi içinde bir standardı olmayan mecnûanın, farklı zamanlarda birbirine ilave edilmek suretiyle düzenlenmiş olabileceği ya da birden çok derleyicisinin olabileceği ihtimalini artırmaktadır.

Mecnûada; mürettipten kaynaklı mahlas, nazım şekli, kafiye ve imla hususunda yapılan çeşitli hatalar/uyumsuzluklar mecnûaya daha ihtiyatlı yaklaşmayı gerektirmiştir. Bahsi geçen bu hatalar inceleme kısmında -varak/şiir numaraları verilerek- maddelendirilmiştir.

Mahlas ve nazım şekillerinde yapılan hatalar, ilgili kaynaklardan tashih edilip dipnotlarla açıklanmış, imla hususundaki hatalar ise düzeltilerek metne dâhil edilmiştir.

Mecmûada kayıtlı olup ilgili dîvânlarda tespit edilemeyen yeni şiirler eserin farklı çalışmalara kaynaklık etmesine vesile olacak niteliktedir. Tarafımızca tespit edilen manzumeler; Fuzûlî “ferd”, Bâkî “müfred”, Nedîm “2 matla”, Riyâzî “müfred”, Y.S. Selîm “kıta”dır.

Çalışmamızın amacı; derlendiği dönemde iltifat görmüş şiirleri tespit etmek, ilgili eserin karşılaştırılması yapılan akademik çalışmalarla mevcut farklarını ortaya koymak, elimizde dîvânı bulunmayan tezkirelerde ve çeşitli kaynaklarda adı zikredilmeyen şairlerin şiirlerini ve edebi kişiliklerini gün yüzüne çıkarmak ve dîvân neşirlerinde bulunmayan ya da eksik olan manzumelerin tamamlanmasıyla birlikte mürettibin/müstensihin ferdi tercihleri yanında dönemin müşterek anlayışını, edebi zevk ve yönelimlerini ortaya çıkararak edebiyat tarihine katkı sağlamaktır. Bu minvalde çalışmamızın klasik Türk edebiyatı sahasında mevcut ve yapılması planlanan tüm çalışmalara katkıda bulunmasını diliyoruz.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Açıkgöz, Nâmık, *Riyâzî Dîvânı'ndan Seçmeler*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- Açıkgöz, Namık, *Riyâzü'ş-Şu'arâ, Riyâzî Muhammed Efendi (Tezkiretü'ş-Şu'arâ)*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> (ET: 20.05.2021).
- Aksoyak, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, Ankara 2018. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Atik Gürbüz, İncinur, *İlâhîzâde Mehmed Emîn Vâsık, Dîvân*, Grafiker Yayınları, Ankara 2011.
- Ayan, Hüseyin, *Cevrî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni)*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum 1981.
- Aypay, A. İrfan, *Lale Devri Şâiri İzzet Ali Paşa (Hayatı- Eserleri- Edebî Kişiliği), Dîvân-Tenkitli Metin*, İstanbul 1998.
- Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı, C. I-II*, MEB. Yay., Ankara 1997.
- Canım, Rıdvan, *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsiratü'n-Nuzamâ Latîfî*, Ankara 2018. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Coşkun, Ali Osman, *Zeyl-i Zübdetü'l-Eş'âr, Seyrek-zâde Mehmed Âsım*, Ankara 2019. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67153,zeyl-i-zubdetu39l-esarpdf.pdf?0> (ET:18.05.2021).
- Çiftçi, Ömer, *Fatîn Tezkiresi (Hâtîmetü'l-Eş'âr)*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0> (ET: 30.09.2021).
- Develi, Hayati, *Osmanlı Türkçesi Klavuzu I*, Kesit Yayınları, İstanbul, 2012.
- Erdoğan, Mustafa, *Bursalı Rahmî Dîvânı*, Ankara 2017. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2022).
- Ergun, Sadettin Nüzhet, *Ramî Paşa, Hayatı ve Eserleri*, Kanaat Kütüphanesi, İstanbul 1933.

- Erişen Yazıcı, Gülgün, *Edirneli Kâmi ve Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Genç, İlhan, *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye (İnceleme-Metin)*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57762,tezkire-i-suara-yi-mevleviyyepdf.pdf?0> (ET: 17.12.2021).
- Gölpınarlı, Abdülbaki, *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1961.
- Hayrat Neşriyat İlim Araştırma Heyeti, *Kur'ân-ı Kerîm ve Muhtasar Meâlî*, Hayrat Neşriyat, İstanbul.
- İnce, Adnan, *Tezkiretü's-Şu'arâ Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?0> (ET: 20.05.2021).
- İpekten, Haluk, *Na'ilî-i Kadîm*, Dîvân, Ankara 2019.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67155,naili-i-kadim-divanipdf.pdf?0> (ET: 05.03.2021).
- İsen, Mustafa, *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı Gelibolulu Mustafa Âlî*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55739,kunhul-ahbarin-tezkire-kismpdf.pdf?0> (ET:31.03.2022).
- Kaçalın, Mustafa Sinan, *Âhî*, Dîvân, Ankara.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0> (ET:28.03.2022)
- Kavruk, Hasan, *Şeyhülislam Yahya Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0> (ET: 26: 09.2021).
- Kavruk, Hasan-Selçuk, Bahir, *Filibeli Vecdî Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55912,filibeli-vecdi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2022).
- Kılıç, Filiz, *Âşık Çelebi Meşâ'irü's-Şu'arâ*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> (ET: 16.11.2021).
- Kılıç, Atabey, *Mecmua Tasnifine Dair, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012.
- Kırbıyık, Mehmet, *Kâtip-zâde Sâkib Dîvânı*, Ankara
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56426,katib-zade-sakib-divanipdf.pdf?0> (ET:01.10.2021).

- Kurtoğlu, Orhan, *Bosnalı Âsım Dîvânı*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58698,bosnali-asim-divanipdf.pdf?0> (ET: 07.10.2021).
- Kutlar Oğuz, Fatma Sabiha, *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmi Dîvân*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56084,arpaeminizade-mustafa-samidivanipdf.pdf?0> (ET: 28.05.2021).
- Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı*, Ankara.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0> (ET: 05.03.2021).
- Macit, Muhsin, *Nedîm Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0> (ET: 25.05.2021).
- Reis, Seydi Ali, *Mir'atü'l-Memâlik*, Haz., Necdet Akyıldız, Tercüman, İstanbul 19??.
- Solmaz, Süleyman, *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (İnceleme-Metin)*, Ankara 2018.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56733,ahdi-gulsen-i-suarapdf.pdf?0> (ET: 27.05.2021).
- Sungurhan, Aysun, *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü's-Şu'arâ)*, Ankara 2017
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55835,beyani-tezkiresipdf.pdf?0> (ET: 17.07.2022).
- Sungurhan, Aysun, *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü's-Şu'arâ*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> (ET: 19.05.2021).
- Üstüner, Kaplan, *Yâver Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55748,yaver-divanipdf.pdf?0> (ET: 30.09.2021).
- Üzgör, Tahir, *Fehim-i Kadim, Hayatı, Sanatı, Dîvânı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, AKM Yay., Ankara 1991.
- Yenikale, Ahmet, *Sünbülzâde Vehbî Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56212,sunbulzade-vehbi-divanipdf.pdf?0> (ET: 28.03.2021).
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, *18. Yüzyıl Hattat Şairi Suyolcu-zâde Necîb ve Dîvânı*, Gazi Kitabevi, Ankara 2021.
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, *Diyarbakırlı Hâmî Ahmed Dîvânı*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56082,diyarbakirli-hami--ahmed-divanipdf.pdf?0> (ET: 14.05.2021).
- Yılmaz, Ozan, *Necâtî Bey Dîvânı*, AKM Yay. Ankara 2015.

Zavotçu, Gencay, *Rızâ Tezkiresi Zehr-i Mâr-zâde Seyyid Mehmed Rızâ*, Ankara 2017.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/73320,riza-tezkiresi2020pdf.pdf?0> (ET: 20.05.2021).

Sürelî Yayınlar

Araz, İdris, *Süleyman Nazif Efendi ve “Eş’âr ve Münşeât”ı*, HİKMET-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Yıl 7, S 14, Bahar 2021, s. 241-258.

Aydın, Gamze, *Dîvân Şairinin Dünyasına Zamanın Kadranından Bakmak: Bosnalı Sâbit’in Eserlerinde Saat Çeşitleri ve Koyun Saatinin Gizemi*, Journal of Turkish Language and Literature, Cilt/Volume 3, Sayı/Issue 1, Winter 2017, s. 8-23.

Eflatun, Muvaffak, *Ârifzâde Âsım ve Dîvânçesi*, DergiPark, S. 14, 2003, s. 81-88.

Gürbüz, Mehmet, *Şiir Mecmualarının Kaynakları Üzerine*, Turkish Studies, Cilt/Volume 8/1, Winter 2013, s. 315-322.

Kaplan, Orhan, *Tahran Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 2701 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasında Yer Alan Türkçe Şiirler (İnceleme-MESTAP-Karşılaştırmalı Metin)*, Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, C. 2, S. 21, İstanbul 2018, s. 325-400.

Kaplan, Orhan-Kıyçak, Özgür, *Berlin Devlet Kütüphanesi (Staatsbibliothek Zu Berlin), Ms. Or. Oct. 3652 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Mestap’a Göre Tasnifi*, Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, C, S. 5, 2021, s. 1-175.

Polat, Esmâ, *Nâdirî Dîvânı’nda Yer Alan Na’t Vastıflı Gazeller*, asbider, Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, Volume/Cilt 7, Number/Sayı 19, 2020, s. 63-81.

Ünver, İsmail, *Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*, Türkoloji Dergisi, C. XI, S. I, 1993, s.51-89.

Diğer Yayınlar

Açıkgöz, Namık, “*Riyâzî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.

Ahışhalı, Recep, “*Râmî Mehmed Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.

Ak, Coşkun, “*Rûhî-yi Bağdâdî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.

Akbaba, Sevgi, *Mecmû’atü’l-Eş’âr, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Numara: 200 (71-140) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2018.

- Aksoyak, İ. Hakkı, “*Ârif, Abdülbâkî Ârif Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-abdulkaki-arif-efendi> (ET: 15.05.2021).
- Aksoyak, İsmail Hakkı, “*Rahmî, Kırımlı*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-mustafa-rahmi-efendi> (ET: 13.05.2021).
- Aktaş, Ali, *Yetîm Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 1996.
- Albayrak, Nurettin, “*İzzet Ali Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 23, İstanbul 2001.
- Altuner, Nuran, *Safâî ve Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks)*, C. 1, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayınlanmamış DT, İstanbul 1989.
- Araz, İdris, *Süleyman Nazîf Efendi'nin Eş'âr ve Münşeât'ı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Malatya 2020.
- Arbatlı, Mehmet Said, *Bağdatlı Es'ad, Hayatı, Sanatı ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Tokat 2002.
- Arslan, Fatma Şennur, *Âsım Ârif-zâde Divançesi (İnceleme-Metin-Dizin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2010.
- Arslan, Mehmet, “*Ahmet İzzet Bey Giritli*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-ahmed-izzet-bey-giritli> (ET: 14.11.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Ali Rzâ Paşa, Trabzonlu*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riza-ali-riza-pasa-trabzonlu> (ET: 17.11.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Aynî, Antepli*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ayni-antepli> (ET: 05.05.2021).
- Arslan, Mehmet, “*Seyyid Vehbî, Hüseyin*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-vehbi-huseyin> (ET: 19.05.2021).
- Atak, Fatih, *Mecmû'atü'l-Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu 170 Numaralı Mecmûa (72-142) İnceleme- Karşılaştırmalı Metin*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2019.
- Atik Gürbüz, İncinur, “*Ânî, Zeyrekî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ani-zeyreki-zeyrekzade-mehmed-ani> (ET: 11.12.2021).

- Atik, Arzu, “*Cevrî, İbrahim Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cevri-ibrahim-celebi> (ET: 17.05.2021).
- Ayan Nizam, Elif, *Sürûrî/Hüznî/Hevâyî, Seyyid Osman Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sururi-huzni-hevayi-seyyid-osman> (ET: 13.05.2021).
- Ayan, Elif, *Sürûrî ve Hezliyyât’ı (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2002.
- Ayan, Hüseyin, “*Cevrî İbrahim Çelebi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C.7, İstanbul 1993.
- Aydiner, Mesut, “*Râgıb Paşa*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.
- Aypay, A. İrfan, *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkitli Metni)*, C. 1., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1992.
- Batur, Atilla, “*Sürûrî Seyyid Osman*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 38, İstanbul 2010.
- Bayar, Bilal, *Yâver Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Muğla 2010.
- Biltekin, Halit, “*Râşid*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rasid-mehmed-rasid-efendi-mdbir> (ET: 13.05.2021).
- Cersel, Fatih, *Mehmed Şâkir Gâlib Efendi Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2009.
- Çavuşoğlu, Mehmet, “*Bâkî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul 1991.
- Çelik, Fatma, *Cemiyetü’ş-Şir, İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: 105 (88b-200a), (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2018.
- Çetinkaya, Büşra, *Mecmû’a-i Eş’âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03473 (1b-36a), (İnceleme-Mestap Tablosu-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2020.
- Çınar, Bekir, “*Âsım, Ârif-zâde Mehmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asim-arifzade-mehmed> (ET: 10.04.2021).

- Çıpan, Mustafa, *Fasîh Ahmed Dede, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni, C. 1.*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, YLT, Konya 1991.
- Çıpan, Mustafa, *Fasîh Ahmed Dede*, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 12, İstanbul 1995.
- Demiralay, Mehmet, *Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 2007.
- Demirbağ, Ömer, *Koca Râgıb Paşa ve Dîvân-ı Râgıb*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Van 1999.
- Dikmen, Hamit, “*Seyyid Vehbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 37, İstanbul 2009.
- Dikmen, Hamit, *Seyyid Vehbî ve Divanının Karşılaştırmalı Metni*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 1991.
- Donuk, Suat, “*Ref’î*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/refi> (ET: 13.05.2021).
- Elmas, Sevgi, *Rahmî (Kırımlı, Mustafa) Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Edirne 1997.
- Enecen, Feridun, “*Selim*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 36, İstanbul 2009.
- Erdem, Melike, *Bursalı Tâlib ve Divanı (Tenkidli Metin ve İnceleme)*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 1994.
- Erdem, Sadık, “*Neylî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 33, İstanbul 2007.
- Erkal, Abdülkadir, “*Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nabi-yusuf-nabi-efendi> (11.04.2021).
- Erkal, Abdülkadir, “*Râmî, Mehmed Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rami-rami-mehmet-pasa> (ET: 11.05.2021).
- Gezer Şahin, Banu, *Tâlib Dîvânı ve İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2009.
- Gider, Mahmut, *Seyyid Mehmed Emîn Efendi Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Elazığ 2011.
- Gökalt, Haluk, *Fasîhî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Adana 2001.

- Göre, Zehra, “*Yetîm/Yetîmî, Ali Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yetim-yetimi-ali-celebi> (ET: 13.05.2021).
- Gümüş, Nevin, “*Nazîm, Yahyâ Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi> (ET: 05.05.2021).
- Gümüş, Nevin, “*Sâmî, Abdurrahman Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-abdurrahman-pasa> (ET: 13.05.2021).
- Gümüş, Nevin, *Yahya Nazîm Dîvânı I (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Kayseri 1992.
- Günay, Fatih, “*Râşid Mehmed Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 34, İstanbul 2007.
- Günay, Fatih, *Râşid (Vak'anüvis) Hayatı, Edebi Kişiliği, Dîvânının Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Edirne 2001.
- Gündüz, Harun, *Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâ'îlî'si (İnceleme-Metin-İndeks Sayfa 1-100)*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2009.
- Gürgendereli, Müberra, “*Sünbül-zâde Vehbî Mehmed Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sunbulzade-vehbi-mehmed-efendi> (ET: 17.05.2021).
- Güzel, Bilal, *Kemiksiz-zâde Safvet Mustafa ve “Nuhbetü'l-Âsâr Min Ferâidi'l-Eş'âr” İsimli Şair Tezkiresi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara
- İsen, Mustafa- Aksoyak, İ. Hakkı, “*Âli/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa> (ET: 19.05.2121).
- İsen, Mustafa, “*Âhî, Benli Hasan*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 1, İstanbul 1988.
- Kaplan, Hasan-Macit, Muhsin, “*Bâkî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki> (ET: 17.05.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Ahmed Kâmil Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kamil-ahmed-kamil-pasa> (ET: 13.05.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Haylî, Ahmed Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayli-ahmed-celebi-mdbir> (ET: 17.04.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Hoca Sa'dî, Şeyhülislam Saadeddin Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sadi-seyhulislam-hoca-sadeddin> (ET:13.05.2021).

- Kaplan, Yunus, “*İzzet Ali Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-ali-pasa> (ET: 13.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Kelîm, Seyyid Kelîm Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kelim-seyyid-kelim-efendi> (ET: 16.04.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Lem’î, Lâmi’î-zâde Derviş Mehmed Çelebi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lemi-lamiizade-dervis-mehmed-celebi> (ET: 19.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Seyyid, Uşşâkî-zâde Seyyid Mehmed Sadreddin Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyyid-ussakizade-seyyid-mehmed> (ET: 27.11.2021).
- Kaplan, Yunus, “*Vânî, Mehmed Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vani-mehmed-efendi> (ET: 11.05.2021).
- Karacan, Turgut, “*Sâbit*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 35, İstanbul 2008.
- Karahan, Abdülkadir, “*Fuzûlî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 13, İstanbul 1996.
- Karahan, Abdülkadir, “*Hâmî-i Âmidî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 15, İstanbul 1997.
- Karahan, Abdülkadir, “*Nâbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Karavelioğlu, Murat Ali, “*Nahîfî, Süleyman*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman> (ET: 13.05.2021).
- Kavruk, Hasan, “*Şeyhülislâm Yahyâ*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya> (ET: 11.12.2021).
- Kaya, Bayram Ali, “*Necâtî Bey, Îsâ*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa> (ET: 11.12.2021).
- Kaya, Bayram Ali, “*Necâtî Bey*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Kaya, Bayram Ali, “*Taşlıcalı Yahyâ*” Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 40, İstanbul 2011.
- Kaya, Bayram Ali, “*Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukagin-zade> (ET: 13.05.2021).

- Kaya, Resul, *Mehmet Nâil Tuman ve Tuhfe-i Nâilî'si* (s. 301- 400), Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Balıkesir 2008.
- Kayabaşı, Bekir, *Kâf-zâde Fâ'izî'in Zübdetü'l-Eş'âr'ı*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Malatya 1997.
- Kazan, Şevkiye, *Üsküdarlı Sırrî, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği, Dîvânı, (Tenkitli Metin-İnceleme ve Şerhu Medhi'n-Nebî)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Ankara 2003.
- Keçeci, Mustafa, *Karayılan-zâde Mehmed Emîn Sabrî Dîvânı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2012.
- Kesik, Beyhan, “*Es'adzâde Seyyid Abdurrahîm Fâ'iz Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/faiz-esadzade-seyyid-abdurrahim> (18.05.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Hasan Fasîhî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasihi-hasan-fasihi-efendi> (ET: 17.04.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Koca Râgıb Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (ET:11.04.2021).
- Kesik, Beyhan, “*Koca Râgıb Paşa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa> (ET: 11.04.2021).
- Keskin, Mahir Selim, *Dervîş Selîm Sırrî Dîvânı (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)*, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2019.
- Kılıç, Atabey, *Ahmed Neylî Dîvânı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İzmir 1994.
- Kılıç, Müzahir, “*Sâlik, Seyyid Mehmed Dede*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/salik-mehmed-dede> (ET: 13.10.2021).
- Kırbıyık, Mehmet, “*Sâkib, Kâtibzâde Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
- Kızıлтаş, Abdülkadir, *Seyyid Mehmed Emin Baba, Hayatı Edebi Kişiliği Divanı ve İncelemesi*, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyonkarahisar 2011.
- Koşar, Burcu, *Mahmûd Fâ'iz Dîvânı, (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2019.
- Köksal, Mehmet Fatih, “*Sun'î, Gelibolulu*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suni> (ET: 13.04.2021).
- Köksal, Mustafa, “*Âhî, Benli Hasan*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahi-benli-hasan-dilsiz-danismend> (ET: 03.05.2021).

- Kurt, Halil, *Şeyh Mehmed Sırrî Dîvânı, İnceleme-Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Isparta 2015.
- Kurtoğlu, Orhan, “*Âsım, Bosnalı Yûsuf Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asim-bosnali-yusuf-efendi> (11.04.2021).
- Kuru, Selim Sırrı, “*Sünbülzâde Vehbî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 38, İstanbul 2010.
- Kutlar Oğuz, Fatma Sabiha, “*Sâmî, Arpaemînzâde Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sami-arpaeminizade-mustafa> (ET: 11.04.2021).
- Kutlar, Fatma Sabiha, “*Mustafa Sâmî Bey*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 31, İstanbul 2020.
- Kütük, Duygu, *Mecmû’a-i Eş’âr, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Numara: NEKTY03473 (36b-88a), (İnceleme-Mestap Tablosu-Karşılaştırmalı Metin)*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sakarya 2020.
- Kütükoğlu, Bekir-Akün, Ömer Faruk, “*Âlî Mustafa Efendi*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 2, İstanbul 1989.
- Macit, Muhsin, “*Fuzûlî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir> (11.04.2021).
- Macit, Muhsin, “*Fuzûlî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
- Macit, Muhsin, “*Nedîm, Ahmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nedim-ahmed> (ET: 11.04.2021).
- Macit, Muhsin, “*Nedîm*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Menteşe, Merve, *Mecmû’atü’l-Eş’âr, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi, Numara: 171 (1-117) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Zonguldak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Zonguldak 2016.
- Nar, Oktay, *Yenişehirli İzzet, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Dîvânı’nın Tenkitli Metni (Metin-İnceleme-Dizin)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 2016.
- Numan, Külekçi, *Gani-zâde Nâdirî, Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şehnâmesi’nin Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış DT, Erzurum 1985.
- Odabaşı, Mıhrican, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva 1. Cilt, s. 234-467*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2009.

- Okçu, Naci, “İzzet Molla, Keçecizâde”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 23, İstanbul 2001.
- Okutan, Yasemin, *Dîvân-ı Yâver*, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Trabzon 2009.
- Öztoprak, Nihat, “Rûhî, Bağdatlı”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ruhi-bagdatli> (ET:11.05.2021).
- Özyıldırım, Ali Emre, “Keçeci-zâde İzzet Molla”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izzet-molla-kececizade-mehmed-izzet> (ET: 13.01.2022).
- Özyıldırım, Ali Emre, “Sâbit, Alâaddin/Alî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sabit-alaaddin-ali> (ET: 11.12.2021).
- Özyılmaz, Kezban, *Kâmî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 1994.
- Parmaksız, Mehmet Nuri, *Eserleri Bestelenen Dîvân Şairleri (XVII ve XVIII. Yüzyıllar)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 2010.
- Pazarbaşı, Erdoğan, “Mehmed Efendi, Vâni”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 28, Ankara 2003.
- Saraç, M. A. Yekta, *Osmanlı Müellifleri, Bursalı Mehmet Tâhir, C: 1-2-3*, TÜBA-Türkiye Bilimler Akademisi, Ankara 2016.
- Şahin, Ali, *Abdûlbâkî Ârif Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Konya 2002.
- Şamer, Aliye Deniz, *18. Yüzyıl Tarih Manzumelerinde Toplumsal Yaşam*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2012.
- Şener, Osman Zahit, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt, s. 1000-1263)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2013.
- Şenödeyici, Özer, “Nâ'îlî-i Kadîm, Mustafa”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/naili-kadim-mustafa> (ET: 11.04.2021).
- Tanyıldız, Ahmet, “Selîmî, Yavuz Sultan Selîm”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/selimi-yavuz-sultan-selim-sultan> (ET: 11.05.2021).
- Tay, Hüseyin, *Musullu Es'ad Seyyid Mehmed Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı*, Afyonkocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Afyonkarahisar 2011.

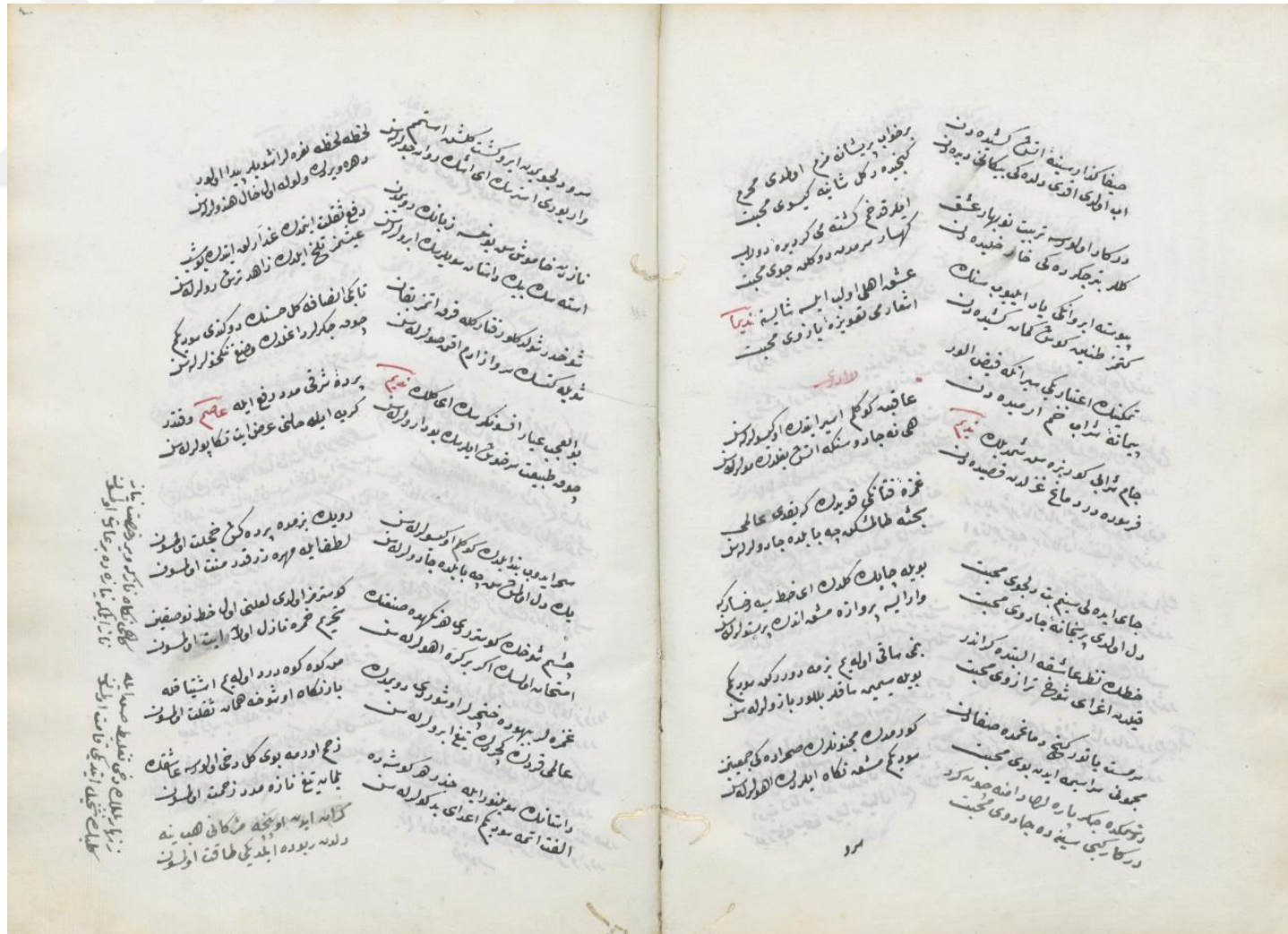
- Tıǒlı, Fatih, *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, İstanbul 2006.
- Toptaş, Emine Sıdık, *Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu 80/5 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası: Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id (52a-128b) (İnceleme-Metin)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Ankara 2014.
- Tozlu, Musa, *Âsım Dîvânı (İnceleme-Tenkitli metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İstanbul 2013.
- Tuǒluk, İbrahim Halil, “Ârif, Ali Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-ali-efendi> (ET: 15.05.2021).
- Tunç, Semra, *Ârif, Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliğı ve Eselerinin Tenkitli Metni*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, Konya 1996.
- Turan, Şerafettin, “Hoca Sâdeddin Efendi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 18, İstanbul 1998.
- Uzun, Adnan, “Neyli, Mîrzâ-zâde Ahmed Efendi”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/neyli-mirzazade-ahmed-efendi>(ET: 11.05.2021).
- Uzun, Mustafa İsmet, “Nahîf”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Uzun, Mustafa İsmet-Özcan, Nuri, “Nazîm”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Uzun, Mustafa, “Abdûlbâki Ârif Efendi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 1, İstanbul 1988.
- Ünal, Mehmet, “Fâsîh, Ahmed Fasîh Dede”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fasih-ahmed-fasih-dede> (ET: 11.04.2021).
- Ünver, İsmail, “Aynî, Ayıntablı”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 4, İstanbul 1991,
- Üzgör, Tahir, “Fehîm-i Kadîm”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 12, İstanbul 1995.
- Yakar, Halil İbrahim, *Gelibolulu Sun'î Dîvânı ve Tahlili*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış DT, İstanbul 2002.
- Yanmaz, Eşref, *Vecdî, Hayatı, Edebi Kişiliğı ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Erzurum 1995.

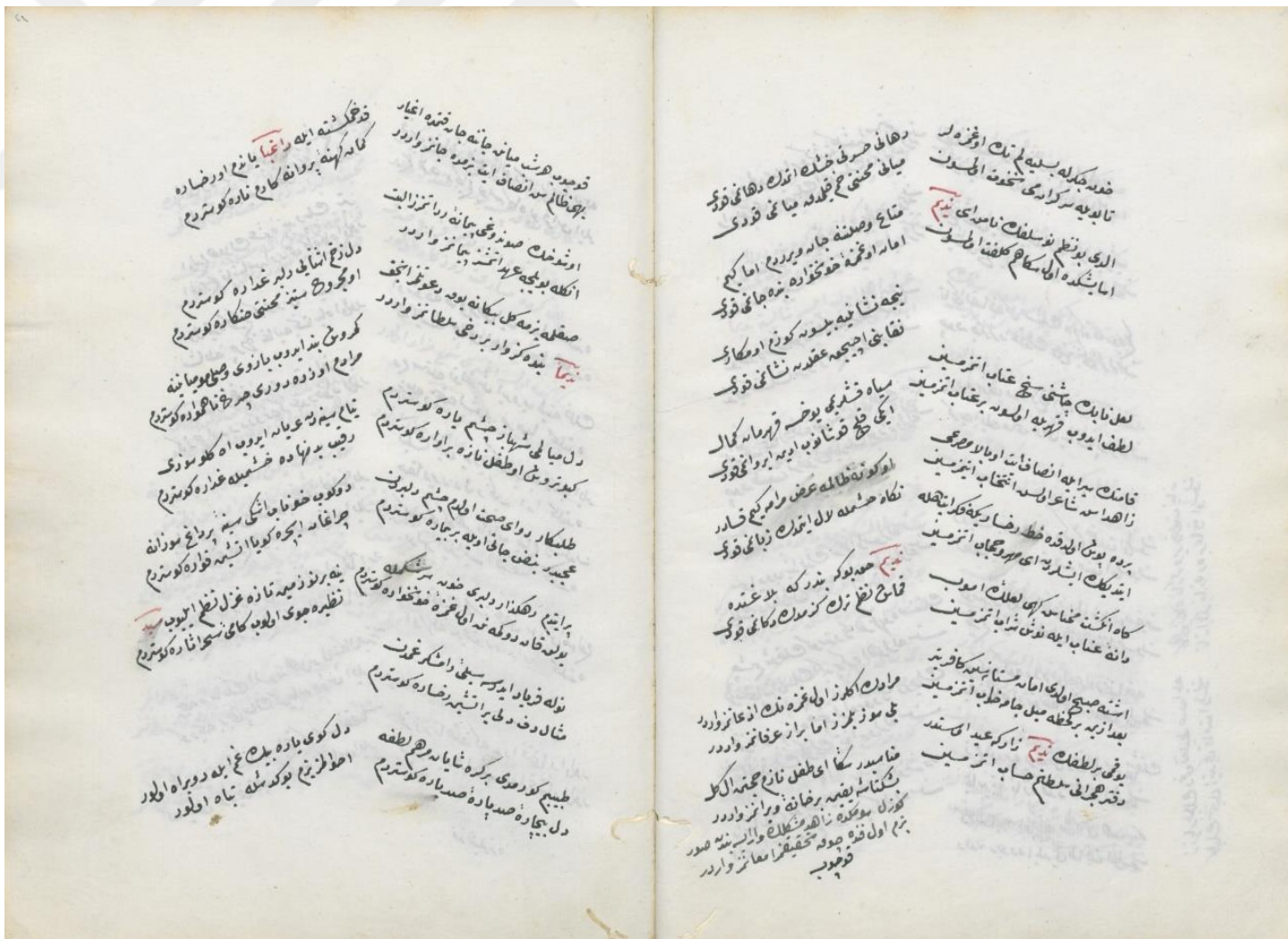
- Yazıcı, Gülgün, “*Kâmî, Edirneli Mehmed Kâmî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kami-edirneli-mehmed-kami-efendi> (ET: 11.12.2021).
- Yazıcı, Gülgün, “*Kâmî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 24, İstanbul 2001.
- Yekbaş, Hakan, “*Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hudayii-kadim-mustafa> (ET: 13.05.2021).
- Yekbaş, Hakan, “*Vecdî, Abdülbâkî*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vecdi-abdulgaki> (ET: 13.05.2021).
- Yeşiloğlu, Ayşegül Mine, “*Nâilî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 32, İstanbul 2006.
- Yıldız, Ayşe, “*Fehîm-i Kadîm*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehimi-kadim> (ET: 19.05.2021).
- Yıldız, Ayşe, “*Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/riyazi-mehmed-riyazi-efendi> (ET: 13.05.2021).
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, “*Hâmî, Ahmed*”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hami-ahmed> (ET: 15.05.2021).
- Yuvacı, Bünyamin, *Tuhfe-i Nâilî Metin ve Muhteva (II. Cilt s. 735-999)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış YLT, Sivas 2014.

Ek 1: 38b-39a

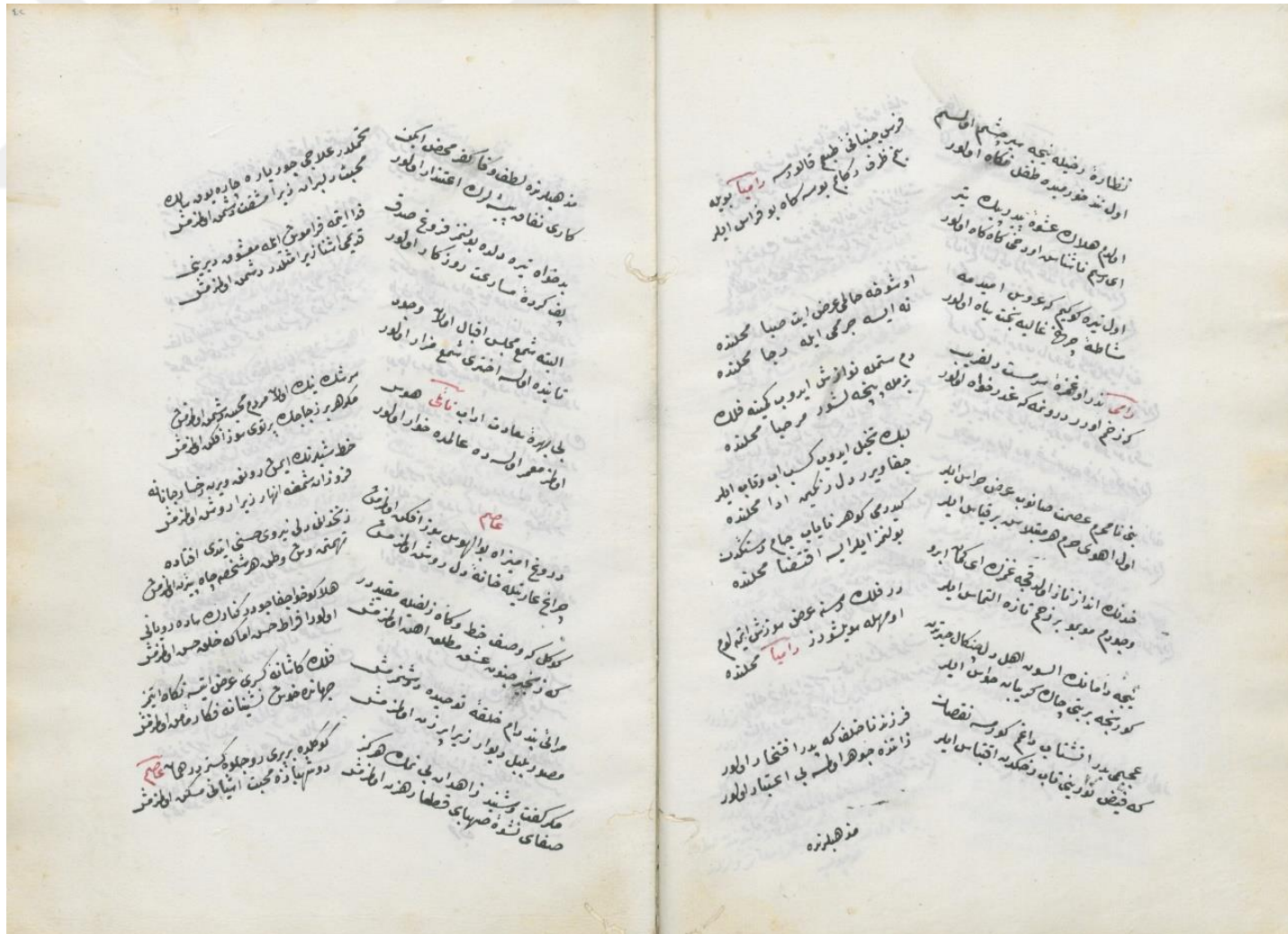

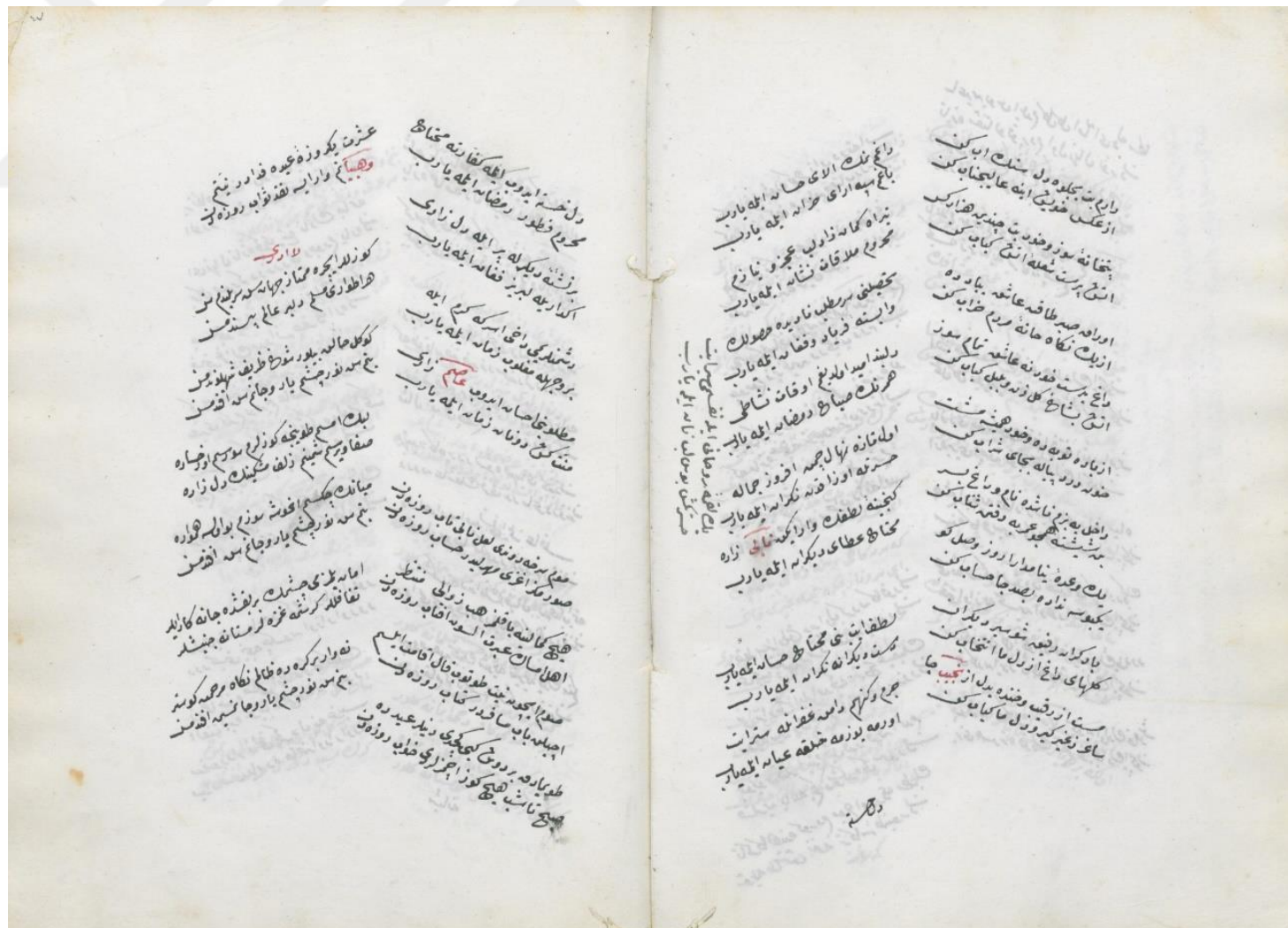

بنگاه احلف اولور سم بارور مضاروت
 اورا خوش و صله دوزنه نظاره نش
 ای ناله ناره کجی تیغ نازک جانیه
 بسک صبرک دوزدری وجودم یارانه
 جینجه ایدر سنده در در قیاس خون
 خنجه غمز غمز دوزار جق قی ارون
 کربیه سینی زلف عنبر سیدر غمز
 غیری کلم لودیم عاقله اقد قارون
 سنج جود کله شکست انکده دله ارک
 ایلیم سیر مالک برینه یاره نش
 فوده انکر کیه انکده **خج** خسته نش
 حوضه به چشم نری و زکالری خارونه نش
 دل نام حسد یاره و کرمی اوزار اوزور
 دور جینجی خنجه چکونه اوزار اوزور
 زهر جاشیده خطی اول دو کا کلیل
 اقد آریه غیب رملی اوزار اوزور
 مقصور زلفی کجی دل نه غیب
 میزاد حسد یاره حاضرا مارا اوزور

شایه ناز نامکه دیم ایله کوروب
 یاره حمامه دل سیندا اچار اچور
 کورنوی ایله کاکل کوشنه **نظم**
 ییل کجی غفلت قوز زار اویار اولور
 اوزم انج اوزی دافه دلبره دوزنه
 که طوفان فیض خیر سندر دوزنه
 دوزم شمع برانام لاله ایچیم برانه
 مثال ایل کجی قطع اوزور دوزنه
 نهید کاهه در زشوه جیباری خنجه نش
 دوزنه عاشق نشوقی دز ساغور دوزنه
 دل اعداده ایدر لیل عاقل
 حصول مویا همکند اوزور دوزنه
 دل ایشکسته دتر ایل خیال اتم غیاثه
 روحی ریشتمی دوز ایل کاهور دوزنه
 لیلی صفت **نظم** شویه سیر ایلارک نیک
 صبر خامه کبریه یننه دوزنه
 میانه

خود درونش زلفه برش افکند بدلتان
ای بار صبح آشفته زان در سوادیم کما
ایبار سبک که زلف نظر از خدیجه
همچو **سحر** و باده سوادیم کما
عض خلوصه نقد دل و جان بانه در
یونجه صناع و صلکه جانان بانه در
هر خطه بر خورده سته دل نشانه در
سین او فانی باده تعلیم خانه در
یارب نه غیبه وارورده بینه مقاضه
کیم عالمک نه بجای اول آشفته در
دار انشای کیم کوی خانه دل نوله
منزل غیب حسنه به بیمار خانه در
فایده صحیفه عالمه بار کار
ارباب عشقه غزل عاشقانه در
غلط اندک سبک سبک زلفه برش افکند بدلتان
مهری سبک طبعه بروی عشقه غیب صانع

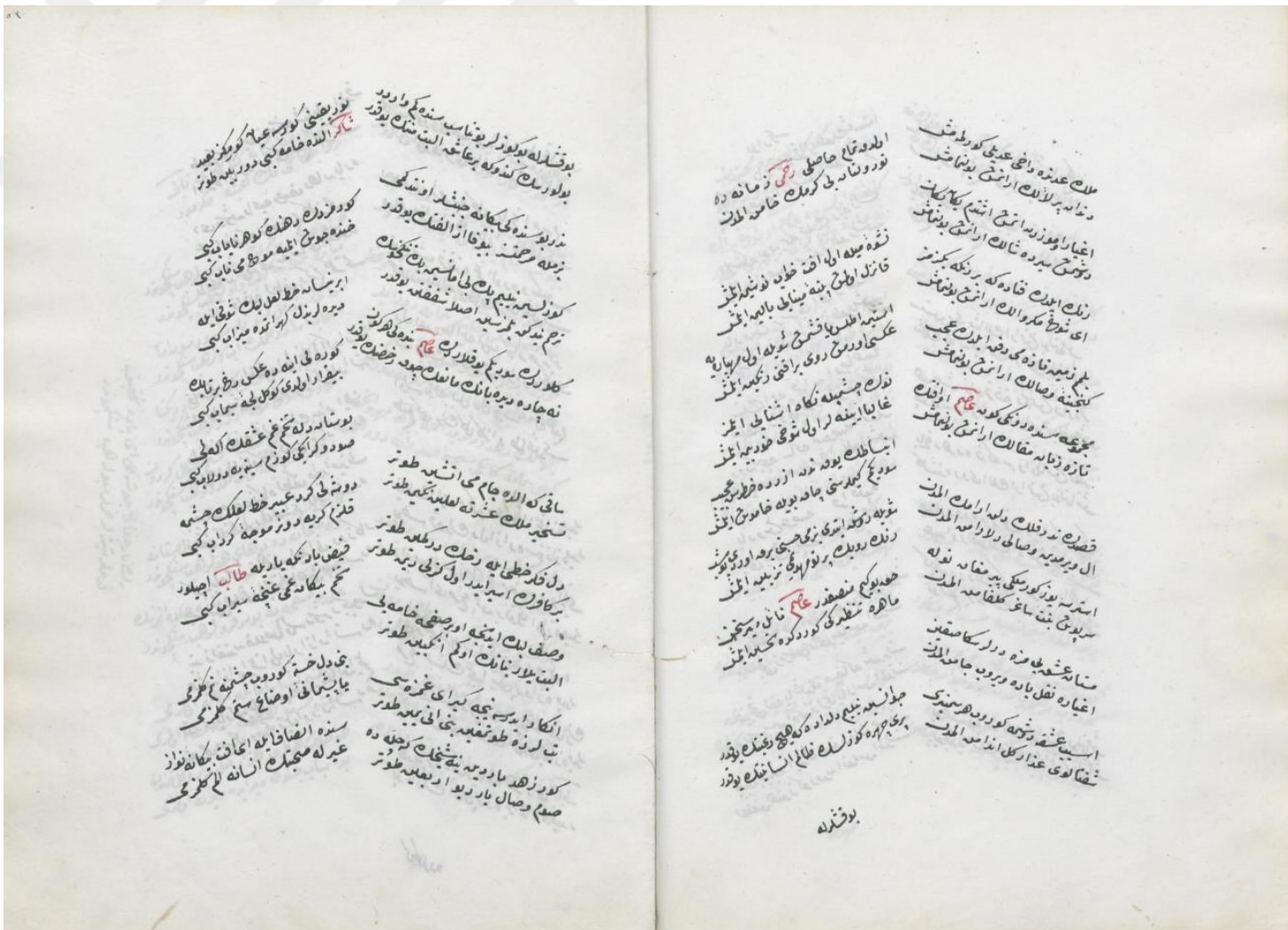
[illegible]

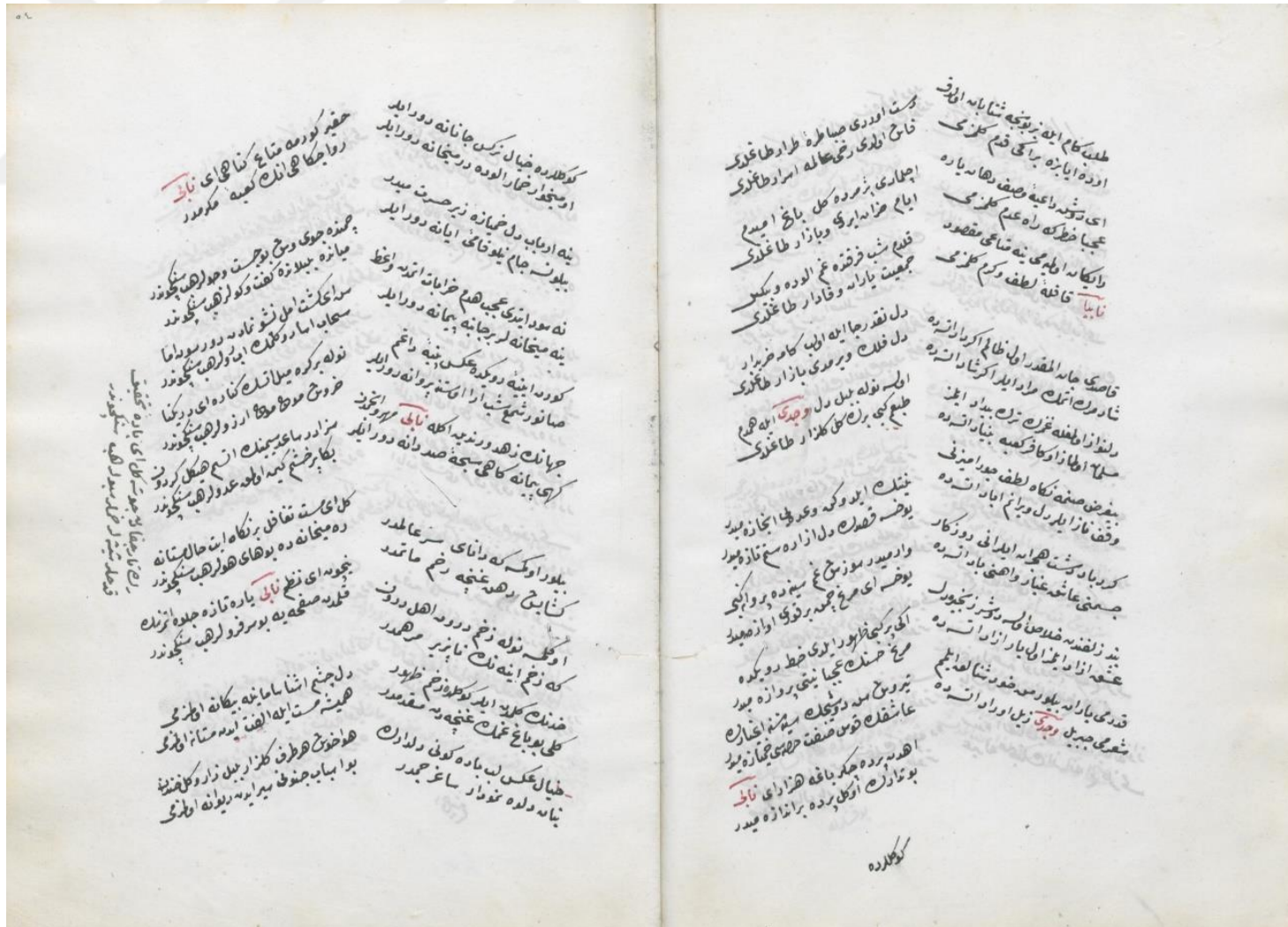

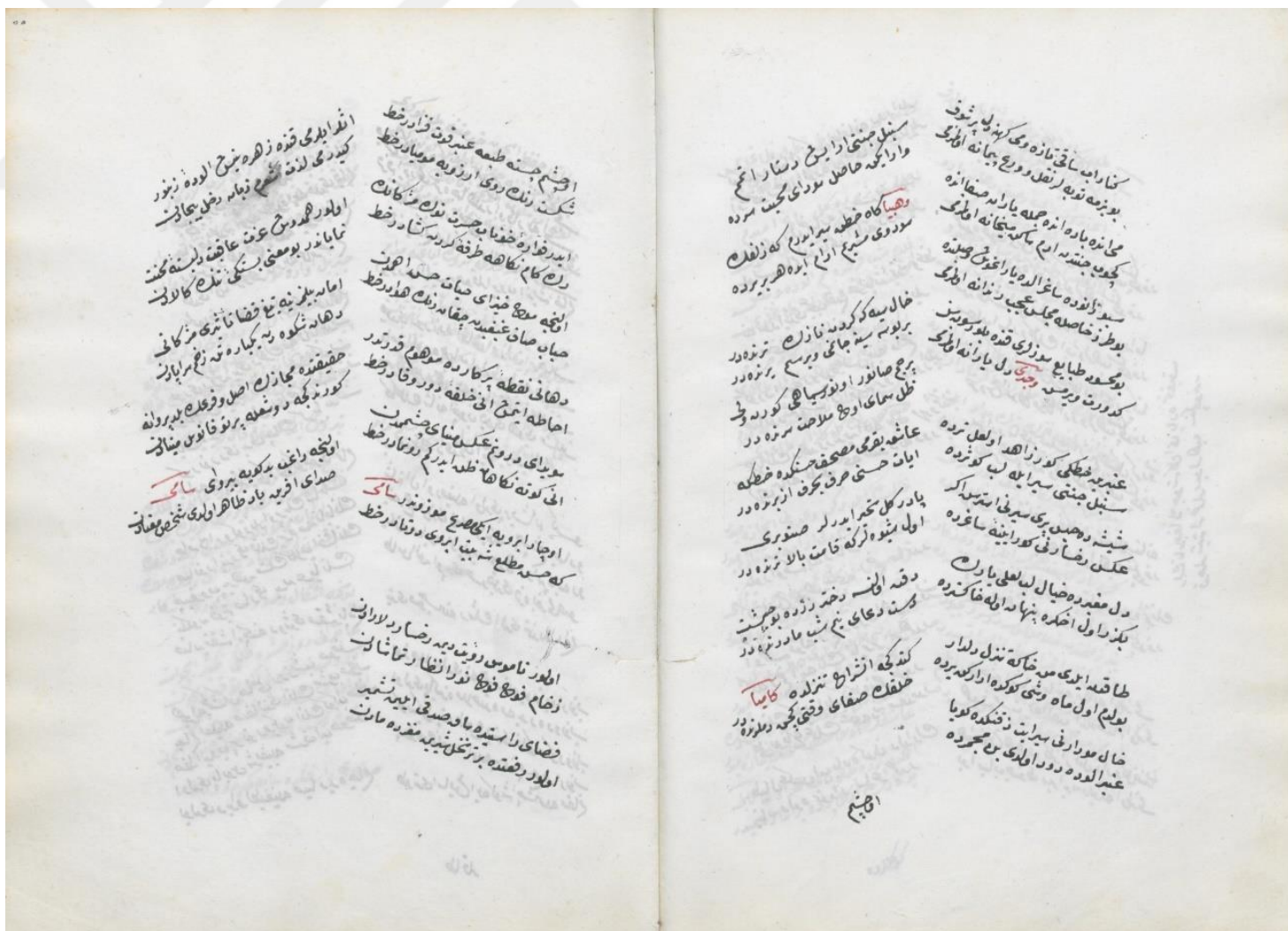

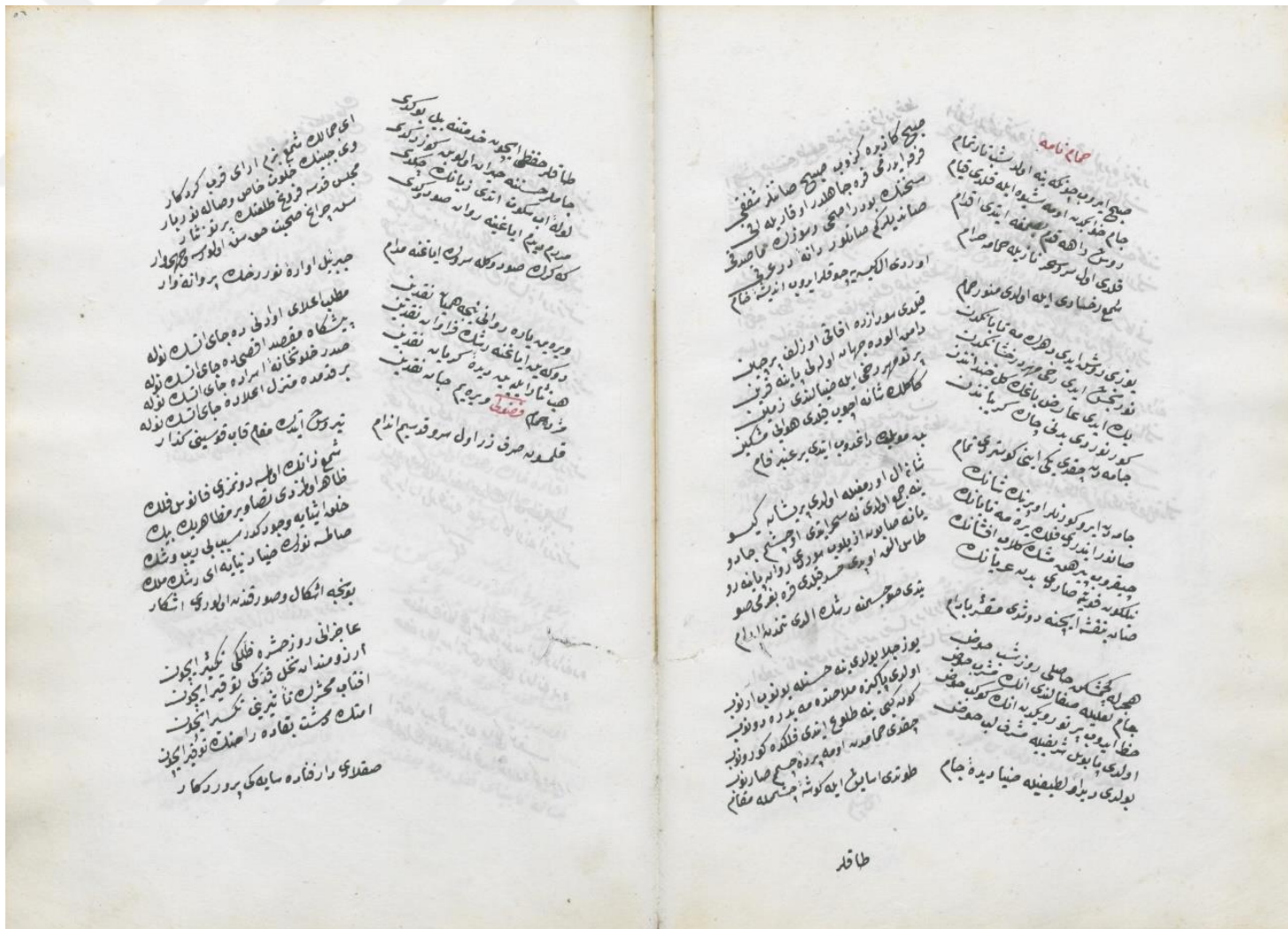

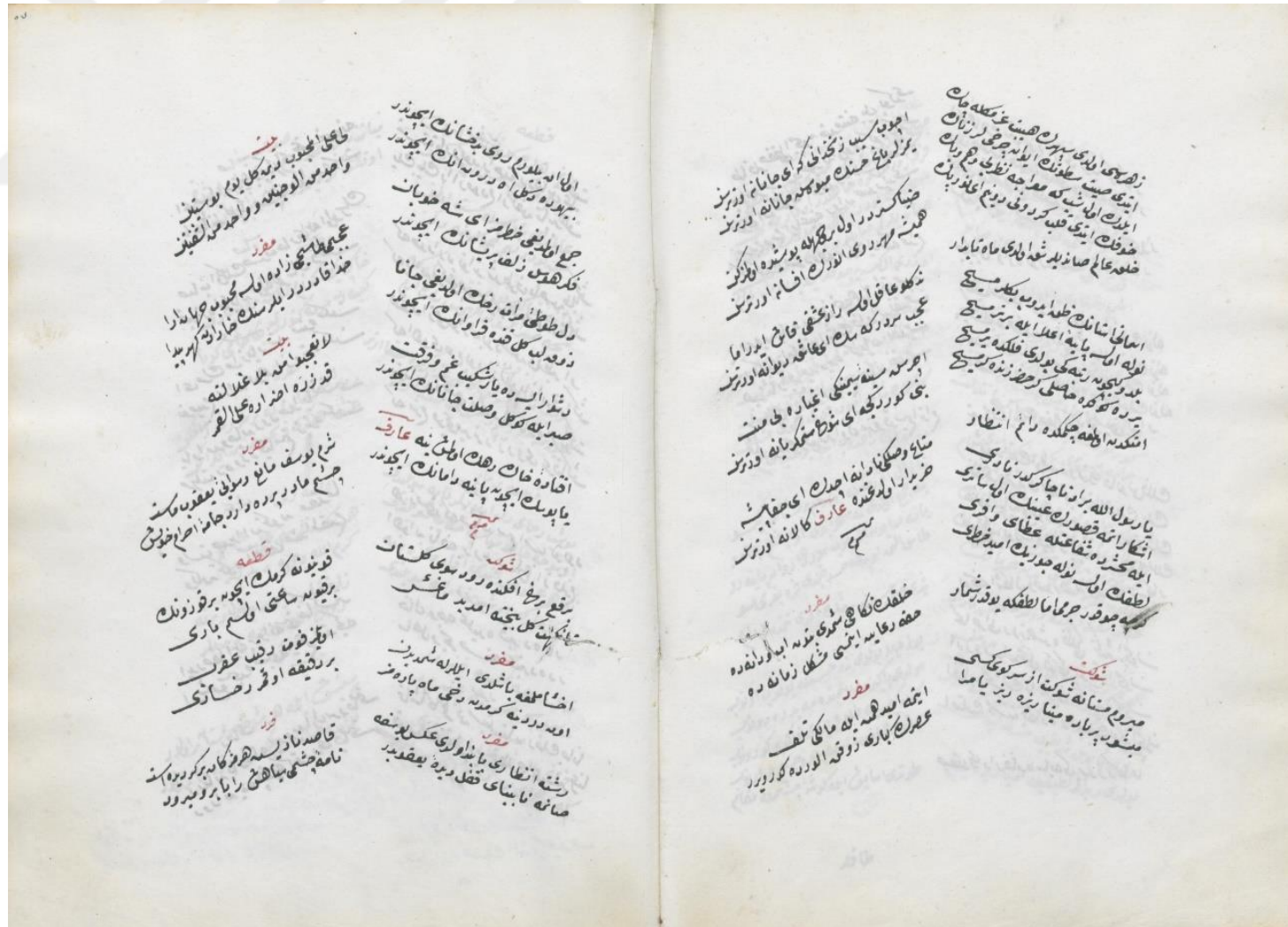

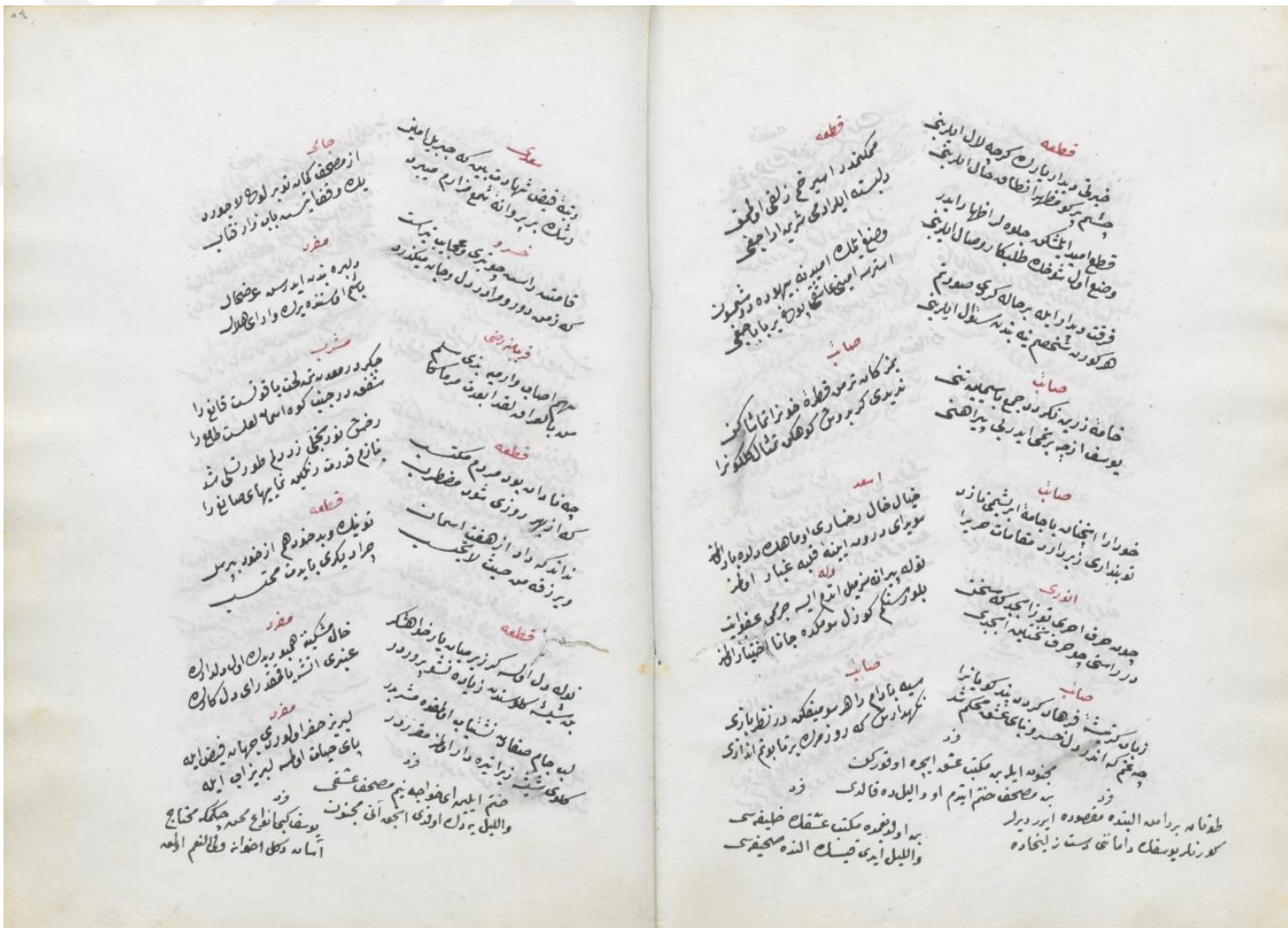

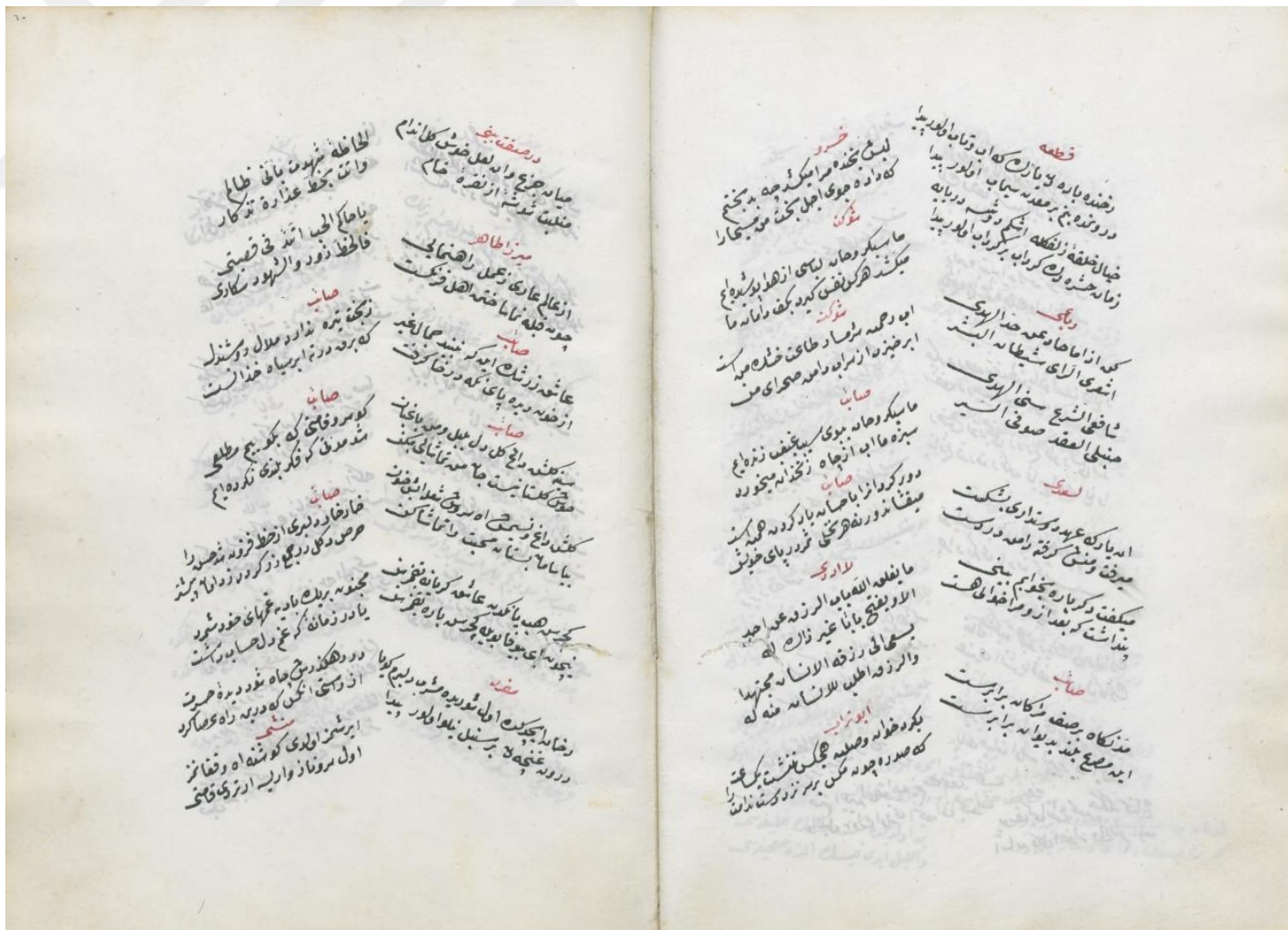

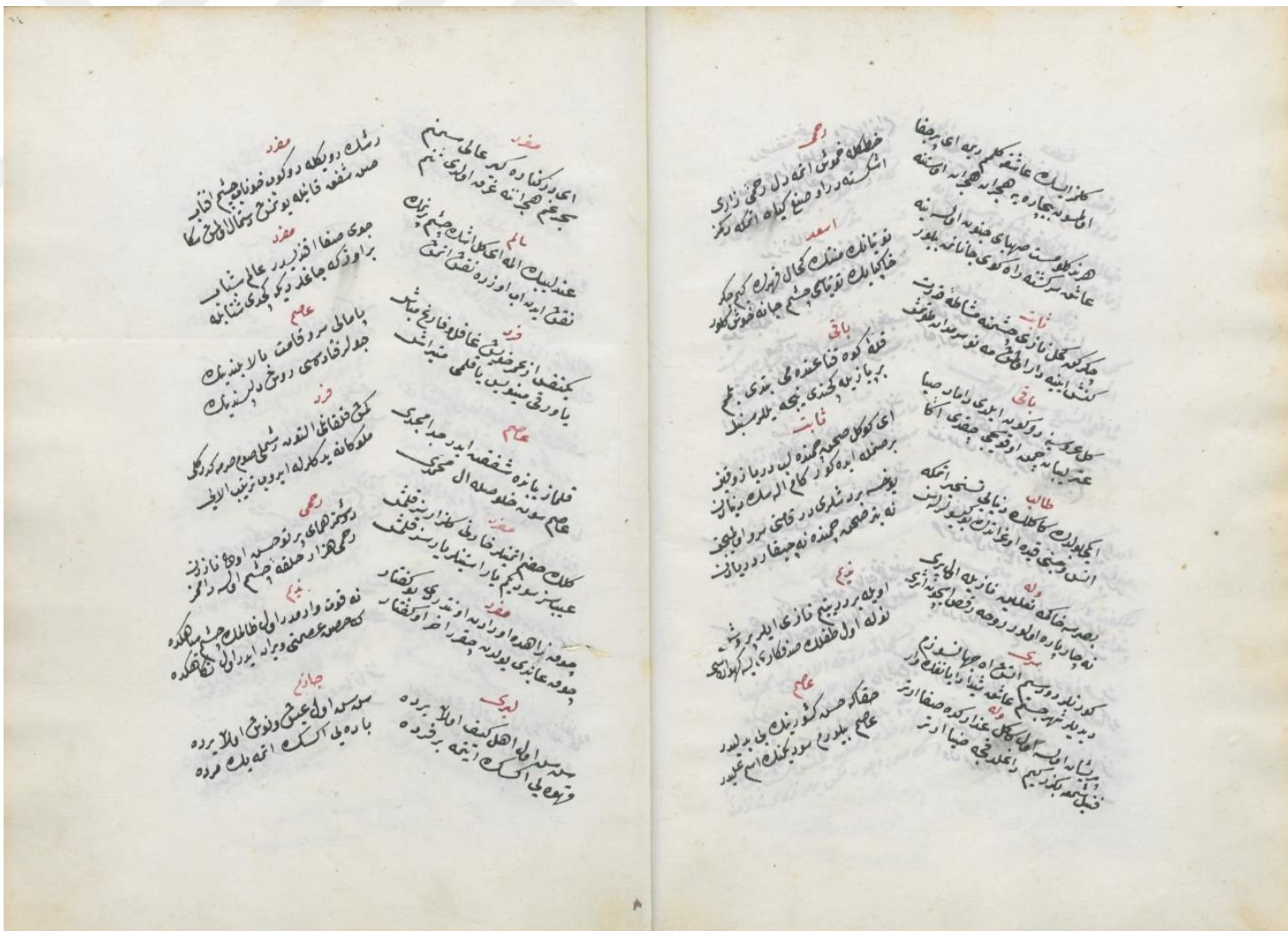
میبندند خبر صدور از مدیری ایامی در شرح
 او تکی کوه بلالره چهار برجی بود بدو
صبر
 و هر که
 خایا که کوزه روئی بود با دوا
 کینه نه سره نورگی بجا جای کویا
مقد
 دومی دامان دله بر سر شور افکند
 عشقه اهلکی ز بند جوده ایوان کند
قطعه رعنا
 هب کوندری علی شام
 کرم الله وجهه دید بد
 زلفقا رو کله جان ورنه
 روح الله روحه دید بد
بیت
 اینست ایله هر شوخه دایره برلور
 بلالره جیه برده کسه بند جیه برلور

نیست تا بدو رافت در باین عاقبت
 یکتایک را از غوغای آفتاب نهفت
 صفت
 که حد دارد توان شد طرف با صفت
 که با او هرگز چو سایه باشد سرود خفت
 عفت
 که الهی جمع بود از خلق با صفت
 که از او بی غی و دل داده ام خفت
 عفت
 هر زمین که شاه سیم اسد تو بود
 اهلوان نافت بر این بخت از خفت
 مود
 خال وجه عبیده خنده دار
 ساحل و بحر صفت عبیده در
 مود
 ترا با کمال که بستاند رخ جانان
 خفته بر رخ خال کی دیر زمان

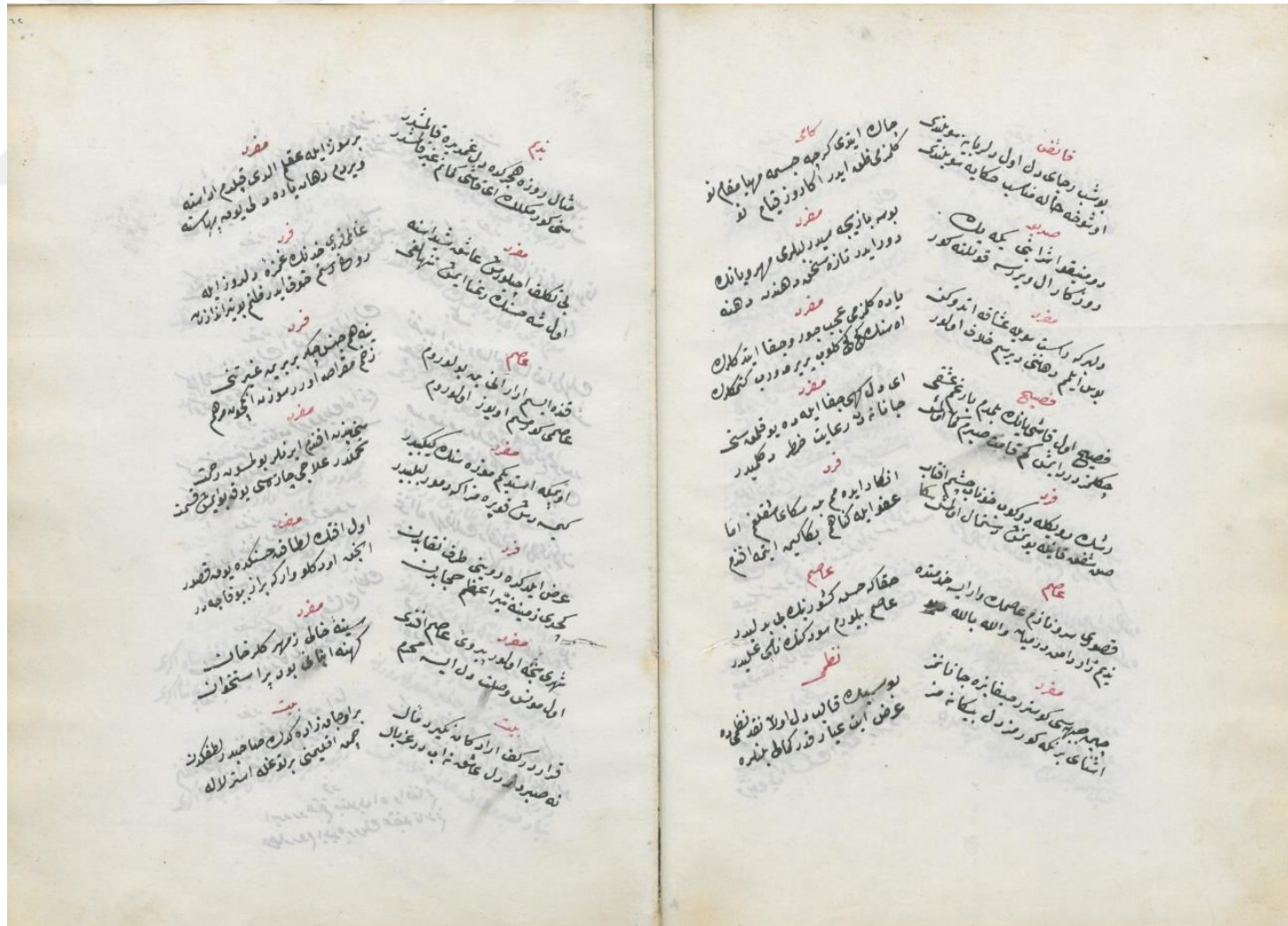

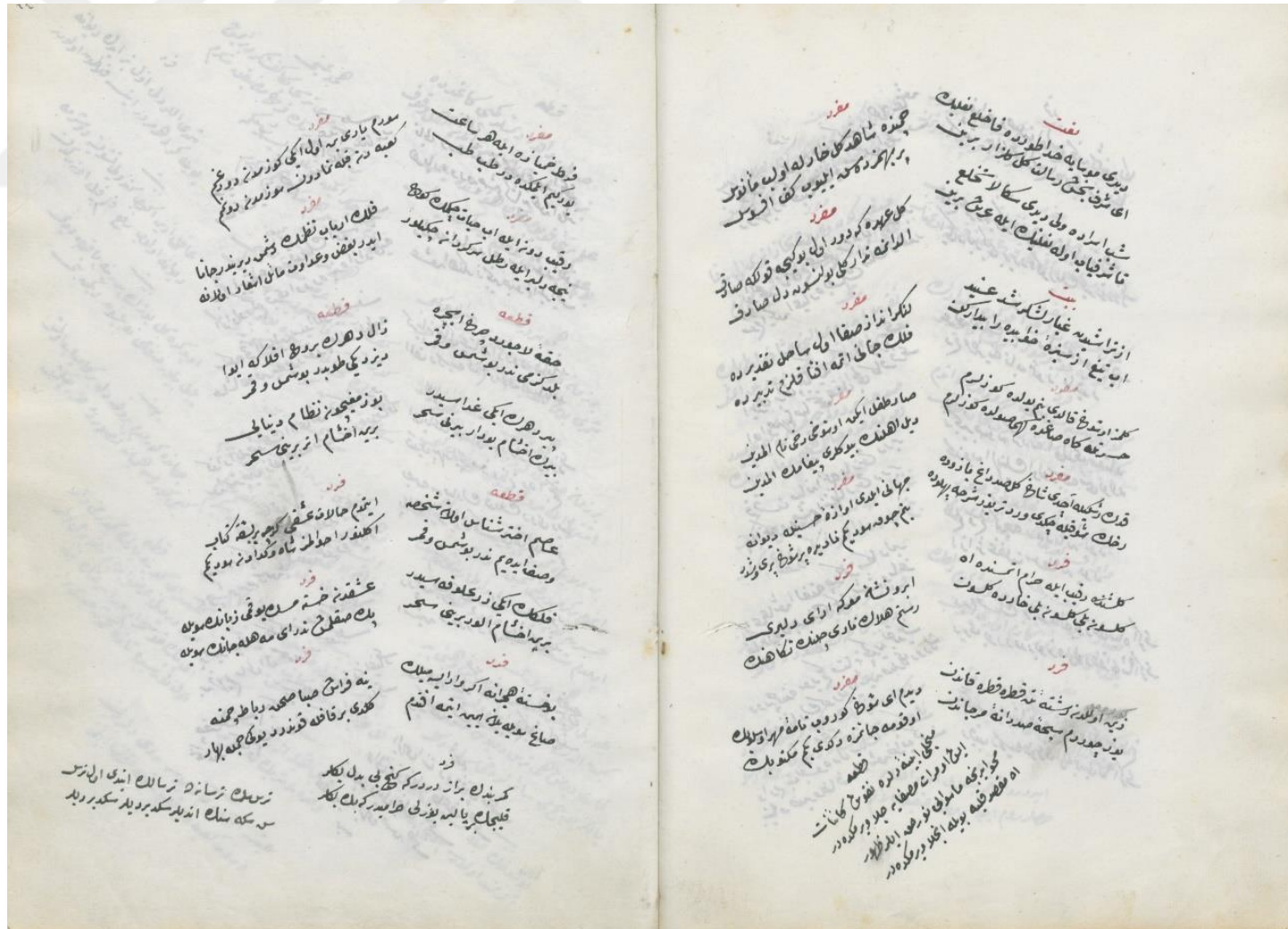

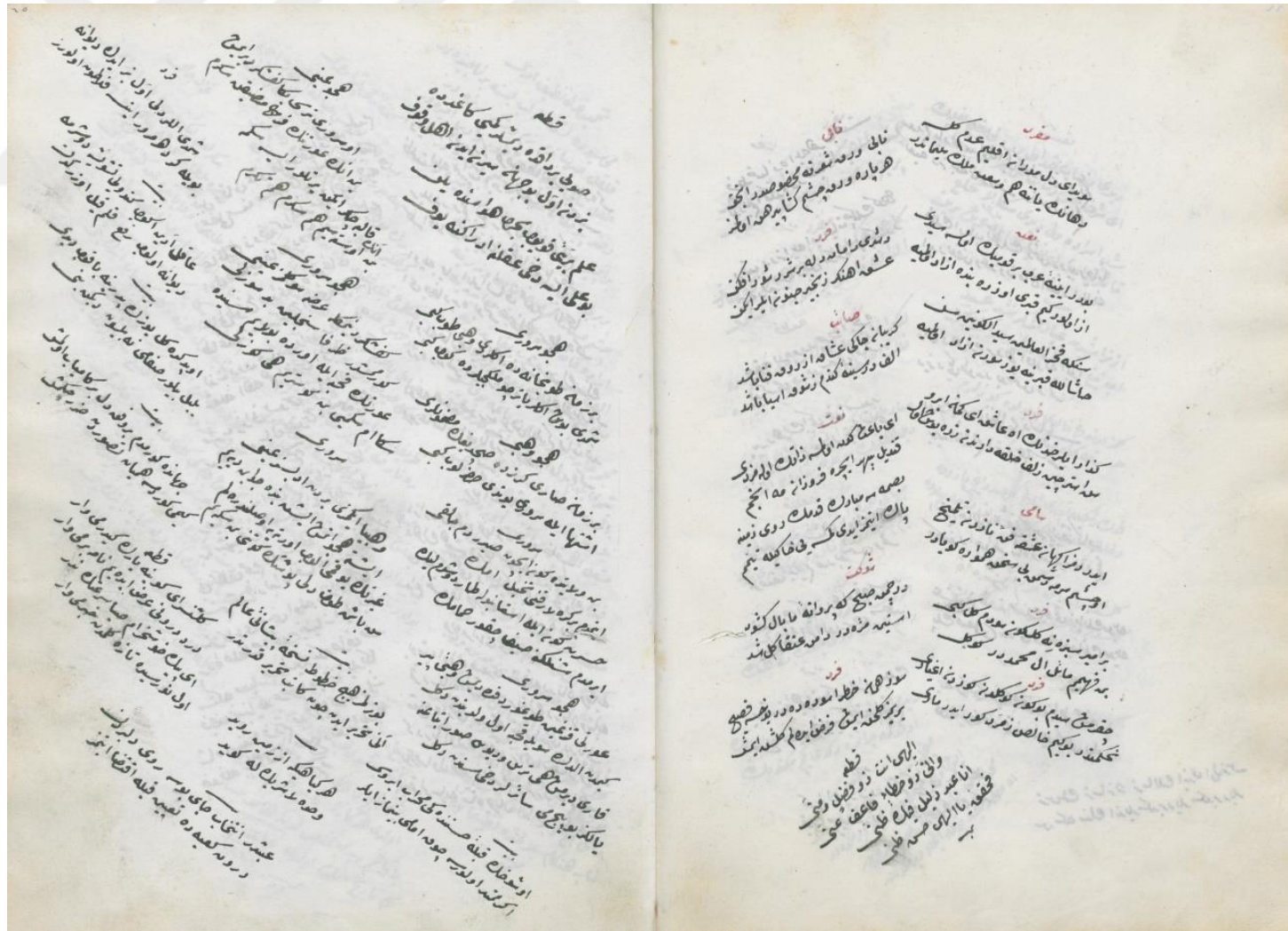

در خفا و صیقلی دلخیزد
 کشت به پای فتح دلخیزد
 در هزاره حبیب انسانی که دلخیزد
 در عجب نامک عظمی که دلخیزد
 معنی کند ایامه فصاحت که دلخیزد
 غزله ای که دلخیزد
 در طریقه نایب نمون با قیود
 زنجیر و بند کردنه اولدی معناد
 مجذوب الیه اولدی سوزی اولدی
 ظلم و ستم که چه درد مایه بود
 از اثر غفلت سلطان بود
 دیو حسنک برانده نه نوزلی سایه اگری
 دیری بود و در روزنه اولو طغیانی ساعری
 عجب راسخانی که دلخیزد
 رقیب و کویه طغیانی که دلخیزد
 در خفا و صیقلی دلخیزد
 کشت به پای فتح دلخیزد
 در هزاره حبیب انسانی که دلخیزد
 در عجب نامک عظمی که دلخیزد
 معنی کند ایامه فصاحت که دلخیزد
 غزله ای که دلخیزد
 در طریقه نایب نمون با قیود
 زنجیر و بند کردنه اولدی معناد
 مجذوب الیه اولدی سوزی اولدی
 ظلم و ستم که چه درد مایه بود
 از اثر غفلت سلطان بود
 دیو حسنک برانده نه نوزلی سایه اگری
 دیری بود و در روزنه اولو طغیانی ساعری
 عجب راسخانی که دلخیزد
 رقیب و کویه طغیانی که دلخیزد

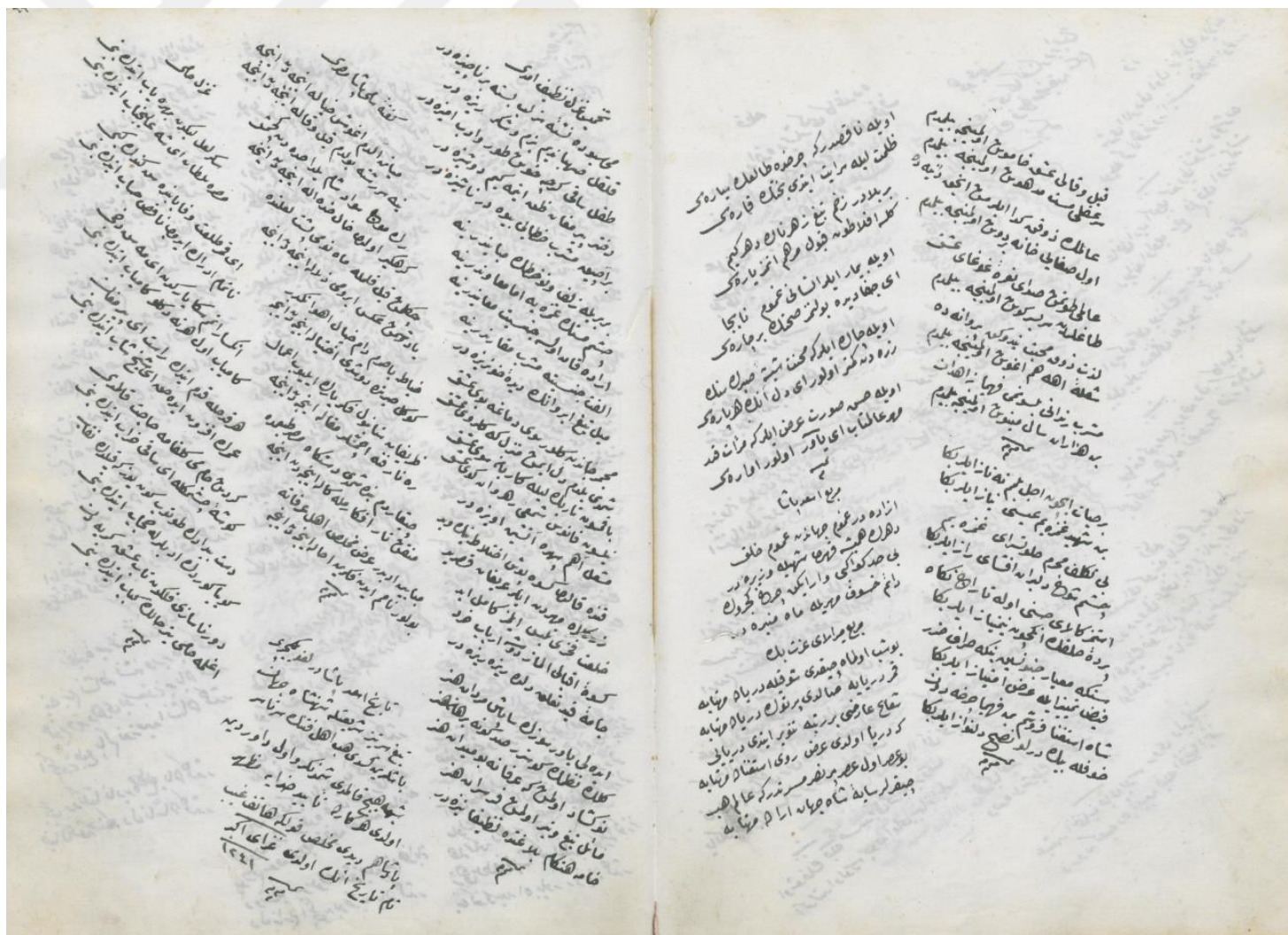
کاه کنش مجنا سید کوی ملک اوب **مفتد**
 دانه غلاما به نون زبان اغرنش **مفتد**
 حیف بر که ره و کوی به انجا ز نکی ای پوتا **مفتد**
 هیچ امروز ایدی عقاله فردا تو بزم **مفتد**
 نقیب اید وصالی عشا اولهک **مفتد**
 چشم امو نقیب عجب دو دیده اش **مفتد**
 صد حمد مودلش چشمه کیم محمود **مفتد**
 ندر دیده عود جلالش بی بر باد شهک **مفتد**
 غزال مرشدش دغاغله ایدی کون **مفتد**
 نع اوسرمه علی اوش کاه ایدی کون **مفتد**
 فرما ز اول باره ده انجاده کون **مفتد**
 اهل دل بیل کرده خارده قلند **مفتد**
 مسئله بو شلک بلکه و قنده کند **مفتد**
 ناچاره سخولک وار شوی انجاسو **مفتد**
 ابر در عظم مبتوی اه و افغانم **مفتد**
 حصار دم امید برده غصه ناسم **مفتد**
 کاه کنش مجنا سید کوی ملک اوب **مفتد**
 دانه غلاما به نون زبان اغرنش **مفتد**
 حیف بر که ره و کوی به انجا ز نکی ای پوتا **مفتد**
 هیچ امروز ایدی عقاله فردا تو بزم **مفتد**
 نقیب اید وصالی عشا اولهک **مفتد**
 چشم امو نقیب عجب دو دیده اش **مفتد**
 صد حمد مودلش چشمه کیم محمود **مفتد**
 ندر دیده عود جلالش بی بر باد شهک **مفتد**
 غزال مرشدش دغاغله ایدی کون **مفتد**
 نع اوسرمه علی اوش کاه ایدی کون **مفتد**
 فرما ز اول باره ده انجاده کون **مفتد**
 اهل دل بیل کرده خارده قلند **مفتد**
 مسئله بو شلک بلکه و قنده کند **مفتد**
 ناچاره سخولک وار شوی انجاسو **مفتد**
 ابر در عظم مبتوی اه و افغانم **مفتد**
 حصار دم امید برده غصه ناسم **مفتد**

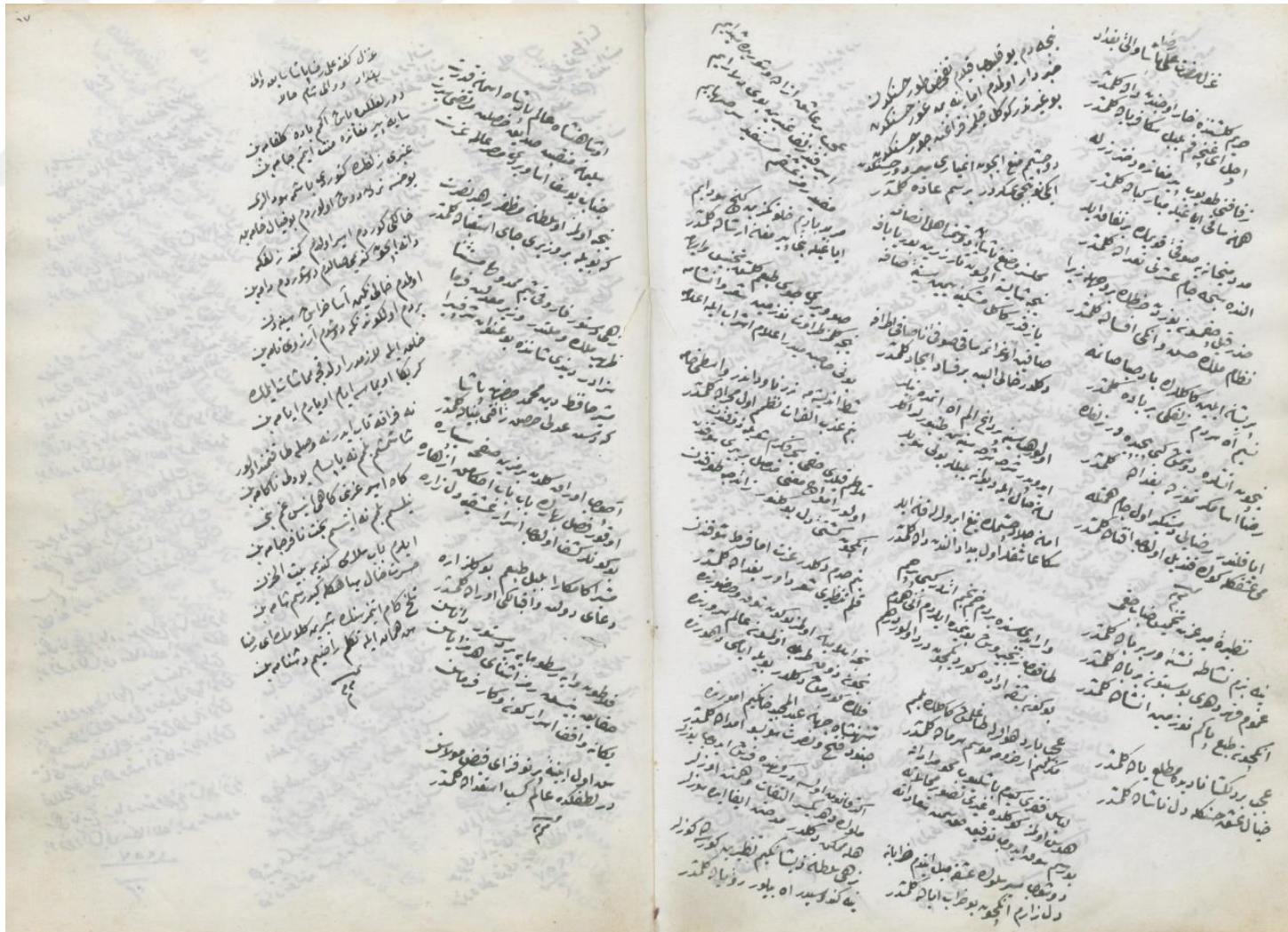

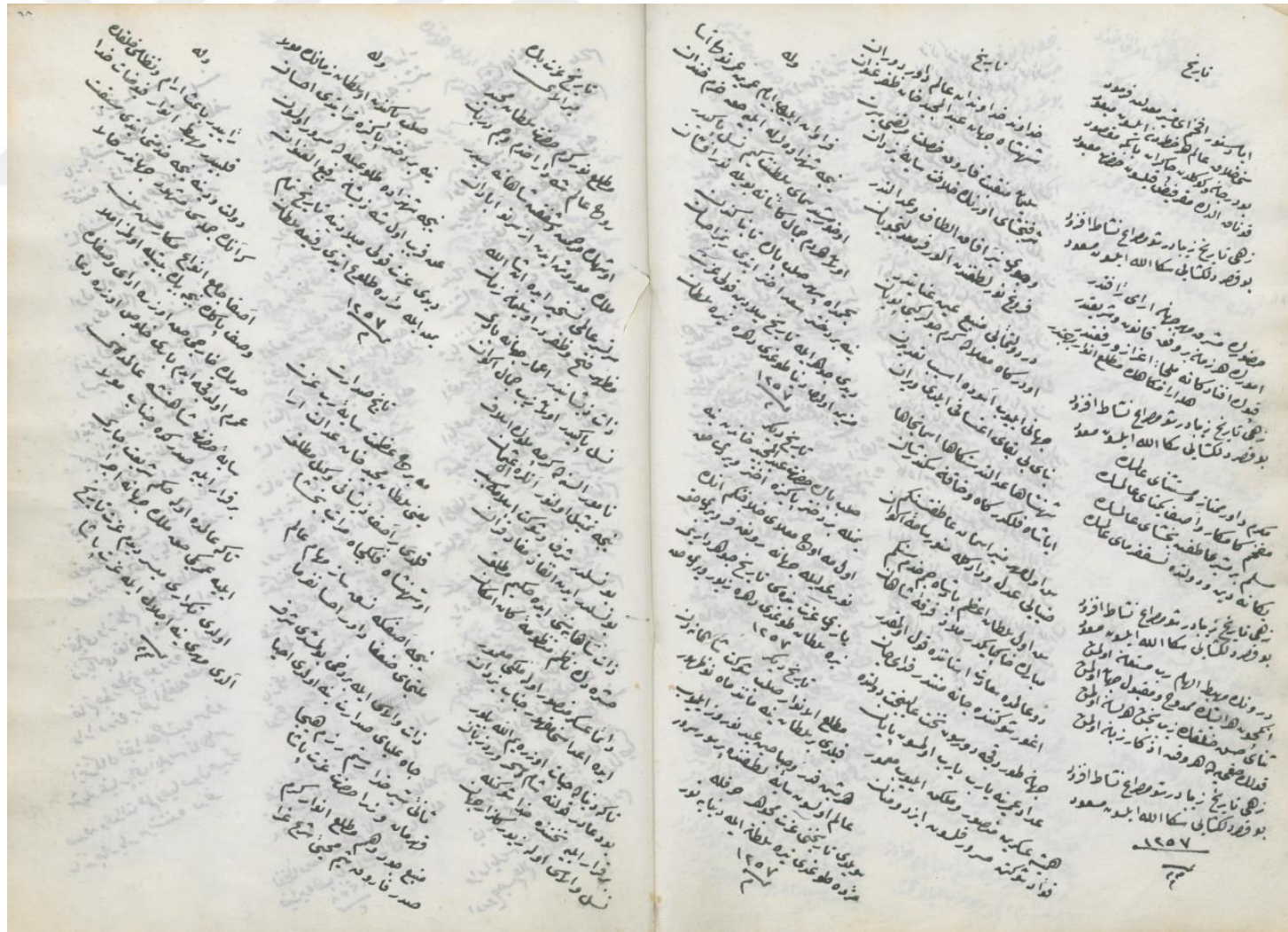

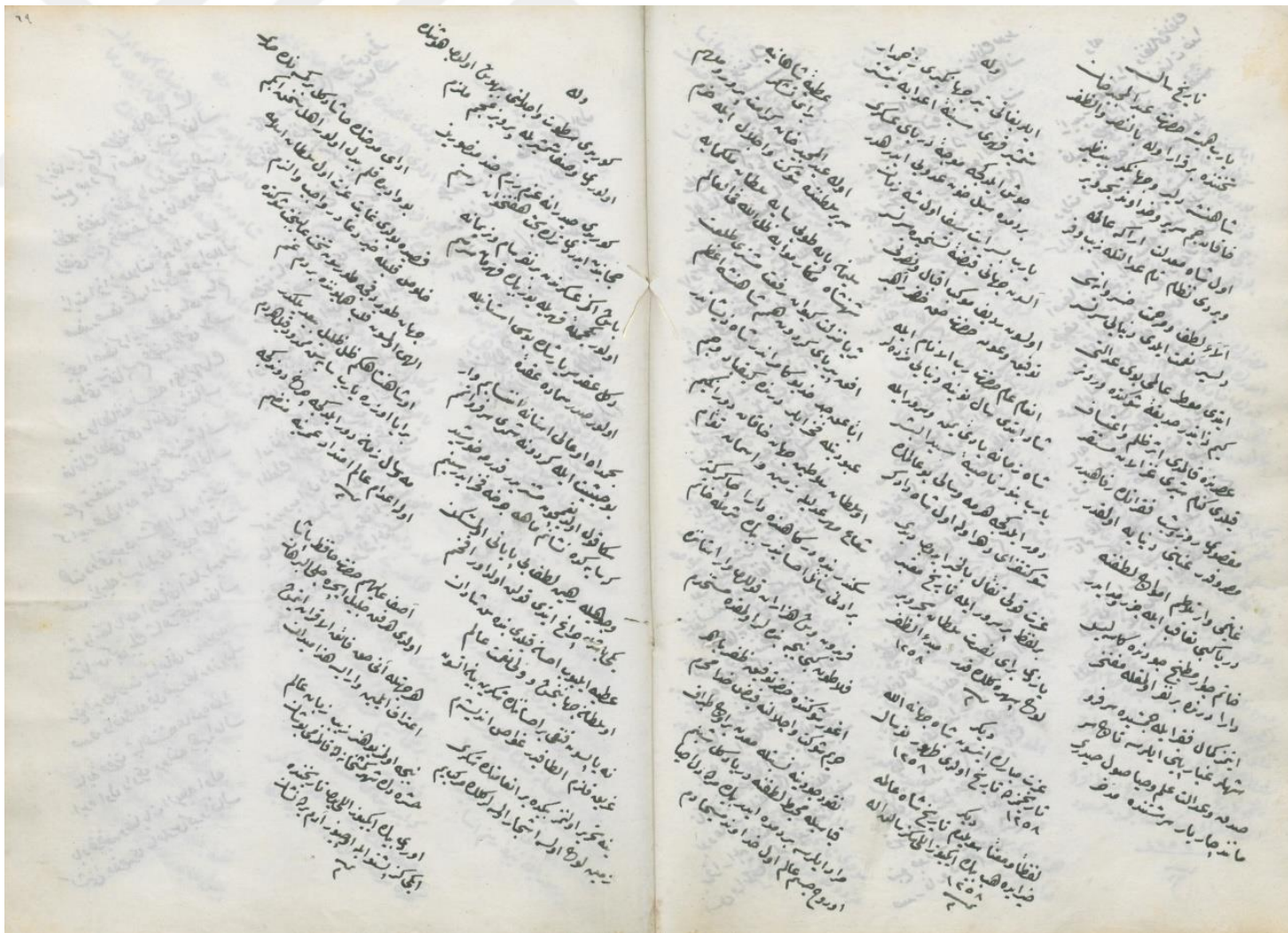

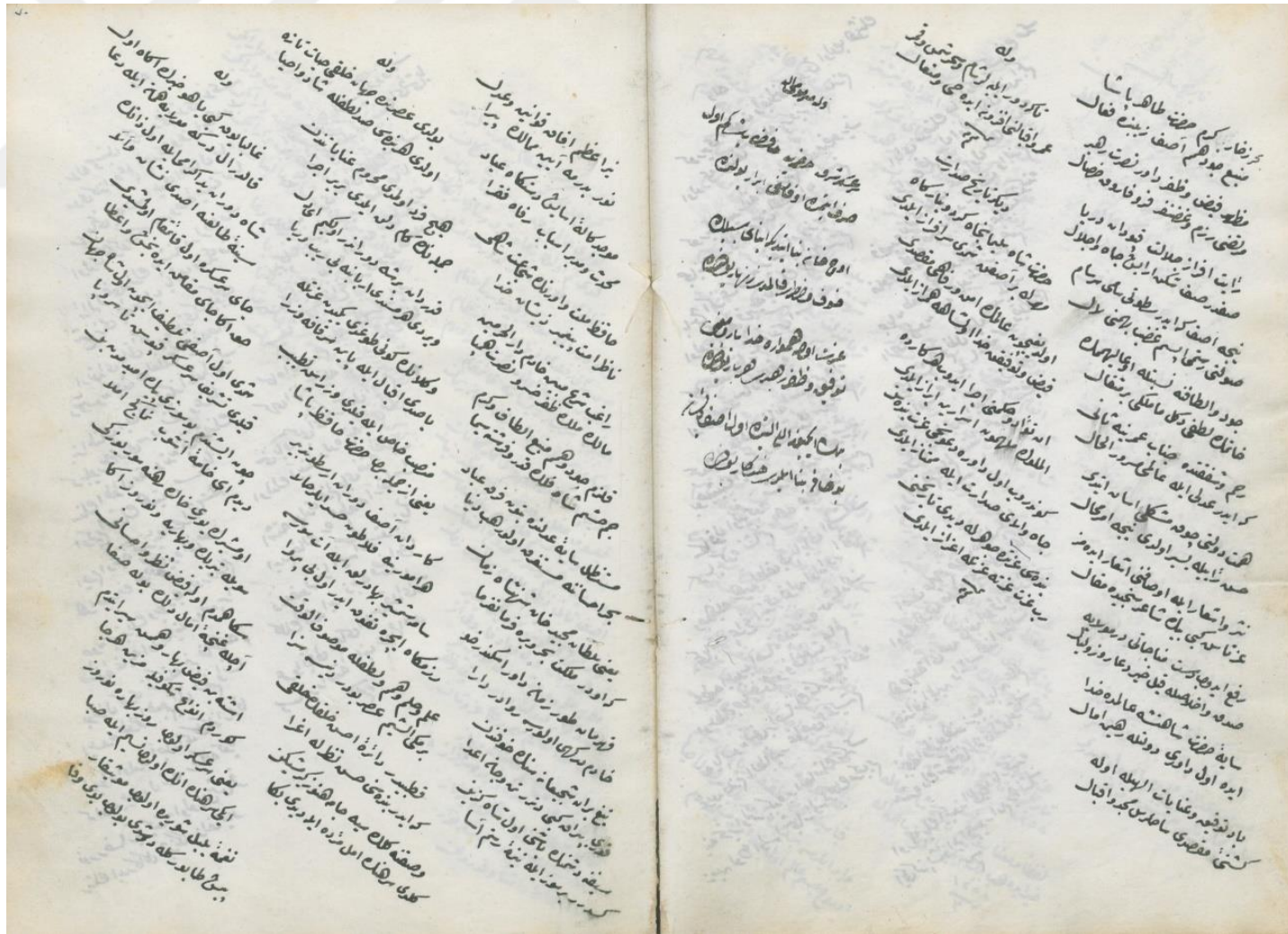

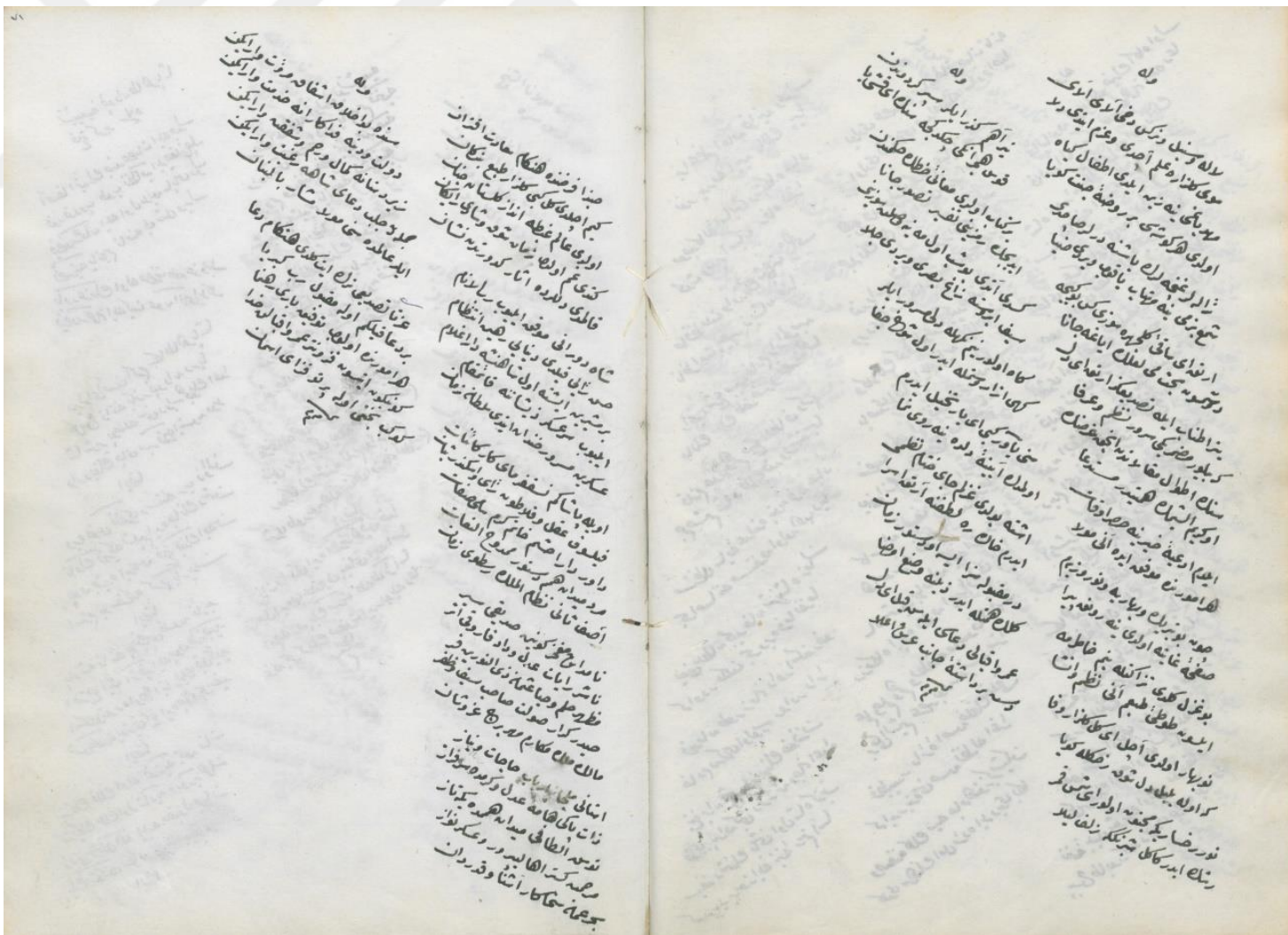

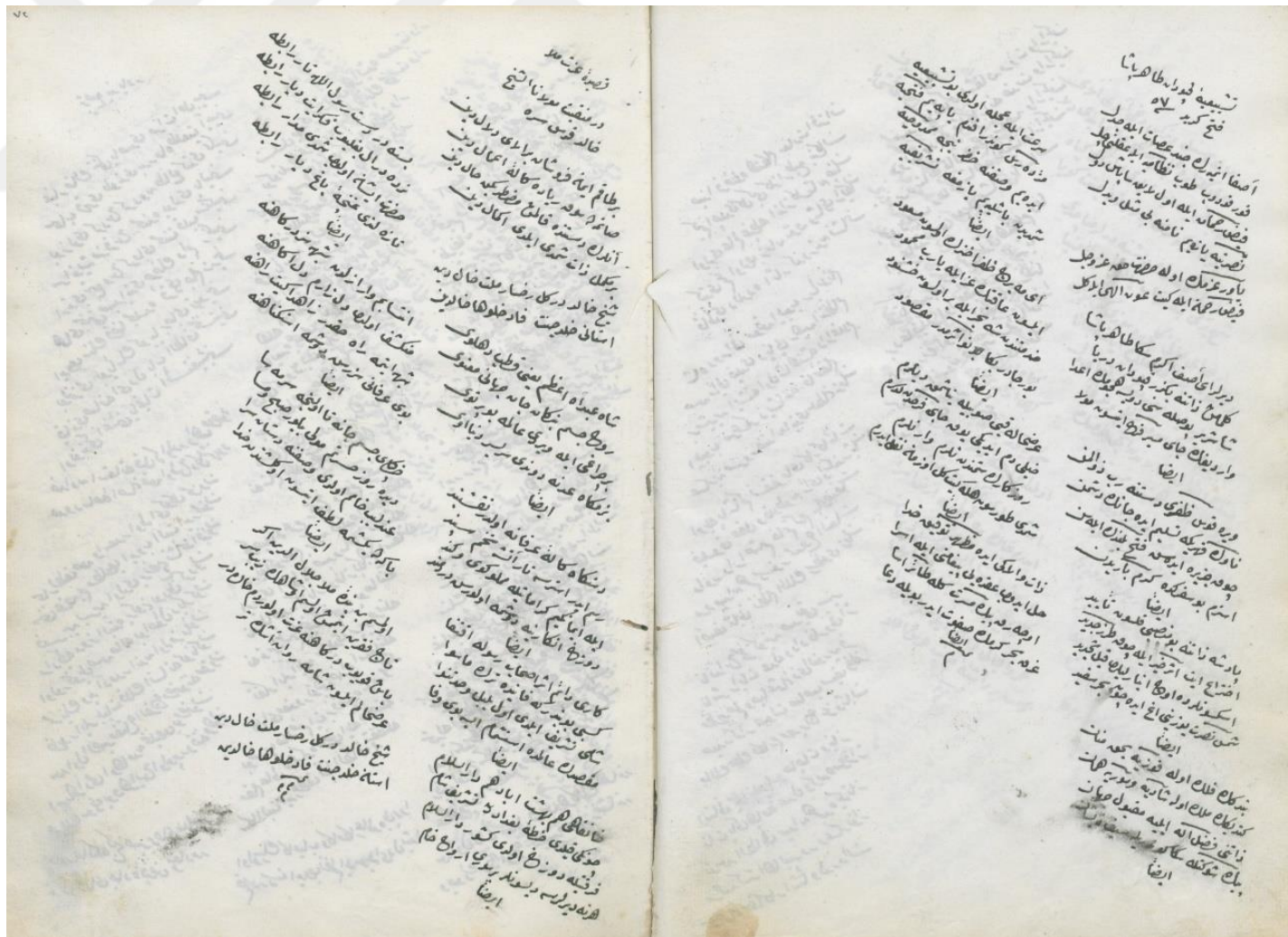

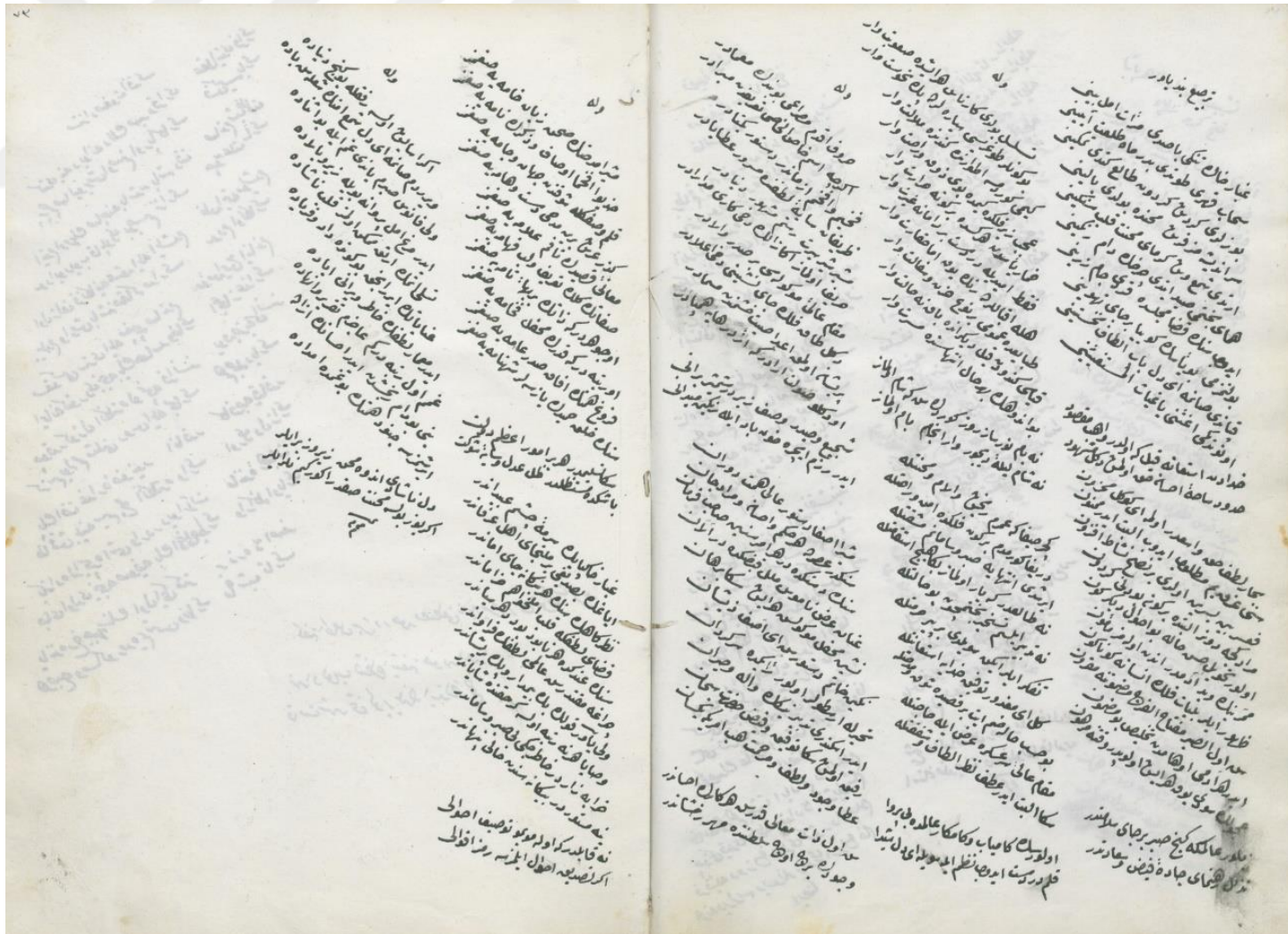

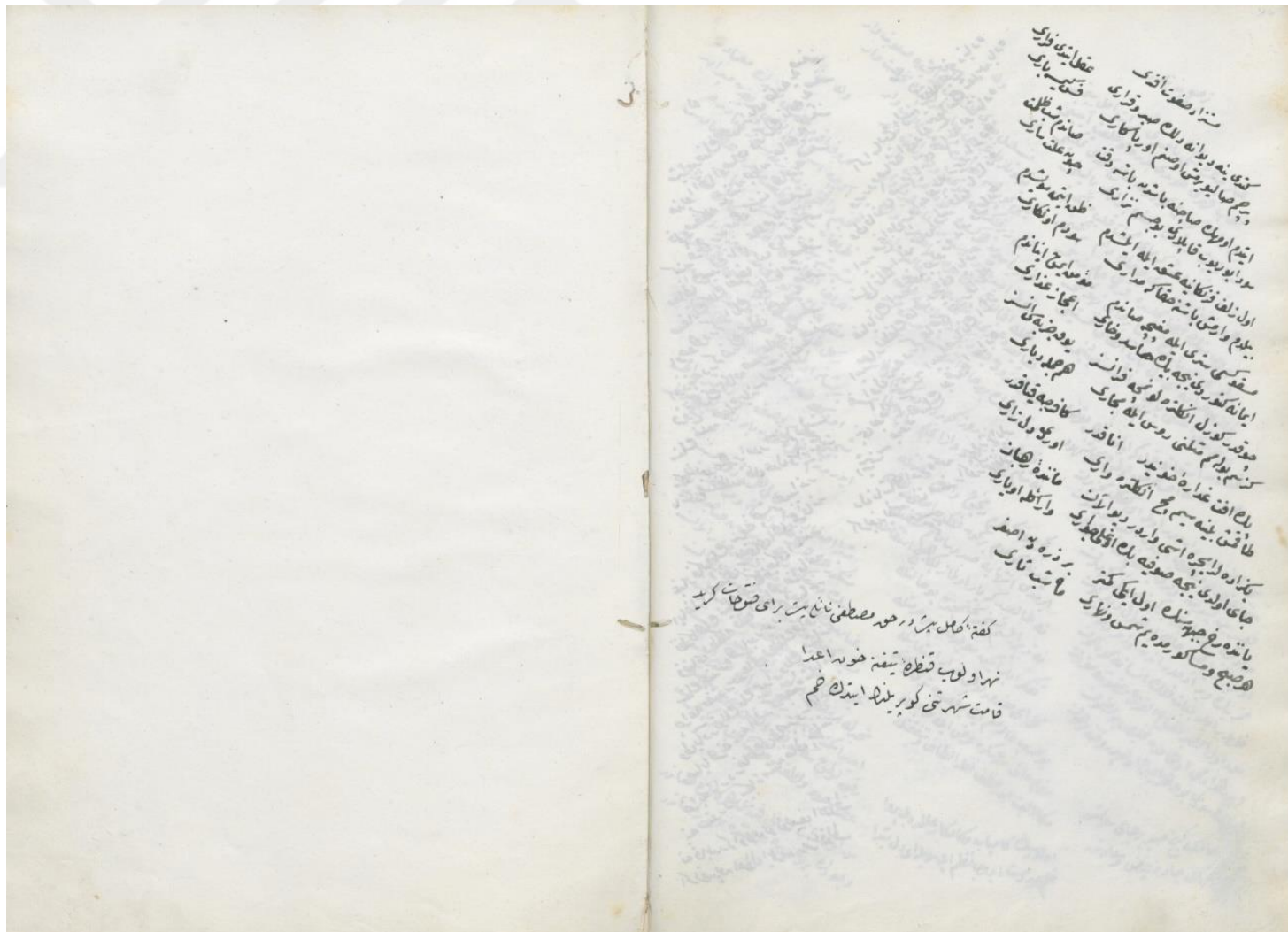

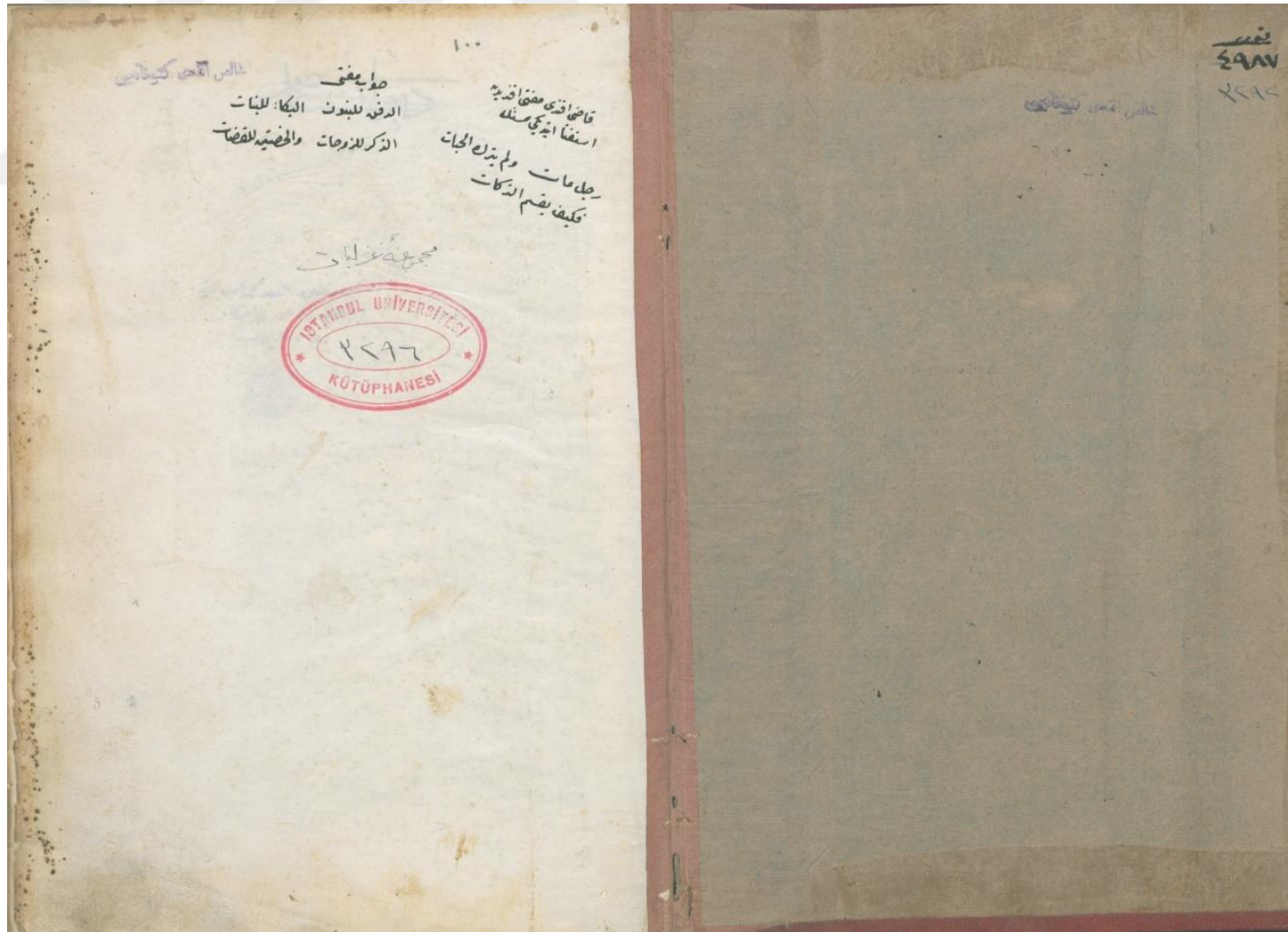

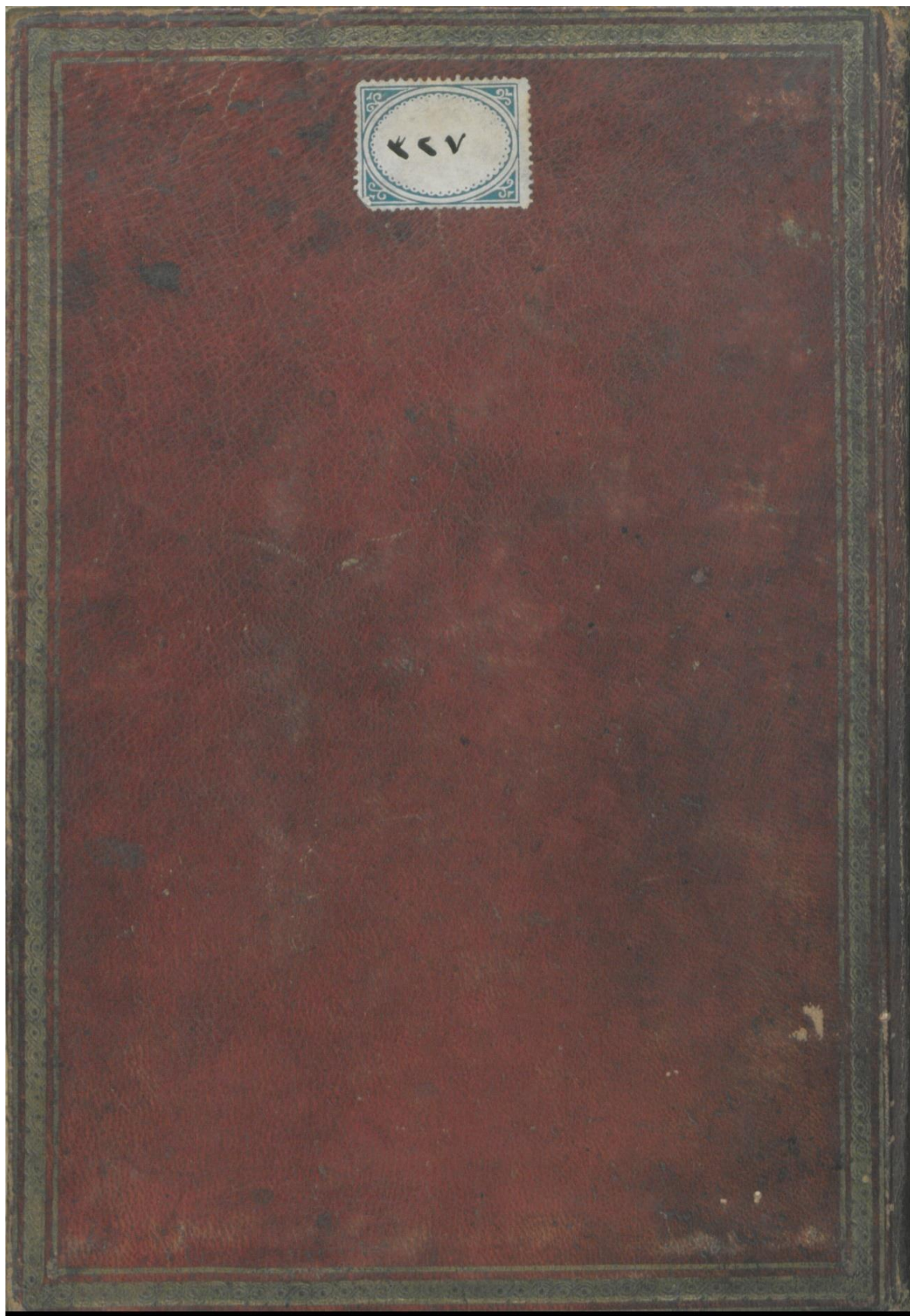

Ek 37: 74b-75a

Ek 38: 76

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Rümeysa ÜNAL	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölümü	Türk Dili ve Edebiyatı
Makale ve Bildiriler	
1. Rümeysa ÜNAL-Ömer Faruk YAZICI, <i>İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY03296 Numarada Kayıtlı Mecmûa-i Gazeliyât ve Eşâr'ın MESTAP'a Göre Tasnifi</i> , TÜRKÜL Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2022, Sayı: 28.	